

Recenzenci:

dr hab. Waldemar Chorążyczewski, prof. UMK

dr hab. Wojciech Krawczuk, UJ

Praca naukowa finansowana ze środków Narodowego Centrum
Nauki DEC — 2011/03/B/H53/00535

Publikacja dofinansowana przez Ministra Nauki i Szkolnictwa
Wyższego (Umowa nr 762/P-DUN/2014)

Redakcja: Maria Żurek

Na okładce: Pieczęć mniejsza koronna Zygmunta III z dokumentu
papierowego z 20 IV 1591 r., AGAD ApP 7, t. I, s. 95 (s. 52)

© Copyright by Wydawnictwo DiG, 2014

ISBN 978-83-7181-865-3 (tom VII)

Skład i łamanie: Mercurius, Olsztyn

Wydawca: Wydawnictwo DiG Sp. j.

01-987 Warszawa, ul. Dankowicka 16c lok. 2

tel./fax: (+48 22) 839 08 38

e-mail: dig@dig.pl, <http://www.dig.pl>

Druk cyfrowy: TOTEM w Inowrocławiu

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Digitalizacja i udostępnienie w formacie elektronicznym w ramach ustawy PRAWO ODN 2016 ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, przeznaczonych na działalność upowszechniającą nauki.

Wstęp

Księgi Metryki Koronnej to produkt działalności kancelarii koronnej (większej i mniejszej), czyli centralnego organu wykonawczego władzy królewskiej. Seria ksiąg Metryki jest zatem podstawowym źródłem do dziejów Polski późnośredniowiecznej i czasów nowożytnych, a udostępnienie badaczom zawartości ksiąg zadaniem priorytetowym. Dlatego jeszcze w XIX w. podjęte zostały prace nad sumaryzacją ksiąg Metryki po łacinie, czyli sporządzaniem po łacinie streszczeń zawartości dokumentów wpisanych do Metryki w tymże języku. Wydano sześć tomów streszczeń zwanych regestami, obejmujących księgi z lat 1447–1574¹, przy czym po wydaniu pierwszej części tomu piątego nastąpiła przerwa prawie czterdziestoletnia, a po opublikowaniu drugiej ośmioletnia.

Uczestnicy seminarium archiwistów i historyków obradującego w 1999 r. w gmachu Archiwum Akt Dawnych w Warszawie podjęli decyzję o wznowieniu sumaryzacji ksiąg Metryki, ale po polsku. Założenie było takie, by z zawartości ksiąg Metryki można było korzystać szybko i łatwo i by mogły to czynić osoby nieznające łaciny lub znające ją słabo. Przyjęto reguły sporządzania regestów i założenia wydawnicze², później rozszerzone o zasadę zamieszczania list świadków. Inicjatorem i redaktorem serii sumariuszy mającej objąć

¹ MRPS.

² Zostały one przedstawione we wstępie do drugiego tomu serii (*Sumariusz II*, s. 5–7).

zachowane księgi wpisów z czasów Zygmunta III był Profesor Wojciech Krawczuk³.

Regesty są formą publikacji treści źródła. Dlatego obowiązkiem rejestującego księgi wpisów do Metryki jest streszczanie wpisów z pełnym i bez zniekształceń oddaniem ich treści merytorycznej (*dispositio*) oraz stosowanie przy tym zasad obowiązujących edytora źródeł historycznych. Regesty zastępują oryginał, ale nie mogą zastąpić go całkowicie. Dlatego do szybkiego wyszukiwania potrzebnych informacji będą one przydatne także po zakończeniu skanowania ksiąg wpisów i umieszczeniu skanów na stronach internetowych Polskiego Towarzystwa Heraldycznego i Archiwum Głównego Akt Dawnych (realizacja projektu jest przewidziana do końca 2014 r.). Zbiory skanów nie będą bowiem zaopatrzone w wyszukiwarki.

Obecny tom, obejmujący wpisy do księgi podkanclerskiej z lat 1593–1594, jest już siódmym w serii *Sumariusz Metryki Koronnej. Seria Nowa*, co dowodzi, że nowe zasady i założenia przyczyniły się skutecznie do przyśpieszenia prac.

MK 138

Opis zewnętrzny księgi podany został w publikacji *Inwentarz Metryki Koronnej. Księgi wpisów i dekretów kancelarii królewskiej z lat 1447–1795*⁴. Dawna sygnatura księgi to WN nr 109. Zachowała się częściowo współczesna oprawa ze skóry tłoczonej, złoczonej.

Na oprawie i karcie tytułowej widnieje napis: *Registrum Cancellariae Minoris SRM Privilegiorum et recognitionum ad relationum Reverendi Domini Joannis Tarnowski Cracoviensis Vladislaviensis Lanciencisique Praepositi et Regni Poloniae Vicecancelarii Annorum MDXCIII Et MDXCIIII*.

Stan zachowania księgi jest dobry. Metryka nr 138 liczy 491 kart. Według *Inwentarza...* brak kart 133 i 461, a karty nr 189, 364, 438

³ O dotychczasowych pracach: K. Chłapowski, *Sumaryzacja Metryki Koronnej po polsku*, „Arcana” 92–93 /2–3/2010, s. 41–49.

⁴ *Inwentarz Metryki Koronnej. Księgi wpisów i dekretów polskiej kancelarii królewskiej z lat 1447–1795*, opr. I. Sułkowska–Kurasiowa i M. Woźniakowa, Warszawa 1975, s. 64–65.

i 477 są podwójne. Liczba wpisów (nienumerowanych) wynosi 673⁵. Na końcu wpisów są podpisy Jana Tarnowskiego, podkanclerzego koronnego, i Pawła Koszutskiego, pisarza aktowego i sekretarza królewskiego⁶. Na końcu księgi znajduje się krótki, alfabetyczny indeks spraw. Księga spisana jest dwoma rękoma, przy czym zapisy drugą ręką zaczynają się na karcie 340. Jedna z tych rąk należy do Pawła Koszutskiego.

Cechy charakterystyczne rejestracji w MK 138

Księga MK nr 138 to trzecia z sześciu ksiąg kancelarii mniejszej podkanclerzego Jana Tarnowskiego. Jego życiorys został podany we wstępie do tomu piątego serii⁷. Księga jest jedyną spośród ksiąg Tarnowskiego obejmującą nie jeden pełny rok, lecz dwa lata. Stało się tak z powodu wyjazdu króla Zygmunta III do Szwecji. Jego nieobecność w kraju trwała od 23 IX 1593 do 20 VIII 1594, czyli prawie jedenaście miesięcy⁸. Podczas pobytu w Szwecji królowi towarzyszył podkanclerzy Tarnowski, kilku innych senatorów, grupa urzędników i funkcjonariuszy dworskich, dworzan i pracowników dworu⁹, a kancelaria królewska funkcjonowała w bardzo ograniczonym zakresie. Do księgi dokonano tylko 44 wpisów (nr 482–525).

Podobnie jak w poprzednich latach ciężar prac kancelaryjnych w okresie 1593–1594 spoczywał na kancelarii mniejszej, ponieważ kancelaria większa kanclerza Jana Zamoyskiego funkcjonowała tylko

⁵ Pierwsza połowa panowania Zygmunta III to okres jeszcze dość dobrej sprawności funkcjonowania kancelarii królewskiej (W. Krawczuk, *Metrykanci koronni. Rozwój rejestratury centralnej od XVI do XVIII wieku*, Kraków 2002, s. 70).

⁶ Koszutki pełnił funkcję metrykanta w latach 1591–1596 (ibidem, s. 132).

⁷ *Sumariusz V*, s. 6–8.

⁸ S. Łubiński, *Droga do Szwecji Zygmunta III króla polskiego i szwedzkiego w 1593 roku*, wyd. J. Byliński, W. Kaczorowski, Opole 2009, s. 19–20, 28.

⁹ Spis urzędników i funkcjonariuszy dworu, dworzan i pracowników dworu towarzyszących królowi w Szwecji — *Miscelanea do dziejów dworu królewskiego w Polsce*, wyd. W. Dobrowolska, „Kwartalnik Historyczny” 48/1934, s. 329–335.

podczas przyjazdu kanclerza (obrażonego na króla) na obrady sejmu. Świadczą o tym wpisy do księgi kanclerskiej w liczbie 59 dokonane w okresie 5 V–22 VI 1593¹⁰, w większości dotyczące spraw zwolenników i klientów kanclerza. Ponieważ w 1594 r. sejm się nie zebrał, w księdze tej brak wpisów z tego roku.

Wpisy do księgi podkanclerskiej MK 138 dokonywane były w kolejności chronologicznej z nielicznymi odstępstwami. Między inskrypcjami z 27 lutego 1593 jest wpis z 13 lutego, między 27 lutym a 1 marca — z 12 stycznia, między 20 a 23 maja — wpis datowany na 22 kwietnia, między 28 a 30 maja — na 18 maja, między 9 a 12 września — wpis z datą 15 czerwca, między 9 a 15 września — z 28 lutego i 12 czerwca. Na początku inskrypcji z 1594 r. jest wpis z 8 lipca, między inskrypcjami z 14 marca i 1 kwietnia 1594 umieszczony jest wpis z 20 lutego, między 24 a 26 lipca z 20 maja i 24 czerwca, między 29 a 30 sierpnia — z 20 sierpnia, między 13 a 17 września widnieje wpis datowany 21 sierpnia, między 3 a 4 listopada — datowany na 10 października, między wpisami z 10 listopada są wpisy z 15 i 16 października. Pomędzy inskrypcje z 15 listopada zostały wstawione wpisy z datami: 18 sierpnia, 5 i 26 września, 5 października. Wśród inskrypcji z ostatnich dni grudnia znajduje się wpis noszący datę październikową¹¹. Odstępstw od chronologii nieprzekraczających trzech dni jest więcej i wynikały one prawdopodobnie z faktu nadrabiania przez kancelarię zaległości.

Spośród 673 dokumentów wpisanych do tej księgi kancelarii mniejszej 140, czyli 20,6%, to inskrypcje dokumentów prywatnych rozmaitego rodzaju. Zainteresowani uważali bowiem, że wpis w Metryce to lepsze uwierzytelnienie zawartych w dokumencie decyzji czy zobowiązań niż wniesienie ich do terytorialnie właściwego sądu grodzkiego. W porównaniu do tomów poprzednich odsetek wpisów prywatnych jest nieco mniejszy.

¹⁰ *Sumariusz III*, nr 317–376.

¹¹ Wpisy nr 50, 157, 166, 459, 478, 479, 497, 524, 525, 548, 619, 620, 596, 607, 608, 617, 655.

Dynamika wpisów przedstawia się następująco:

Styczeń 1593	31 wpisów
Luty 1593	20 wpisów
Marzec 1593	40 wpisów
Kwiecień 1593	21 wpisów
Maj 1593	64 wpisy
Czerwiec 1593	168 wpisów
Lipiec 1593	50 wpisów
Sierpień 1593	56 wpisów
Wrzesień 1593	31 wpisów
Październik 1593	1 wpis
Listopad 1593	1 wpis
Grudzień 1593	8 wpisów
Styczeń 1594	5 wpisów
Luty 1594	2 wpisy
Marzec 1594	1 wpis
Kwiecień 1594	4 wpisy
Maj 1594	6 wpisów
Czerwiec 1594	3 wpisy
Lipiec 1594	8 wpisów
Sierpień 1594	14 wpisów
Wrzesień 1594	16 wpisów
Październik 1594	46 wpisów
Listopad 1594	36 wpisów
Grudzień 1594	36 wpisów

Na końcu roku 1593 znajduje się pięć wpisów niedatowanych. Są to wzory tekstów przysięg trzech ministrów i pięciu dygnitarzy koronnych¹².

Wielka liczba wpisów w czerwcu 1593 wynika z faktu, że wówczas kończył obrady sejm, a ostatnie dni sejmiku i pierwsze dni po jego oficjalnym zamknięciu, jak zwykle, były okresem wyjątkowo intensywnej pracy kancelarii.

W MK 138 dokonano w ojczystym języku w całości lub części (formuły promulgacyjna i relacyjna są po łacinie) 17 wpisów (2,5%), czyli

¹² Wpisy nr 492–496.

niewiele mniej niż w poprzednich tomach. Są to wpisy rozmaite: osiem protokołów obdukcji ran poniesionych przez różne osoby podczas tumultu w Gdańsku, pięć dokumentów wystawionych przez użytkowników królewskich i przedstawionych do aprobowania przez króla, dokument urzędu prezydenta dorpackiego przedstawiony w tym samym celu, inwentarz dóbr Odempe, nadanie dla mamki królowej oraz dokument dla Słostowskich dotyczący kwestii wykupu zastawionego przez nich siodła¹³.

W MK 138 zostały oblatowane, inserowane, streszczone lub tylko wspomniane dokumenty wystawione przez poprzedników Zygmunta III na tronie, książąt wielkopolskich i kujawskich, papieża Sykstusa V, metropolity halickiego, opata tynieckiego, komisarza generalnego Inflant i osoby prywatne. Jest ich w sumie 59. Najstarsze z nich to dokumenty z lat 1253 i 1298¹⁴.

Terminy *cubicularius*, *aulicus et dapifer* oraz *stipator*, podobnie jak w dwóch poprzednich tomach, oddałem odpowiednio jako komornik, trukczasy i harcerz, kierując się spisana po polsku ordynacją dworu królewskiego z 1589 roku¹⁵.

Bardzo dziękuję Doktorowi Michałowi Kuleckiemu z Archiwum Głównego Akt Dawnych za szczegółowe sprawdzenie *Sumariusza* i liczne uwagi krytyczne.

¹³ Wpisy nr 126, 181, 184, 291, 346, 397, 462–466, 625, 647, 648.

¹⁴ Wpisy 157 i 271.

¹⁵ *Ordynacja dworu Zygmunta III z 1589 roku*, opr. K. Chłapowski, Warszawa 2004, s. 33–36.

Wykaz skrótów

Literatura, źródła, instytucje

- AGAD — Archiwum Główne Akt Dawnych
- AJZR — *Archiv Jugo-Zapadnoj Rossi izdawajemyj Wremiennoju Komisiju dla rozbara driewnich aktow, wysozczajsze uczriezdzinnoju pri Kijewskim Wojennom, Podolskom i Wołyńskom Gubernatostwie*, cz. VIII, t. I, Kijew 1893
- ASK — Archiwum Skarbu Koronnego
- Chłapowski, — K. Chłapowski, *Realizacja reform egzekucji dóbr Realizacja 1563–1665*, Warszawa 1984
- Dogiel — M. Dogiel, *Codex diplomaticus Regni Poloniae in quo pacta, foedera, tractatus pacis aliaque omnis generis public nomine actorum et gestorum monumenta nunc primum ex archivis publicis eruta...*, t. I, Wilnae 1958, t. IV, Wilnae 1764, t. V, Wilnae 1759
- KDW — *Kodeks Dyplomatyczny Wielkopolski*, t. I, wyd. I. Zakrzewski, Poznań 1887, t. VI, wyd. A. Gąsiorowski, A. Kowalewicz, Warszawa–Poznań 1982, t. X, wyd. A. Gąsiorowski, T. Jasiński, Poznań 1993
- LWK 1616–1620 — *Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1616–1620*, cz. I–II, wyd. Z. Górski, R. Kabaciński, J. Pakulski, Wrocław–Warszawa–Kraków 1994

- Materiały do dziejów* — *Materiały do dziejów piśmiennictwa polskiego i biografii pisarzy polskich*, t. I–II, wyd. T. Wierzbowski, Warszawa 1900–1904
- MK — *Metryka Koronna*
- MRPS — *Matricularum Regni Poloniae Summaria*, t. I–IV, wyd. T. Wierzbowski, Warszawa 1905–1917, t. V, wyd. J. Płocha, A. Rybarski, I. Sułkowska, Warszawa 1961, t. VI, wyd. M. Woźniakowa, Warszawa 1999
- PSB — *Polski słownik biograficzny*, t. I–XLVIII, Kraków 1935–2011
- Regesty Metryki — *Regesty z Metryki Koronnej do dziejów powiatów opoczyńskiego, radomskiego, stężyckiego z lat 1574–1795*, cz. I: *lata 1574–1659*, opr. M. Jaglarz, W. Krawczuk, D. Kupisz, Z. Pietrzyk, W. Urban, E. Wierzbza, Radom 2001
- Stankowa — M. Stankowa, *Dawny powiat szczebrzeski XIV–XVIII w.*, Warszawa 1975
- Sumariusz II* — *Sumariusz Metryki Koronnej. Seria nowa. Księga wpisów kanclerza Jana Zamoyskiego MK 133 z Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie lata 1587–1595*, opr. A. Kot, W. Krawczuk, M. Kulecki, A. Sokół, G. Spyrka, Kraków 2001
- Sumariusz III* — *Sumariusz Metryki Koronnej, Seria nowa. Księga wpisów podkanclerzego Wojciecha Baranowskiego MK 134 z Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie 1587–V 1588*, opr. W. Krawczuk, M. Kulecki, A. Markiewicz, K. J. Stachelski, A. Sokół, Kraków 2004
- Sumariusz IV* — *Sumariusz Metryki Koronnej. Seria nowa. Księga wpisów podkanclerzego Wojciecha Baranowskiego z okresu marzec 1588–grudzień 1590 MK 135 z Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie 1588–1590*, opr. W. Krawczuk, M. Kulecki, Kraków 2010
- Sumariusz V* — *Sumariusz Metryki Koronnej, Seria nowa. Księga wpisów podkanclerzego Jana Tarnowskiego MK 136*

- z *Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie 1591*, opr. K. Chłapowski, Warszawa 2009
- Sumariusz VI — *Sumariusz Metryki Koronnej. Seria nowa. Księga wpisów podkanclerzego Jana Tarnowskiego MK 137 z Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie 1592*, opr. K. Chłapowski, Warszawa 2012
- Szymański — J. Szymański, *Herbarz rycerstwa polskiego z XVI wieku*, Warszawa 2001
- Trelińska — *Album armorum nobilium Regni Poloniae XV–XVIII saec. Herby nobilitacji i indygenatów XV–XVIII w.*, wyd. B. Trelińska, Lublin 2001
- U I–XI — *Urzędnicy dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII wieku. Spisy*, t. I–XI, red. A. Gąsiorowski, Warszawa–Kórnik 1985–2008
- VC — *Volumina Constitutionum*, t. I: 1493–1549, vol. I: 1493–1526, vol. II: 1527–1549, opr. S. Grodziski, I. Dwornicka, W. Uruszczak, Warszawa 1996, 2000, t. II: 1550–1609, vol I: 1550–1585, vol. II: 1587–1609, opr. S. Grodziski, I. Dwornicka, W. Uruszczak, Warszawa 2005, 2008
- Wajs — *Materiały genealogiczne, nobilitacje, indygenaty w zbiorach Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie*, opr. A. Wajs, Warszawa 1995
- Wdowiszewski — *Regesty nobilitacji w Polsce (1494–1795)*, opr. Z. Wdowiszewski, *Materiały do biografii, Genealogii i heraldyki Polskiej*, t. IX, Buenos Aires–Sztokholm 1987
- ZDM — *Zbiór dokumentów małopolskich t. IV: Dokumenty z lat 1211–1400*, wyd. S. Kuraś, I. Sułkowska–Kurasiowa, Wrocław–Warszawa–Kraków 1969, t. V: *Dokumenty z lat 1401–1440*, wyd. S. Kuraś, I. Sułkowska–Kurasiowa, Wrocław–Warszawa–Kraków 1970, t. VI: *Dokumenty króla Władysława Jagiełły z lat 1386–1417*, wyd. S. Kuraś, I. Sułkowska–Kurasiowa, Warszawa–Wrocław–Kraków 1974

REGESTY

1

k. 1–1v. Warszawa, 4 stycznia
Król pozwala Wawrzyńcowi Koloszowi przejąć sołectwo we wsi Krępa w starostwie ujskim¹ z rąk mających do niego prawo.
jęz. łac.

¹ W województwie i powiecie poznańskim.

2

k. 1v.–2 Warszawa, 4 stycznia
Król stwierdza, że Anna Berch, wdowa po Macieju Treidenie, zeznała przed aktami kancelarii, iż wraz przybyłym z nią Henrykiem Falkiem, jej opiekunem, ustanawia Szymona Witońskiego i Stanisława Przeworskiego swymi pełnomocnikami, by w imieniu nieletnich dzieci jej i Treidena występowali w sądach w sprawie przeciw Dawidowi Hilchenowi¹. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.
jęz. łac.

¹ Zob. *Sumariusz VI*, nr 492, 537.

3

k. 2–2v. Warszawa, 7 stycznia
Król stwierdza, że Marcin Chmielewski, pisarz kancelarii, zeznał przed aktami kancelarii, iż zrezygnował na rzecz Jana Konopnickiego z prawa kaduka, które otrzymał po śmierci Adama Siemońskiego z Niesiemierza¹, sługi Jana Konopnickiego. Król pozwala wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.
jęz. łac.

¹ W województwie i powiecie łęczyckim.

4

k. 2v.–3v.

Warszawa, 6 stycznia

Król pozwała Mikołajowi Opackiemu, który służy królowi od wielu lat, przejąć wsie królewskie Tarchowica i Tuczempy i inne należące¹ do tych dóbr z rąk spadkobierców Jana Tęczyńskiego, kasztelana wojnickiego, starosty lubelskiego i parczowskiego², wraz sumami na nich zapisanymi. Opacki otrzymuje dożywocie, z racji którego upada czwarta część zapisu.

jęz. łac.

¹Tenuta leżała w powiatach halickim i kołomyjskim ziemi halickiej.

²Jan Tęczyński zmarł 1 I 1593 (U X, nr 703, IV/2 nr 573).

5

k. 3v.–4

Warszawa, 7 stycznia

Król zachowuje Eilharda Nettelbergka, zasłużonego w wojnach moskiewskich króla Stefana, w posiadaniu haka ziemi i części innego haka w powiecie rujeńskim, na które miała dożywocie matka jego żony, wdowa po Henryku ab Utrecht. Nettelbergk i jego żona otrzymują dożywocie *in solidum*.

jęz. łac.

6

k. 4–5

Warszawa, 10 stycznia

Król pozwała Zbigniewowi Ossolińskiemu, zasłużonemu dla króla i Rzeczypospolitej, przejąć wsie królewskie (w powiatach lwowskim, halickim i kołomyjskim) Laszki, Dziurów, Frankowce, Niżnyką, Podwysokie, Karłów, Zakrzowce (z wyjątkiem wsi, które zostały nadane Mikołajowi Opackiemu¹) i inne nowo lokowane, z rąk spadkobierców Jana Tęczyńskiego, kasztelana wojnickiego, starosty lubelskiego, lub innych, których imiona król chce poznać². Ossoliński dostaje dożywocie, z tytułu którego upada czwarta część zapisu.

jęz. łac.

¹Zob. dok. nr 4. Laszki w powiecie lwowskim, Zakrzowce w halickim, pozostałe w kołomyjskim.

²„Dał mi król po śmierci pana wojnickiego, Tęczyńskiego, Laszki u Lwowa w roku 1593” (Z. Ossoliński, *Pamiętnik*, opr. J. Długosz, Wrocław 1983, s. 162).

7

k. 5–5v.

Warszawa, 10 stycznia

Król zachowuje Bartłomieja Zbiewskiego, pisarza mostowego toruńskiego, w użytkowaniu młyna we wsi Gumowo w starostwie bobrownickim¹, który przejął od spadkobierców Jana Krantha, mieszczanina toruńskiego, za zgodą Piotra Karnkowskiego, podkomorzego płockiego, starosty bobrownickiego, i na podstawie dokumentu, na mocy którego Jan Kranth użytkował ten młyn. Zbiewski i jego żona otrzymują dożywocie *in solidum* z zachowaniem obowiązku płacenia czynszu na rzecz zamku bobrownickiego.

jęz. łac.

¹ W ziemi dobrzyńskiej, powiecie lipnowskim.

8

k. 5v.–6v.

Warszawa, 11 stycznia

Król stwierdza, że Bartłomiej Ważyński scedował Janowi Klukowskiemu sołectwo we wsi królewskiej Rachułtowo w starostwie kowalskim¹. Król aprobejuje cesję i daje Klukowskiemu dożywocie.

jęz. łac.

¹ W województwie brzeskim–kujawskim, powiecie kowalskim.

9

k. 6v.–7

Warszawa, 11 stycznia

Król wyznacza Jakubowi Chabowskiemu, pisarzowi skarbowemu, zasłużonemu w jego pracach, pensję 125 złotych, którą zmarły Stanisław Krzesz miał na dobrach starostwa osieckiego, płatną 24 czerwca (*pro festo Joanni Baptistae*), co podaje się do wiadomości Mikołaja Mniszcha z Wielkich Kuńczyc, starosty osieckiego¹, a także Jana Firleja z Dąbrowicy, podskarbiego koronnego.

jęz. łac.

¹ Chodzi o Osiecko w województwie mazowieckim, ziemi czerskiej, powiecie garwolińskim.

10

k. 7–8v.

Warszawa, 12 stycznia

Król stwierdza, że do akt kancelarii został przez mieszczan krakowskich Walentego, Jana i Zygmunta Konradów wniesiony dokument pergaminowy z pieczęcią i podpisem króla, wystawiony w Warszawie podczas sejmu 14 kwietnia 1590, w którym król potwierdza przywilej dla ich ojca Jana, którym królowie Zygmunt August i Stefan jemu i jego braciom Stanisławowi, Marcinowi, Walentemu, a przedtem ich przodkowi Walentemu, udzielili dożywotniego prawa spławu Wisłą soli z żupy krakowskiej do komory mazowieckiej i z tytułu tego spławu wyznaczili pensję sześciu dzbanów soli z żupy krakowskiej, to jest wielickiej i bocheńskiej. Bracia i bratankowie wspomnianego wyżej ich ojca proszą o zachowanie ich przy tym uprawnieniu. Król przychyła się do ich prośby i nadaje to prawo Walentemu, Janowi i Zygmuntowi wraz z możliwością i wolnością budowania i przygotowania statków na brzegach tak krakowskim, jak i kazimierskim, i uwalnia ich od ceł. Co podaje się do wiadomości Sebastiana Lubomirskiego, starosty sądeckiego, dobczyckiego, żupnika krakowskiego, starostów i celników. Król pozwala wpisać ten dokument do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

*jęz. łac.***11**

k. 8v.–9

Warszawa, 12 stycznia

Król stwierdza, że królowa Anna, jego ciotka, jako posesorka dóbr posagowych na Mazowszu na prośbę Łukasza Jarnowskiego, plebana nowogrodzkiego, za zgodą Wojciecha Baranowskiego, biskupa płockiego, pozwoliła przyłączyć (inkorporować) kościół parafialny w Miastkowie z powodu jego ubóstwa do parafii nowogrodzkiej w starostwie łomżyńskim, w diecezji płockiej jako sąsiedniej. Król, jako kolator tego kościoła, potwierdza tę inkorporację i pozwala zawiadomić o tym biskupa płockiego.

jęz. łac.

12

k. 9–10

Warszawa, 12 stycznia

Król, ponieważ po śmierci Jana Tęczyńskiego, kasztelana wojnickiego, starosty lubelskiego i parczowskiego¹, wieś Brzostówka — obciążona zapisem w ramach pożyczki 500 000 zł² — powróciła do jego dyspozycji, pozwala przejąć ją Andrzejowi Zawackiemu, który otrzymuje dożywocie pod warunkiem wnoszenia kwarty, gdy dobra te zostaną wykupione z zastawu.

jęz. łac.

¹ Zob. nr 4, przyp. 2.

² Starostwo parczowskie zostało w 1565 r. obciążone zapisem 12 000 zł pożyczonych królowi przez Jana Tęczyńskiego (K. Chłapowski, *Realizacja*, s. 90–91).

13

k. 10–10v.

Warszawa, 12 stycznia

Król stwierdza, że Jan Rottenberg, sługa królewski, zeznał przed aktami kancelarii, iż przekazał Marcinowi Longemu, mieszczaninowi malborskiemu, i jego potomkom, prawo do dóbr nadanych mu jako kaduk po śmierci Christiana Szulca, mieszczanina tczewskiego. Król poleca wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

14

k. 10v.–11

Warszawa, 13 stycznia

Król pozwala Piotrowi Potulickiemu, wojewodzie kalickiemu, staroście wyszogrodzkiemu, ujskiemu, przejąć sołectwa we wsiach królewskich Jastrowie, Plecemino, Skórka, Białogóra i Kaczorowo w starostwie ujskim¹ z rąk obecnych posesorów. Potulicki otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci sołectwa będą podlegały wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie i powiecie poznańskim.

15

k. 11–11v.

Warszawa, 13 stycznia

Król darowuje Janowi Sarnickiemu, odźwiernemu królewskiemu, karczmę pod wzgórzem żydowskim na przedmieściu Lublina, która po śmierci Jadwigi Dwornej przypadła królowi jako kaduk. Podaje się to wiadomości starosty oraz magistratu.

jęz. łac.

16

k. 11v.–12

Warszawa, 13 stycznia

Król pozwala Andrzejowi Łokietkowi, pisarzowi kancelarii królewskiej, przejąć z rąk Stanisława Czechowicza i innych posesorów trzecią miarę młyna zwanego Czechowski, zbudowanego nad rzeką Piwonia obok miasta Parczów¹, oraz inny młyn, czyli folusz, wraz dobrami do niego należącymi i kwotami na nim zapisanymi. Łokietek otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci młyn będzie podlegał wykupowi.

jęz. łac.

¹ Młyn leżał we wsi Miłków (*Lustracja dóbr królewskich województwa lubelskiego 1565*, wyd. A. Wyczański, Wrocław–Warszawa 1959, s. 69).

17

k. 12–12v.

Warszawa, 15 stycznia

Król pozwala Konstancji Gnoińskiej, wdowie po Stanisławie Raczyńskim, na cesję wójtostwa, czyli sołectwa, we wsi królewskiej Kromolin w starostwie sieradzkim na rzecz Jana Bolkowskiego i Anny Raczyńskiej, którzy otrzymują dożywocie *in solidum*.

jęz. łac.

18

k. 14

Warszawa, 15 stycznia

Król stwierdza, że Hieronim Gostomski z Leżenic, wojewoda poznański, starosta wałecki, zeznał przed aktami kancelarii, iż scedował swemu synowi Janowi starostwo wałeckie z wyjątkiem wsi Wiesiołka

i części zapisu przypadającej na nią. Król, ze względu na zasługi Hieronima Gostomskiego w sprawach publicznych, jak również biorąc pod uwagę, że pokłada w Janie Gostomskim wielkie nadzieje, a probuje tę cesję i nadaje mu to starostwo w dożywocie z jurysdykcją, zamkiem, miastem Wałcz, wsiami Chwirań, Nowydwór, Roża, Rozwałd, Skrzetusz, Witków, Nadorzyc, Sypniewo, Brzeźnica, Frideląg, Budy, Hamer z młynem i innymi nowo lokowanymi: Wesoła Wieś, Głowacz, Leżenice, Gostomia, i tymi, które mają być lokowane. Z racji dożywocia upada czwarta część zapisu na starostwie.

jęz. łac.

19

k. 14–15

Warszawa, 16 stycznia

Król, ze względu na zasługi Hieronima Gostomskiego, kasztelana nakielskiego¹ w służbie publicznej, pozwala jego synowi Janowi, młodzieńcowi, w którym pokłada wielkie nadzieje, przejąć dobra królewskie Strzelce i Gąbiń², obciążone zapisem w ramach pożyczki 500 000 zł³, z rąk spadkobierców zmarłych Adama i Zygmunta Drzewickich oraz innych mających do nich prawo, których imiona król chce poznać. Gostomski otrzymuje dożywocie, a po jego śmierci dobra będą podlegały wykupowi.

jęz. łac.

¹ Określanie Gostomskiego jako kasztelana nakielskiego jest dziwne, biorąc pod uwagę, że awans na wojewodę poznańskiego otrzymał 31 XII 1591 (*Sumariusz VI*, nr 553).

² W województwie rawskim, ziemi gostynińskiej, powiecie gostynińskim (Strzelce) i gąbińskim (Gąbiń).

³ K. Chłapowski, *Realizacja*, s. 90–91.

20

k. 15–15v.

Warszawa, 17 stycznia

Król stwierdza, że na prośbę chorego Wojciecha Rakowskiego, łóżniczego królewskiego, starosty babimojskiego, wyznaczył Pawła Koszutskiego, sekretarza królewskiego, do przyjęcia od niego zeznania. Koszutski zeznał, iż Rakowski kwituje Hieronima Gostomskiego z Leżenic, kasztelana nakielskiego, z kwoty 1000 zł długu zapisanego w ak-

tach grodzkich warszawskich i wyznacza termin zapłacenia pozostałej kwoty 700 zł na 14 II (*ad Dominicam Settuagesimae*). Król przyjmuje zeznanie i pozwala wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

21

k. 15v.–16v.

Warszawa, 16 stycznia

Król, na prośbę Hieronima Gostomskiego z Leżenic, kasztelana nakielskiego, starosty wałęckiego i wareckiego, pozwala mu darować części dziedziczne we wsi Daszewa, a także połowę wsi Piotrowo, jak również całą wieś opustoszałą Świekotki, dawniej należąca do Piotrowa, oraz młyn walny w powiecie poznańskim synowi Janowi, który będzie dopuszczony do ich objęcia przez woźnego i dwóch szlachciców. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

22

k. 16v.–17v.

Warszawa, 17 stycznia

Król pozwala Kasprowi Maciejowskiemu, koniuszemu koronnemu, zaśluzonemu dla króla i jego poprzedników tak w wojnie, jaki i w pokoju oraz na dworze królewskim, a także jego żonie Katarzynie Herburtównie z Fulsztyna przejąć starostwo parczowskie, zastawione w ramach pożyczki 500 000 zł, z rąk spadkobierców Jana Tęczyńskiego, kasztelana wojnickiego, starosty lubelskiego i parczowskiego¹. Maciejowscy otrzymują dożywocie *in solidum* po warunkiem wnoszenia kwarty. Po ich śmierci starostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ Zob. dok. nr 4, przyp. 2.

23

k. 17v.

Warszawa, 17 stycznia

Marcin Chmielewski ustanawia Sebastiana, mieszczanina lubelskiego, pełnomocnikiem w sprawie dotyczącej dóbr otrzymanych jako kaduk po śmierci Pawła Milana, Włocha¹.

jęz. łac.

¹ Tylko nagłówek, brak wpisu.

24

k. 18

Warszawa, 18 stycznia

Król daje Adamowi Oglenckiemu, dworzaninowi–komornikowi (*cubicularii nostri*), który służy na dworze od wielu lat¹, dożywocie pod warunkiem wnoszenia kwarty na wsi Ichnaty w województwie podlaskim², którą obecnie użytkuje bezprawnie Paweł Brzoska.

jęz. łac.

¹ Na dworze służył od 1579 r. (*Ordynacja dworu Zygmunta III z 1589 roku*, opr. K. Chłapowski, Warszawa 2004, s. 88).

² W ziemi bielskiej.

25

k. 18v.

Warszawa, 23 stycznia

Król stwierdza, że w imieniu konwentu mendykantów–eremitów w Bodzentynie¹ przedłożono wypis z akt ziemskich wiślickich, w którym Marcin Suskrajowski, podsedek sandomierski, zapisuje temu konwentowi czynsz wykupny, wynoszący cztery złote z części dziedzicznej wsi Żałki w powiecie wiślickim, płatny 12 XI (*per festo S. Martini Pontificis*). Król aprobuje i potwierdza zapis.

jęz. łac.

¹ Chodzi o augustianów. W Bodzentynie nie było ich klasztoru (*Encyklopedia katolicka* t. I, Lublin 1989, s. 1076–1077, II, s. 703) ani innego klasztoru, co każe podejrzewać pomyłkę pisarza.

26

k. 19–19v.

Warszawa, 23 stycznia

Król pozwala Bartłomiejowi Mieczkowskiemu, pisarzowi grodzkiemu łukowskiemu, i jego żonie Annie Pluciance, na rzecz których cedował swe prawa do wsi Obelniki w starostwie łukowskim Mikołaj Mniszech, starostwa łukowski, na cesję tej wsi na rzecz Jana Rzeczyckiego, pisarza ziemskiego łukowskiego. Rzeczycki otrzymuje dożywocie, z racji którego upada czwarta część zapisu.

jęz. łac.

27

k. 19v.–20

Warszawa, 25 stycznia

Król stwierdza, że przedstawiono mu wyciąg z ksiąg miejskich miasta królewskiego Stawiszyn zawierający sprzedaż opiekunom szpitala i kościoła św. Ducha w Stawiszynie części gruntu, należącego do małżonków Jana Siekierki i Jadwigi, położonego z jednej strony między gruntami Franciszka Grocymierza, z drugiej Szymona Kiczki, z ogrodem i domem położonym między domem Wojciecha Nowaka a domem Pawła Wyiwanta, a oprócz tego darowiznę połowy łana, położonego między polami Wojciecha Wrska i Adama Strzesza, dokonaną przez Józefa z młyna Leziona. Król aprobuje sprzedaż i darowiznę oraz wyłącza te dobra spod jurysdykcji i obciążeń na rzecz starosty oraz miasta.

jęz. łac.

28

k. 20–21

Warszawa, 26 stycznia

Król daje Walentemu Suchodolskiemu, swemu dworzaninowi, służącemu jemu i jego poprzednikom także wojskowo, dożywocie na wsi królewskiej Zarembice w starostwie mielnickim w województwie podlaskim, która wróciła do dyspozycji króla po śmierci Marcina z Obór Leśniowolskiego¹, kasztelana podlaskiego, pod warunkiem zachowania posług niektórych poddanych tej wsi na rzecz zamku w Mielniku.

jęz. łac.

¹ Leśniowolski zmarł 17 I 1593 (U IX, nr 1185).

29

k. 21–21v.

Warszawa, 26 stycznia

Król nadaje Wojciechowi Mostwilowi, zasłużonemu w wojnach moskiewskich króla Stefana, dobra w powiecie zygwulskim przypadłe królowi jako kaduk, z których ustąpił Mikołaj Kocień, a mianowicie moję Han liczącą dwa haki, inny hak oraz jeszcze inny, na którym mieszkają dwaj kmiecie, których posiadał zmarły Bonawentura. Mostwil otrzymuje dożywocie.

*jęz. łac.***30**

k. 21v.–22

Warszawa, 30 stycznia

Król daje Krzysztofowi Ilmanowskiemu, pisarzowi kancelarii królewskiej, i jego żonie Barbarze Karśnickiej dożywocie *in solidum* na sołectwie we wsi królewskiej Krzczów w kasztelanii krakowskiej.

*jęz. łac.***31**

k. 22–22v.

Warszawa, 31 stycznia

Król zachowuje Bartłomieja Woczika w użytkowaniu trzeciej miary, czyli młyna Piasecznego¹, który — bez pozwolenia królewskiego — kupił od Jana Kozubowskiego. Woczik otrzymuje dożywocie.

jęz. łac.

¹ W grę wchodzi młyn Piaseczny przy Kole lub Starym Brzesku.

32

k. 22v.–23

Warszawa, 3 lutego

Stanisław Pękosławski, komisarz generalny Inflant¹, podczas rewizji zamku felińskiego nadał Mikołajowi Chrzanowskiemu, rotmistrzowi, grunt w zamku felińskim koło bramy parnawskiej, który przedtem użytkował zmarły Andrzej Hartusz². Chrzanowski przejął później inny grunt w tym zamku obok fosy, którego posesorem był zmarły Antoni Kolendinelt, a także ogród na przedmieściu i łąn na gruntach przyle-

i Melcha w powiecie felińskim, które przypadły królowi jako kaduk, król nadaje je Trojanowskiemu i jego żonie w dożywocie.

jęz. łac.

36

k. 25–26

Warszawa, 14 lutego

Król pozwala Wojciechowi Kuropatnickiemu cedować wieś Pereińsko w województwie ruskim¹ wraz z sumą na niej zapisaną na rzecz Aleksandra Bałabana, zasłużonego dla króla i Rzeczypospolitej, który otrzymuje dożywocie, z racji którego upada czwarta część zapisanej sumy.

jęz. łac.

¹ W ziemi lwowskiej, powiecie żydaczowskim.

37

k. 26–26v.

Warszawa, 20 lutego

Król pozwala Piotrowi Myszkowskiemu, staroście chęcińskiemu, przejąć z rąk spadkobierców Kaspra Secygniewskiego wsie królewskie Brzegi, Żerniki i Brzeźno w powiecie chęcińskim. Myszkowski otrzymuje dożywocie po warunkiem upuszczenia czwartej części zapisu na tych wsiach zgodnie z deklaracją sejmu koronacyjnego¹.

jęz. łac.

¹ VC, t. II, vol. 2, s. 73: „*O starych sumach*”.

38

k. 26v.–27v.

Warszawa, 22 lutego

Król stwierdza, że w imieniu Jana, dziedzica wsi Michałkowce, do akt kancelarii został wniesiony dokument pergaminowy króla Władysława wystawiony w Medyce 16 X 1403 (*ipso die S. Galli confessoris*) w relacji Mikołaja, podkanclerzego Królestwa¹, z podpisami Mikołaja, arcybiskupa gnieźnieńskiego², Jana z Tarnowa³, Piotra Kmity, wojewody sandomierskiego, Piotra Szafranca, podstolego sandomierskiego, Floriana z Korytnicy, podczaszego sandomierskiego, Benka z Żabokruk

i innych, w którym król Władysław darowuje Janowi Pudle za jego zasługi wsie Olchowiec i Michałkowce w powiecie kamienieckim⁴. Król pozwala wpisać ten dokument do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ Mikołaj Trąba.

² Mikołaj Kurowski.

³ Jan z Tarnowa był wówczas wojewodą krakowskim, a ponieważ po Kmicie jest słowo *palatinis*, należy uznać, że pisarz opuścił słowo *cracoviensi*.

⁴ Dokument został wydany też w: ZDM, t. VI, nr 1660.

39

k. 28–28v.

Warszawa, 22 lutego

Król, biorąc pod uwagę zasługi Jana Firleja z Dąbrowicy, podskarbiego koronnego, daje mu w dożywocie pod warunkiem wnoszenia kwarty i wpłacania 5000 zł rocznie królowej Annie, małżonce króla, na jej prywatne potrzeby, starostwo lubelskie z jurysdykcją i zamkiem przypadłe do dyspozycji króla po śmierci Jana Tęczyńskiego, kasztelana wojnickiego¹.

jęz. łac.

¹ Zob. dok. nr 4, przyp. 2.

40

k. 29–29v.

Warszawa, 25 lutego

Król ze względu na zasługi księcia Janusza Ostrońskiego, wojewody wołyńskiego, starosty białocerkiewskiego, dla króla i Rzeczypospolitej, jego działalność w senacie jako wojewody oraz starożytność rodu, mianuje go na urząd kasztelana krakowskiego wakujący po śmierci Seweryna Bonera z Balic¹.

jęz. łac.

¹ Seweryn Boner zmarł 5 IV 1592 (U IV/2, nr 118); oryginał w Bibliotece Ossolineum, regest z oryginału — w *Katalogu dokumentów Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich*, cz. I: *Dokumenty z lat 1507–1700*, wyd. A. Fastnacht, Wrocław 1953, nr 388.

41

k. 29v.–30

Warszawa, 25 lutego

Król pozwala Andrzejowi Chrzęstowskiemu na cesję wójtostwa we wsi królewskiej Sękowa w starostwie bieckim na rzecz jego brata Piotra, zasłużonego dla króla i króla Stefana na Węgrzech i w wojnach, oraz jego żony Krystyny, którzy otrzymują dożywocie *in solidum*. Po ich śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

42

k. 30–32

Warszawa, 26 lutego

Król stwierdza, że Jakub Goliński z Czerwonki¹, syn zmarłego Jana Golińskiego, zeznał przed aktami kancelarii, iż swe wsie dziedziczne Drewnowo, Przydanów i Grądy i część wsi Białe w powiecie nurskim darował Andrzejowi Chądzyńskiemu, staroście nurskiemu (połowę darował, a połowę sprzedał za 6000 zł, z których kwituje tegoż starostę). Daje mu intromisję do tych dóbr przez woźnego koronnego lub ziemskiego i dwóch sąsiadów. Poręcza tę transakcję na wszystkich swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, pod wadium 6000 zł. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim warszawskim. Król pozwala wpisać tę rezygnację do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ W powiecie makowskim województwa mazowieckiego.

43

k. 32–33

Warszawa, 26 lutego

Król stwierdza, że Andrzej Chądzyński, starosta nurski, zeznał przed aktami kancelarii, iż dług w wysokości 400 zł wobec Jakuba Golińskiego z Czerwonki, syna zmarłego Jana Golińskiego, zapisuje na swych dobrach ruchomych i nieruchomościach, dziedzicznych i zastawnych, i zobowiązuje się spłacać go w ratach — pierwszą 100 zł w dniu 24 VI

(*pro festo Natalis S. Joannis Baptistae*), drugą — 200 zł 1 I 1594 (*die et festo Circumcisionis Domini proxime venturo*), a ostatnią 100 zł — 24 VI 1595 (*pro festo Natalis S. Joannis Baptistae*) przed aktami grodzkimi makowskimi pod wadium 400 zł. Pozwany stawi się przed sądem lub urzędem grodzkim makowskim. Król pozwala wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

44

k. 33–33v.

Warszawa, 27 lutego

Król stwierdza, że przed aktami kancelarii stawili się z jednej strony Paweł Łącki, z drugiej Zofia Handlowa, wdowa po Stanisławie Handlu, mieszczaninie lwowskim, i zeznali, iż dzisiaj, czyli *sabbato post festum Sancti Mathei Apostoli*, w Warszawie zawarli między sobą kontrakt podpisany przez Piotra Tylickiego, sekretarza wielkiego, referendarza koronnego, Piotra Skargę, jezuitę i kaznodzieję królewskiego, Jana Szczałapskiego, w imieniu Zofii Handlowej oraz Jana Łąckiego, który został wniesiony do akt kancelarii. W imieniu swoim i swych spadkobierców strony potwierdzają go na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomych, które mają teraz i będą mieli w przyszłości, zwłaszcza pod jurysdykcją miejską lwowską, i zobowiązują się do przestrzegania jego postanowień i warunków. Strona pozwana stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem miejskim lwowskim. Król pozwala wpisać potwierdzenie tego kontraktu do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

45

k. 34–34v.

Warszawa, 13 lutego

Król pozwala Stanisławowi Łąckiemu, pisarzowi kancelarii królewskiej, na przejęcie sołectwa we wsi królewskiej Lubianka w starostwie ujskim¹ z rąk dotychczasowych posiadaczy, którzy mają roszczenia do

sumy wyznaczonej przez komisarzy. Łącki dostaje dożywocie. Po jego śmierci sołectwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie i powiecie poznańskim.

46

k. 34v.–35

Warszawa, 27 lutego

Król pozwala Mikołajowi Herburtowi z Fulsztyna, wojewodzie ruskiemu, staroście skalskiemu i tłumackiemu, na cesję wsi Holeniszczów w województwie podolskim i starostwie skalskim na rzecz Walentego Kalinowskiego, syna Marcina Kalinowskiego, który dostaje dożywocie pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

47

k. 35–35v.

Warszawa, 27 lutego

Król daje Mikołajowi Herburtowi, wojewodzie ruskiemu, staroście skalskiemu i tłumackiemu, mającemu dożywocie na wsi królewskiej Tarnawa w województwie podolskim na trakcie kamienieckim, otrzymane od króla Zygmunta Augusta¹, dożywocie wspólne (*in solidum*) z żoną Zofią Herburtową z Chodorostawu² pod warunkiem upuszczenia czwartej części zapisu na tej wsi.

jęz. łac.

¹ Chodzi o dożywocie z 24 I 1570 na wsiach Tarnawa i Ciołkowce w powiecie kamienieckim (MRPS V, nr 4124).

² Chodzi o Zofię Żórawińską z Chodorostawu w województwie ruskim, ziemi i powiecie lwowskim.

48

k. 35v.–36v.

Warszawa, 27 lutego

Król pozwala Mikołajowi Herburtowi z Fulsztyna, wojewodzie ruskiemu, staroście tłumackiemu, na cesję wsi Ciołkowce w województwie podolskim, powiecie kamienieckim, na rzecz Walentego Humieckie-

go, łowczego kamienieckiego, który otrzymuje dożywocie, mocą którego upada czwarta część zapisu na tej wsi.

jęz. łac.

49

k. 36v.–37

Warszawa, 27 lutego

Król potwierdza Franciszka Hasa, zasłużonego w wojnach moskiewskich króla Stefana, w prawie, otrzymanym na sejmie w Warszawie 15 IV 1589, posiadania pod warunkiem służby wojskowej dóbr w powiecie burtnickim, a mianowicie dwudziestu pięciu rodzin w dwóch wsiach Sprzeclawskie i Linen, które dostał od zmarłego Reimparta Gildersteima, doktora obojga praw i szlachcica inflanckiego, sędziego ziemskiego wendeńskiego¹, jako posag, gdy żenił się z jego córką Justyną.

jęz. łac.

¹ W innych źródłach występuje jako Gillesheim, zmarł przed 29 IV 1582 (U XI, nr 30).

50

k. 37–37v.

Warszawa, 12 stycznia

Ponieważ, według świadectwa komisarzy wysłanych przez króla Stefana do Inflant i zmarłej Małgorzaty Scutlin, wdowy po Ludercie Kentenie, który za panowania króla Zygmunta Augusta z własnych pieniędzy wspomagał wypłaty dla wojska, ich syn Eliaszkieffol, idąc w ślady ojca, służył we wszystkich wojnach moskiewskich króla Stefana, król daje mu dożywocie na dworze Bremen w powiecie parnawskim po śmierci Michała Brucknera, doradcy księcia Kurlandii, pod warunkiem ponoszenia obowiązków przypisanych szlachcie inflanckiej.

jęz. łac.

51

k. 38–38v.

Warszawa, 1 marca

Król pozwala Mikołajowi Zebrzydowskiemu, wojewodzie lubelskiemu, staroście krakowskiemu i lanckorońskiemu, przejąć tę połowę wsi Mi-

kluszowice, która leży nad rzeką Białą (oddzielającą Koronę od Śląska), w Koronie, i która została przez króla Zygmunta Augusta przysądzona do tenuty Lipnik Floriana Zebrzydowskiego, kasztelana lubelskiego, a teraz jest zajęta przez nieuprawnionego posesora. Jeśli ta część jest obciążona zapisem, ma ją odzyskać z rąk tych, którzy ją użytkują bezprawnie. Zebrzydowski otrzymuje dożywocie takie jak na Lipniku.
jęz. łac.

52

k. 38v.–39

Warszawa, 1 marca

Król stwierdza, że Andrzej Wierziński, dworzanin królewski, i Jan Kruszyński, harcerz królewski (*stipator noster*), zeznali przed aktami kancelarii, iż przenoszą prawo do dóbr ruchomych i nieruchomości po zmarłym Krzysztofie Keissmittcie, mieszczaninie starogardzkim, które przypadły królowi jako kaduk i zostały im darowane, na osobę Marcina Berzewiczego, starosty starogardzkiego i osieckiego, za kwotę 100 złotych, z której go kwitują. Król przyjmuje to zeznanie i poleca je wpisać do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, włocławskiego, łączyckiego, podkanclerzego koronnego.
jęz. łac.

53

k. 39–39v.

Warszawa, 4 marca

Król daje Prokopowi Raszce, podkomorzemu halickiemu, zasłużonemu dla niego i jego poprzedników, dożywocie na wsi Dołpotów w województwie ruskim, która po śmierci Cieszanowskiego¹ wróciła do dyspozycji skarbu, pod warunkiem wnoszenia kwarty.
jęz. łac.

¹ 5 III 1578 Stefan Batory potwierdził dokument Zygmunta Augusta z 10 VI 1572, w którym król stwierdził, że Hieronim Sieniawski, kasztelan kamieniecki, starosta halicki i kołomyjski, scedował wieś królewską Dołpotów w starostwie halickim Stanisławowi Cieszanowskiemu (MK 118, k. 253v.–255).

54

k. 39v.–40

Warszawa, 5 marca

Król pozwala Pawłowi Koszutskiemu, sekretarzowi kancelarii królewskiej, przejąć z rąk miasta Koło wójtostwo w Kole z należącymi do niego sołectwami we wsiach Górne i Nadolne Koło. Koszutski otrzymuje dożywocie na wójtostwie oraz na młynach i łąkach wójtowskich w Gostowiu¹, z wolnością wypasu we wsiach Rosków i Kościół. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ Chodzi o wieś Gozdów w powiecie konińskim.

55

k. 40v.–41

Warszawa, 5 marca

Król stwierdza, że król Zygmunt August, jego wuj, udzielił Sebastianowi i jego zmarłej żonie Jadwidze Marzyńskim dożywocia na trzeciej mierze młyna końskiego w mieście królewskim Stawiszyn i po śmierci wspomnianej Jadwigi jej część trzeciej miary wróciła do dyspozycji króla. Król pozwala Sebastianowi Marzyńskiemu przejąć tę część trzeciej miary z rąk spadkobierców wspomnianej Jadwigi i udziela mu dożywocia na trzeciej mierze wspomnianego młyna ze wszystkimi pożytkami opisanymi w dokumencie króla Ludwika¹.

jęz. łac.

¹ Chodzi dokument z 26 VI 1379 (KDW VI, nr 261).

56

k. 41–41v.

Warszawa, 5 marca

Król pozwala Mikołajowi Bieganowskiemu, dworzaninowi–komornikowi (*cubicularii nostri*), który na dworze służył zmarłemu królowi Stefanowi, a teraz służy obecnemu królowi, przejąć z rąk obecnych posesorów karczmę Brdów w województwie kaliskim, z trzema łanami koło miasta Brdów i z ogrodami na przedmieściu tego miasta, las i pole opustoszałe zwane Maleniec, które posiadał Pawłowski. Bieganowski otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci dobra te będą podlegały wykupowi.

jęz. łac.

57

k. 41v.–42

Warszawa, 5 marca

Król stwierdza, że Rudolf a Brinke z Inflant zeznał przed aktami kancelarii, iż dwór i wieś Wrangel mojza w powiecie dorpackim o trzy mile od zamku Odempe, które miał w zastawie od Ottona Schenkinga, biskupa wendeńskiego, w wysokości 1000 zł od roku 1579 do roku 1591, po otrzymaniu od niego tej sumy przekazał biskupowi. Król poleca wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

58

k. 42–42v.

Warszawa, 6 marca

Król stwierdza, że Wojciech Piątkowski z powiatu chełmskiego, który otrzymał nominację na woźnego królewskiego, złożył przysięgę wymaganą przez prawo według roty zapisanej w statutach. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

59

k. 42v.–43

Warszawa, 6 marca

Król rozciąga dożywocie na wójtostwie we wsi królewskiej Cichów w starostwie przemyskim, nadane Maciejowi Siecińskiemu przez króla Stefana¹, na osobę jego żony Zofii ze Staniszewa. Po ich śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ 15 XI 1586 Stefan Batory dał dożywocie *in solidum* Maciejowi Siecińskiemu i jego żonie Zofii z Szaniawy (MK 132, k. 222v.–223).

60

k. 43–43v.

Warszawa, 6 marca

Król, na prośbę Jana Zamoyskiego, kanclerza i hetmana koronnego, starosty bełskiego, malborskiego, dorpackiego, knyszyńskiego, międzyrzeckiego i grodeckiego, nadaje Janowi Słoneczewskiemu, słudze

Zamoyskiego, dobra przypadłe mu jako kaduk po śmierci Macieja Gąsiorowskiego z miasta Serociec na Mazowszu¹. Podaje to do wiadomości magistratu miasta Serociec. Kraków 29 marca 1591. Król potwierdza ten dokument wniesiony do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.
jęz. łac.

¹ Serociec (dziś Serock) w ziemi zakroczymskiej, powiecie serockim.

61

k. 43v.–44v. Warszawa, 8 marca
Król daje Pawłowi Krzyckiemu, który otrzymał już od króla dożywocie na wójtostwie w Międzyrzeczu¹, oraz jego żonie Helenie Kwileckiej dożywocie *in solidum* na tym wójtostwie. Po ich śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.
jęz. łac.

¹ Chodzi o dożywocie z 12 IV 1590 (*Sumariusz IV*, nr 864).

62

k. 44v. Warszawa, 8 marca
Król nadaje Pawłowi Szczerbicowi, pisarzowi dekretowemu, dożywocie na lesie Kochelna w starostwie sieradzkim, przyległym do wsi królewskiej Polków, z sadzawką i młynem, które to dobra posiadał zmarły Wawrzyniec Beliński, podstarości kaliski. Po śmierci Szczerbica będą one podlegały wykupowi.
jęz. łac.

63

k. 44v.–45 Warszawa, 9 marca
Król pozwala Wojciechowi Sękowskiemu, sekretarzowi i pisarzowi kancelarii królewskiej, na przejęcie wsi królewskich Tarnawica Polna i Tarnawica Podleśna w ziemi halickiej i innych lokowanych na ich gruntach, z rąk obecnych posesorów, których imiona król chce poznać. Sękowski otrzymuje dożywocie.
jęz. łac.

64

k. 45 v.

Warszawa, 10 marca

Król stwierdza, że Stanisław Przeworski, pełnomocnik i mandatariusz Macieja Bardzkiego, dzierżawcy czopowego koronnego, uchwalonego w roku 1591, na podstawie pełnomocnictwa udzielonego sobie przed aktami grodzkimi warszawskimi 9 II (*feria tertia post festum S. Dorotheae virginis*) 1591, zeznał przed aktami kancelarii, że w imieniu Macieja Bardzkiego skwitował Łukasza Południe, subpoborcę urzędowskiego, z kwoty 382 złotych i 16 groszy z czopowego z miasta Urzędów za rok 1591. Król poleca wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

*jęz. łac.***65**

k. 46

Warszawa, 10 marca

Król, ponieważ królowa Anna, jego ciotka, jako posesorka dóbr posesagowych na Mazowszu poleciła jego łasce Jana Zgorzelskiego, podstarościego warszawskiego, pozwala Janowi Boguszowi, kasztelanowi zawichojskiemu, na cesję wsi królewskich Leśnowola i Nowawola w starostwie piaseczyńskim¹ na rzecz wspomnianego Zgorzelskiego, który otrzymuje dożywocie pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

¹ W województwie mazowieckim, w ziemi i powiecie warszawskim.

66

k. 46v.–47

Warszawa, 10 marca

Król pozwala Katarzynie Kościeleckiej, wdowie po Andrzeju Opalińskim, marszałku wielkim koronnym, staroście generalnym wielkopolskim i kolskim¹, na cesję starostwa śremskiego i sumy na nim zapisanej na rzecz jej syna Andrzeja, prepozyta płockiego, który otrzymuje dożywocie, na mocy którego upada czwarta część zapisu.

jęz. łac.

¹ Zmarł 8 III 1593 (U X, nr 409).

67

k. 47–47v.

Warszawa, 10 marca

Król daje Jakubowi Modliszewskiemu, który otrzymał już od niego dożywocie na wójtostwie pyzdrowskim¹, dożywocie *in solidum* z żoną Katarzyną Modrzewską. Po ich śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ Chodzi o dożywocie z 28 IX 1592 (*Sumariusz VI*, nr 345).

68

k. 48

Warszawa, 12 marca

Król, za zgodą Mikołaja Herburta z Fulsztyna, starosty lwowskiego, która została mu przedstawiona, daje dożywotnio Hryczowi Tiwonowiczowi, synowi Onyszki Tiwona ze wsi Krasowo w starostwie lwowskim, trzecią miarę ze młyna w tej wsi na rzece Zubrza i karczmę. Po jego śmierci będą podlegały wykupowi.

*jęz. łac.***69**

k. 48v.

Warszawa, 12 marca

Król daje Kasprowi Pruszkowskiemu i jego żonie Katarzynie Okuniównie dożywocie *in solidum* na dwóch hakach ziemi zwanych Walewszczyzna w powiecie szmelyńskim, które przypadły królowi jako kaduk po śmierci Wala.

*jęz. łac.***70**

k. 49–51v.

Warszawa, 12 marca

Król stwierdza, że przedstawiono mu dwa dokumenty podpisane przez Jana Firleja z Dąbrowicy, podskarbiego koronnego, opatrzone jego pieczęcią, dotyczące ustanowienia w Prusach mennicy i prawa bicia monety. Pierwszy, wystawiony w Warszawie 10 XII 1591, w którym podskarbi, za zgodą i wiedzą króla i na podstawie konstytucji

sejmowych, zawiera kontrakt z Kasprem Gobelium i Gracjanem, doświadczonymi w sprawie bicia w Malborku w Prusach monet wszelkiego rodzaju, tak złotych, jak i srebrnych, dużej i małej wartości, według postanowień sejmu roku 1580¹. Następują postanowienia szczegółowe. Z tytułu pozwolenia na bicie monety mają od każdej grzywny czystego srebra płacić rocznie do skarbu 16 *lotos*² krakowskich, zawierających 15 groszy, i od każdego złotego węgierskiego groszy *vinces*, które zwać szeląg (*szeleszacz*). W pierwszym roku ze względu na ustanowienie mennicy własnym kosztem będą wolni od opłat. Drugi, wystawiony w Warszawie 14 V 1591, w którym podskarbi postanawia, że podstawą bicia monety jest konstytucja sejmu 1591 roku³. Srebro, z którego mają być bite talary i półtalary, ma zawierać trzynaście *lotos* srebra miedzianego. Następują inne postanowienia szczegółowe. Król potwierdza i aprobuje postanowienia zawarte w tych dokumentach.

jęz. łac.

¹ Chodzi o postanowienie z 5 I 1580 wpisane do Metryki, wydane in extenso przez A. Pawińskiego (*Akta metryki koronnej co ważniejsze z czasów Stefana Batorego 1576–1586*, Źródła Dziejowe, t. XI, Warszawa 1882, s. 102–105).

² Lot — jednostka oznaczenia próby srebra w stopie, a także jednostka wagi równa 1/32 funta.

³ Brak konstytucji sejmowej z tego roku w tej sprawie.

71

k. 52

Warszawa, 13 marca

Król stwierdza, że Wojciech Modrzewski zeznał przed aktami kancelarii, iż dobra, które po śmierci Zofii, żony Andrzeja Mierniczka, mieszczanina bolemowskiego¹, i po śmierci Wojciecha Drażka, mieszczanina bolemowskiego, dostał od króla, któremu przypadły one jako kaduki, scedował na rzecz Mikołaja Moczydłowskiego, podstarościego bolimowskiego. Król poleca wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego etc.

jęz. łac.

¹ Chodzi o Bolemów (dziś Bolimów) w województwie rawskim, ziemi i powiecie sochaczewskim.

72

k. 52 v. Warszawa, 16 marca
Król wyznacza Tomaszowi Szrotarzowi, woźnicy królewskiemu, pensję roczną 40 zł, którą pobierał z żup wielickich zmarły Stanisław Kopka. Podaje się to do wiadomości Hiacynta Młodziejowskiego, podskarbiego nadwornego, i Mikołaja Korycińskiego, administratorów żup wielickich.

jęz. łac.

73

k. 52v.–53 Warszawa, 16 marca
Król, na prośbę burmistrza, rajców i mieszkańców miasta królewskiego Halicz, zwalnia ich od opłacania powodu¹ w całej Rzeczypospolitej.

jęz. łac.

¹ Powód — obowiązek dostarczania panującemu i jego urzędnikom środków transportowych (A. Zajda, *Nazwy staropolskich powinności feudalnych, danin i opłat (do 1600 roku)*, Warszawa 1979, s. 166).

74

k. 53v.–54 Warszawa, 16 marca
Król, który pozwolił Jerzemu Mniszchowi z Wielkich Kuńczyc, wojewodzie sandomierskiemu, staroście sanockiemu, samborskiemu, sokalskiemu, wykupić wójtostwa, czyli sołectwa, w ekonomii samborskiej oraz w starostwach ozimińskim i medenickim¹, teraz pozwala mu wykupić sołectwa we wsiach Jabłonów, Borynia i Wysockie² z rąk spadkobierców zmarłego Mikołaja Wysoczańskiego. Mniszech otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci sołectwa będą podlegały wykupowi.

jęz. łac.

¹ Chodzi o dokument z 19 X 1592 (*Sumariusz VI*, nr 459).

² W powiecie samborskim, ziemi przemyskiej.

75

k. 54–55

Warszawa, 17 marca

Król daje Stanisławowi Warszyckiemu, staroście kobryńskiemu, od wielu lat zasłużonemu dla królowej Anny, ciotki króla, i dla niego samego, dożywocie na starostwie czerskim z jurysdykcją, pod warunkiem wnoszenia kwarty. Starostwo wróciło do dyspozycji króla po śmierci Stanisława Parysa, kasztelana warszawskiego¹.

jęz. łac.

¹ Zmarł 4 III 1593 (PSB XXV, s. 234–235 — I. Gieysztorowa).

76

k. 55–56

Warszawa, 20 marca

Król stwierdza, że Stanisław Warszycki, starosta czerski i kobryński, zeznał przed aktami kancelarii, iż intercyzę, czyli kontrakt, który zawarł dzisiaj w Warszawie z Jerzym Branieckim, sekretarzem królewskim, podpisany przez Pawła Koszutskiego, sekretarza kancelarii królewskiej, i Andrzeja Warszyckiego¹, potwierdza we wszystkich punktach, artykułach i warunkach i wobec Jerzego Branieckiego zobowiązuje się na wszystkich swych dobrach ruchomych i nieruchomych, dziedzicznych i zastawnych, i pod wadium 5000 zł, do zachowania kontraktu. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim warszawskim. Król poleca wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ Andrzej Warszycki był bratem Stanisława (K. Niesiecki, *Herbarz Polski*, wyd. J. N. Bobrowicz, t. IX, Lipsk 1842, s. 239).

77

k. 56–56v.

Warszawa, 20 marca

Król stwierdza, że Grzegorz Fart zeznał przed aktami kancelarii królewskiej, iż kwituje Pawła Szczerbica, pisarza dekretowego, który 10 IX 1592 zapisał mu kwotę 200 zł¹, z kwoty 50 złotych z zachowaniem pra-

wa do pozostałych 150 złotych. Król poleca wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹ *Sumariusz VI*, nr 320.

78

k. 56v.–57

Warszawa, 22 marca

Król zachowuje Krzysztofa Klimuntowskiego w dożywotniej posesji wójtostwa we wsi królewskiej Wola Tyśmienicka, czyli Babianka, w starostwie ostrowskim¹. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ Wieś leżała w starostwie parczowskim, w parafii Ostrów (w województwie lubelskim).

79

k. 57–57v.

Warszawa, 22 marca

Król pozwala Andrzejowi Dziedzickiemu, dworzaninowi–komornikowi (*cubicularii nostri*), przejąć wójtostwo w mieście królewskim Połaniec w województwie sandomierskim z rąk obecnych posesorów, których imiona król chce poznać. Dziedzicki otrzymuje dożywocie na wójtostwie, wsi Rudnik i młynie należącym do tego wójtostwa. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

80

k. 57v.–58v.

Warszawa, 23 marca

Król daje Jakubowi Pretfczowi, kasztelanowi halickiemu, staroście trembowelskiemu, zasłużonemu w wojnie i pokoju, dożywocie pod warunkiem wnoszenia kwarty na tenucie Ulanów w województwie podolskim, powiecie [...] ¹, która powróciła do dyspozycji króla po śmierci Rafała Sieniawskiego, kasztelana kamienieckiego².

jęz. łac.

¹ W powiecie latyczowskim.

² Zmarł po 9 II 1593 (U III/2, nr 207).

81

k. 58 v.

Warszawa, 25 marca

Król daje Krzysztofowi Kossowskiemu prawo windykowania lasu Niedźwiedź, karczmy i przewozu przez Wisłę w powiecie proszowskim bezprawnie użytkowanego przez pewnych posesorów. Kossowski dostaje dożywocie. Po jego śmierci las będzie podlegał wykupowi.

*jęz. łac.***82**

k. 59–59v.

Warszawa, 25 marca

Król pozwala Michałowi Konarskiemu, staroście hamersztyńskiemu i białoborskiemu¹, przejąć młyn w starostwie hamersztyńskim z rąk Michała Nipcznina. Konarski dostaje dożywocie. Po jego śmierci młyn będzie podlegał wykupowi.

jęz. łac.

¹Hamersztyn i Białobork w województwie pomorskim, powiecie człuchowskim.

83

k. 59v.

Warszawa, 26 marca

Król mianuje Macieja Nieborowskiego na urząd pisarza ziemskiego sochaczewskiego wakujący po śmierci Mikołaja Zawackiego¹.

jęz. łac.

¹Nie ma wpisu, jest tylko nagłówek.

84

k. 59v.

Warszawa, 26 marca

Król mianuje Hieronima Stamirowskiego na urząd sędziego ziemskiego sochaczewskiego wakujący po śmierci Wawrzyńca Gradowskiego¹.

jęz. łac.

¹Nie ma wpisu, jest tylko nagłówek.

85

k. 59v.

Warszawa, 26 marca

Król pozwala Sebastianowi Rudnikowi na cesję kuźnicy Królewiec w lasach chęcińskich na rzecz jego syna Jana¹.

jęz. łac.

¹Nie ma wpisu, jest tylko nagłówek.

86

k. 59v.–60

Warszawa, 27 marca

Król daje Feliksowi Tołłoczce, zasłużonemu w wojnach moskiewskich króla Stefana, dożywocie na mojzie Harn w powiecie marienburskim, która przypadła królowi jako kaduk, i grunt zwany ziemia Lejmano-wa w powiecie swanenburskim, które to mojzę i grunt bezprawnie użytkował Wasz. Także inną mojzę Netnicz *in swanenburgensi tractu*, którą niegdyś posiadał Wolter, a po jego śmierci użytkuje bezprawnie jego sługa.

jęz. łac.

87

k. 60v.

Warszawa, 28 marca

Król daje małżonkom Wawrzyńcowi Sadzie i Dorocie dożywocie *in solidum* na zagrodzie na przedmieściu miasta Przemyśl położonej między drogą do brodu, ogrodami żupnymi, ogrodem Hryczki Zirka i zagrodnikami władzyki przemyskiego, z obowiązkiem wnoszenia do zamku czynszu dwunastu groszy¹.

jęz. łac.

¹Nie ma wpisu, jest tylko nagłówek. Oryginał w Bibliotece Czartoryskich, regest: *Katalog dokumentów pergaminowych Biblioteki Czartoryskich w Krakowie*, cz. II: *Dokumenty z lat 1506–1828*, wyd. J. Tomaszewicz, Kraków 1991, nr 1125.

88

k. 60v.

Warszawa, 29 marca

Król pozwala Aleksemu Prusinowskiemu, odźwiernemu królewskiemu, na cesję sześciu łąnów w powiecie suraskim, zwanych Odźwierniki, na rzecz Pawła Chrynieńskiego, który otrzymuje dożywocie.

*jęz. łac.***89**

k. 61–62

Warszawa, 27 marca

Król daje dożywotnio starostwo generalne wielkopolskie z jurysdykcją, wakujące po śmierci Andrzeja z Bnina Opalińskiego, marszałka wielkiego koronnego¹, Adamowi Sędziwojowi Czarnkowskiemu, staroście pyzdrskiemu, pochodzącemu z rodziny bardzo zasłużonej dla Rzeczypospolitej, który najpierw służył na dworze króla Stefana i podczas wojen, wystawił własnym sumptem oddział na wojnę z Turcją i zasłużył się w sprawach publicznych. Podaje się to do wiadomości dygnitarzy i urzędników w Wielkopolsce.

jęz. łac.

¹ Zob. dok. nr 66, przyp. 1.

90

k. 62v–63

Warszawa, 29 marca

Król daje Piotrowi Sułkowskiemu, zasłużonemu wojskowemu, dożywocie na dworze, czyli mojzie, Kasperek z połową haka, które przypadły królowi jako kaduk, a które niegdyś posiadał poprzedni starosta iberpolski Stanisław Ruskowski, chorąży sieradzki¹.

jęz. łac.

¹ Ruskowski był starostą iberpolskim w latach 1588–1592 (U XI, 2108), a także chorążym kaliskim (U I/2, nr 125).

91

k. 63–63v.

Warszawa, 1 kwietnia

Król pozwala Maciejowi Wietrzykiemu, pisarzowi kancelarii królewskiej, przejąć sołectwo we wsi królewskiej Blizne w starostwie radzyńskim¹ z rąk obecnych posesorów. Wietrzycki dostaje dożywocie. Po jego śmierci sołectwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie i powiecie chełmińskim.

92

k. 63v.–64v.

Warszawa, 1 kwietnia

Król daje Janowi Silnickiemu, zasłużonemu wojskowemu, synowi zmarłego Kaspra, który miał dożywocie od króla Stefana¹, oraz jego żonie Dorocie z Miedzno² dożywocie *in solidum* na wsi Januszowice w starostwie opoczyńskim. Z racji dożywocia upada czwarta część zapisu na tej wsi³.

jęz. łac.

¹ Chodzi o dożywocie z 10 XI 1582, które otrzymał Kasper Kośla (MK 129, k. 173v.–174v.)

² Dorota Strasz lub Dunin ze wsi w województwie sandomierskim, powiecie opoczyńskim.

³ Regest wpisu: Regesty Metryki, nr 146.

93

k. 64v.–65

Warszawa, 4 kwietnia

Król pozwala Wojciechowi Modrzewskiemu, zasłużonemu pod Wielkimi Łukami i w wojnach moskiewskich, a teraz w kancelarii koronnej, przejąć wójtostwo we wsi królewskiej Regnowo w województwie rawskim¹ z rąk spadkobierców zmarłego Franciszka Grotkowskiego. Modrzewski otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo podlega wykupowi.

jęz. łac.

¹ W powiecie białskim.

94

k. 65v.–66

Warszawa, 5 kwietnia

Król pozwala Wawrzyńcowi Secemskiemu na cesję mojzy Sawen, której jest posesorem po śmierci Roberta Slikena, a także gruntu Jurgen Hose w powiecie laudańskim na rzecz Jana Christiana, Antoniego, Fromholda, Wawrzyńca, Jerzego i Daniela Wagnerów, braci rodzinnych, którzy otrzymują dożywocie pod warunkiem służby wojskowej.
jęz. łac.

95

k. 66–66v.

Warszawa, 6 kwietnia

Król wyznacza Andrzejowi Kołakowskiemu, trębaczowi, który służył królom Zygmunтови Augustowi i Stefanowi, płacę tygodniową 20 groszy na żupach wielickich po śmierci Jana Fabrieego 45 groszy na kwartał, jednorazowo kopę groszy na futro. Podaje się to do wiadomości Hiacynta Młodziejowskiego, podskarbiego nadwornego, starosty krzeszowskiego i piaseczyńskiego, oraz Mikołaja Korycińskiego, administratorów żup krakowskich.
jęz. łac.

96

k. 66v.

Warszawa, 6 kwietnia

Król zachowuje Hryczka i Bazylego Jawornickich, braci rodzinnych, synów zmarłego Romana, w dożywotnim posiadaniu sołectwa we wsi Jawornik w starostwie sanockim¹.
jęz. łac.

¹ Nie ma wpisu, jest tylko nagłówek.

97

k. 66v.–67v.

Warszawa, 7 kwietnia

Król pozwala Sebastianowi Rudnikowi Zaborowskiemu na cesję kuźnicy Wysobrzegi w lasach chęcińskich, którą zbudował w miejscu wyznaczonym przez króla Stefana, na rzecz syna Adama, który otrzymuje

dożywocie pod warunkiem wnoszenia czynszu rocznego 10 grzywien. Jest wolny od wszelkich obciążeń, starosta ma mu wyznaczyć piwo i zboże. Może jednego koła używać dla potrzeb domowych i łowić ryby w sadzawce.

jęz. łac.

98

k. 68–68v.

Warszawa, 8 kwietnia

Król, za zasługi rodziny Czarnotów–Rohaczowskich w obronie granic Rzeczypospolitej, zachowuje Jana Czarnotę w dożywotniej posesji dóbr Łuka położonych między Woniaczynem i Jowcami w starostwie chmielnickim¹.

jęz. łac.

¹ W województwie podolskim, powiecie latyczowskim.

99

k. 68v.–69v.

Warszawa, 8 kwietnia

Król daje Annie Drzewoszewskiej, córce Stanisława Drzewoszewskiego, posesorce wójtostwa w mieście królewskim Trembowla¹, i jej mężowi Jakubowi Warszawskiemu, zasłużonemu w obronie Podola przed najazdem nieprzyjaciół, dożywocie *in solidum* na tym wójtostwie pod warunkiem wniesienia do akt ziemskich. Po ich śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie ruskim, ziemi halickiej, powiecie trembowelskim; zob. dok. nr 575.

100

k. 69v.–70

Warszawa, 10 kwietnia

Król stwierdza, że Hieronim Williświcz z Osiecka, woźny ziemski, zeznał przed aktami kancelarii, iż dziś we wsi Skorosze¹ doręczył faktorowi Krakowieńskiemu pozew z oskarżenia Filipa Szlichtinga, mieszczanina warszawskiego, przeciw Stanisławowi Świecińskiemu, poborcy poboru roku 1588 w ziemi warszawskiej. Pozew zawierał termin dwóch

tygodni na stawienie się przed sądem zadwornym z powodu nieoddania reszty podatku 44 złotych i 20 groszy według ustaleń deputatów w Lublinie i 100 złotych należnych skarbowi nadwornemu. Król poleca wpisać tę relację do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.
jęz. łac.

¹ W województwie mazowieckim, ziemi i powiecie warszawskim.

101

k. 70–70v. Warszawa, 12 kwietnia
Król stwierdza, że Grzegorz z Gołkowa, woźny ziemski, zeznał przed aktami kancelarii, iż wczoraj w kamienicy będącej rezydencją starosty warszawskiego wręczył pozew w imieniu burmistrza, rajców i mieszkańców Piaseczna przeciw Bartłomiejowi Zaliwskiemu, staroście warszawskiemu. Pozew zawierał termin dwutygodniowy na stawienie się przed sądem zadwornym z powodu niewniesienia apelacji od dekretu sądu w sprawie egzekucji dekretu w sprawie nieposłuszeństwa między skarżącym i mieszkańcami Grodzca. Król poleca wpisać tę relację do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.
jęz. łac.

102

k. 70v.–73v. Warszawa, 12 kwietnia
Ponieważ małe miasta ziem pruskich¹ skarżyły się przez posłańców, że — wbrew ordynacjom poprzedników króla, dekretem komisji i konstytucjom ziem pruskich, odnoszącym się do starostów i tenutariuszy dóbr królewskich — mieszkańcy tych miast są przez liczne obciążenia doprowadzeni do ubóstwa, król potwierdza przywileje i prerogatywy, które są opisane w dekretach poprzedników króla, w ordynacji ziem pruskich i w konstytucjach ziem pruskich. Ponieważ miały od dawnych czasów prawo warzenia piwa i jego propinacji, również poza granicami miast, ale także — na mocy dekretów poprzedników króla — starostowie i tenutariusze mają prawo warzenia i propinacji piwa, co się wyklucza, król postanawia, że na przyszłość starostowie i tenutariusze dóbr królewskich w Prusach zachowują

prawo propinacji w karczmach osobiście lub przez osoby im podległe z zachowaniem prawa karczem do propinacji przez miasta. Karczmy zbudowane przez mieszkańców wsi królewskich na szkodę miast mają być zburzone lub przeznaczone do innego użytku z wyjątkiem tych, które mają przywileje oddzielne, zgodnie z ordynacją ziem pruskich. Podobnie król zakazuje starostom i tenutariuszom propinacji i sprzedaży wina w karczmach we wsiach królewskich. Wolność handlu we miastach i miasteczkach ma być zachowana bez wtrącania się starostów lub ich sług, zgodnie z przywilejem i dekretem króla Zygmunta Augusta. Miary w młynach niech starostowie nie zmieniają. Wybór władz miejskich niech się dokonuje według prawa chełmińskiego i dekretów poprzedników króla, staroście przysługuje jedynie prawo potwierdzenia wyboru. Jurysdykcja miejska niech nie będzie naruszana przez starostów. We wszystkich sprawach spornych niech starostowie wnoszą apelację do trybunału królewskiego. Następują postanowienia szczegółowe. Sprawy kryminalne podlegają starostom i ich urzędnikom. Gdyby zaistniał spór między sądami miejskim i grodzkim, niech się zwróca o decyzję do króla. Niech mieszkańcy nie będą pociągani do prac wiejskich zwanych szarwarki. Następują dalsze postanowienia szczegółowe².

jęz. łac.

¹ Termin półurzędowy, którym odróżniano wszystkie miasta w Prusach Królewskich od Gdańska, Torunia i Elbląga.

² Druk z oryginału: Dogiel, t. IV, s. 408–410.

103

k. 73v.–74 v.

Warszawa, 13 kwietnia

Król stwierdza, że Sebastian Młodziejowski, pisarz kancelarii królewskiej, z jednej strony i Piotr Osiecki, dworzanin–komornik (*cubicularius noster*) z drugiej, zeznali przed aktami kancelarii, iż potwierdzają intercyzę w pewnych sprawach, którą zawarli w Krakowie 30 VI 1592, podpisali ją i opieczętowali, i zobowiązują się na wszystkich swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomych, pod wadium 1000 złotych, do przestrzegania wszystkich jej postanowień.

Pozwani stawiają się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem ziemskim lub grodzkim w Królestwie. Król poleca wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego etc.

jęz. łac.

104

k. 75

Warszawa, 19 kwietnia

Król daje Adrianowi Rembowskiemu, sekretarzowi królewskiemu, za jego zasługi w służbie na dworze, dożywocie na dworze, czyli mojie, Arast w Inflantach w powiecie rujeńskim, która wróciła do dyspozycji króla po śmierci Wojciecha Markowskiego, pod warunkiem ponoszenia ciężarów, do których zobowiązani są posesorzy dóbr królewskich w Inflantach.

jęz. łac.

105

k. 75v.

Warszawa, 20 kwietnia

Król mianuje Zygmunta Grudzińskiego na urząd kasztelana kruszwickiego wakujący po śmierci Łukasza Grabskiego¹.

jęz. łac.

¹ Nie ma wpisu, jest tylko nagłówek.

106

k. 75–75

Warszawa, 22 kwietnia

Król darowuje Mikołajowi Opackiemu i Henrykowi Jacobsonowi, służącym na dworze królewskim, dobra ruchome i nieruchome w mieście królewskim Marienburg, które przypadły królowi jako kaduk po śmierci Urszuli, wdowy po Urbanie Zeidlerze, rybaku, mieszczaninie w Marienburgu. Co podaje się do wiadomości magistratu Marienburga.

jęz. łac.

107

k. 76–76 v.

Warszawa, 25 kwietnia

Król, na prośbę Piotra Skargi, kaznodziei królewskiego, zasłużonego w służbie bożej na dworze królewskim i w trosce o życie religijne i doktrynę Kościoła, z powodu obecności jego bratanków przy składaniu przezeń profesji wieczystej i dla wsparcia ich studiów, przyznaje Wojciechowi Skardze i jego braciom rodzonym, synom Franciszka Skargi, 260 złotych rocznie z dochodów żup wielickich, a po 65 złotych kwartalnie do końca życia Piotra Skargi. Podaje się to do wiadomości Hiacynta Młodziejowskiego, podskarbiego nadwornego, i Mikołaja Korycińskiego, administratorów żup krakowskich.

*jęz. łac.***108**

k. 76v.–77

Warszawa, 28 kwietnia

Król daje Marcinowi Skotnickiemu i Zofii Chomentowskiej dożywocie *in solidum* na karczmie we wsi Grodna w starostwie bieckim, którą Zofia posiadała dotąd z tytułu zapisania na niej kwoty posagu przez jej poprzedniego męża. Po ich śmierci karczma będzie podlegała wykupowi.

*jęz. łac.***109**

k. 77–77v.

Warszawa, 30 kwietnia

Król daje Adamowi Miesopustowi, pisarzowi kancelarii królewskiej, dożywocie na karczmie we wsi Wielgawieś w starostwie [...] ¹, która powróciła do dyspozycji królewskiej. Po jego śmierci karczma będzie podlegała wykupowi.

jęz. łac.

¹ W grę wchodzić może o tę nazwę w starostwach ojcowskim (województwo krakowskie), piotrkowskim i szadzkowskim (województwo sieradzkie).

110

k. 77v.–78

Warszawa, 30 kwietnia

Król zachowuje Ambrożego Bogusza, karczmarza we wsi królewskiej Gajęczyce w tenencie brzeźnickiej¹, w dożywotnim posiadaniu tej karczmy. Po jego śmierci karczma będzie podlegała wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie sieradzkim, powiecie radomszczańskim.

111

k. 78–79

Warszawa, 1 maja

Król pozwala Krzysztofowi Dzierżkowi, swemu dworzaninowi, zaśluzonemu dla poprzedników króla i dla niego samego, a także w poselstwach do cesarza tureckiego, wykupić wójtostwo malborskie z rąk spadkobierców zmarłego Mikołaja Smarzewskiego. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

112

k. 79

Warszawa, 1 maja

Król daje Mikołajowi Eismontowi, zaśluzonemu w wojnach moskiewskich króla Stefana w oddziale Marcina Kurcza, starosty felińskiego, dożywocie na dobrach przypadłych królowi jako kaduk i nadanych przez wspomnianego Marcina Kurcza, to jest na mozie Alluser z dwoma hakami ziemi w starostwie felińskim, które niegdyś posiadał Erzertlab.

jęz. łac.

113

k. 79–81

Warszawa, 1 maja

Król stwierdza, że Kasper Sadłocha, prepozyt warszawski, sekretarz królowej Anny, ciotki króla, zeznał przed aktami kancelarii, iż grunt i dwór swój własny — który otrzymał prawem dziedzicznym od pewnych osób i własnym kosztem zbudował w Warszawie na przedmieściu Krakowskim na ulicy Koziej, pomiędzy domami Zygmuntowskim

z jednej strony a domem Jana Leśniowolskiego, kasztelana czerskiego i starosty parnawskiego, z drugiej, z tyłu domu Walbachowskiego, z zachowaniem przyległości do jego domu, którą sprzedał dzieciom Stanisława Łączyńskiego i jego zmarłej żony Doroty oraz Katarzynie, żonie Wojciecha Świnoleskiego — sprzedaje Wojciechowi Baranowskiemu, biskupowi płockiemu, za kwotę 3000 złotych, z której go kwituje, daje mu intromisję, co poręcza swymi dobrami ruchomymi i nieruchomymi, ziemskimi i miejskimi pod wadium 1000 złotych węgierskich. Zobowiązuje się pod wadium 500 złotych, że Stanisław Łączyński, ojciec i opiekun swych dzieci zrodzonych z żony Doroty, i Wojciech Świnoleski ze swą żoną Katarzyną przedstawią przed aktami kancelarii aprobatę obecnej sprzedaży. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem królewskim. Król pozwala wpisać tę rezygnację do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

114

k. 81–82

Warszawa, 3 maja

Król daje pensje na żupach wielickiej i bocheńskiej wakujące po: śmierci woźniców królewskich Haldana i Grzebulki po 34 złote rocznie, po śmierci Wołkowskiego Warzyca (24 złote), śmierci Rafała Wołkowskiego (104 cetnary soli po 8 groszy za cetnar, co czyni rocznie 27 złotych 22 grosze), inną po śmierci Grzebika, woźnicy królewskiego (43 złote 20 groszy), po śmierci Jana Gruszczyńskiego (30 złotych), co razem czyni 194 złote, muzykom królewskim Janowi Ramułtowi i Pawłowi Wielicdze (po 52 złote) oraz Marcinowi Stempskiemu i Janowi Kucharskiemu, chłopcom, którzy rozpoczynają służbę jako muzycy (po 45 złotych), płatne od przyszłego święta Ofiarowania NMP (2 II). Co podaje do wiadomości Sebastiana Lubomirskiego, kasztelana małogoskiego, starosty sądeckiego, spiskiego, dobczyckiego, żupnika krakowskiego, Wiślica 3 stycznia 1592. Król pozwala ten dokument, wniesiony do akt kancelarii, wpisać do nich. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

115

k. 82–82 v.

Warszawa, 4 maja

Król pozwala Janowi Czopowskiemu, pisarzowi kancelarii królewskiej, na wykupienie młyna zwanego Młynarstwo we wsi Połoniczna i dochodów przynależnych temu młynowi we wsiach Gliniany i Przegnojów *in tractu leopoliensi*, które wróciły od dyspozycji króla po śmierci Stanisława Wrzeszcza. Czopowski otrzymuje dożywocie.

*jęz. łac.***116**

k. 82v.–83

Warszawa, 6 maja

Ponieważ Zofia Faleska postanowiła zrzec się dożywocia na połowie wsi Bachornica w powiecie kamienieckim na rzecz Mikołaja Warszewskiego, król pozwala na tę cesję i udziela Warszewskiemu i jego żonie Elżbiecie Faleskiej dożywocia *in solidum*.

*jęz. łac.***117**

k. 83–84v.

Warszawa, na sejmie, 7 maja

Król, ze względu na zasługi Sebastiana Poremskiego dla królów Zygmunta Augusta i Stefana oraz dla królowej Anny, ciotki króla, aprobuje i potwierdza przedstawiony mu dokument królowej Anny, z jej podpisem i pieczęcią, wystawiony w Warszawie 13 IV 1593, w którym królowa daje Sebastianowi Poremskiemu, *camerae et vestimentorum curatori*, dożywocie na wsi Czerwonka w starostwie liwskim, z wyjątkiem tego, co należy do jurysdykcji starosty liwskiego. Pozwala utworzyć we wsi folwark na gruntach opuszczonych z zastrzeżeniem praw kmieci tej wsi, daje prawo wyrębu drzew na potrzeby domowe w lasach ekonomii kamienieckiej za zgodą jej zarządcy. Poremski ma płacić kwartę.

jęz. łac.

kowskiego (z wyjątkiem wsi Rocznielnice i Rosczosza) pod warunkiem wnoszenia kwarty. Jeśli dobra są obciążone zapisem, upada jego część.
jęz. łac.

121

k. 87v.–88

Warszawa, 7 maja

Król pozwala Jakubowi Kowalskiemu na cesję wójtostwa w mieście królewskim Konin na rzecz Krzysztofa Gosławskiego, który otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi. Ponadto, za zgodą Stanisława Przyjemskiego, marszałka nadwornego koronnego i starosty konińskiego, ceduje Gosławskiemu dwóch kmieci ze wsi Stary Konin, to jest Grzegorza Kupirada i Duszę, z zagrodami, których Gosławski otrzymuje dożywotnio.

*jęz. łac.***122**

k. 88–88v.

Warszawa, 7 maja

Król pozwala Stanisławowi Makowieckiemu, kantorowi warszawskiemu, kanonikowi gnieźnieńskiemu, pisarzowi skarbu nadwornego, przyłączyć do kościoła w Busku (którego plebanem jest Błażej Dąbrowski) folwark z jednym łanem na przedmieściu buskim zwanym Wolany, kupiony przez niego od Kaspra Kosińskiego, położony między polem Jarmosz z jednej strony, a drogą publiczną do wsi królewskiej Pobużany z drugiej, oraz nadaje temu folwarkowi immunitet przysługujący dobrom kościelnym¹.

jęz. łac.

¹ Chodzi o Busko w województwie bełskim, powiecie buskim.

123

k. 88v.–89

Warszawa, 7 maja

Król potwierdza Mikołaja Rokowskiego i Katarzynę Podczaską, małżonków, w posiadaniu wójtostwa, czyli sołectwa, we wsi Strzelce w starostwie gostyńskińskim. Po ich śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

124

k. 89–89v.

Warszawa, 8 maja

Król potwierdza konwentowi braci mniejszych obserwantów, zwanych bernardynami, w mieście królewskim Koło prawo wyrębu drzew w lasach starostwa kolskiego, które otrzymali od króla Zygmunta Augusta¹, jak również prawo mielenia sładów w młynach miasta Koło, zwanych Wielgi i Piaseczny, i łąkę leżącą między wsiami Zawada i Kościelec wzdłuż drogi publicznej z miasta Koło. Co podaje się do wiadomości starosty kolskiego, burmistrza i rajców Koła.

jęz. łac.

¹ Chodzi o przywilęj z 31 X 1568 (LWK 1616–1620, t. I, s. 331).

125

k. 89v.–90

Warszawa, 10 maja

Król pozwala Jadwidze, córce Pawła Szpota, a żonie Macieja Karnickiego, cedować wójtostwo we wsi królewskiej Korabiewice w starostwie sochaczewskim na rzecz syna Krzysztofa Karnickiego, który otrzymuje dożywocie.

*jęz. łac.***126**

k. 90–91

Warszawa, 10 maja

Król aprobuje dokument Jerzego Mniszcha z Wielkich Kuńczyc, wojewody sandomierskiego, starosty sanockiego, samborskiego, sokalskiego, medynickiego, żupnika ruskiego, wystawiony w Samborze 30 IX 1592 z jego podpisem, w którym pozwolił Maciejowi Błędowskiemu, swemu słudze, na warzenie dwóch czerynów¹ soli w żupie drohobyckiej (które przedtem miał zmarły Wojciech Łaski) ze wszystkimi dochodami oraz Starym i Nowym Kossowem i Łopatkami, które należą do tych czerynów. Król potwierdza postanowienia zawarte w dokumencie, co podaje się do wiadomości żupnika ruskiego.

jęz. jęz. łac. pol.

¹ Czeryn — mała panew soli.

127

k. 91–92

Warszawa, na sejmie, 10 maja

Król aprobejuje zamianę dóbr dworu Blomen w starostwie swanenburskim, kiedyś własność Tolka, potem przypadłej królowi jako kaduk, potem danych Filipowi Vradenowi, na dobra szlacheckie starosty Olbrachta Łaskiego.

jęz. łac.

128

k. 92–93

Warszawa, na sejmie, 10 maja

Król stwierdza, że do akt kancelarii wniesiony został dokument królewski wystawiony w Warszawie na sejmie 15 X 1592, w którym król — wobec wątpliwości spowodowanych spaleniem przywileju mistrza krajowego Platenberga¹ udzielonego Janowi Humelowi, słudze królewskiemu, dotyczącego dworu Humel mojza leżącego w powiecie helmeckim, wcześniej nadanego przodkom Humela prawem lennym — potwierdza prawo Humela do użytkowania mojzy Humel prawem lennym. Król pozwala wpisać ten dokument do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łączyczkiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ Walter Platenberg, mistrz krajowy w Inflantach 7 VII 1494–28 II 1535 (B. Włodarski, *Chronologia Polska*, Warszawa 2007, s. 444).

129

k. 93–94

Warszawa, 10 maja

Król stwierdza, że Stanisław Łączyński w imieniu swych dzieci ze zmarłej żony Doroty i Wojciech Świnoleski w imieniu swej żony Katarzyny zeznali przed aktami kancelarii, iż aprobejują rezygnację dokonaną 1 maja¹, dotyczącą dworu na przedmieściu krakowskim w Warszawie przy ulicy Koziej (stojącego między domami Zygmuntowskim z jednej strony a z drugiej Jana Leśniowolskiego, kasztelana czerskiego i starosty parnawskiego, na tyłach domu Walbachowskiego), a dokonaną przez Kaspra Sadłochę, prepozyta warszawskiego, sekretarza królowej, na

rzecz Wojciecha Baranowskiego, biskupa płockiego, a także części gruntu i budynku, który należy do dzieci Łączyńskiego z Doroty i do Świnoleskiego, co potwierdzają biskupowi na swych dobrach ruchomych i nieruchomych, dziedzicznych i zastawnych, pod wadium 200 złotych. Król poleca wpisać tę rezygnację do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.
jęz. łac.

¹ Zob. dok. nr 113.

130

k. 94–95v. Warszawa, 11 maja
Król stwierdza, że do akt kancelarii został wniesiony dokument królewski wystawiony w Krakowie 13 VI 1588 z podpisem i pieczęcią króla, w którym król wyznacza Szymonowi Braunszwikowi, sekretarzowi królewskiemu zajmującemu się sprawami skarbowymi Prus, pensję roczną 500 talarów ze skarbu pruskiego ustanowioną przez poprzedników króla z dodaniem 100 talarów rocznie w srebrze. Co podaje się do wiadomości burgrabiego gdańskiego. Pierwsza wypłata nastąpi 29 IX (*in festo D. Michaelis Archangeli*). Król poleca wpisać ten dokument do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.
jęz. łac.

131

k. 96–96v. Warszawa, na sejmie, 12 maja
Król daje Fryderykowi Goetzowi, dworzaninowi królewskiemu, dożywocie na dobrach Barszał *in lucinensi tractu*, które przypadły królowi jako kaduk po śmierci Hermana Korcka, i na dobrach Humel, które trzymał niegdyś Bradecki *in eodem tractu*.
jęz. łac.

132

k. 96v.–97 Warszawa, na sejmie, 13 maja
Król zachowuje Wolmara ab Alen, zasłużonego w wojnach moskiewskich króla Stefana, w dożywotnim posiadaniu dóbr w powiecie feliń-

skim, które przypadły królowi jako kaduk, a które dał Alenowi w posiadanie Marcin Kurcz, starosta feliński, a więc grunt użytkowany niegdyś przez Ludwika Flugga, mieszczanina felińskiego, inny grunt zwany Wallekul z karczmą koło drogi smerpoleńskiej, który posiadał kiedyś Huskunte, a także kawałek ziemi, który posiadał Antoni Voratus.
jęz. łac.

133

k. 97–97v. Warszawa, na sejmie, 13 maja
Król pozwala Cyprianowi, sufraganowi wileńskiemu¹, złączyć kwotę 600 złotych węgierskich na użytek studium chrześcijańskiego członków trzeciego zakonu św. Dominika konwentu poznańskiego z kwotą 200 złotych węgierskich na rzecz zakonników klasztoru św. Katarzyny i ustanowić czynsz wykupny, czyli na wyderkauf, zabezpieczony na dobrach miejskich poznańskich.
jęz. łac.

¹ Cyprian ze Środy, sufragan wileński, dominikanin (PSB IV, s. 126–127 — C. Falkowski).

134

k. 97v.–98 Warszawa, na sejmie, 14 maja
Ponieważ papież Sykstus pozwolił Pawłowi Kostce z Rostkowa¹, chorążemu ciechanowskiemu, na zamianę pewnych dóbr z rajcami przasnyskimi, a rajcy dali szpitalowi pod wezwaniem św. Jakuba dom murowany, dom drewniany Wielewski na ulicy Żydowskiej obok domu Rzepniowskiego, naprzeciw domu Feliksa Goszcza, aby został ufundowany klasztor bernardynów (*fratribus ordinis minorum*)², król aprobuje tę zamianę. Podaje się to do wiadomości Krzysztofa Niszczyckiego, starosty przasnyskiego, i magistratu przasnyskiego.
jęz. łac.

¹ W województwie mazowieckim, ziemi ciechanowskiej, powiecie przasnyskim.

² 27 X 1586 bulla Sykstusa V, 11 XI 1586 dokument erekcyjny, 5 X 1588 uroczyste wprowadzenie, 27 III 1589 aprobata króla z wyłączeniem spod jurysdykcji miejskiej (*Klasztory bernardynskie w Polsce w jej granicach historycznych*, red. H. Wyczawski, Kalwaria Zebrzydowska 1985, s. 274–275; *Sumariusz IV*, nr 478).

135

k. 98–99v.

Warszawa, 15 maja

Król stwierdza, że Krzysztof Zabłocki, pisarz miejski poznański, i Walenty Babski, bracia przyrodni, oraz Krzysztof Lisicki w imieniu swoim i swojej żony Agnieszki, siostry przyrodniej Zabłockiego i Babskiego, zeznali przed aktami kancelarii, iż przekazują Wojciechowi Baranowskiemu, biskupowi płockiemu, swój grunt na przedmieściu Krakowskim w Warszawie na ulicy Koziej, stojący z jednej strony obok ogrodu browaru Zygmuntońskiego, a obok dworu biskupa płockiego z drugiej, z budynkami, ogrodem i przyległościami za kwotę 240 złotych i zobowiązują się dać mu intromisję do tego gruntu oraz rezygnują z wszelkich zapisów z wyjątkiem jednego na rzecz braci zakonu św. Augustyna ze św. Marcina w Warszawie, który będzie płacił biskup płocki. Wspólnie zabezpieczają tę transakcję na wszystkich swych dobrach ruchomych i nieruchomych, dziedzicznych i zastawnych, pod wadium 240 złotych. Pozwani stawiają się w pierwszym terminie przed sądem sejmowym lub jakimkolwiek innym w Rzeczypospolitej. Król przyjmuje to zeznanie i poleca je wpisać do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

*jęz. łac.***136**

k. 100–100v.

Warszawa, na sejmie, 15 maja

Król zachowuje Aleksandra Wituskiego, żołnierza–weterana w Inflantach, oraz jego żonę Katarzynę Godlewską w dożywotniej posesji, z zachowaniem obowiązku służby wojskowej, folwarku, czyli moży, który trzymał zmarły Jan Bentz z polem Krzywoszczokowa i drugim polem Rozinowa Carlo, użytkowanym przez wieśniaka Mujkiela i zawierającym 8,5 haka, w starostwie [...], które przypadły królowi jako kaduk, a które otrzymał od Stanisława Pękosławskiego, starosty marienburskiego, komisarza w Inflantach¹.

jęz. łac.

¹ Był komisarzem generalnym w latach 1582–1588 (U IX, nr 20).

137

k. 100 v.–101v.

Warszawa, 15 maja

Król stwierdza, że na prośbę chorego w Warszawie Mikołaja Mniszcha z Wielkich Kuńczyc, starosty łukowskiego, Paweł Koszutski, sekretarz królewski, odebrał od niego zeznanie i w jego imieniu zeznał przed aktami kancelarii, iż zapisuje Janowi Domaniewskiemu, stolnikowi łączycykiem, dług 6000 złotych na wszystkich swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomych, i zobowiązuje się zapłacić go przed aktami grodzkim warszawskimi do dnia 13 XII (*pro die festo Sanctae Luciae virginis*) pod wadium 6000 złotych. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim warszawskim lub sochaczewskim. Król poleca wpisać to zeznanie do akt kancelarii.

*jęz. łac.***138**

k. 101v.–102v.

Warszawa, 15 maja

Król stwierdza, że na prośbę chorego w Warszawie Mikołaja Mniszcha z Wielkich Kuńczyc, starosty łukowskiego, Paweł Koszutski, sekretarz królewski, odebrał od niego zeznanie i w jego imieniu zeznał przed aktami kancelarii, iż aprobuje i potwierdza kontrakt zawarty dziś w Warszawie przez Jerzego Mniszcha, wojewodę sandomierskiego, starostę sanockiego, sokalskiego, z Janem Domaniewskim, stolnikiem łączycykiem, podpisany i opieczętowany, pod wadium 6000 złotych na wszystkich swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomych. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim warszawskim lub sochaczewskim. Król pozwala wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

*jęz. łac.***139**

k. 102v.–103v.

Warszawa, 15 maja

Król stwierdza, że Jerzy Mniszech z Wielkich Kuńczyc, wojewoda sandomierski, starosta sanocki, sokalski, samborski, i Jan Domaniewski, stolnik łączycycki, zeznali przed aktami kancelarii, iż aprobują i potwierdzają kontrakt, który zawarli między sobą dziś w Warszawie, podpisany przez

nich oraz starostę łukowskiego. Zabezpieczają go na wszystkich swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, pod wadium 6000 złotych. Pozwani stawiają się w pierwszym terminie przed urzędem lub sądem grodzkim warszawskim lub sochaczewskim. Król poleca wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.
jęz. łac.

140

k. 103v.–104v. Warszawa, 15 maja
Król stwierdza, że Jan Sękowski z Sarbiewa w powiecie ciechanowskim¹ zeznał przed aktami kancelarii, iż dług wobec Jana Młockiego z województwa płockiego w wysokości 50 złotych zapisuje na swych częściach zastawnych we wsiach Kałki i Przerowa, pozyskanych od Feliksa Malużyńskiego z powiatu ciechanowskiego, i zobowiązuje się zapłacić go 24 VI (*festo Natali Sancti Joannis Baptistae*). W przeciwnym wypadku Młocki otrzyma intromisję do wspomnianych dóbr pod wadium 50 złotych. Pozwany stawia się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim ciechanowskim. Król poleca wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.
jęz. łac.

¹ W powiecie sąchocińskim, ziemi ciechanowskiej.

141

k. 104v.–105 Warszawa, 15 maja
Król stwierdza, że Wojciech Szymakowski, syn zmarłego Floriana Szymakowskiego z ziemi ciechanowskiej, zeznał przed aktami kancelarii, iż dług wobec Jana Młockiego z województwa płockiego w wysokości 100 złotych zapisuje na wszystkich swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, pod wadium 100 złotych i zobowiązuje się go zapłacić do 13 VII (*pro festo S. Margaretae virginis*). Pozwany stawia się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim ciechanowskim. Król pozwala wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.
jęz. łac.

142

k. 105–105v.

Warszawa, 17 maja

Król stwierdza, że Dawid Hilchen, syndyk ryski, zeznał przed aktami kancelarii, iż chociaż otrzymał przywilej szlachectwa na sejmie za zgodą senatorów i posłów, ma sprawę kryminalną, wniesioną do sejmu, z wdową po Macieju Trejdenie, niezgadającą się z jego niewinnością¹. Choć to bardziej do strony przeciwnej należy przedstawienie jej przed kompetentnym forum, on dobrowolnie gotów jest zrezygnować z prerogatyw nobilitacji i wszystkich dobrodziejstw, które otrzymał przed uzyskaniem przywileju nobilitacji. Król pozwala wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹ Zob. dok. nr 2 oraz *Sumariusz V*, nr 492, 537.

143

k. 105v.–106v.

Warszawa, na sejmie, 18 maja

Król stwierdza, że Wojciech Popławski przedstawił dokumenty pergaminowe, jeden wystawiony przez zmarłego Hieronima Krzyżanowskiego, opata tynieckiego, z jego podpisem oraz podpisem Wojciecha Westkowskiego, przeora konwentu tynieckiego, w którym opat daje jego ojcu, zmarłemu Mikołajowi Popławskiemu, wieś Charwin w czasową posesję¹; drugi — wystawiony przez zmarłego Andrzeja Brzechwę, opata tynieckiego, z jego pieczęcią, i Michała Żórawskiego, przeora konwentu, w którym opat potwierdza Wojciechowi Popławskiemu, synowi Mikołaja, koncesję udzieloną zmarłemu Mikołajowi Popławskiemu²; trzeci, wystawiony przez zmarłego Piotra Myszkowskiego, biskupa krakowskiego³, z jego pieczęcią, w którym biskup aprobuje i potwierdza dokument poprzedni. Król aprobuje i potwierdza te dokumenty.

jęz. łac.

¹ Zmarł 18 VI 1573 (P. Sczaniecki, *Katalog opatów tynieckich*, „*Nasza Przeszłość*” 49/1978, s. 138). Chodzi o dokument z 14 IV 1572 (Biblioteka Ossolińskich, rkps 3695, k. 38–39).

² Zmarł 4 II 1593 (P. Sczaniecki, op. cit., s. 144). Chodzi o dokument z 31 XII 1583 (Biblioteka Jagiellońska, rkps 6209, k. 168v.–171v).

³ Zmarł 5 IV 1591 (PSB XXII, s. 390 — L. Hajdukiewicz, H. Kowalska).

144

k. 106v.–107

Warszawa, 18 maja

Król stwierdza, że przedstawiono mu dokument, w którym zmarły król Stefan dał prawem lennym Baltazarowi Wysockiemu, rotmistrzowi, dom w Parnawie z gruntem Uła (który posiadał zmarły Emerhard Durkier, a wcześniej jego zmarły brat Henryk) i moją Jaka. Król potwierdza ten dokument i zachowuje Wysockiego w posiadaniu tych gruntów.

jęz. łac.

145

k. 107–107v.

Warszawa, na sejmie, 19 maja

Król stwierdza, że przedstawiono mu dokument Jerzego Mniszcha z Wielkich Kuńczyc, wojewody sandomierskiego, starosty sanockiego, sokalskiego, z jego podpisem i pieczęcią, w którym udziela koncesji na administrowanie komorą solną dybowską Marcinowi Tulibowskiemu, chorążemu brzeskiemu, pod warunkami wymienionymi w dokumencie. Król potwierdza ten dokument i powierza Tulibowskiemu dożywotnio administrowanie komorą solną w Dybowie¹.

jęz. łac.

¹ W województwie i powiecie inowrocławskim.

146

k. 107v.–108

Warszawa, na sejmie, 20 maja

Król pozwala konwentowi Bożego Ciała w Poznaniu leżącemu poza murami wykupić za 60 grzywien czynsz wykupny z dóbr ziemskich i miejskich za murami miasta.

jęz. łac.

147

k. 108–108v.

Warszawa, na sejmie, 20 maja

Król, na prośbę konwentu braci mniejszych za murami Krakowa¹, zwalnia dom należący do sióstr tej reguły w mieście Kazimierzu, prze-

drzej Noskowski, biskup płocki, Mikołaj Wolski, biskup chełmski, Janusz Kościelecki, wojewoda sieradzki, starosta generalny wielkopolski i nakielski, Jan Służewski, wojewoda brzeski i starosta koniński, Jan Firlej z Dąbrowicy, wojewoda lubelski i starosta kazimierski, Arnolf Uchański, wojewoda płocki i starosta wyszogrodzki, Stanisław Ławski, wojewoda mazowiecki i vicesgerens, Andrzej Sierpski z Gulczewa, wojewoda rawski i starosta płocki, Stanisław Maciejowski, kasztelan sandomierski, marszałek nadworny koronny, starosta lubomelski i zawichojski, Mikołaj Trzebuchowski, kasztelan gnieźnieński, starosta bełski, brzeski, rogoźnieński i lelowski, Jan Ocieski, kanclerz koronny, starosta generalny krakowski, oświęcimski, zatorski, samborski, olsztyński, podkomorzy krakowski, Walenty Dembiński, kasztelan sądecki i starosta chęciński, Jan Sierakowski, kasztelan łądzki, referendarz koronny, starosta przedecki, Piotr Myszkowski, dziekan krakowski, prepozyt gnieźnieński i łączycki, sekretarz wielki koronny, Stanisław Karnkowski, kantor gnieźnieński, kanonik krakowski, referendarz koronny, Wojciech Starożrebski, archidiakon krakowski, kustosz sandomierski, kanonik płocki, Andrzej Przeclawski, dziekan poznański, scholastyk krakowski, kustosz płocki, Jakub Paczyński, dziekan włocławski, prepozyt kruszwicki — sekretarze i wielu innych². Król aprobuje i potwierdza ten dokument.

jęz. łac.

¹To późniejsze przedmieście Łacina (dzisiaj św. Roch).

²Oryginał, znajdujący się w Archiwum Miasta Poznań, wydał W. Maisel (*Przywileje miasta Poznania XIII–XVIII wieku*, Poznań 1994, nr 168).

150

k. 111–112

Warszawa, na sejmie, 20 maja

Król stwierdza, że Jan ab Uxkul, dworzanin królewski, syn zmarłego Jana ab Uxkul, zasłużonego dla króla Zygmunta Augusta, przedstawił świadectwo czterech szlachciców, że dobra Feyen, czyli Uxkul mojza, w powiecie marienburskim, niegdyś własność zmarłego Andrzeja Bucholtza, zostały kupione przez Jana ab Uxkul (co zadeklarował przed Jerzym Radziwiłłem, wtedy biskupem wileńskim i namiestnikiem Inf-

lant z ramienia króla Stefana), a które teraz posiada Jan ab Uxkul. Król, za jego zasługi dla króla Stefana w wojnach moskiewskich, pod Wielkimi Łukami i Połockiem, potwierdza mu prawo własności.

jęz. łac.

151

k. 112v.–113

Warszawa, na sejmie, 20 maja

Król potwierdza nadanie dziesięciu rodzin ze wsi Petrigel w powiecie helmeckim, które niegdyś król Stefan nadał prawem lennym Janowi Striczowi¹, oraz dworu Moyzel jego bratu Gotardowi, za jego zasługi w wojnach moskiewskich i pod Byczyną, pod warunkiem służby w obronie Inflant.

jęz. łac.

¹ Chodzi o nadanie z 6 XI 1586 (MK 132, k. 211v.–212v.)

152

k. 113–113v.

Warszawa, 21 maja

Król stwierdza, że do akt kancelarii został wniesiony dokument królewski wystawiony w Warszawie na sejmie 10 X 1592, w którym król pozwala Zygmunтови Widziszewskiemu wykupić młyn we wsi królewskiej Jazdrowie Płusa w starostwie ujskim¹ z rąk Mariana Kardy i innych. Widziszewski otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci młyn będzie podlegał wykupowi. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹ W województwie i powiecie poznańskim.

153

k. 113v.–115

Warszawa, 21 maja

Król stwierdza, że do akt kancelarii został wniesiony dokument pergaminowy z pieczęcią i podpisem króla wystawiony 7 IV 1589 w Warszawie na sejmie, w którym król na prośbę Jana Zamoyskiego, kancleza i hetmana wielkiego koronnego, starosty bełskiego, malborskiego, dorpackiego, knyszyńskiego, międzyrzeckiego, grodeckiego, daje An-

drzejowi Orzechowskiemu, zasłużonemu w wojnach moskiewskich króla Stefana, dowódcy oddziału jazdy pod Pskowem, dożywocie na starostwie lajskim w Inflantach. Król poleca wpisać ten dokument do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

154

k. 115–116

Warszawa, 22 maja

Król pozwala Piotrowi Żernickiemu na cesję sołectwa, czyli wójtostwa, we wsi królewskiej Płowce w powiecie pyzdrowskim na rzecz syna Mikołaja, który otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci sołectwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

155

k. 116–116v.

Warszawa, na sejmie, 20 maja

Król zachowuje Jana Turkowskiego, zasłużonego żołnierza, razem z jego żoną Marianną Byczkówną, w dożywotnim posiadaniu folwarczku, czyli moży, Salo, mającego jeden hak ziemi, który otrzymał go decyzją zmarłego Stanisława Pękosławskiego, starosty marienburskiego, komisarza w Inflantach¹, oraz wieśniaka Marcina Wybinema użytkującego pół łana (który należał do moży Folk Wojciecha Dembińskiego, starosty orleńskiego) pod warunkiem służby wojskowej².

jęz. łac.

¹ Zob. dok. nr 32.

² Regest wydany w: *Materiały do dziejów*, t. I, nr 441.

156

k. 116v.–117

Warszawa, na sejmie, 20 maja

Król zachowuje Marcina Paszkowskiego, weterana w Inflantach, i jego żonę Ewę Szatkowską w dożywotnim posiadaniu, pod warunkiem służby wojskowej, gruntów Lasfa i Wyrulewszczyzna oraz części gruntu Czikarzew w powiecie [...], które posiadał decyzją zmarle-

zapisu w księdze wójtowskiej miasta Poznania — została zapisana Zofii Graczównie z prawem wykupu na domu *acialem* przy rynku poznańskim zmarłego Lindnera, mieszczanina poznańskiego, który teraz posiada Krzysztof Ridt, mieszczanin i kupiec poznański, a która jako kaduk przypadła królowi, *ad pia onera*, kwotę 300 złotych węgierskich na kupno domu dla pobożnych niewiast, część czynszu zaległego na budowę świątyni kolegium jezuitów poznańskich, drugą część na ulepszenie szpitala św. Ducha na przedmieściu poznańskim, trzecią część na budowę ołtarza wielkiego w kościele św. Marii Magdaleny w Poznaniu. Podaje się to do wiadomości magistratu poznańskiego.

jęz. łac.

160

k. 119v. Warszawa, 25 maja
Król, ponieważ Mikołaj Tworowski z województwa podolskiego jest *mente captus*, wyznacza na kuratora jego dóbr Wojciecha Błomickiego, który ma dobra utrzymać w należyтым stanie pod warunkiem zrzeczenia się kurateli w wypadku powrotu Tworowskiego do rozumu.

jęz. łac.

161

k. 120 Warszawa, 25 maja
Król dla polepszenia stanu miasta królewskiego Pobiedziska ustanawia w nim trzeci jarmark na 15 X (*pro die et festo S. Hedvigis*).

jęz. łac.

162

k. 120 v. Warszawa, 26 maja
Król daje Marcinowi Kozielskiemu i jego żonie Dorocie Zakrzewskiej dożywocie *in solidum* na sołectwie we wsi królewskiej Osnia w województwie kaliskim, powiecie gnieźnieńskim. Po ich śmierci sołectwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

163

k. 121–121v.

Warszawa, na sejmie, 28 maja

Król, na prośbę Stanisława Foremnisa, prepozyta szpitala św. Ducha w mieście królewskim Pobiedziska, odnawia przywileje fundacji tego szpitala, które się spaliły, a które zostały poświadczone przez mieszkańców przysięgą wpisaną do akt miejskich i przedstawioną królowi. Potwierdza uposażenie, to jest jeden łan na przedmieściu między Wojciechem Noskrętem z jednej strony a Janem Cibalką z drugiej, drugi łan zwany Ślad we wsi królewskiej Węglewo między Jakubem Trąbą z jednej strony a Janem Czyanem z drugiej, oraz wolność połowu w jeziorze królewskim Piestrakowo. Prepozyt jest zobowiązany odprawić cztery msze tygodniowo.

*jęz. łac.***164**

k. 121v.–122

Warszawa, na sejmie, 28 maja

Król zachowuje Jan Pieniążka, podczaszego krakowskiego, zasłużonego w wojnach moskiewskich króla Stefana, i jego żonę Zofię z Bogusławic Sierakowską w dożywotniej posesji tenuty Nowy Targ. Z tytułu dożywocia upada czwarta część zapisu na tej tenucie.

*jęz. łac.***165**

k. 122v.

Warszawa, 28 maja

Król stwierdza, że Wojciech Piątkowski, woźny generalny, zeznał przed aktami kancelarii, iż 21 IV (*feria quarta post festa solennia Paschalis*) wniósł do grodu wendeńskiego i przybił do bramy zamkowej list królewski w sprawie dzieci zmarłego Prokopa Pieniążka¹ przeciw Janowi Abrahamowiczowi, prezydentowi dorpackiemu i staroście wendeńskiemu, zawierający termin siedmiu tygodni, o wypędzenie siłą z dóbr i zamku w Nitawie, przejęcie machin wojennych i innych ruchomości, co spadkobiercy Pieniążka oszacowali na 20 000 złotych. Król poleca wpisać tę relację do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego etc.

jęz. łac.

¹ Pieniążek zmarł 4 VII 1589 (U XI, nr 2271).

166

k. 122v.–123

Warszawa, na sejmie, 18 maja

Król, na prośbę Mikołaja Jazłowieckiego, starosty śniatyńskiego, zachowuje Andrzeja Zawackiego, weterana, który na pustce Tudowa nad rzeką Czeremosza osadził kmieci i ją wykarczował, i jego żonę Zofię ze Zwartowa w dożywotnim posiadaniu pustki Tudowa z przyległościami od strumienia Ossowińskiego Rozen aż do wzgórza Osokolskiego z lasem do wzgórza Gliniany i góry Ołudowa i lasu Krasna Jelt¹.
jęz. łac.

¹Tudowa w ziemi halickiej, powiecie kołomyjskim, Zwartów w ziemi i powiecie lwowskim.

167

k. 123v.–124v.

Warszawa, na sejmie, 30 maja

Król stwierdza, że do akt kancelarii wniesiony został w imieniu Krzysztofa Ilmanowskiego, pisarza kancelarii królewskiej, burgrabiego w Myślenicach, i jego żony Barbary Karśnickiej dokument papierowy wystawiony w Krakowie 6 IV 1593 przez Janusza Ostrogskiego, kasztelana krakowskiego, starostę białoцеркiewskiego i bohusławskiego, w którym kasztelan krakowski zachowuje Ilmanowskich w dożywotnim posiadaniu sołectwa we wsi Krzczów należącej do kasztelanii krakowskiej¹. Po ich śmierci sołectwo będzie podlegało wykupowi. Król aprobejuje i potwierdza ten dokument.
jęz. łac.

¹Krzczów w województwie krakowskim, powiecie szczyrzyckim; zob. dok. nr 30.

168

k. 124v.–126

Warszawa, na sejmie, 31 maja

Podczas poprzedniego sejmiku warszawskiego pozwolono, by Mikołaj Mniszech z Wielkich Kuńczyc, starosta łukowski i osiecki, mógł zamienić wieś królewską Niżnabiałka, czyli Kozirynek, należąca do starostwa łukowskiego, którą starosta łukowski użytkował jako zastawioną w starej sumie, za jego wieś dziedziczną Karcze w tym starostwie, gdyż ta wieś dziedziczna jest przyległa do wsi królewskich i odwrotnie.

Zgodnie z konstytucją o zamianie dóbr królewskich za dziedziczne¹ zostali wyznaczeni rewizorzy z ramienia króla, senatu i izby poselskiej, którzy mieli wycenić dobra królewskie i szlacheckie. Na obecnym sejmie przedstawili oni dokument zawierający oszacowanie ich wartości. Na obecnym sejmie do tej sprawy zostali wyznaczeni z izby poselskiej Adam książę Wiśniowiecki i Andrzej Rzeczycki, podkomorzy lubelski. Po zasięgnięciu rady sejmujących stanów król pozwala dokonać zamiany. Mniszech i jego żona Zofia Działyńska otrzymują dożywocie *in solidum* na wsi Karcze, przy czym suma zapisana na wsi Niznabiałka, czyli Kozirynek, zostaje przeniesiona na wieś Karcze.

jęz. łac.

¹ Chodzi o konstytucję sejmu 1562/1563 „O frymarkach” (VC, t. II, vol. 1, s. 100).

169

k. 126–126v.

Warszawa, na sejmie, 31 maja

Król zachowuje Macieja Białkowskiego, podstarościego andzielskiego w Inflantach, w posiadaniu pewnych domów w mieście Wenden podlegających jurysdykcji miejskiej, nabytych przez przodków Białkowskiego.

jęz. łac.

170

k. 126v.–130

Warszawa, na sejmie, 31 maja

Król oznajmia, że choć miasto Ryga, stolica Inflant (*Livoniae metropolia*), otrzymało ponownie przywilejów od króla Stefana podczas sejmu 1582 r¹. i od obecnego króla podczas sejmu 1589 r., jednak niektóre punkty wymagają wyjaśnienia, co zostało królowi przedstawione przez Dawida Hilchena, syndyka Rygi. Następują liczne, szczegółowe ustalenia, które król zatwierdza².

jęz. łac.

¹ Chodzi o dokument z 11 XI 1582 (MK 129, k. 131v.–141).

² Druk z oryginału Dogiel: t. V, s. 342–345.

171

k. 130

Warszawa, 31 maja

Król daje Florianowi Babskiemu, żołnierzowi oddziału Macieja Leńka, starosty nowogrodzkiego w Inflantach, dożywocie na hakach ziemi (cztery haki ziemi i cztery części haka), które zostały wyznaczone przez rewizorów króla Stefana, Stanisława Pękosławskiego i Łeknickiego¹, zmarłym Janowi i Henrykowi Benfoltom, a które przypadły królowi jako kaduk.

jęz. łac.

¹ Chodzi o rewizję z lat 1582–1583 i Stanisława Łoknickiego (PSB XXV, s. 743 — H. Kotarski, H. Kowalska).

172

k. 130v.

Warszawa, na sejmie, 31 maja

Król na prośbę Andrzeja Brzechwy, opata tynieckiego, zatwierdza Miłkołaja Mieleckiego jako koadiutora opata z prawem następstwa.

jęz. łac.

173

k. 131

Warszawa, 31 maja

Król, za zgodą Jana Leśniowolskiego, kasztelana czerskiego, starosty brańskiego i parnawskiego, zachowuje Jana Lubiewskiego, żołnierza w Inflantach, w posiadaniu domu murowanego narożnego naprzeciw kościoła w mieście Parnawa, który po śmierci Jurgena Leissa przypadł królowi jako kaduk.

jęz. łac.

174

k. 131–134

Warszawa, 31 maja

Król stwierdza, że do akt kancelarii wniesiony został dokument królewski z jego podpisem i pieczęcią, wystawiony w Warszawie podczas sejmu 18 IX 1592, w którym król potwierdza dokument pergaminowy wystawiony w Kórniku 20 VIII 1562 przez Stanisława hrabiego Górkę, wojewodę poznańskiego, starostę kolskiego, z jego pieczęcią i podpi-

sem, w którym — za zgodą króla Zygmunta Augusta — udziela w nowym mieście Stanisławów, lokowanym na gruncie wsi Rataje nad rzeką Wartą, Żydom poznańskim i innym tych praw, które przysługują Żydom w Poznaniu¹.

jęz. łac.

¹ Regesty: *Dyplomatariusz dotyczący Żydów w dawnej Polsce na źródłach archiwalnych osnuty 1388–1782*, wyd. M. Bersohn, Warszawa 1910, nr 203; *Regesty z Metryki Koronnej do historii Żydów w Polsce (1588–1632)*, wyd. J. Morgenstern, „Biuletyn Żydowskiego Instytutu Historycznego” 51/1964, nr 33. W tekście widnieje data 1592, ale, biorąc pod uwagę, że chodzi o Zygmunta Augusta, należy uznać, że jest to pomyłka.

175

k. 134–134v.

Warszawa, na sejmie, 31 maja

Król, na prośbę Adama Zawiszy, żołnierza, który dostał od króla Stefana dożywocie na sołectwie we wsi królewskiej Wrotków w starostwie lubelskim, daje jemu i jego żonie Katarzynie Żerkównie dożywocie *in solidum* na tym wójtostwie¹.

jęz. łac.

¹ W nagłówku figuruje sołectwo; por. dok. nr 635.

176

k. 134v.–136

Warszawa, na sejmie, 1 czerwca

Król stwierdza, że Maciej Chłapowski, rotmistrz, zeznał przed aktami kancelarii, iż swe części dziedziczne we wsiach Chłapowo, Gablino i Dominowo w powiecie pyzdrowskim, które odziedziczył po zmarłym Łukaszu Chłapowskim, dał swemu bratu rodzonemu Wojciechowi za kwotę, z której go kwituje i zabezpiecza tę transakcję na wszystkich swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, pod wadium 80 złotych. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed urzędem lub sądem grodzkim poznańskim. Król pozwala wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

177

k. 136v.–137

Warszawa, na sejmie, 1 czerwca

Król, któremu przedłożono, że Franciszek Powęski, który choć mieszka w mieście królewskim Grodziec, to jednak z obojga rodziców jest szlachcicem herbu Prus z żoną Anną Kluchowską herbu Jastrzębiec, z którą ma potomstwo płci obojga, co jest także wykazane w aktach grodzkich czerskich, warszawskich i potwierdzone konstytucjami sejmowymi, że jego ojciec Michał Powęski i matka Anna Świątkowska pochodzą ze szlachty, dziedziców wsi Powąski herbu Prus w powiecie warszawskim. Ponieważ Franciszkowi Skardze w mieście Grodziec odmawia się szlachectwa, król potwierdza jemu i jego potomstwu, to znaczy synom Wojciechowi, Janowi i Stanisławowi i córkom, jego bratu kaznodziei królewskiemu Piotrowi Skardze, jezucie, szlachectwo, które nie może być kwestionowane przez szlachtę powiatu czerskiego¹.

jęz. łac.

¹ Druk in extenso: *Materiały do dziejów*, t. I, nr 442; Wdowiszewski, s. 46; Wajs, s. 96, Trelińska, nr 588; H. Rutkowski, *Szlachectwo Piotra Skargi*, „Odrodzenie i Reformacja w Polsce”, 42/1998, s. 133–137.

178

k. 137–137v.

Warszawa, na sejmie, 1 czerwca

Król, na prośbę Jana Tomasza Drohojowskiego, starosty przemyskiego, referendarza koronnego, pozwała Heliaszowi, sołtysowi, czyli kniazio-wi, we wsi Leszczyny, na wykarczowanie trzech łąnów ziemi, daje do-żywocie na nich razem z sołectwem, pozwała postawić karczmę i przy-rzeka dać mu na nią przywilej.

jęz. łac.

179

k. 138

Warszawa, na sejmie, 1 czerwca

Król daje Stefanowi Sebastianowiczowi, zasłużonemu w wojnach moskiewskich króla Stefana, dożywocie na dworze Arn i na wsiach Kurmiłowo, Pakołowo i Będziłów w starostwie marienhauskim, któ-

re dostał w posiadanie od Michała Suchodolskiego, starosty marienhauskiego¹.

jęz. łac.

¹ Był starostą w latach 1584–1598/1602 (U IX, nr 2070).

180

k. 138v.–139

Warszawa, na sejmie, 1 czerwca

Król potwierdza Jana Furssena, syna Jana Furssena zasłużonego podczas napadu moskiewskiego na Inflanty, po spustoszeniu zamku w Rzeżycy uprowadzonego do niewoli, którego przywileje na dobra dziedziczne otrzymane do mistrzów inflanckich zostały zabrane, a po odzyskaniu Inflant dobra zostały przez rewizorów króla Stefana przywrócone jego matce Magdalenie Wielkierównie i jej mężowi, w posiadaniu dóbr w powiatach rzeżyckim: Wielkiemborek, Dustichał, Zebiendorf z dworem pod zamkiem Icaufisam.

jęz. łac.

181

k. 139–142

Warszawa, na sejmie, 1 czerwca

Król stwierdza, że do akt kancelarii został wniesiony dokument papierowy w języku polskim wystawiony 20 I 1593 w moźjcie Kawer przez urząd prezydenta dorpackiego z jego podpisem i pieczęcią, sporządzony przez Krzysztofa Swinusa, pisarza dorpackiego, w którym Olbracht Łaski, dziedzic na Rytwianach i Kieżmarku, wojewoda sieradzki, starosta marienburski, kierepecki i swanenburski, Bertram Holszur, podkomorzy dorpacki, komisarze królewscy, stwierdzają zawarcie ugody między Krzysztofem Stakelbergiem i Piotrem Żelazą, dotyczącej Kawer moźjy, na którą Żelazo ma prawo od króla Stefana, a do której prawo zgłosił Stakelberg. Żelazo przedstawił: przywilej królewski wystawiony w Krakowie 31 I 1588 na sejmie koronacyjnym, zawierający nadanie prawem lennym, niemazany i nieskrobany¹, list króla Stefana do Stanisława Łoknickiego, ekonomy dorpackiego², i Stanisława Pękoślawnickiego, komisarzy, by Żelazo dostał słuszne opatrzenie, zeznanie ekonomy dorpackiego o przekazaniu Żelazie Kawer moźjy. Stakelberg

ma — za zgodą króla — zapłacić Żelazie 2500 złotych na Wielkanoc 1593, a Żelazo — po ich otrzymaniu — ma ustąpić z tej majątności i oddać wszystkie wymienione dokumenty, 50 beczek jęczmienia, 15 beczek owsa, cztery beczki gryki, beczkę grochu, sześć krów dojnych, wszystkie świny, dwadzieścia gęsi, pięć gąsiorów, 30 beczek żyta. Stakelberg ma wycofać oskarżenie, a Żelazo ma je spalić. Strony przyrzekają dopełnić ugody pod wadium 2500 złotych. Pozwani stawiają się w pierwszym terminie przed urzędem grodzkim dorpackim. Król aprobuje i potwierdza ugodę.

jęz. jęz. łac. pol.

¹ *Sumariusz III*, nr 93.

² Był ekonomem w latach 1583–1588 (U IX, nr 1915).

182

k. 142–142v.

Warszawa, na sejmie, 2 czerwca

Król potwierdza miastu Ryga prawo własności wyspy Steinholm i domów w Rydze kupionych za czasów króla Stefana przez miasto od zmarłego Jana Burangia.

jęz. łac.

183

k. 142v.–143

Warszawa, 1 czerwca

Król daje Marcinowi Kozielskiemu i jego żonie Dorocie Zakrzewskiej dożywocie *in solidum* na częściach, czyli połówkach, wsi Laskowa i zniszczonej Chrościnko w województwie kaliskim, powiecie gnieźnieńskim, które Kozielski otrzymał w dożywocie od króla Zygmunta Augusta¹. Z racji dożywocia upada czwarta część zapisu na tych dobrach.

jęz. łac.

¹ Chodzi o dokument z 29 X 1565 (LWK 1616–1620, t. I, s. 76).

184

k. 143 v.–144

Warszawa, 1 czerwca¹

Król stwierdza, że Maciej, Andrzej i Jan Słostowscy, bracia rodzeni, synowie zmarłego Piotra Słostowskiego, tenutariusza medenickiego², zeznali przed aktami kancelarii, iż ich ojciec — za wiedzą i zgodą króla — zastawił siodło powleczone złotem i rząd ze złota za pewną kwotę na potrzeby związane z walką z arcyksięciem Maksymilianem i proszą o rozkaz wykupienia tego rządu. Król — ze względu na niedostatek w skarbie — pozwala, by w roku przyszłym dostali od króla lub skarbu 1590 złotych, a jeśli ich nie otrzymają, by mieli prawo załatwić sprawę z wierzycielem we własnym zakresie, przy czym ani król, ani skarb nie będą zgłaszali pretensji do tego rządu.

jęz. pol.

¹ Brak nagłówka.

² Zmarł w 1592 r. przed 26 X (PSB XXXIX, s. 45 — K. Stopka).

185

k. 144–144v.

Warszawa, na sejmie, 2 czerwca

Król potwierdza prawo Waltera a Tisenhausen de Rodenpols do dziedzicznego posiadania dworu Rosti i wsi Visselhosturc oraz Raeiskie w powiecie dorpackim, które dostał od króla Stefana za zasługi podczas wojen moskiewskich. Tisenhausen przedstawił dokument kupna od Krachta van der Lude z 1 V 1499 (*die Apostolorum Philippi et Jacobi*) potwierdzony 9 IX (*feria tertia post nativitatem BMV*) 1522.

jęz. łac.

186

k. 145–145v.

Warszawa, na sejmie, 3 czerwca

Król daje Stanisławowi Wybranowskiemu, dworzaninowi–komornikowi (*cubiculario nostro*), z łaski króla Stefana sołtysowi we wsi Bronica w starostwie samborskim, i jego żonie Annie Łąckiej dożywocie *in solidum* na częście roli Glinna na gruncie wsi Bronica.

jęz. łac.

187

k. 145v.–146

Warszawa, 3 czerwca

Król daje Marcjanowi Lipnickiemu, zasłużonemu dla króla Stefana i Rzeczypospolitej, i jego żonie Katarzynie Boczkowskiej dożywocie *in solidum* na czterech hakach ziemi w powiecie felińskim w Inflantach, które Lipnicki otrzymał w dożywocie od króla Stefana.

jęz. łac.

188

k. 146–146v.

Warszawa, na sejmie, 4 czerwca

Król daje Freikowi Sienkowi, synowi Iwanka, a także Łukaszowi i Steczowi Gwoździeckim dożywocie na wójtostwie, czyli sołectwie, we wsi królewskiej Gwoździec w starostwie samborskim z karczmą, młynem, trzema łąkami nowo wykarczowanymi nad Dniestrem pod wsią Hołowieckie, z polem, które Freiko nabył od Wasyla Szika, dwoma łąkami wykarczowanymi przez niego zwanymi Łany między wzgórzami Łański i Bienczik. Po jego śmierci sołectwo powróci do dyspozycji króla.

jęz. łac.

189

k. 146v.–147v.

Warszawa, 4 czerwca

Król pozwala Mikołajowi Mniszchowi z Wielkich Kuńczyc, staroście łukowskiemu i osieckiemu, na cesję wsi Kąkolewnica, Żakowa Wola, Ruska Wola, Brzozowica, Lipniaki, Trzebieszów, Dembowierzchy, Zbuczyn, Rowce, Wiśniów, Biardy, Kaczor, Stoczek, Gostworza, Krynka, Ciosna, Stracza, Domanice, Przewory, Jagodne, Klimki, Grzędówka, Czechy, Kopcie wraz z częścią zapisu na całym starostwie łukowskim na rzecz Pawła Mniszcha, swego syna, który otrzymuje dożywocie, mocą którego upada czwarta część zapisu. Po jego śmierci dobra będą podlegały wykupowi.

jęz. łac.

190

k. 147v.–148 Warszawa, na sejmie, 4 czerwca
Król zachowuje Mikołaja Bielickiego, zasłużonego żołnierza, w dożywotnim posiadaniu siedmiu haków opuszczonych *in tractu werembnicensi* przy granicy moskiewskiej, które posiadał decyzją zmarłego Stanisława Pękosławskiego, komisarza w Inflantach, starosty sandomierskiego, marienburskiego, kierepeckiego, i Stanisława Łoknickiego, sekretarza królewskiego, ekonoma dorpackiego¹, a które posiadał niegdyś Dionizy Brangell.
jęz. łac.

¹ Zob. dok. nr 32, przyp. 1; dok. 181, przyp. 2.

191

k. 148–148v. Warszawa, na sejmie, 4 czerwca
Król zawiadamia Walentego Jona, przełożonego nad mennicą poznańską, i Ficka, że wyznaczył Janowi Skrzetuskiemu, sekretarzowi królewskiemu, pensję roczną na dochodach mennicy poznańskiej i poleca mu ją wypłacać.
jęz. łac.

192

k. 148v.–149 Warszawa, na sejmie, 4 czerwca
Król, za zgodą sejmujących stanów, w sprawie zamiany dóbr królewskich i dziedzicznych wyznaczył rewizorów Marcina Żalińskiego, kasztelana gdańskiego i starostę tucholskiego, Jana Kozłowskiego, ławnika ziemskiego świeckiego, oraz Jana Osłowskiego, by ocenili dobra mieszczan świeckich, to znaczy pola i grunty ich wsi Solinów, stawki przyłączone do tych dóbr przez Zofię z Fulsztyna¹ Kostczyń, starościnię świecką, także część lasu, czyli zarośli królewskich przyległych do ich łąk aż do fosy. Komisarze ocenili te dobra, czy są sobie odpowiednie i przedstawili to na piśmie sejmującym stanom. Król przyjmuje i zatwierdza zamianę i potwierdza burmistrza, rajców i ławników miasta królewskiego Świecie w posiadaniu dziedzicznym wspomnianego lasu, czyli zarośli.
jęz. łac.

¹ Chodzi o Zofię Herburt.

193

k. 149v.–150

Warszawa, 4 czerwca

Król pozwala Kasprowi Gluzińskiemu, słudze króla Stefana, na cesję pensji rocznej 113 złotych i 28 groszy, którą dostał od króla Stefana na żupie wielickiej, na rzecz Pawła zwanego Małym, muzyka królewskiego. Król zawiadamia o tym administratorów żupy wielickiej, pisarzy żupnych i urzędników.

jęz. łac.

194

k. 150–150v.

Warszawa, 4 czerwca

Król zachowuje Andrzeja i Jaczkę w dożywotnim posiadaniu sołectwa we wsi Opokoje w starostwie samborskim z karczmą, młynem, foluszem, czterema łanami i łanem popowskim (następuje szczegółowy opis położenia tych łanów).

jęz. łac.

195

k. 150v.–151v.

Warszawa, na sejmie, 5 czerwca

Król daje Wojciechowi Piotrowskiemu, rotmistrzowi w zamku dorpackim, zasłużonemu we wszystkich wojnach króla Stefana, który dostał od króla Stefana dożywocie na moście Siawiar w powiecie dorpackim, dożywocie *in solidum* z żoną Itamiłą Okuniówną.

jęz. łac.

196

k. 151v.–152

Warszawa, 4 czerwca

Król stwierdza, że Adam Sędziwój Czarnkowski, starosta generalny wielkopolski i pyzdrowski, zeznał przed aktami kancelarii, iż dług wobec Piotra z Bnina Opalińskiego, krajczego koronnego, starosty nakielskiego, rohatyńskiego, gnieźnieńskiego, wołpeńskiego w wysokości 4000 złotych zapisuje na wszystkich swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomych, i zobowiązuje się go zapłacić przed aktami grodzkimi poznańskimi 23 VI (*in vigilia festi Natalis*

Sancti Joannis Baptistae) pod wadium 4000 złotych. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim poznańskim. Król pozwala wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego i łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

197

k. 152–152v.

Warszawa, 6 czerwca

Król pozwala Janowi Szczuce, dworzaninowi–komornikowi (*cubiculario nostro*), przejąć wójtostwo w mieście królewskim Urzędów z rąk obecnych posesorów i daje mu na nim dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

198

k. 152v.–153

Warszawa, 6 czerwca

Król, na prośbę Jerzego z Komorowa Strusia, starosty braclawskiego i winnickiego, daje Stanisławowi Porembińskiemu, zasłużonemu w służbie pod Jakubem z Komorowa Strusiem, starostą chmielnickim, dożywocie na pagum nowo lokowanym zwanym Russanowce, czyli Witańce, w starostwie chmielnickim.

jęz. łac.

199

k. 153–153v.

Warszawa, 6 czerwca

Król stwierdza, że Jan Piwko ze wsi Świętosławówka, który otrzymał urząd woźnego, dziś złożył osobiście przysięgę.

jęz. łac.

200

k. 153v.–154

Warszawa, 8 czerwca

Król pozwala Stanisławowi Gostomskiemu z Leżenic, wojewodzie rawskiemu, staroście radomskiemu, na cesję dożywocia na dobrach

królewskich Ryczywół z wsiami i łąkami, obciążonych zapisem starych sum, w powiecie radomskim, na rzecz Tomasza Gostomskiego z Leżenic, wojewodzica rawskiego, brata swego rodzonego, który dostaje dożywocie, z racji którego upada czwarta część zapisu¹.
jęz. łac.

¹ Regest tego wpisu — Regesty Metryki, nr 147.

201

k. 154–154v. Warszawa, 8 czerwca
Król, na prośbę Jerzego Strusia z Komorowa, starosty braclawskiego i winnickiego, tenutariusza chmielnickiego, daje Panaszowi i Szymonowi Czarnotom oraz braciom Jeremiu i Łazarzowi Owsianikom, dożywocie na miejscu (*locum*) pustym Rochaczów¹, zniszczonym przez Tatarów, od rzeki Świnora aż do drogi prowadzącej z Królestwa Scytów² i do drogi kijowskiej, która biegnie przy błocie Beresznicka, z prawem lokowania i odbudowy.
jęz. łac.

¹ W powiecie latyczowskim.

² Należy uznać, że chodzi o Chanat Krymski, który — w przybliżeniu — leżał tam, gdzie w starożytności Królestwo Scytów.

202

k. 154v.–155 Warszawa, 9 czerwca
Król stwierdza, że Hieronim Gostomski z Leżenic, wojewoda poznański, starosta średzki, wałecki, zeznał przed aktami kancelarii, iż dług 2000 złotych wobec Jana Grocholskiego z powiatu kcyńskiego zapisuje na wszystkich swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, i zobowiązuje się zapłacić go przed aktami grodzkimi gnieźnieńskimi do 21 XII (*pro die Sancti Thomae Apostoli*) pod wadium 2000 złotych. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim poznańskim. Król pozwala wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.
jęz. łac.

203

k. 155v.–156

Warszawa, 8 czerwca

Król pozwala Hieronimowi Rossochowskiemu na cesję trzech młynów Zdzeszańskich, jednego obok domu Zdzeszańskiego przy granicy Winarskiej, dwóch w miejscu Bramula na rzece Pilcza, na rzecz Stanisława Broniewskiego, który otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci młyny będą podlegały wykupowi.

jęz. łac.

204

k. 156v.–157

Warszawa, 9 czerwca

Król stwierdza, że Jan Grocholski z województwa kaliskiego, powiatu kcyńskiego, zeznał przed aktami kancelarii, iż dług 2000 złotych wobec Jana Karnkowskiego, starosty łęczyckiego, z powodu którego Jakub Łowicki, podkomorzy brzeski, dziś przed aktami kancelarii zobowiązał się wobec Piotra Opalińskiego, krajczego koronnego, skwitować tak Jana Karnkowskiego, starostę łęczyckiego, jak i spadkobierców zmarłego Andrzeja Opalińskiego, marszałka koronnego¹, zobowiązuje się na wszystkich swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, zapłacić przed aktami grodzkimi gnieźnieńskimi do 21 XII (*pro die et festo Sancti Thomae Apostoli*) pod wadium 2000 złotych. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim poznańskim. Król poleca wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹Zob. dok. nr 66.

205

k. 157–158

Warszawa, 9 czerwca

Król stwierdza, że Jakub Łowicki, podkomorzy brzeski, zeznał przed aktami kancelarii, iż zapisał kwotę na wszystkich swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, i zobowiązał się wobec Piotra z Bnina Opalińskiego, krajczego koronnego, starosty nakielskiego, rohatyńskiego, gnieźnieńskiego, wołpeńskiego, do postępowania. Dlatego, uzupełniając ten akt, 24 VIII (*ad festum Sancti Bartho-*

lomei), w którym to dniu był zobowiązany wobec Jana Karnkowskiego, starosty łączyckiego, stawić się przed aktami grodzkimi gnieźnieńskimi lub kcyńskimi, dopełni w ten sposób postępowania, do którego się zobowiązał wobec Piotra, krajczego koronnego, Andrzeja, prepozyta płockiego, Łukasza, starosty leżajskiego, spadkobierców zmarłego Andrzeja Opalińskiego z Bnina, marszałka wielkiego koronnego¹, w sprawie 2000 złotych z tytułu długu 3000 złotych wobec zmarłego marszałka i Jana Karnkowskiego, którym miał zapłacić przed aktami gnieźnieńskimi 2000 złotych. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim gnieźnieńskim. Król pozwala wpisać to pisemne zobowiązanie do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.
jęz. łac.

¹ Zob. dok. nr 66.

206

k. 157–158

Warszawa, na sejmie, 9 czerwca

Król zachowuje Macieja Trelewicza, syna zmarłego Walentego Trelewicza, w dożywotnim posiadaniu wójtostwa we wsi królewskiej Brzeście¹. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ Wsie królewskie o tej nazwie leżały w województwie krakowskim, powiatach śląskim i bieckim, ale nie było w nich wójtostw.

207

k. 158v.–159

Warszawa, 9 czerwca

Król daje Janowi Zdanowskiemu, rotmistrzowi zasłużonemu dla króla i Rzeczypospolitej, prawem dziedzicznym dom, czyli grunt pusty z ogrodem, na przedmieściu felińskim i jeden łan ziemi, które miał Lubert Slex, mieszczanin rewelski, z mandatu króla Stefana¹, z ramienia obecnego króla łan ziemi z gruntów miejskich, który posiadał Adam Moller, mieszczanin feliński. Wszystkie te dobra przypadły królowi jako kaduki.
jęz. łac.

¹ Zdanowski otrzymał ten plac 30 V 1586 po Lubercie Schnellu (*Inflanty Polskie część pierwsza*, wyd. J. Jakubowski, J. Kordziłowski, Źródła Dziejowe, t. XXIV, Warszawa 1915, s. 178).

208

k. 159–160

Warszawa, 9 czerwca

Król stwierdza, że Hieronim Gostomski z Leżenic, wojewoda poznański, starosta średzki oraz warecki, z jednej strony, i Piotr z Bni-na Opaliński, krajczy koronny, starosta nakielski, rohatyński, gnieźnieński, wołpeński, z drugiej strony, zeznali przed aktami kancelarii, iż potwierdzają kontrakt, z ich pieczęciami i podpisami, który zawarli ze sobą dzisiaj w Warszawie. Poręczają go na wszystkich swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, pod wadium 4000 złotych. Pozwani stawiają się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim poznańskim. Król poleca wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

209

k. 160–161

Warszawa, 9 czerwca

Król stwierdza, że Mikołaj Jazłowiecki z Buczacza, starosta śniatyński i czerwogrodzki, zeznał przed aktami kancelarii, iż potwierdza kontrakt, który zawarł 2 VI z Janem Ziemackim, podpisany przez Bernarda Maciejowskiego, biskupa łuckiego, i Jerzego Mniszcha z Wielkich Kuńczyc, wojewodę sandomierskiego, starostę sanockiego, sokalskiego i samborskiego. Zabezpiecza go na wszystkich swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, pod wadium 8000 złotych. Pozwany stawia się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim lubelskim lub krasnostawskim. Król poleca wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego i łączyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

210

k. 161–161v.

Warszawa, na sejmie, 9 czerwca

Król potwierdza Franciszka Neustedta w posiadaniu dóbr dworu Mexkul i 4,5 łana *in suncelesi tractu*, które posiadał z nadania kardynała

Radziwiłła, niegdyś biskupa wileńskiego i za króla Stefana namiestnika Inflant¹, i pozwala je cedować Dawidowi Hilchenowi, syndykowi Rygi, który będzie je posiadał prawem lennym.

jęz. łac.

¹Jerzy Radziwiłł był namiestnikiem w latach 1582–1584 (U IX, nr 9).

211

k. 162–162v. Warszawa, na sejmie, 9 czerwca
Król pozwala Mikołajowi z Wielkich Kuńczyc Mniszchowi, staroście łukowskiemu i osieckiemu, cedować wieś Karcze w starostwie łukowskim, która została zamieniona za wieś królewską Niżna Białka, czyli Kozirynek, posiadaną w starej sumie w dożywocie z jego żoną Zofią Działyńską i na którą została przeniesiona część starej sumy¹, na rzecz jego syna Pawła Mniszcha, który otrzymuje dożywocie, na mocy którego upada część zapisu.

jęz. łac.

¹Zob. nr 168.

212

k. 162v.–163 Warszawa, 9 czerwca
Król pozwala Janowi Burzyńskiemu cedować połowę wsi Markowce w ziemi kamienieckiej, powiecie latyczowskim, na rzecz synów Jakuba, Krzysztofa, Aleksandra i Serafina Burzyńskich, którzy otrzymują dożywocie, z racji którego upada czwarta część zapisu.

jęz. łac.

213

k. 163–163v. Warszawa, na sejmie, 10 czerwca
Król, na prośbę Stanisława Golskiego, starosty barskiego, daje Urynowi Michałowskiemu i jego synom Kulimanowi, Jermakowi i Iwanowi dożywocie na części wsi Michałowice w starostwie barskim pod warunkiem ponoszenia ciężarów na rzecz zamku w Barze.

jęz. łac.

214

k. 163v.–164

Warszawa, na sejmie, 10 czerwca

Król, na prośbę Stanisława Golskiego, starosty barskiego, daje Sewerynowi Pietychorce i jego synom Piotrowi i Iwanowi dożywocie na gruncie nad rzeką Przymoszenica w starostwie barskim pod warunkiem ponoszenia ciężarów na rzecz zamku w Barze.

*jęz. łac.***215**

k. 164–165

Warszawa, na sejmie, 10 czerwca

Król zatwierdza Pawła Warnika, sekretarza króla Stefana, człowieka wielkiej wiedzy i zasług, służącego jako sekretarz od wielu lat, w lennym posiadaniu dóbr Genest i Kernest w powiecie helmeckim przy granicy z powiatami tauruskim i karkuskim, które otrzymał od zmarłego Stanisława Pękosławskiego, starosty sandomierskiego i marienburgskiego, komisarza w Inflantach¹, a które — jako przypa­dłe królowi Stefanowi prawem kaduka — zostały nadane prawem lennym Mikołajowi i Arnoldowi Aderkasom. Następuje szczegółowy opis tych dóbr z wieloma nazwami terenowymi.

jęz. łac.

¹Zob. dok. nr 32, przyp. 1.

216

k. 165–165v.

Warszawa, 10 czerwca

Król udziela Waclawowi Zbiewskiemu prawa wolnego wyrębu drewna w lesie Łuzek i w innych lasach należących do zamku w Starym Samborze na budowę dworu w jego wsi dziedzicznej Waniewice pod warunkiem, że nie będzie szkód w tych lasach. Podaje się to do wiadomości Jerzego Mniszcha z Wielkich Kuńczyc, wojewody sandomierskiego, starosty samborskiego.

jęz. łac.

217

k. 165v.–166

Warszawa, 10 czerwca

Król daje Florianowi Krussowskiemu, zasłużonemu dla króla i jego poprzedników, zwłaszcza podczas bezkrólewia, oblężenia Krakowa i pod Byczyną, i jego żonie Jadwidze Dobrosieckiej dożywocie na części wsi Kudynka w starostwie latyczowskim, która wróciła do dyspozycji króla.

jęz. łac.

218

k. 165v.–166

Warszawa, na sejmie, 10 czerwca

Król daje Janowi Szczuce, dworzaninowi–komornikowi (*cubiculario nostro*), i jego żonie Zofii Brzeskiej, wdowie po Wawrzyńcu Brzeskim, dożywocie na wójtostwie we wsi Połomia w starostwie leżajskim¹, na które miał dożywocie od króla Stefana, wraz z prawem zbudowania młyna na rzece płynącej od wsi królewskiej Luchow. Po ich śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ Według J. Półciwarka (*Położenie ludności wiejskiej starostwa leżajskiego w XVI–XVIII wieku*, Warszawa 1972, s. 39–40) nazywała się Połoim, zanikła po 1609 r., stając się przysiółkiem wsi Wola Żarczycka lokowanej 15 VII 1578.

219

k. 167–167v.

Warszawa, na sejmie, 10 czerwca

Król darowuje Piotrowi Szpotowi, staroście piotrkowskiemu, za jego zasługi zaległą kwartę z tego starostwa za lata 1585, 1586 i 1587. Uwalnia go od procesu przed Trybunałem Lubelskim i kasuje dekret banicji wydany na wniosek instygatora podczas nieobecności Szpota w kraju.

jęz. łac.

220

k. 167v.–168

Warszawa, 10 czerwca

Król aprobeuje i potwierdza pozwolenie na popostwo wraz łanem popowskim w nowo lokowanej wsi Strońska Wola w powiecie i starostwie samborskim wraz z budową świątyni w tej wsi, udzielone braciom rodzonym Mikołajowi i Koblówi przez Jerzego Mniszcha z Wielkich Kuńczyc, wojewodę sandomierskiego, starostę sanockiego, samborskiego i sokalskiego.

jęz. łac.

221

k. 168–168v.

Warszawa, 10 czerwca

Król pozwala Sydorowi i Steczowi, sołtysom, na cesję sołectwa we wsi Niedźwiada w starostwie samborskim na rzecz Stawicza i Malasza, synów Steczki, którzy otrzymują dożywocie. Po ich śmierci sołectwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

222

k. 168v.–169v.

Warszawa, na sejmie, 10 czerwca

Król pozwala Andrzejowi Rzeczyckiemu, podkomorzemu lubelskiemu, instygatorowi koronnemu, i jego żonie Annie Oporowskiej na cesję wsi Strzyżów w starostwie łukowskim i sumy na niej zapisanej na rzecz Jerzego Mniszcha z Wielkich Kuńczyc, który otrzymuje dożywocie, z racji którego upada czwarta część zapisu.

jęz. łac.

223

k. 169v.–170

Warszawa, na sejmie, 10 czerwca

Król stwierdza, że Wawrzyniec Goślicki, biskup przemyski, zwrócił mu dokument pergaminowy darowizny małżeńskiej zmarłej Zofii, królowej polskiej, księżnej brunszwickiej, ciotki króla¹, który to dokument z polecenia króla Stefana został po ślubie posłany księciu brunszwickiemu Henrykowi i który potem został przejęty przez Juliusza księ-

cia brunszwickiego, jego następcę, o co był spór i który aż dotąd był u Marcina Skrzetuskiego, podstarościego międzyrzeckiego², i został podczas sejmu warszawskiego w obecności senatorów przekazany do rąk króla, który kwituje jego odbiór³.

jęz. łac.

¹ Księżna Zofia zmarła 28 V 1575 (*Sumariusz VI*, nr 286).

² Skrzetuski był posłem króla Stefana w sprawie spadku po księżnej Zofii (*ibidem*, nr 302).

³ Edycja *in extenso* (*Materiały do dziejów*, nr 443).

224

k. 170

Warszawa, 10 czerwca

Król zachowuje Stanisława Gołembiewskiego zwanego Szalca w dożywotnim posiadaniu sołectwa we wsi królewskiej Życzyńska Wola w starostwie szydłowskim, na której lokowanie otrzymał od króla Stefana przywilej jego zmarły brat Krzysztof Szalca¹. Po jego śmierci sołectwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ Chodzi o dokument z 25 X 1577 (MK 115, k. 391–392v).

225

k. 170v.–171

Warszawa, na sejmie, 10 czerwca

Król stwierdza, że przedstawiono mu dokument wystawiony w Helmeccie 23 III 1593 z podpisami Hermana Wrangla, Stanisława Nonharta, Jana Dewerlarkera (Obelarkera), Jana Patkula, w którym Zofia Aurep, wdowa po Janie Strychenie, przekazuje Adolfowi Aurepowi, swemu bratu rodzonemu, czterech wieśniaków w starostwie helmeckim, zwanych: Allemet Pepe, Kreing Anni, Pallokul Miczka i Pallokul Joesz, z dwoma zagrodami i czterema hakami, których jej mąż otrzymał z mandatu króla Stefana od Stanisława Pękosławskiego, komisarza generalnego Inflant¹.

jęz. łac.

¹ Zob. dok. nr 32, przyp. 1.

226

k. 171–172

Warszawa, 10 czerwca

Król, na prośbę Stanisława Golskiego, starosty barskiego, daje Stanisławowi Podczaskiemu i jego żonie Katarzynie, dożywocie *in solidum* na wsi królewskiej Kuryłowce w starostwie barskim pod warunkiem wystawienia dwóch konnych na potrzeby wojenne do dyspozycji starosty barskiego.

jęz. łac.

227

k. 172–172v.

Warszawa, 10 czerwca

Król, na prośbę Stanisława Golskiego, starosty barskiego, daje Stanisławowi Szczyborowskiemu i jego synom Mikołajowi i Tomaszowi dożywocie na części wsi królewskiej Michałowice w starostwie barskim, którą użytkowali Jan Sienko, Marcin, Sieniutyn, Maciej, Siemion, Jarwieniast, Lesko i Fedor, synowie Wasyla, pod warunkiem spełniania wobec zamku w Barze powinności wasalów¹.

jęz. łac.

¹ Edycja *in extenso* — AJZR, cz. VIII, t. I, s. 323–324.

228

k. 172v.–173

Warszawa, na sejmie, 10 czerwca

Król, na prośbę Stanisława Golskiego, starosty barskiego, daje Hiacyntowi Hołodce i jego synom Iwaszkowi, Iwanowi, Joskowi, Fedorowi, Danielowi i Piotrowi dożywocie na wsi Hołodki w starostwie barskim, którą przedtem użytkował Wasyl Chromy, syn Dymitra, pod warunkiem ponoszenia ciężarów wasali na rzecz zamku w Barze¹.

jęz. łac.

¹ Druk *in extenso* — AJZR, cz. VIII, t. I, s. 324–325.

229

k. 173–173v.

Warszawa, na sejmie, 10 czerwca

Król, na prośbę Stanisława Golskiego, starosty barskiego, daje Prokopowi, Huremii i Fedorowi, Andrzejowi, synowi Fedora, i innym licznym, wymienionym Waświstyńskim dożywocie na gruncie zniszczonym Linkowa pod warunkiem ponoszenia ciężarów wasali na rzecz zamku w Barze¹.

jęz. łac.

¹ Druk *in extenso* — AJZR, cz. VIII, t. I, s. 325–326. Huremia to prawdopodobnie Jeremi.

230

k. 173v.–174

Warszawa, 10 czerwca

Król daje Maciejowi Goligowskiemu i jego żonie Annie dożywocie na gruntach opuszczonych Jurginia Rynia należących do zamku w Rumborgu w Inflantach, które przejął od Jana Szablowskiego.

jęz. łac.

231

k. 174–174v.

Warszawa, na sejmie, 10 czerwca

Król pozwala Wojciechowi Nierackiemu, pisarzowi kancelarii królewskiej, przejąć wójtostwo Leśnica w tenucie małopolskiej¹ z rąk obecnych posesorów, których imiona król chce poznać. Nieracki otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie sandomierskim, powiecie chełcińskim.

232

k. 174v.–177

Warszawa, na sejmie, 12 czerwca

Ponieważ Jan Jelitowski, który jest od kilku lat zatrudniony przy Aleksandrze księciu Prońskim, kasztelanie trockim, do załatwiania spraw oraz jest pisarzem kancelarii królewskiej, pilnym i zdolnym, dowiedział się, że pochodzenie jego starszego brata Macieja, domownika Stanisława Pawłowskiego, biskupa ołomunieckiego, z rodziny szlacheckiej było

w Królestwie podawane w wątpliwość¹, a król, przekonany do potwierdzenia ich pochodzenia odpowiednim dokumentem oraz ze względu na trudności, które znosił ich ojciec z powodu siedziby w mieście królewskim Kaliszu, za zgodą wszystkich stanów zachowuje w splendorze szlacheckim rodziny herbu Koźlarogi: Jana Jelitowskiego, pisarza kancelarii królewskiej, i jego braci rodzonych Macieja, Wojciecha i Stanisława. Świadkowie: Stanisław Karnkowski, arcybiskup gnieźnieński, prymas, *legatus natus*, Jerzy Radziwiłł, książę na Ołyce i Nieświeżu, kardynał, administrator biskupstwa krakowskiego, Andrzej Batory, kardynał, administrator biskupstwa warmińskiego, Łukasz Kościelecki, biskup poznański, Wojciech Baranowski, biskup płocki, Bernard Maciejowski, biskup łucki, Wawrzyniec Gościłcki, biskup przemyski i opat mogiński, Stanisław Gomoliński, biskup chełmski, Józef Wereszczyński, biskup kijowski, Janusz książę Ostrogski, kasztelan krakowski i starosta białocerkiewski, Mikołaj Firlej z Dąbrowicy, wojewoda krakowski, starosta nowokorczyński i kazimierski, Krzysztof Radziwiłł, książę na Birzach i Dubinkach, wojewoda wileński, hetman wielki litewski, starosta borysowski, solecki, urzędowski, Hieronim Gostomski z Leżenic, wojewoda poznański, starosta wałecki i średzki, Jerzy Mniszech z Wielkich Kuńczyc, wojewoda sandomierski, starosta sanocki, sokalski i samborski, Piotr Potulicki, wojewoda kaliski, starosta wyszogrodzki, Stanisław Miński, wojewoda łęczycki, starosta liwski, Konstanty książę Ostrogski, wojewoda kijowski i starosta włodzimierski, Jan Spławski, wojewoda inowrocławski, Mikołaj Zebrzydowski, wojewoda lubelski, starosta generalny krakowski i lanckoroński, Stanisław Gostomski z Leżenic, wojewoda rawski i starosta radomski, Mikołaj Działyński, wojewoda chełmiński, starosta bratiański, Stanisław² Zbaraski, wojewoda braclawski, starosta piński i krzemieniecki, Stanisław hrabia Tarnowski, kasztelan sandomierski, starosta stobnicki i buski, Paweł Szczawiński, kasztelan łęczycki, starosta bielski, Stanisław Żółkiewski, kasztelan lwowski, starosta hrubieszowski i kałuski, hetman polny, Andrzej Działyński, kasztelan elbląski, Andrzej Siemaszko, kasztelan braclawski i starosta łucki, Andrzej Zborowski, kasztelan biecki, Andrzej Męciński, kasztelan wieluński, Stanisław Krasicki, kasztelan przemyski, starosta bolimowski, dybowski³ i doliński, Jakub Pretficz,

kasztelan kamieniecki, Andrzej Czarnkowski, kasztelan nakielski, Marcin Mężyński, kasztelan wiski, Wojciech Radziwiński, kasztelan zakroczymski, Stanisław Bykowski, kasztelan konarski–sieradzki, Jan Tarnowski, kasztelan konarski–łęczycki⁴, Jan Leśniowolski, kasztelan czerski, starosta brański i parnawski, Jan Zebrzydowski, kasztelan śremski, Jan Karśnicki, kasztelan żarnowski⁵, Wojciech Padniewski, kasztelan oświęcimski, Franciszek Krasiński, kasztelan ciechanowski, Stanisław Radziwiłł, książę na Ołyce i Nieświeżu, marszałek wielki litewski, Jan Zamoyski, kanclerz i hetman wielki koronny, starosta bełski, malborski, międzyrzecki i knyszyński, Lew Sapieha, kanclerz litewski, starosta słonimski, miadziolski i upicki⁶, Jan Tarnowski, podkanclerzy koronny, prepozyt krakowski, wrocławski i łęczycki, Gabriel Woyna, podkanclerzy litewski, Jan Firlej z Dąbrowicy, podskarbi koronny, Dymitr Halecki, podskarbi litewski, Stanisław Przyjemski, marszałek nadworny koronny, starosta koniński, Jan Tomasz Drohojowski, referendarz koronny, starosta przemyski, Piotr Tylicki, sekretarz wielki i referendarz koronny, Jan Gałczyński, kantor gnieźniński, kanonik krakowski, sekretarz królewski, i inni dygnitarze, urzędnicy, sekretarze i posłowie⁷.

jęz. łac.

¹ 4 IV 1592 król zdecydował, że szlachectwo Macieja Jelitowskiego, który służył wiernie Stanisławowi Pawłowskiemu, biskupowi ołomunieckiemu, nie może być przez nikogo kwestionowane, ponieważ należy on do stanu szlacheckiego (*Sumariusz VI*, nr 96).

² Błąd pisarza. Powinno być Stefan.

³ Błąd pisarza. Krasicki był starostą bolimowskim, ale nie dybowskim. Był nim Wojciech Padniewski, kasztelan oświęcimski, wymieniony niżej, a Krasicki powinien być wymieniony po słowie „doliński”, ponieważ był także starostą dolińskim.

⁴ Błąd pisarza. Stanisław Bykowski był wówczas kasztelanem konarskim–łęczyckim, a Sebastian (nie Jan) Tarnowski — konarskim–sieradzkim (U II/2, nr 343, 1019).

⁵ Błąd pisarza. Kasztelanem żarnowskim był wówczas Jan Skarszewski (U IV/3, nr 1378), kasztelan Jan Karśnicki nie istniał.

⁶ Pomyłka pisarza. Starostą upickim był wówczas Jerzy Wołomiński (*Urzędnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego*, t. II: *Województwo trockie XIV–XVIII wiek*, opr. H. Lulewicz, A. Rachuba, P. Romaniuk, A. Haratym, Warszawa 2009, nr 3936).

⁷ Wdowiszewski, s. 228; Wąjs, s. 59; Trelińska, nr 574.

233

k. 177–178v.

Warszawa, na sejmie, 10 czerwca

Król nobilituje Szymona Bara z rodziny zasłużonej dla Rzeczypospolitej, od dwudziestu pięciu lat służącemu Katarzynie, królowej Szwecji, i królowi, który odbywał podróże w sprawach Rzeczypospolitej własnymi statkami. Nadaje mu herb Rawicz: panna w koronie złotej w czerwonej sukni z rozłożonymi ramionami na czarnym niedźwiedziu, hełm z koroną i labry w barwach złoto–czarnych, w klejnocie rogi jelenie o sześciu rosochach, niedźwiedź trzyma w uniesionej łapie białą różę¹.

jęz. łac.

¹ Oryginał: AGAD, dok. pergaminowy 7171, jego edycja: *Nobilitacja Szymona Bara wystawiona w Warszawie 10 czerwca 1593*, wyd. J. Michta, Kielce 1994; Wdowiszewski, s. 228; Wajs, s. 59; Trelińska, nr 568.

234

k. 179–181

Warszawa, na sejmie, 10 czerwca

Król, za zgodą senatorów i posłów, nobilituje Andrzeja Sambora, syna Wojciecha Dąbrowskiego i Agnieszki, zasłużonego w pracy w urzędzie podskarbiego za panowania króla Zygmunta Augusta, zasłużonego jako rajca miasta Lwowa, oraz jego żonę Katarzynę. Nadaje mu herb: w polu błękitnym lew wspięty ukoronowany, hełm otwarty, korona złota, labry czerwono–błękitne ze srebrnym podbiciem, w klejnocie taki sam lew¹.

jęz. łac.

¹ Wdowiszewski, s. 264; Wajs, s. 105; Szymański, s. 264; Trelińska, nr 587.

235

k. 181–182

Warszawa, na sejmie, 13 czerwca

Król, za zgodą wszystkich sejmujących stanów, nobilituje Stanisława Porembińskiego ze Lwowa, zasłużonego w wojnach moskiewskich króla Stefana i walkach z Tatarami na Podolu w 1589 r. pod dowództwem Jakuba Strusia z Komorowa, starosty chmielnickiego. Nadaje mu herb: półtora krzyża srebrnego w polu czerwonym. W klejnocie uzbrojona w szablę prawica¹.

jęz. łac.

¹ Jest to herb Prus I; Wdowiszewski, s. 47; Wajs, s. 95; Trelińska, nr 584.

236

k. 182v.–183v.

Warszawa, na sejmie, 10 czerwca

Król, za zgodą sejmujących stanów, nobilituje Rafała Kaniewskiego, żołnierza zasłużonego, który zdobył sławę w Galicji i Belgii, po powrocie do kraju w wojnach moskiewskich i w walkach z Gdańskiem. Nadaje mu herb: łeb dzika z szablami srebrnymi i dolną szczęką ściśniętą ręką w czerwonym rękawie, w klejnocie trzy pióra strusie¹.

jęz. łac.

¹ Jest to odmiana herbu Świnka (Wdowiszewski, s. 47; Wajs, s. 60; Szymański, s. 289; Trelińska, nr 578).

237

k. 183v.–184

Warszawa, 11 czerwca

Król pozwala Piotrowi Czernieckiemu na cesję praw do wójtostwa we wsi Strońska Wola w starostwie samborskim, otrzymanych przy jej lokacji, na rzecz Łukasza i Iwana Czernieckich, braci rodzonych, jego synów, którzy otrzymują dożywocie. Po ich śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi¹.

jęz. łac.

¹ 8 III 1578 Piotr Czerniecki został zachowany w posiadaniu wójtostwa (MK 122, k. 42v.–43).

238

k. 184–184v.

Warszawa, na sejmie, 11 czerwca

Król pozwala Janowi Kopersonowi, posesorowi młyna we wsi Siedlików (w starostwie ostrzeszowskim, nad rzeką Cisówką), na cesję tegoż młyna z polami, łąkami, barciami, pastwiskami na rzecz Walentego i Macieja, jego synów, którzy otrzymują dożywocie na takich samych prawach jak te, które dostał ich ojciec od króla Zygmunta Augusta¹.

jęz. łac.

¹ Chodzi o młyn Korpisz (LWK 1616–1620, t. I, s. 158).

239

k. 184v.–185

Warszawa, na sejmie, 11 czerwca

Król, na prośbę Jakuba Pretfcicza z Gawronów¹, kasztelana kamieniec-kiego, starosty trembowelskiego i tenutariusza ulanowskiego, daje Wacławowi Sułkowskiemu, zasłużonemu w służbie wojskowej pod komendą Pretfcicza na granicach Podola, dożywocie na wsi Salińce w tencucie ulanowskiej, którą mu cedował Pretfcicz².

jęz. łac.

¹ Gawrony w księstwie oleśnickim na Śląsku.

² Zob. dok. nr 243.

240

k. 185–186v.

Warszawa, 11 czerwca

Król stwierdza, że Janusz książę Ostrogski hrabia na Tarnowie, kasztelan krakowski, starosta białocerkiewski i bohusławski, zeznał przed aktami kancelarii, iż ustanawia opiekunami swych córek Leonory i Eufrozyny, zrodzonych z Zuzanny, córki zmarłego Kaspra Szeredy, swej żony, oraz swych dóbr ojczystych i macierzystych, ruchomych, nieruchomości i obciążonych zapisami we wszystkich województwach, ziemiach i powiatach: Zuzannę, swą żonę, Konstantego księcia Ostrogskiego, wojewodę kijowskiego, starostę włodzimierskiego, swego ojca, Jerzego Radziwiłła, kardynała, księcia na Ołyce i Nieświeżu, administratora biskupstwa krakowskiego, Mikołaja Firleja z Dąbrowicy, wojewodę krakowskiego i starostę kazimierskiego, Krzysztofa Radziwiłła, księcia na Birzach i Dubinkach, wojewodę wileńskiego, Janusza księcia Ostrogskiego–Zasławskiego, wojewodę podlaskiego, Szymona Forgacza, doradcę cesarza, Aleksandra Koniecpolskiego, starostę wieluńskiego, Jana Łączyńskiego, pisarza ziemskiego przemyskiego, burgrabię krakowskiego, Jana Swoszowskiego, pisarza ziemskiego lwowskiego, Michała Kelemeszeo, sędziego ziemskiego komitatu Szaroszniveros. Daje im prawo zajmowania się edukacją i wychowaniem jego córek oraz zarządzania wszystkimi jego dobrami z wyjątkiem tych, na których zapisany jest posag jego żony. Król poleca wpisać to zeznanie do akt kancelarii¹.

jęz. łac.

¹ Dokumentu tego nie zna T. Kempa (*Dzieje rodu Ostrogskich*, Toruń 2002).

241

k. 186v.–187

Warszawa, 11 czerwca

Król stwierdza, że podczas poprzedniej rewizji w mieście królewskim Rawa rewizorzy badali wydatki, które każdego roku mieszczenie rawscy łożyli na utrzymanie i naprawę mostu i dróg oraz czy potrzebne jest podniesienie cła ustanowionego przez poprzedników króla. Dziś podczas obrad sejmku akta podpisane i opieczętowane przez rewizorów zostały przedłożone najpierw posłom, potem w senacie, by podnieść cło. Za zgodą sejmujących stanów król postanawia podniesienie cła ten sposób, że od każdego konia kupcy będą płacili dziewięć denarów, od każdego wołu pół grosza z zachowaniem praw tych, którzy są zwolnieni od cła, i pod warunkiem, że mieszczenie rawscy będą opłacani za utrzymanie mostu i dróg.

jęz. łac.

242

k. 187–187v.

Warszawa, na sejmie, 11 czerwca

Król pozwala Jadwidze Zimnickiej, wdowie po Janie Zimnickim, na cesję sołectwa, czyli wójtostwa, zwanego Filipowe Łany we wsi Kozłowice w starostwie sochaczewskim na rzecz Pawła Zimnickiego, jego syna, który otrzymuje dożywocie. Ponadto deklaruje, że [...] żonie Zimnickiego udzieli dożywocia *in solidum*. Po ich śmierci wójtostwo wróci do dyspozycji króla.

jęz. łac.

243

k. 188

Warszawa, 9 czerwca

Król stwierdza, że Jakub Pretfcicz, kasztelan kamieniecki, zeznał przed aktami kancelarii, iż na podstawie konsensu królewskiego na cesję wsi Salińce w tencucie Ulanów na rzecz Wacława Sułkowskiego¹ scedował wspomnianą wieś temuż Sułkowskiemu i daje mu intromisję do niej. Król poleca wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ Zob. dok. nr 239.

244

k. 188v.–189a

Warszawa, na sejmie, 12 czerwca

Król mianuje Piotra Myszkowskiego z Mirowa, starostę chęcińskiego, na urząd kasztelana wojnickiego wakujący po śmierci Jana Tęczyńskiego¹, co podaje się do wiadomości dygnitarzy, urzędników i szlachty województwa krakowskiego.

jęz. łac.

¹ Zmarł 1 I 1593 (zob. dok. nr 4, przyp. 2).

245

k. 189a–189av.

Warszawa, na sejmie, 12 czerwca

Król potwierdza i aprobuje Jakubowi Fridericemu, wiernemu i oddanemu królowi, posiadanie gruntu *in magno prato* zamku w Rydze obok gruntu Arnolda a Gallen nad brzegiem rzeki Dumy, liczącego 63 podwójne kroki długości i tyleż szerokości, po cesji uczynionej przez braci Wilhelma i Fryderyka Platerów wobec Jerzego Radziwiłła, kardynała, biskupa krakowskiego, w owym czasie namiestnika Inflant.

jęz. łac.

246

k. 189av.–189b.

Warszawa, 12 czerwca

Król daje Wojciechowi Rakowskiemu, łóżniczemu królewskiemu, tennutariuszowi babimojskiemu¹, który wstąpił w związek małżeński z Zofią Pacówną, dożywocie *in solidum* na tej tenucie pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

¹ Dożywocie Wojciecha Rakowskiego z 19 X 1592 (*Sumariusz VI*, nr 455).

247

k. 189b.–189bv.

Warszawa, na sejmie, 12 czerwca

Król zachowuje Baltazara Wysockiego, zasłużonego w wojnach moskiewskich króla Stefana, w lennym użytkowaniu domu z gruntem w mieście Parnawa oraz moją Talia i Ulla *in eodem teritorio*, które

otrzymał prawem lennym od króla Stefana, a które miał z woli króla Zygmunta Augusta Henryk Durkier, a po jego śmierci jego brat Euchard¹. Wysocki ma ponosić ciężary, do których zobowiązana jest szlachta inflancka.

jęz. łac.

¹ W dok. nr 144 Ula i Jaka oraz Emerhard.

248

k. 189bv.–190v.

Warszawa, na sejmie, 12 czerwca

Król, ponieważ dobra Pikieraw i Weherów w powiecie Theodorin Wisifusen z powodu zmiany tytułu prawnego były przez Stanisława Pękosławskiego, starostę marienburskiego, i Stanisława Łoknickiego, ekonoma dorpackiego, komisarzy do Inflant¹, za zgodą króla Stefana nadane specjalnym dekretem prawem lennym Reinholdowi Horlinkowi, za jego zasługi aprobeuje tę zmianę i postanawia, że ma on posiadać Pikieraw i Weherów z wieśniakami imiennie wyliczonymi prawem lennym.

jęz. łac.

¹ Pękosławski i Łoknicki zob. dok. nr 32 i 171.

249

k. 190v.–191

Warszawa, na sejmie, 12 czerwca

Król pozwala Stanisławowi, wójtowi we wsi królewskiej Spikłosy¹, cedować to wójtostwo na rzecz jego syna Stanisława, który otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ Wieś w starostwie hrubieszowskim, w województwie białym, powiecie horodelskim.

250

k. 191–194

Warszawa, na sejmie, 12 czerwca

Król, za zgodą sejmujących stanów, nobilituje Marcina Russela z rodziny, która z powodu wojny i zamieszek w Niemczech przeniosła się do Polski, zamieszkałego w Krakowie, zasłużonego w wojnie z Turka-

mi, który służył Jerzemu Mniszchowi z Wielkich Kuńczyc, wojewodzie sandomierskiemu, staroście samborskiemu, medynickiemu, żupnikowi ruskiemu, i jest przez niego polecany jako jego domownik. Do swej rodziny i herbu zwanego Stary Lis przyjmuje go Krzysztof Kwiliński z Nienaszowa¹. Świadkowie: Stanisław Karnkowski, arcybiskup gnieźnieński, *legatus natus* i prymas Królestwa, Łukasz Kościelecki, biskup poznański, Wojciech Baranowski, biskup płocki, Bernard Maciejowski, biskup łucki, Wawrzyniec Goślicki, biskup przemyski, Janusz książę Ostrogski, kasztelan krakowski², starosta nowokorczyński i kazimierski, Hieronim Gostomski z Leżenic, wojewoda poznański, starosta wałecki i średzki, Jerzy Mniszech z Wielkich Kuńczyc, wojewoda sandomierski, starosta sanocki, sokalski i samborski, Stanisław Miński, wojewoda łęczycki, Konstantyn Konstantynowicz³, wojewoda kijowski i marszałek wołyński, Jan Spławski, wojewoda inowrocławski, Mikołaj Zebrzydowski z Zebrzydowic, wojewoda lubelski, starosta generalny krakowski, lanckoroński i bolesławski, Stanisław Gostomski z Leżenic, wojewoda rawski, starosta radomski, Mikołaj Działyński, wojewoda chełmiński, starosta bratiański, Janusz książę Zbaraski, wojewoda braclawski, starosta krzemieniecki i piński, Stanisław hrabia Tarnowski, kasztelan sandomierski, starosta buski i stobnicki, Jan Zborowski, kasztelan gnieźnieński, starosta grudziądzki i odolanowski, Paweł Szczawiński, kasztelan łęczycki, ochmistrz królowej, Stanisław Żółkiewski, kasztelan lwowski, hetman polny, starosta hrubieszowski, Stanisław Działyński, kasztelan elbląski, Andrzej Męciński, kasztelan wieluński, starosta brzeźnicki, Stanisław Krasicki, kasztelan przemyski, starosta lubomelski i bolimowski, Andrzej Czarnkowski, kasztelan nakielski, Wojciech Padniewski, kasztelan oświęcimski, starosta dybowski, Marcin Mężyński, kasztelan wiski, Stanisław Radziwiłł, książę na Ołyce i Nieświeżu, marszałek wielki litewski, Jan Zamoyski, kanclerz i hetman koronny, starosta bełski, knyszynski, malborski, dorpacki, międzyrzecki, jaworowski i grodecki, Jan Tarnowski, podkanclerzy koronny, prepozyt krakowski, włocławski i łęczycki, Gabriel Woyna, podkanclerzy litewski, Jan Firlej z Dąbrowicy, podskarbi koronny, starosta lubelski, Dymitr Chalecki, podskarbi litewski, Piotr Tylicki, prepozyt gnieźnieński, scholastyk łęczycki, kanonik krakowski, sekretarz

wielki, Jan Tomasz Drohojowski, starosta przemyski, referendarze koronni, Maciej Pstrokoński, kanonik krakowski i warszawski⁴, Szymon Rudnicki, kustosz gnieźnieński i uniejowski⁵, Wawrzyniec Gembicki, Stanisław Sieciński, prepozyt pułtuski i sandomierski⁶, Jerzy Branecki, kanonik przemyski, sekretarze królewscy i inni liczni urzędnicy, dworzanie i posłowie przybyli na ten sejm z wszystkich ziem i województw Królestwa i Litwy⁷.

jęz. łac.

¹ Nienaszów w województwie krakowskim, powiecie bieckim.

² Pisarz niewątpliwie opuścił słowa: „starosta białocerkiewski, Mikołaj Firlej, wojewoda”.

³ Ostrogski.

⁴ Był wówczas dziekanem warszawskim (PSB XXIX, s. 266 — H. Kowalska).

⁵ Był wówczas archidiaconem uniejowskim (PSB XXXII, s. 649 — H. Kowalska).

⁶ Był wówczas scholastykiem sandomierskim (PSB XXXVI, s. 521 — T. Śliwa).

⁷ Wdowiszewski, s. 47; Wajs, s. 104; Trelińska, nr 586.

251

k. 194–194v.

Warszawa, na sejmie, 12 czerwca

Król zachowuje Krzysztofa Kochwerka w dożywotnim posiadaniu dwóch haków gruntu w powiecie karkuskim pod warunkiem ponoszenia obciążeń należnych od szlachty inflanckiej.

jęz. łac.

252

k. 194v.–195

Warszawa, na sejmie, 12 czerwca

Król pozwala Petryczkowi i Steczkowi, posesorom wójtostwa we wsi Mszaniec w starostwie samborskim, na cesję tego wójtostwa i dwóch przynależnych do niego łąnów nad rzeką Mszańczyk (jeden powyżej wsi, drugi poniżej) na rzecz ich synów i bratanka: Ikona, syna Petryczki, oraz Iwanka, jego bratanka (łąn powyżej wsi), oraz na rzecz Tymka i Iwanka, synów Steczki (łąn poniżej wsi), a na rzecz obu stron młyna i połowy karczmy we wsi. Dostają oni dożywocie. Z tytułu użytkownika młyna będą zobowiązani do daniny strena, czyli kolenda, podwójnej (jednej na Boże Narodzenie, drugiej na Wielkanoc), w przypadku małżeństw córek daniny zwanej nuptis, czyli skunicz, zgodnie z postanowieniami zawartymi w oryginalnym dokumencie¹. Chłopi są zobo-

wiązani do trzech dni pracy: jednego dnia orki, jednego żniw, jednego koszenia.

jęz. łac.

¹ Chodzi o dokument Zygmunta Starego z 24 VI 1519 (AGAD, tzw. Metr. Lit. IV B 22, 342v.–343v.; MRPS IV, 3017).

253

k. 195–195v.

Warszawa, na sejmie, 12 czerwca

Król udziela Danielowi Kuropatwie, który ma od poprzedników króla dożywocie na wsi Bratkowice w województwie podolskim¹, dożywocia *in solidum* z jego żoną Anna Makowiecką z Orożany² pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

¹ Chodzi tenetę Bratkowce w województwie ruskim, ziemi i powiecie halickim, zastawioną w starej sumie, użytkową przez Kuropatwów, składającą się ze wsi Bratkowce, Jaroczów, czyli Nazawców, Nowe Sioło, czyli Dutrow, Hryczowce (AGAD, tzw. Metr. Lit. IV B 9, k. 94v.–95v; MRPS V, nr 6055, 6056).

² To Horożana w ziemi i powiecie halickim, wcześniej w rękach Makowieckich (MRPS V, 8595).

254

k. 195v.–198

Warszawa, na sejmie, 12 czerwca

Król stwierdza, że przedłożono mu dokument cesarza Rudolfa II, króla Niemiec, Węgier, Czech, Dalmacji, Chorwacji, Sklawonii, w którym nobilituje on braci Augustyna, Sebalda i Jerzego Achingerów a Jachen¹, z prośbą o nadanie im polskiego szlachectwa. Król, za zgodą sejmujących stanów i ze względu na ich zasługi po śmierci króla Stefana w walce z arcyksięciem Maksymilianem pod Krakowem, nadaje Augustynowi, Sebaldowi, podręczemu zamku krakowskiego i podstarościemu proszowskiemu, oraz Jerzemu, dziedzicom na Radoczy², wszelkie prawa szlacheckie z herbem opisanym w dokumencie cesarza Rudolfa: w polu dzielonym w pas, od dołu czoła dzielonym w słup, od prawej czerwonym wieża srebrna z bramą i dwoma oknami czarnymi, z lewej złotym na potrójnym wzgórzu lis³ wspięty w uniesionym ogonem, od postawy cztery skosy: czarny, złoty, czerwony i srebrny. Hełm otwarty turniejowy z koroną złotą i labrami

z prawej czarnymi z podbiciem srebrnym. Klejnot — dwa skrzydła orła, prawe górą srebrne, a dołem czerwone, lewe górą czarne, a dołem złote. Świadkowie (lista prawie taka sama jak przy dokumencie nr 232 — brakuje Stanisława Gomolińskiego, biskupa chełmskiego, Józefa Wereszczyńskiego, biskupa kijowskiego, dodany jest Andrzej Leszczyński, wojewoda brzeski)⁴.

jęz. łac.

¹ Dokument z 2 IV 1577 opublikowany *in extenso* przez Paprockiego (B. Paprocki, *Herby rycerstwa polskiego*, wyd. K. J. Turowski, Kraków 1858, s. 751–754).

² W województwie krakowskim, powiecie śląskim.

³ W herbie nadanym przez Rudolfa II była to wiewiórka.

⁴ Wajs, s. 13; Trelińska, nr 565; Szymański, s. 7. Z. Wdowiszewski, ze względu na akt nobilitacji przez Rudolfa II, zakwalifikował dokument Zygmunta III jako indygenat (*Regesty przywilejów indygenatu w Polsce 1519–1793*, w: *Materiały do biografii, genealogii i heraldyki polskiej*, t. V, Buenos Aires–Paryż 1971, s. 25).

255

k. 198–198v.

Warszawa, na sejmie, 12 czerwca

Król pozwala Helenie z Bobolic¹, wdowie po Florianie Cieklińskim, na cesję wsi królewskich Płaskowice i Turowice w województwie sandomierskim, powiecie opoczyńskim, na rzecz jej syna Jana. Jan dostaje dożywocie, z racji którego upada czwarta część zapisu na tych wsiach².

jęz. łac.

¹ Zamek w województwie krakowskim, powiecie lelowskim, w XVI w. dziedzictwo Krezów.

² Regest w: *Regesty Metryki*, nr 148.

256

k. 198v.–199

Warszawa, na sejmie, 12 czerwca

Król daje Szymonowi Dobromirskiemu i jego żonie Elżbiecie Wilczkównie dożywocie *in solidum* na połowie wsi Prosiątków w starostwie kamienieckim, z racji którego upada czwarta część zapisu na tej wsi. Po ich śmierci wieś będzie podlegała wykupowi za pozostałą część zapisu.

jęz. łac.

257

k. 199–199v. Warszawa, na sejmie, 12 czerwca
Król upoważnia Stanisława Przerębskiego, zasłużonego dla Rzeczypospolitej, do zbudowania młyna na rzece Czarna Rzeka, przepływającej przez miasto królewskie Radoszyce¹, i daje mu na nim dożywocie. Po jego śmierci młyn będzie podlegał wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie sandomierskim, powiecie checińskim.

258

k. 199v.–200 Warszawa, 12 czerwca
Król upoważnia Stanisława Przerębskiego, zasłużonego dla Rzeczypospolitej, do zbudowania młyna we wsi Snochowice w starostwie radoszyckim na rzece Ostra, spływającej z góry Ostra, i daje mu na nim dożywocie. Po jego śmierci młyn będzie podlegał wykupowi.

jęz. łac.

259

k. 200–200v. Warszawa, na sejmie, 13 czerwca
Król pozwala Mikołajowi Buczajskiemu na cesję wsi Kurzelowa i przysiółka Przysiółek w powiecie kamienieckim na rzecz Pawła Ciemieryńskiego i jego żony Jadwigi Kremliczówny, córki Jana Kremlicza. Cesja ma być dokonana w aktach grodzkich. Otrzymują oni dożywocie *in solidum*, z racji którego upada czwarta część zapisu na tej wsi.

jęz. łac.

260

k. 200v.–201 Warszawa, na sejmie, 13 czerwca
Król wyłącza spod jurysdykcji magistratu miasta Krakowa, uwalnia od czynszu miejskiego i innych ciężarów na rzecz miasta w ramach imunitetu kościelnego domek Wacława Karwińskiego, osoby duchownej, który stoi w Krakowie między domem zmarłego Andrzeja Kalui a domkiem Lekarki, domkiem Jakuba Warnika i domkiem Strzelec,

a który cedowała mu prawem wieczystym Dorota Zaczkówna, jego krewna. Król poleca magistratowi miasta Krakowa, by uznał uprawnienia przyznane domkowi Wacława Karwińskiego.

jęz. łac.

261

k. 201–201v. Warszawa, na sejmie, 13 czerwca
Król stwierdza, że Mikołaj Kaczkowski, zasłużony dla Rzeczypospolitej, miał dożywocie na wójtostwie, czyli sołectwie, we wsi królewskiej Kubłowo w starostwie przedeckim z cesji Pawła Lubońskiego¹, a teraz daje dożywocie jego żonie Jadwidze Krzykowskiej.

jęz. łac.

¹ Otrzymał je 8 VI 1591 (*Sumariusz V*, nr 227).

262

k. 202–202v. Warszawa, na sejmie, 13 czerwca
Król pozwala Stanisławowi Malinowskiemu, który przez dziesięć lat wyróżniał się w kancelariach królów Zygmunta Augusta i Stefana, przejąć wójtostwo, czyli sołectwo, we wsi królewskiej Rogawka w starostwie drohickim z rąk obecnego posesora Stanisława Nardułtowskiego. Malinowski dostaje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

263

k. 202v.–203 Warszawa, na sejmie, 13 czerwca
Król zachowuje Jana Kaszewskiego i Małgorzatę Błizińską, małżonków, w dożywotnim posiadaniu wójtostwa w mieście królewskim Stryj, które wcześniej posiadał Marek Błiziński. Po ich śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

264

k. 203–204

Warszawa, 13 czerwca

Król stwierdza, że Stanisław Karnkowski, arcybiskup gnieźnieński, *legatus natus*, prymas Królestwa Polskiego, zeznał przed aktami kancelarii, iż dał Janowi Leopolicie, rektorowi kolegium kaliskiego jezuitów, i ojcom tego kolegium kwotę 5000 złotych, którą 28 XII (*ipso die Sanctorum Innocentium*) 1592 przed aktami grodzkim łęczyckimi zapisał mu Jan Rudnicki, chorąży sieradzki, zabezpieczając ją na wszystkich swych dobrach, a którą on przekazuje na rzecz kolegium jezuitów w Kaliszu przez siebie erygowanego i ufundowanego¹. Król przyjmuje to zeznanie i poleca je wpisać do akt kancelarii.

jęz. łac.

¹ Zob. *Sumariusz V*, nr 46.

265

k. 204–208

Warszawa, na sejmie, 13 czerwca

Król stwierdza, że do akt kancelarii został przez Jana Kalińskiego, pisarza ziemskiego łęczyckiego, wniesiony dekret wystawiony w Ostrowie 11 I (*feria quinta post festum SS. Trium Regum*) 1590 przez rewizorów wyznaczonych przez króla i sejmujące stany, z ich podpisami i opieczętowany, w którym Łukasz Kretkowski, kasztelan brzeski, Stanisław Bykowski, kasztelan konarski-łęczycki, Sebastian Karśnicki, chorąży większy łęczycki, Stanisław Drwalewski, podsędek łęczycki, Wojciech Krzykowski, sekretarz królewski, stwierdzają, że wczoraj w terminie umówionym między Janem Kalińskim, pisarzem ziemskim łęczyckim, jego synami i córkami, spadkobiercami Barbary ze Skoszewów¹, jego żony, oraz Janem Karnkowskim, podkomorzym dobrzyńskim, starostą łęczyckim, tenutariuszem wsi Ostrów, Parcze, Krzeszewo, obie Dąbrówki, młyna Borowy, części wsi Czeczzerhów, Modlna, Tymienica, zostali oprotestowani ze strony starosty łęczyckiego. Po pierwsze Jan Kaliński, pisarz ziemski łęczycki, przedstawił mandat królewski z 12 IV 1590, z podpisami Wojciecha Baranowskiego, podkanclerzego koronnego, i Jerzego Braniewskiego, w którym król zawiadamia rewizorów, że dobra powyższe, obecnie w użytkowaniu Jana

Karnkowskiego, podkomorzego dobrzyńskiego, starosty łęczyckiego, o które spadkobiercy wspomnianej Barbary wnosili o uznanie ich za ich dziedziczne, były zastawione przez króla Kazimierza Jagiellończyka, a wspomniani spadkobiercy wnieśli o zamianę ich za część wsi Kaleń. Ponieważ zmarli: jeden z wyznaczonych rewizorów, a mianowicie Szymon Szczawiński, kasztelan inowłodzki, starosta gostyński, oraz Barbara ze Skoszewów, król odkłada rewizję do czasu wyznaczenia zastępców przez przyszły sejm. Rewizorzy przedstawili mandat króla z 19 V 1590, w którym król zawiadamia Jan Karnkowskiego, starostę łęczyckiego, że zaniechał rewizji; Jan Kaliński przedstawił zapisy autentyczne dziedziców na Skoszewach dotyczące dóbr Ostrów, Parcze, Krzeszewo, obie Dąbrówki, Borowy młyn, część wsi Czerchów, Modlna, Tymienica, a mianowicie: podział między dwie siostry z 1476, zapis długu 4000 złotych wobec Ottona Szmiełowskiego uczyniony przez Katarzynę ze Skoszewów, dokument króla Kazimierza z 24 XI (*feria tertia in wigilia Sancti Catharinae Virginis*) 1489, dokument króla Zygmunta Augusta dotyczący wsi Bogdańczów i Łucznicza, wywiódł też zapisami i innymi dokumentami genealogię dziedziców ze Skoszewów. Rewizorzy, wobec uciążliwości rozsądzenia i ponieważ starosta łęczycki nie utrudnia rewizji dóbr wymienionych w mandacie królewskim, a przedtem rewidowanych przez lustratorów², przyjmują dochody z tych dóbr według lustracji i odsyłają je do regestrów podskarbińskich. Stwierdzają, że wymienione dobra mają większą wartość niż dobra Kaleń i wobec tego zamiana powinna być zabroniona. Sprawę zwracają do uznania przez sejm. Król poleca wpisać tę prośbę do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ W województwie łęczyckim, powiecie brzezińskim.

² *Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1564–1565*, cz. II, wyd. A. Tomczak, Bydgoszcz 1963, s. 137–142.

266

k. 208–213v. Warszawa, na sejmie, 13 czerwca
Król stwierdza, że skoro tak Jan Kaliński, pisarz ziemski łęczycki, i Barbara ze Skoszewów, małżonkowie, jako spadkobiercy Katarzyny Strykowskiej, jak i Jan Karnkowski, obecny starosta łęczycki, wnosili za czasów króla Stefana i obecnego króla do sejmu sprawę wykupu dóbr Ostrów, Parzyce, Krzeszewo, obie Dąbrówki, młyna Borowy, części wsi Czerchów, Modlna, Tymienica, które Wincentianie z Leżenic, wdowie po Duninie z Ujazdu, wojewodzie brzeskim¹, zostały przez króla Kazimierza zastawione za 4000 złotych, zdecydował, że decydować będzie sąd sejmowy po sprawdzeniu przez wyznaczonych rewizorów dochodów z tych dóbr i wsi Kaleń proponowanych do zamiany. Rewizorzy Łukasz Kretkowski, kasztelan brzeski, Stanisław Bykowski, kasztelan konarski-łęczycki, Sebastian Karśnicki, chorąży większy łęczycki, Stanisław Drwalewski, podsędek łęczycki, Jan Krzykowski, sekretarz królewski, stwierdzili, że Jan Kaliński przedstawił im 23 dokumenty z okresu 27 XII (*feria tertia post festum Nativitatis Domini*) 1390–11 XII (*feria tertia post festum Conceptionis BMV*) 1590, imiennie wyliczone i streszczone, zawierające nazwy wsi oraz osoby, wykazujące iż te wsie są ich dziedzicznymi oraz ilustrujące genealogię dziedziców na Skoszewach, która jest na ich podstawie szczegółowo opisana. Król, na podstawie relacji rewizorów i za zgodą sejmujących stanów, postanawia, że wieś królewska Kaleń może być zamieniona za wsie Ostrów, Parzyce, Krzeszów, obie Dąbrówki, młyn Borowy, części wsi Czerchów, Modlna, Tymienica uznane za dziedziczne, z zachowaniem praw dożywotnich na Kaleniu Wojciecha, brata rodzonego Jana Kalińskiego, i jego syna Jakuba. Jan Kaliński jest zobowiązany uwolnić część wsi Kaleń od zobowiązań wobec Jana Owsianego.
jęz. łac.

¹ Zmarł 20 V 1484 (S. Szybkowski, *Kujawska szlachta urzędnicza w późnym średniowieczu*, Gdańsk 2006, s. 664–666).

267

k. 213v.–215v.

Warszawa, 13 czerwca

Król stwierdza, że Jakub a Werden i jego bracia Jan i Szymon, także jako opiekunowie swych siostr Krystyny i Anny, protestują przed aktami kancelarii przeciw swym stryjom Ludwikowi i Jerzemu (swym opiekunom w czasie małoletności i studiów) w sprawie dóbr, które posiadali i posiadają, a które z ich wielką szkodą i krzywdą zdają się upadać. Po powrocie do domu wielokrotnie protestowali przed pisarzem, następnie także w sądzie ziemskim powiatu tczewskiego, teraz protestują przed aktami kancelarii: po pierwsze król Zygmunt August po śmierci Jana a Werden, ich ojca, zezwolił, by Stanisław Latański przejął starostwo i opiekę nad Anną Loisówną, wdową po Janie Werdenie, i jej dziećmi, których prawo potwierdził król Henryk¹. Mimo to Jerzy a Werden przejął dożywocie na starostwie nowskim ze szkodą dla Jakuba a Werden i jego potomstwa, którzy mają prawo do sum zapisanych na tym starostwie przez poprzedników króla²; następnie — Ludwik Eberhard i Jerzy a Werden razem z Konstantym Ferberem, Janem a Kempen i Janem a Werden zastawili te dobra Ernestowi Waierowi; nadto podczas ich nieobecności zastawili dobra na wyspie małej, to jest zamek Hasenhof ze wsiami Muttermetre, Hochreit i Stangenbark³, razem ze swymi wierzycielami Ernestem Weierem i Wolfem a Crenten, i obciążyli hipotekę, co potwierdził król Stefan dekretem z 17 V 1585; po trzecie — Ludwik i Jerzy a Werden wraz z Janem i Adrianem Kosele-rami, Janem Wojciechem Borkiem, Reinholdem Krokowem przejęli na swą hipotekę dobra lenne na małej wyspie. Jakub a Werden w imieniu własnym i jako pełnomocnik swych braci Jana i Szymona oraz swych siostr Krystyny i Anny prosi o wpisanie tego protestu do akt kancelarii. Król przychyła się do tej prośby. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ Chodzi o akt z 1 V 1574 (MRPS VI, nr 424). 16 IX 1580 (MK 123, k. 398–398v.) Stefan Batory aprobował wyniki procesu Ernesta Wejhera z Werdenami.

² Chodzi o zapisy Kazimierza Jagiellończyka i Aleksandra połączone i potwierdzone 11 II 1502 (MRPS III, nr 241; tzw. Metr. Lit B 8, s. 756–757).

³ Starostwo nowskie leżało w powiecie nowskim województwa pomorskiego. Wyspa mała to Mała Żuława.

268

k. 215v.–216

Warszawa, 13 czerwca

Król stwierdza, że Mikołaj Bucella, pierwszy lekarz królewski, zeznał przed aktami kancelarii, iż ustanawia Jana Chrzyciela de Caetis, swego krewnego, swym pełnomocnikiem w sprawie kwoty 1300 złotych zapisanej mu przed aktami krakowskimi przez Wojciecha Brudzińskiego, kustosa krakowskiego. Relacja Jana Tarnowskiego jak wyżej.

jęz. łac.

269

k. 216–217v.

Warszawa, na sejmie, 13 czerwca

Król pozwala Mikołajowi Mniszchowi z Wielkich Kuńczyc, staroście łukowskiemu i osieckiemu, na cesję starostwa łukowskiego z jurysdykcją, miastem Łukowem, wsiami Sięciaszka, Dąbie, Żdźzar, Ługowa Wólka i Kownatka na rzecz swego syna Jerzego, który otrzymuje dożywocie, z racji którego upada czwarta część zapisu na starostwie. Co podaje się do wiadomości dygnitarzy, urzędników i szlachty powiatu łukowskiego.

jęz. łac.

270

k. 217v.–218

Warszawa, 12 czerwca

Ponieważ król udzielił Janowi Kurowskiemu, muzykowi królewskiemu, zgody na przejęcie karczmy we wsi królewskiej Irzmanowice w starostwie ojcowskim z rąk obecnych posesorów, co nastąpiło, teraz daje mu na niej dożywocie. Po jego śmierci karczma będzie podlegała wykupowi.

jęz. łac.

271

k. 218–219

Warszawa, na sejmie, 15 czerwca

Król, za zgodą sejmujących stanów, pozwala miastu królewskiemu Szrzem, leżącemu na granicy Królestwa ze Śląskiem nad rzeką Wartą,

przyłączyć do miasta prawem wieczystym wójtostwo tego miasta, ustanowione przez Bolesława i Przemysła, książąt polskich¹.

jęz. łac.

¹ Chodzi o akt lokacji miasta 1253 r. (KDW I, nr 322).

272

k. 219–21

Warszawa, 15 czerwca

Król ze względu na zasługi zmarłego Juliana Ricciego, dworzanina królewskiego, tak w wojnach moskiewskich, jak i podczas oblężenia Krakowa, darowuje jego synowi Hieronimowi Ricciemu brzeg rzeki Wisły na przedmieściu Krakowa we wsi Dębniaki między ogrodem Piotra Owsńskiego a psiarnią królewską, zwanym Wezpazjańskim ogrodem, pod warunkiem opłacania pół złotego rocznie wielkorządcy krakowskiemu¹. Co podaje się do wiadomości Franciszka Ryłskiego, wielkorządcy krakowskiego.

jęz. łac.

¹ LWK 1659–1661, s. 400–401. Nazwa pochodzi od Wezpazjana Dottuli, podczaszego królowej Bony, wymienionego w 1558 r. wśród właścicieli domów i ogrodów w Dembnikach (A. Franaszek, *Działalność wielkorządców krakowskich w XVI wieku*, Kraków 1981, s. 79).

273

k. 219v.–220

Warszawa, 15 czerwca

Król pozwala [...] Gojskiemu, zasłużonemu w wojnach króla Stefana, na cesję mojzy Feling w powiecie rujeńskim na rzecz Henryka Klingrensa i jego syna Henryka, którzy otrzymują dożywocie pod warunkiem ponoszenia ciężarów, jakim podlega szlachta w Inflantach.

jęz. łac.

274

k. 220–220

Warszawa, na sejmie, 15 czerwca

Król stwierdza, że Jerzy Radziwiłł, książę na Ołyce i Nieświeżu, kardynał, biskup krakowski, niegdyś namiestnik Inflant¹, ze względu na zasługi zmarłego Pawła Wernika² dla króla Stefana dał mu grunt opuszczony pod zamkiem w Rydze na długość od wału nad rzeką Duma 120 kroków, na szerokość 95 kroków, oraz dwór tamże zbudowany. Król

zachowuje Fryderyka Dawida i Jerzego, braci rodzonych, spadkobierców Wernika, w dziedzicznej posesji tego gruntu i budynku.

jęz. łac.

¹ Był namiestnikiem w latach 1582–1584 (U IX, nr 9).

² W dok. nr 215 jako Warnik.

275

k. 220v.–222v.

Warszawa 15 czerwca

Król kwituje Macieja Bardzkiego, Jerzego Korzboka Zawadzkiego i Adama Buszkowskiego, dzierżawców czopowego od składowania węgrzyna i małmazji w roku 1591 oraz podatku od Nogatu i czwartego grosza, uchwalonych podczas sejmu 1593, wobec deputatów wyznaczonych do sprawdzenia rachunków: Stanisława Gostomskiego z Leżenic, wojewody rawskiego, Wojciecha Padniewskiego, kasztelana oświęcimskiego, Jana Firleja z Dąbrowicy, podskarbiego koronnego, Dymitra Chaleckiego, podskarbiego litewskiego, Hiacynta Młodziejowskiego, podskarbiego nadwornego koronnego (z senatu), Wojciecha Chłapowskiego Łukaszewicza, Aleksandra Rozdrażewskiego, Piotra Widawskiego, Wojciecha Rusinowskiego, Stanisława Łoknickiego, Pawła Sapiehy, Jana Pudłowskiego, Adama Górskiego, Jana Siecińskiego, Wawrzyńca Wiesiołowskiego, posłów. (Następuje długie wyliczenie kwot, z jakiego tytułu miały wpłynąć i od kogo). Król potwierdza te rozliczenia w Warszawie podczas sejmu 12 VI 1593 i poleca wpisać ten dokument do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, włościańskiego, łączycznego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

276

k. 222v.–223

Warszawa, na sejmie, 15 czerwca

Król zachowuje Zofię Gawrońską, wdowę po Mikołaju Bydlińskim, w dożywotnim posiadaniu pól, czyli gruntu Ruda, w starostwie górskim, czyli ropczyckim¹.

jęz. łac.

¹ W województwie sandomierskim, powiecie pilźnieńskim.

277

k. 223–223v.

Warszawa, 15 czerwca

Król pozwala Krzysztofowi Dzierżkowi, dworzaninowi królewskiemu, na cesję wójtostwa malborskiego na rzecz Kaspra Gibelia¹, zarządcy mennicy malborskiej, który otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ Gibelio od 21 VI 1585 dzierżawił wójtostwo (MK 131, k. 222v.–223v.).

278

k. 223v.–224

Warszawa, 16 czerwca

Król, ze względu na zasługi rodziny Stadnickich dla poprzedników króla i Rzeczypospolitej, tak w czasie wojny, jak i pokoju, a w tym Stanisława Stadnickiego, przyznaje mu dożywotnio salarium, czyli stypendium, które zmarły Marcin Leśniowski, kasztelan podlaski¹, otrzymywał z mennicy poznańskiej, to znaczy 1640 złotych. Podaje to do wiadomości Jana Firleja z Dąbrowicy, podskarbiego koronnego, starosty lubelskiego.

jęz. łac.

¹ Zob. dok. nr 28.

279

k. 224–225

Warszawa, na sejmie, 15 czerwca

Król potwierdza dożywocie Jerzego a Werden na starostwie nowskim z wsiami Kosllen, Schonewaldt, Schefelos Boian i Schoneuse w powiecie gdańskim, otrzymane od króla Henryka¹, i rozciąga je na jego żonę Małgorzatę Niewieścińską. Po ich śmierci starostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ Zob. dok. 267, przyp. 1.

280

k. 225

Warszawa, na sejmie, 15 czerwca

Król na mocy konstytucji obecnego sejmu¹ zapisuje Mikołajowi Baworowskiemu za zasługi wojenne i z racji zniszczenia jego dóbr dziedzicznych przez Tatarów kwotę 3000 złotych na wsiach królewskich Horodnica i Sułkowce w powiecie trembowelskim, na których ma już dożywocie. Po jego śmierci wsie będą podlegały wykupowi.

jęz. łac.

¹ Chodzi o konstytucję „*Zeznanie sumy Mikołaja Baworowskiego*” (VC, t. II, cz. 2, s. 204).

281

k. 225–225v.

Warszawa, 15 czerwca

Król stwierdza, że Jan Szczalapski, mandatariusz Marcina Berzewiczego, starosty starogardzkiego i osieckiego, który na przeszłych sejmach przez mandatariusza protestował¹ i teraz protestuje z powodu otaksowania przez rewizorów zabudowań zamku osieckiego² na mocy dekretu króla Stefana, na rzecz synów zmarłego Adama Walewskiego, kasztelana elbląskiego³, którym — na podstawie opinii rewizorów — określono kwotę należną. Ponieważ wspomniani spadkobiercy, otrzymawszy sumę, nadal wnoszą skargę na Berzewiczego, on protestuje. Król poleca wpisać ten protest do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ Zob. *Sumariusz V*, nr 47; *VI*, nr 434.

² Osiek w województwie pomorskim, powiecie nowskim.

³ Zmarł przed 1 I 1586 (M. Kobierecki, *Walewscy herbu Kolumna w XVII–XVIII wieku. Genealogia, majątności, działalność publiczna*, Łódź 2008, s. 18).

282

k. 225v.–226

Warszawa, 15 czerwca

Król stwierdza, że Marcin Mężyński, kasztelan wiski, Krzysztof Janczewski, pisarz ziemski wiski, stawili przed aktami kancelarii Jana, syna Stanisława Janczewskiego, łowczego wiskiego, i prosili, by król uznał,

że jest on w wieku sprawnym. Król uznaje go za zdolnego do składania zeznań i czynienia zapisów, a jako jego kuratora wyznacza Krzysztofa Janczewskiego, pisarza ziemskiego wiskiego, jego stryja, bez którego zgody nie może zeznawać. Relacja jak wyżej.
jęz. łac.

283

k. 226–226v. Warszawa, 16 czerwca
Król stwierdza, że Jakub Łempicki, dziekan łęczycki, kanonik gnieźnieński, sekretarz królewski, zeznał przed aktami kancelarii, iż dobra swoje ruchome i nieruchome, czyli części dziedziczne we wsi Łempice Małe w powiecie zakroczymskim, darowuje Dorocie Łempickiej, żonie Andrzeja Gostkowskiego, swej bratanicy. Relacja jak wyżej.
jęz. łac.

284

k. 226v.–227v. Warszawa, 16 czerwca
Król stwierdza, że Katarzyna Mielecka, córka Mikołaja Mieleckiego, wojewody podolskiego, starosty nowokorczyńskiego i grodeckiego¹, a żona Jana Ostroroga, podczaszego koronnego, zeznała przed aktami kancelarii, iż ze względu na przysługi, które Piotr Ostrowski od lat oddawał jej rodzicom, darowuje mu swą część dziedzicznej wsi Trzciniac w powiecie przemyskim i daje mu do niej intromisję przez woźnego ziemskiego, co zabezpiecza na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomych, pod wadium 1000 grzywien. Pozwana stawia się pierwszym terminie w urzędzie grodzkim lwowskim. Król poleca wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.
jęz. łac.

¹ Zmarł 11 V 1585 (U III/3, nr 639).

285

k. 227v.–229

Warszawa, 16 czerwca

Król stwierdza, że Hieronim Jazłowiecki, wojewodzie ruski, zeznał przed aktami kancelarii, iż był winien Adamowi Sędziwojowi Czarnkowskiemu, staroście generalnemu wielkopolskiemu, kwotę 4000 złotych zapisaną na jego dobrach: mieście Czerlenica, wsiach Czerlenica, Kuniszowce, Barłoy, Kopaszenice w województwie ruskim, powiecie halickim, i dóbr tych nie wykupił. Daje mu intromisję do tych dóbr w ciągu dwóch miesięcy przez woźnego ziemskiego i dwóch szlachciców, których sobie wybierze, pod warunkiem, że jeśli w ciągu dwóch miesięcy zapłaci dług, będzie wolny od tego zobowiązania. Zabezpiecza to na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, pod wadium 4000 złotych. Pozwany stawia się w pierwszym terminie przed urzędem grodzkim halickim. Król poleca wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

286

k. 229–229v.

Warszawa, na sejmie, 16 czerwca

Król zachowuje Michała Damiana i Ignacego Turzańskich, braci rodzonych, synów i spadkobierców zmarłego Jaczki Turzańskiego, w dożywotnim posiadaniu sołectwa we wsi królewskiej Turzańskie w starostwie sanockim. Po ich śmierci sołectwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

287

k. 229v.–230

Warszawa, 16 czerwca

Król stwierdza, że Krzysztof Mieliński, stolnik kaliski, wobec skargi Ottona Schenkinga, biskupa wendeńskiego, zeznał przed aktami kancelarii, iż za panowania króla Stefana na biskupstwo wendeńskie wyniesiony został Aleksander Mieliński, opat trzemeszeński, a on został wyznaczony do objęcia w posiadanie dóbr tego biskupstwa w imieniu biskupa. Przybył do Inflant 29/30 V (*feria secunda ipso die Pentecostes*¹)

1583 i między innymi przejął także folwark Wrangel mojza należący do zamku Tricaten nad rzeką Abel, a także zamek Odempe, z mandatu królewskiego przekazany przez Stanisława Łoknickiego, w tym czasie ekonoma dorpackiego (w obecności Jerzego Radziwiłła, kardynała, wtedy namiestnika Inflant). Oprócz tego zeznał, iż bez niczyjego sprzeciwu przejął dom w Parnawie wyznaczony przez Jana Leśniowolskiego, kasztelana czerskiego, starostę parnawskiego. Król polecił wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krawkowskiego, włocławskiego, łączyckiego, podkanclerzego koronnego.
jęz. łac.

¹ *Pentecostes* to siódma niedziela po Wielkanocy, *feria secunda* — to poniedziałek, a więc pozorna sprzeczność wynikająca z obchodzenia Zesłania Ducha Św. przez dwa dni.

288

k. 230v.–231

Warszawa, na sejmie, 15 czerwca

Król pozwala Pawłowi Mioduńskiemu na cesję wójtostwa w mieście królewskim Bielsk w ziemi płockiej na rzecz Stanisława Kleniewskiego, który otrzymuje dożywocie razem ze swą żoną Urszulą Krzyżanowską. Po ich śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

289

k. 231–231v.

Warszawa, 18 czerwca

Król pozwala Mikołajowi Wysoczańskiemu na cesję sołectw, czyli kniaźstw, we wsiach starostwa samborskiego: Dolne Wysockie, Borynia i Jabłonów, które otrzymał od poprzedników króla¹, na rzecz swych synów Jana i Franciszka oraz Marka, syna Mikołaja Wysoczańskiego, którzy otrzymują dożywocie ze wszystkimi pożytkami, dochodami i czynszami. Po ich śmierci sołectwa będą podlegały wykupowi.

jęz. łac.

¹ Chodzi o przywilej Zygmunta Augusta z 25 VII 1552 (potwierdzenie przywileju królowej Bony z 13 I 1552) oraz przywilej tegoż króla z 10 VII 1566 (AGAD, tzw. Metr. Lit. IV B 22, k. 383v–385); zob. dok. nr 74.

290

k. 232–232v.

Warszawa, 18 czerwca

Ponieważ Mikołaj Łącki, syn zmarłego Macieja Łąckiego, cedował przed sądem ziemskim trembowelskim trzecią miarę z młyna leżącego w mieście królewskim Trembowla nad rzeką Hnizda Mikołajowi Osieńskiemu, król tę cesję aprobuje i zatwierdza, dając Osieńskiemu dożywocie. Po jego śmierci trzecia miara będzie podlegała wykupowi.
jęz. łac.

291

k. 232v.–233

Warszawa, 19 czerwca

Król stwierdza, że Stanisław Łoknicki, sekretarz królewski, na prośbę Jana Pawłowskiego zeznał przed aktami kancelarii, że za czasów króla Stefana administrował ekonomią dorpacką i był z mandatu króla wyznaczony do sprawy dóbr zmarłego Aleksandra Mielińskiego, biskupa wendeńskiego¹, z wyjątkiem folwarków i dóbr szlachty, to jest zamku Odempe w powiecie dorpackim, co uczynił, dając go w posiadanie i spisując inwentarz z jego podpisem i pieczęcią, w którym stwierdził, że Odempe, zamek niegdyś biskupa dorpackiego, sześć mil od Dorpatu, był jeszcze za mistrza zupełnie zburzony, do niego cztery haki ziemi, kościół przy zamku, do niego dwa haki ziemi, które według pana Holszura² skupił dla siebie jego ojciec, na co nie pokazał prawa, wsie do zamku (następuje szczegółowy inwentarz). Te wsie z rozkazu królewskiego odeszły do biskupa inflanckiego Aleksandra Mielińskiego. Król, na prośbę Jana Pawłowskiego, poleca wpisać ten inwentarz, jak również zeznanie Łoknickiego, do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego³.
jęz. jęz. łac. pol.

¹Zmarł 4 III 1584 (PSB XX, s. 774–775 — W. Dworzaczek).

²Chodzi o Bartłomieja Holzschubera (*Sumariusz V*, nr 55).

³Zob. dok. 287.

292

k. 233–233v.

Warszawa, 19 czerwca

Król stwierdza, że Jan Kinik, szlachcic inflancki, zeznał przed aktami kancelarii, iż podczas sejmku protestował, że proces z biskupem Ottonem Schenkingem i kapitułą wendeńską w sprawie jego dóbr dziedzicznych w powiecie burtnickim został — z jego szkodą i następstwami — wniesiony niewłaściwie. Król poleca wpisać ten protest do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

293

k. 233v.

Warszawa, 19 czerwca

Król stwierdza, że Ertingus Smolingk, szlachcic inflancki, protestuje przed aktami kancelarii, iż podczas poprzedniego sejmku został przeciw niemu niewłaściwie wszczęty proces przez Ottona Schenkinga, biskupa, i kapitułę wendeńską w sprawie jego dóbr dziedzicznych w Inflantach w powiecie burtnickim, z jego krzywdą, i wobec tego wniosł o możliwość prowadzenia sprawy przed właściwym sądem. Król poleca wpisać ten protest do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

294

k. 234

Warszawa, 19 czerwca

Król stwierdza, że Mikołaj a Wehalen, szlachcic inflancki, protestuje przed aktami kancelarii (i dalej tekst jak w poprzednim wpisie).

jęz. łac.

295

k. 234

Warszawa, 19 czerwca

Król stwierdza, że Eberhard Berk, dworzanin–komornik (*cubicularius noster*), w imieniu Franka Hasa, szlachcica, protestuje przed aktami kancelarii (i dalej tekst jak we wpisie nr 293).

jęz. łac.

296

k. 234v.–235

Warszawa, 19 czerwca

Król stwierdza, że Jan Czarnkowski, odnosząc się od właściwego sądu ziemskiego do jurysdykcji królewskiej, zeznał przed aktami kancelarii, iż ustępuje i ceduje swym braciom rodzonym Andrzejowi, kasztelanowi niegdyś kamieńskiemu, a teraz nakielskiemu, i staroście inowrocławskiemu, Piotrowi, podkomorzemu poznańskiemu, i Stanisławowi Czarnkowskiemu, dobra miasta i zamku Szczebrzeszyn ze wszystkimi wsiami, które na mocy zapisu donacji, jak świadczą dokumenty, przypadły mu po śmierci Stanisława Górki, wojewody poznańskiego¹. Król przyjmuje to zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego i łęczyckiego, podkanclerzego koronnego².

jęz. łac.

¹Zmarł 23 X 1592 (U I/2, nr 1004).

²Wpisu tego nie zna M. Stankowa.

297

k. 235–235v.

Warszawa, 19 czerwca

Król stwierdza, że Jan Zamoyski, kanclerz i hetman wielki koronny, starosta bełski, malborski, dorpacki, knyszyński, międzyrzecki, grodecki, jaworowski, zeznał przed aktami kancelarii, iż otrzymał od Jana Czarnkowskiego, syna zmarłego Wojciecha Czarnkowskiego, kasztelana rogozińskiego¹, dwie kwoty — 5000 złotych i 10 000 złotych — zapisane mu przez Czarnkowskiego w aktach grodzkich krasnostawskich. Kwituje Czarnkowskiego z tych sum i uwalnia od zapisu. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹Zmarł w 1578 r. (U I/2, nr 1090).

298

k. 235v.–236

Warszawa, 19 czerwca

Król stwierdza, Jan Zamoyski, kanclerz i hetman wielki koronny, starosta bełski, malborski, dorpacki, knyszyński, międzyrzecki, grodecki

i jaworowski, oraz Jan Czarnkowski, syn zmarłego Wojciecha, kasztelana rogozińskiego, zeznali przed aktami kancelarii, iż kwitują się wzajemnie z zapisu uczynionego przed aktami grodzkimi krasnostawskimi i z wcześniej zawartych kontraktów i zapisów. Król przyjmuje to zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.
jęz. łac.

299

k. 236–236v. Warszawa, 19 czerwca
Król stwierdza, że Jan Zamoyski, kanclerz i hetman wielki koronny, starosta bełski, malborski, dorpacki, knyszyński, międzyrzecki, grodecki i jaworowski, zeznał przed aktami kancelarii, iż zobowiązuje się spłacić dług w wysokości 25 000 złotych wobec Andrzeja, kasztelana nakielskiego, starosty inowrocławskiego, Piotra, podkomorzego poznańskiego, i Jana Czarnkowskich, braci rodzonych, synów zmarłego Wojciecha, kasztelana rogozińskiego, do 3 III 1594 (*pro feria quinta post Dominicam quadragesimalem proxima*) przed aktami grodzkimi sandomierskimi pod wadium 25 000 złotych. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed urzędem grodzkim sandomierskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.
jęz. łac.

300

k. 236v.–239v. Warszawa, 19 czerwca
Król stwierdza, że Andrzej Czarnkowski, kasztelan nakielski i starosta inowrocławski, Piotr, podkomorzy poznański, Jan i Stanisław Czarnkowscy, bracia rodzeni, dziedzice zamku i miasta Szczepreszyn ze wsiami do niego należącymi w województwie ruskim, zeznali przed aktami kancelarii, iż dobra swe dziedziczne, które przypadły im w spadku po śmierci Stanisława Górki, wojewody poznańskiego¹, to znaczy zamek i miasto Szczepreszyn, wsie: Michałów, Błonie, Rosłopy, Deszczowice, Żłoziec, Zarudzie, Uszepsze, Płoskie, Wysokie, Bortatycze, Białobrzegi, Siedliska, Niedzieliska, Wielga, Bodaczów, Bród Stary,

Bród Wołoski z pago Wola nowo lokowanym, Żórawica, Wywłocica, Topolcza, Kawęczyno, Kosopudy, Obrocza Wólka nowa obok huty Górecka Wólka, także nowej, Wola Wieprzecka, część wsi Wieprzec, karczma w borze zwana Strażnicamytna oraz wsie wasalów podległe władzy dominialnej przysługującej panom i dziedzicom Szczebrzeszyńska, mianowicie: Topornica, Szczebrze, Niesiesz, Rodecznica, Sułowiec, Powałka, pół wsi Pułowa i wiele innych wsi, tak osiadłych, jak i opuszczonych, grunty należące do dóbr szczebrzeszyńskich, z prawem patronatu kościołów i beneficjów, kuźnice, huty, folwarki, wójtostwa, cła itd., darowują Janowi Zamoyskiemu, kanclerzowi i hetmanowi wielkiemu koronnemu, staroście bełskiemu, malborskiemu, dorpackiemu, knyszyńskiemu, międzyrzeckiemu, grodeckiemu, jaworowskiemu i jego spadkobiercom. Ponieważ te dobra były przez zmarłego wojewodę poznańskiego za kwotę 85 000 złotych zapisane z prawem odkupu, czyli na wyderkaff, zmarłemu Marcinowi Leśniowolskiemu, kasztelanowi podlaskiemu², wspomniany kanclerz koronny ma je wykupić od spadkobierców kasztelana podlaskiego i uwolnić od tego zapisu. Czarnkowscy dają Zamoyskiemu intromisję do tych dóbr przez wóznego ziemskiego i dwóch szlachciców. Zobowiązują się wobec niego na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomości, do niekwestionowania praw Zamoyskiego wynikających z tej darowizny. Pozwani stawiają się w pierwszym terminie przed urzędem grodzkim sandomierskim lub lubelskim. Król przyjmuje to zeznanie i poleca wpisać do akt kancelarii. Relacja jak wyżej³.

jęz. łac.

¹ Górka zmarł 23 X 1592 (U I/2, nr 1004).

² Zob. dok. nr 28, nr 1.

³ O okolicznościach tej transakcji M. Stankowa, s. 29–32.

301

k. 239v.–240v.

Warszawa, 19 czerwca

Król stwierdza, że Jan Zamoyski, kanclerz i hetman wielki koronny, starosta bełski, malborski, dorpacki, knyszyński, międzyrzecki, grodecki i jaworowski, i Andrzej, kasztelan nakielski i starosta inowro-

łański, Piotr, podkomorzy poznański, Jan i Stanisław Czarnkowscy, bracia rodzeni, synowie zmarłego Wojciecha, kasztelana rogozińskiego, zeznali przed aktami kancelarii, iż kontrakt, który zawarli między sobą dziś w Warszawie, aprobują i potwierdzają we wszystkich punktach i zabezpieczają sobie wzajemnie na wszystkich swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, pod wadium 100 000 złotych. Pozwani stawią się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim lubelskim lub sandomierskim. Król przyjmuje zeznanie Zamoyskiego i Czarnkowskich i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

302

k. 240v.–241v.

Warszawa, 20 czerwca

Król stwierdza, że Andrzej, kasztelan nakielski i starosta inowrocławski, Piotr, podkomorzy poznański, Jan i Stanisław Czarnkowscy, zeznali przed aktami kancelarii, iż zobowiązanie złożone przez Adriana Chełmickiego przed urzędem grodzkim piotrkowskim w imieniu Zofii Zamoyskiej, wdowy po Łukaszu Działyńskim, cześniku koronnym, staroście kowalskim i brodnickim¹, i pod wadium, dotyczące kwoty 30 000 złotych zapisanej Katarzynie Górce przez zmarłego Rafała Działyńskiego, kasztelana brzeskiego², dokumentem potwierdzonym dekretem Trybunału Koronnego w Piotrkowie, a przyznanej Zofii Zamoyskiej z racji jej posagu, zostało wypełnione i zaspokojone. Kwitują ją z kwoty posagu. Król przyjmuje to zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ Zmarł po 7 XI 1582, a przed 15 V 1583 (U X, nr 73).

² Zmarł 3 V 1572 (U VI/2, nr 64), był ojcem Łukasza; Katarzyna Górka, siostra Stanisława, wojewody poznańskiego, była jego żoną.

303

k. 241v.–242v.

Warszawa, 19 czerwca

Król stwierdza, że Andrzej, kasztelan nakielski i starosta inowrocławski, Piotr, podkomorzy poznański, Jan i Stanisław Czarnkowscy, siostrzeńcy zmarłego Stanisława Górki, wojewody poznańskiego, zeznali przed aktami kancelarii, iż prawa do ściągania podymnego w województwach poznańskim i kaliskim, nadane ich przodkom przez królów Kazimierza i Zygmunta Pierwszego, wraz z zapisami przyznanymi i potwierdzonymi podczas rewizji listów¹, które przypadły im po śmierci Stanisława Górki, wojewody poznańskiego, cedują i darowują Andrzejowi Odalikowskiemu wraz z przekazaniem mu oryginalnych dokumentów. Darowiznę zabezpieczają na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach. Pozwani stawiają się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim poznańskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ AGAD, tzw. Metr. Lit. IV B 8, s. 487, 495. Chodzi o dokumenty Kazimierza Jagiellończyka z 22 XII 1472 (MPRS I, 924) i Zygmunta Starego z 18 X 1511 (MRPS IV, 10144).

304

k. 243–244

Warszawa, 19 czerwca

Król stwierdza, że Andrzej, kasztelan nakielski i starosta inowrocławski, Piotr, podkomorzy poznański, Jan i Stanisław Czarnkowscy zeznali przed aktami kancelarii, iż cztery łany dziedziczne we wsiach Zegrze i Rataje w powiecie poznańskim i browar darowują Henrykowi Girkowi z Girkowa¹ za zasługi jego i jego przodków jako wyraz życzliwości dla niego, dają mu intromisję przez woźnego i dwóch szlachciców, co zabezpieczają na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, pod wadium 2000 złotych. Pozwani stawiają się w pierwszym terminie przed urzędem lub sądem grodzkim poznańskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹ Girkowo w Czechach. Girk pochodził z Czech i 15 VI 1593 otrzymał indygenat od Zygmunta III (*Sumariusz II*, nr 358).

305

k. 244–245v.

Warszawa, 19 czerwca

Król stwierdza, że Andrzej, kasztelan nakielski i starosta inowrocławski, Piotr, podkomorzy poznański, Jan i Stanisław Czarnkowscy, zeznali przed aktami kancelarii, iż ogród dziedziczny zwany Polejewski poza murami Poznania i bramą Wronecką, leżący obok ogrodu zmarłego Jana Pappela, aptekarza poznańskiego, i obok ogrodu Czarnkowskich, darowują Henrykowi Girkowi z Girkowa. Do wykonania tej rezygnacji ustanawiają pełnomocnikami Jana Fanta i Ambrożego Spara, mieszczan poznańskich. Darowiznę zabezpieczają na wszystkich swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, pod wadium 200 złotych. Pozwani stawiają się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim poznańskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

306

k. 245v.–246

Warszawa, 19 czerwca

Król stwierdza, że Andrzej, kasztelan nakielski i starosta inowrocławski, Piotr, podkomorzy poznański, Jan i Stanisław Czarnkowscy zeznali przed aktami kancelarii, iż pole zniszczone przez wyrąb drewna w Poznaniu nad rzeką Wartą w osadzie rybaków za bramą wrocławską, obok z jednej strony ogrodu Katarzyny Szembekowej¹, a z drugiej domu [...], darowują Henrykowi Girkowi z Girkowa. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹ Katarzyna z Ridtów, żona Stanisława Szembeka, rajcy krakowskiego, który młodość spędził w Poznaniu (PSB XLVII, s. 112–113 — Z. Noga).

307

k. 246–246v.

Warszawa, 19 czerwca

Król stwierdza, że Andrzej, kasztelan nakielski, Piotr, podkomorzy poznański, Jan i Stanisław Czarnkowscy zeznali przed aktami kancelarii, iż prawo do zapisu 2641 złotych 20 groszy¹, który Stanisław hrabia

Tarnowski, kasztelan sandomierski, starosta buski, miał złożyć przed aktami grodzkimi ostrzeszowskimi do 1 I 1594 (*pro festo Circumcisionis proxime venturo*), przenosząc na osobę Henryka Girka z Girkowa z powiatu poznańskiego. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹ Było to odszkodowanie za starostwo buskie zastawione w starej sumie, użytkowane przez Stanisława Górkę. Tarnowski 16 VII 1593 zabezpieczył tę sumę na dobrach w powiecie wieluńskim (W. Dworzaczek, *Hetman Jan Tarnowski. Z dziejów możnowładztwa małopolskiego*, Warszawa 1985, s. 424).

308

k. 247–247v.

Warszawa, 19 czerwca

Król stwierdza, że na prośbę chorego w Warszawie Mikołaja z Wielkich Kuńczyc Mniszcha, starosty łukowskiego, wyznaczył Pawła Koszutskiego, swego sekretarza, do przyjęcia od niego zeznania. Koszutski w imieniu Mniszcha zeznał przed aktami kancelarii, iż dług 7000 złotych wobec Jana Firleja z Dąbrowicy, podskarbiego koronnego, starosty lubelskiego, zobowiązuje się zapłacić do 13 XII (*pro die et festo S. Luciae virginis proxime venturo*) przed aktami grodzkimi lubelskimi pod wadium 7000 złotych. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed jakimkolwiek sądem lub urzędem w Krakowie lub przed Trybunałem Koronnym. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

309

k. 247v.–248v.

Warszawa, 19 czerwca

Król stwierdza, że na prośbę chorego w Warszawie Mikołaja Mniszcha z Wielkich Kuńczyc, starosty łukowskiego, wyznaczył Pawła Koszutskiego, swego sekretarza, do przyjęcia od niego zeznania. Koszutski w imieniu Mniszcha zeznał przed aktami kancelarii, iż potwierdza we wszystkich punktach i zabezpiecza na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, pod wadium 20 000 zło-

tych intercyzę, czyli kontrakt zawarty przez niego i jego żonę Zofię Działyńską dziś w Warszawie z Pawłem Działyńskim. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed jakimkolwiek sądem lub urzędem w Królestwie albo przed Trybunałem Koronnym. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, włocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

310

k. 249–249v.

Warszawa, 19 czerwca

Król stwierdza, że Paweł Działyński zeznał przed aktami kancelarii, iż aprobejuje i potwierdza we wszystkich artykułach i zabezpiecza na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomości, kontrakt, który zawarł dziś w Warszawie z Mikołajem Mniszchem z Wielkich Kuńczyc, starostą łukowskim, i jego żoną Zofią Działyńską¹ pod wadium 20 000 złotych. Wezwany stawi się w pierwszym terminie przed jakimkolwiek sądem lub urzędem w Królestwie lub przed Trybunałem Koronnym. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹ Zofia była siostrą Pawła Działyńskiego.

311

k. 249v.–250

Warszawa, 20 czerwca

Król pozwala Konstantemu księciu Ostrogskiemu, wojewodzie kijowskiemu, marszałkowi wołyńskiemu, staroście włodzimierskiemu, cedować mieszczanom kijowskim wagi w mieście królewskim Kijów wraz ze wszystkimi dochodami z tych wag.

jęz. łac.

312

k. 250–250v.

Warszawa, 20 czerwca

Król stwierdza, że wraz Janem Firlejem z Dąbrowicy, podskarbim koronnym, starostą lubelskim, ustanowił mennicę w mieście królewskim Poznań i wyznaczył jej zarządcą Walentego Jonna¹. Uwalnia go i jego rodzinę, jego dom dziedziczny na *camina platea* w Poznaniu spod jurysdykcji wojewody, starosty i magistratu poznańskiego, co potwierdza tym dokumentem. Z racji swego urzędu jest odpowiedzialny tylko przed królem i podskarbim. Co podaje się do wiadomości wojewody, starosty i magistratu. Uwalnia Jonna od ceł i podatków.

jęz. łac.

¹ W dok. nr 191 jako Jon.

313

k. 251–251v.

Warszawa, 20 czerwca

Król potwierdza Adama Pilchowskiego i jego żonę Katarzynę Szczepiecką w otrzymanym od królowej Anny, ciotki króla, dożywotnim prawie na wsi Miastkowo w starostwie łomżyńskim z wójtostwem i folwarkiem oraz w prawie wyrębu drewna w lasach łomżyńskich pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

314

k. 251v.–252

Warszawa, 20 czerwca

Król zachowuje Romana Iwaskowskiego w posiadaniu wsi Kuryłowce w powiecie chmielnickim, którą trzyma w dożywociu Anna, jego żona; daje im dożywocie *in solidum*.

jęz. łac.

315

k. 252–252v.

Warszawa, 20 czerwca

Król stwierdza, że Jakub Pretfcz, kasztelan kamieniecki, tenutariusz ulanowski, zeznał przed aktami kancelarii, iż za konsensem króla ce-

duje wieś Szalińce, należąca do tenuty Ulanów, Wacławowi Sułkowskiemu¹.

jęz. łac.

¹ Zob. dok. nr 239, 243 .

316

k. 252v.–253

Warszawa, 21 czerwca

Król stwierdza, że Hieronim Gostomski z Leżenic, wojewoda poznański oraz starosta warecki i średzki, zeznał przed aktami kancelarii, iż aprobeuje i potwierdza we wszystkich punktach i zabezpiecza na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, pod wadium 12 000 złotych, intercyzę, czyli kontrakt, zawarty w Warszawie 17 VI (*ipso die Sanctissimi Corporis Christi*) z Adamem Stadnickim ze Żmigrodu. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim poznańskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

317

k. 253v.–255

Warszawa, 21 czerwca

Król stwierdza, że Stanisław Stadnicki ze Żmigrodu, tenutariusz ożomski¹, zeznał przed aktami kancelarii, iż poręcza Hieronimowi Gostomskiemu z Leżenic, wojewodzie poznańskiemu, staroście wareckiemu i średzkiemu, za Adama Stadnickiego ze Żmigrodu, swego brata, na wszystkich swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, że wypełni kontrakt zawarty w pewnych sprawach z wojewodą poznańskim 17 VI (*ipso die Sanctissimi Corporis Christi*) pod wadium 16 000 złotych, które to wadium zabezpiecza na swych dobrach. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim przemyskim. Adam Stadnicki ze swej strony zeznał, iż poręcza swemu bratu wywiązanie się z kontraktu, co zabez-

piecza na swych dobrach. Król przyjmuje te zeznania i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹ W ziemi i powiecie przemyskim.

318

k. 255–255v.

Warszawa, 21 czerwca

Król stwierdza, że Adam Sędziwój Czarnkowski, starosta generalny wielkopolski i pyzdrowski, zeznał przed aktami kancelarii, że kwituje Hieronima Jazłowieckiego z Buczacza z kwoty 4000 złotych, która to kwota była zapisana na dobrach: miasto Czerlenica, wsie Czerlenica, Kuniszowce, Barłoj i Kopaszenice w województwie ruskim. Uwalnia go od tego zapisu. Król przyjmuje to zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego¹.

jęz. łac.

¹ Zob. dok. nr 285.

319

k. 255v.–256

Warszawa, 22 czerwca

Król stwierdza, że Adam Sędziwój Czarnkowski, starosta generalny wielkopolski i średzki, zeznał przed aktami kancelarii, iż dług 1000 złotych węgierskich wobec Franciszka Ryłskiego, wielkorządcy krakowskiego, starosty kamionackiego, zobowiązuje się oddać do 11 XI (*pro die et festo Sancti Martini Episcopi*) przed aktami grodzkimi krakowskimi pod wadium 1000 złotych węgierskich. Co zabezpiecza na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomych. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim krakowskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

320

k. 256v.–257

Warszawa, 22 czerwca

Król pozwala Janowi Herburtowi z Fulsztyna przejąć połowę wsi królewskiej Kowińce w województwie ruskim, powiecie samborskim, na której jest zapisana kwota, z rąk spadkobierców Krzysztofa Kowinickiego wraz z dworami popowskim, Rzymkowskim i Czyżowskim.

jęz. łac.

321

k. 257

Warszawa, 22 czerwca

Król daje Wojciechowi Linczowskiemu, harcerzowi królewskiemu (*stipatori nostro*), zasłużonemu dla króla, dożywocie na dobrach mojza [...] w starostwie dorpackim, które powróciły do dyspozycji króla po śmierci Ciecierzyna Moskowity, pod warunkiem ponoszenia takich obowiązków jak cała szlachta inflancka.

jęz. łac.

322

k. 257v.

Warszawa, 23 czerwca

Król zachowuje Jerzego Boblewskiego, zasłużonego wojskowo podczas wojen moskiewskich króla Stefana, w dożywotnim posiadaniu dworu, czyli mojzy Primel w starostwie iberpolskim, mającej cztery haki ziemi, którą dostał w posiadanie przed kilku laty.

jęz. łac.

323

k. 257v.–258

Warszawa, 24 czerwca

Król stwierdza, że Jan Gralewski, dworzanin królowej, i Anna, wdowa po Janie Roli, brat i siostra rodzeni, zeznali przed aktami kancelarii, iż ustanawiają Jana Rolę, syna Anny i siostrzeńca Jana Gralewskiego, swym pełnomocnikiem, by domy i grunty w Warszawie, po śmierci [...] ich matki, zostały mu przekazane z prawem sprzedaży, zapisu i rezygnacji. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

324

k. 258–258v.

Warszawa, 24 czerwca

Król stwierdza, że do akt kancelarii został wniesiony dokument królewski wystawiony w Żarnowcu 17 XII 1591, w którym król dał Andrzejowi Głowackiemu dożywocie na mojzie Strużana w powiecie swanenburskim, którą niegdyś posiadał Jan Uterman, a teraz zatrzymał Jerzy Walnas. Mojza przypadła królowi jako kaduk po śmierci Jana Utermana. Król poleca wpisać ten dokument do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łączycykiego, podkanclerzego koronnego.

*jęz. łac.***325**

k. 258v.–259

Warszawa, 25 czerwca

Król stwierdza, że Jerzy Mniszech z Wielkich Kuńczyc, wojewoda sandomierski, starosta sanocki, sokalski, samborski, zeznał przed aktami kancelarii, iż — za zgodą króla — ceduje starostwo sądowe sanockie z miastem Sanok, jego przedmieściami, folwarkiem wójtowskim, wsiami podgóorskimi Przyłuki, Piekarki, Solina, Leśna, czyli Rostok, Mocarne (z wyjątkiem dożywocia na części starostwa i tencie Besko, które nie są tu wymienione) Stefanowi Janowi, swemu najstarszemu (*natu maiori*) synowi. Król aprobuje i potwierdza cesję i udziela Stefanowi Mniszchowi dożywocia pod warunkiem wnoszenia kwarty.

*jęz. łac.***326**

k. 259v.–260

Warszawa, 25 czerwca

Król stwierdza, że Mikołaj Bielewic, dworzanin królewski, ceduje wieś królewską Michałkowiec w województwie podolskim Janowi Pliskowskiemu, synowi Jana Pliskowskiego, poborcy podatku w województwie bełskim. Król pozwala na tę cesję i daje Janowi Pliskowskiemu dożywocie, z racji którego upada czwarta część zapisu na tej wsi.

jęz. łac.

327

k. 260–260v.

Warszawa, 25 czerwca

Król stwierdza, że Jan Szczalapski, mandatariusz Marcina Berzewiczego, starosty starogardzkiego i osieckiego, w jego imieniu protestuje. Wspomniany Marcin Berzewiczy na poprzednich sejmach osobiście protestował, a teraz zlecił mu, by na obecnym sejmie protestował w sprawie otaksowania zamku osieckiego przez rewizorów na podstawie dekretu króla Stefana, którzy przedstawili ją na sejmie do decyzji. Na mocy rewizji spadkobiercom Adama Walewskiego, kasztelana elbląskiego, została przyznana kwota, którą był gotów zapłacić, ale spadkobiercy Walewskiego wystąpili z dalszymi roszczeniami. Król przyjmuje protest i stwierdza, że spór rozstrzygnie¹. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łączycznego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ Zob. dok. nr 281.

328

k. 210v.–211

Warszawa, 25 czerwca

Król pozwala Barbarze Służewskiej, żonie Jaczki Cieklińskiego, cedać czwartą część wsi Barynowce w starostwie chmielnickim jej synom Hieronimowi i Marcinowi, którzy otrzymują dożywocie.

jęz. łac.

329

k. 261

Warszawa, 25 czerwca

Król pozwala Walentemu Ługowskiemu i Annie Makowieckiej, jego żonie, którzy potrzebują drewna wszelkiego rodzaju na budynki i inne potrzeby, dożywotnio je wycinać i wynosić z lasów starostwa buskiego do ich wsi Kozłów i Kupce¹, bez szkody jednak dla tych lasów i za wiedzą starosty. Co poleca Stanisławowi Tarnowskiemu, kasztelanowi sandomierskiemu, staroście stobnickiemu i buskiemu.

jęz. łac.

¹ W województwie bełskim i powiecie buskim.

330

k. 261v.–262

Warszawa, 25 czerwca

Król stwierdza, że Jan Ligęza z Bobrku, dworzanin królewski, zeznał przed aktami kancelarii, iż zapisuje Sebastianowi Montelupiemu dług 200 złotych na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, i zobowiązuje się pod wadium 200 złotych, że zapłaci go do 25 VII (*pro festo Sancti Jacobi Apostoli proxime venturo*) przed aktami grodzkimi krakowskimi. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed jakimkolwiek sądem lub urzędem w Królestwie. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

*jęz. łac.***331**

k. 262–262v.

Warszawa, 26 czerwca

Król daje Janowi Kurowskiemu, muzykowi królewskiemu, pensję roczną 32 złote z żupy wielickiej po śmierci Wawrzyńca Służowa, masztalera. Podaje to do wiadomości Hiacynta Młodziejowskiego, podskarbiego nadwornego koronnego, starosty krzeczowskiego i piaseczyńskiego, oraz Mikołaja Korycińskiego, administratorów żup krakowskich.

*jęz. łac.***332**

k. 262v.–263

Warszawa, 27 czerwca

Król daje Stanisławowi Górskiemu, żołnierzowi–weteranowi, który posiadał wieś królewską Sapow w powiecie halickim w starej sumie, dożywocie *in solidum* z jego żoną Dorotą Błudnicką, z racji którego upada czwarta część zapisu na tej wsi.

jęz. łac.

333

k. 262–263v.

Warszawa, 27 czerwca

Król pozwala Bernardowi Boguszowi, staroście zwoleńskiemu, na cesję wsi królewskiej Brzezinki w starostwie radomskim na rzecz Wojciecha Bogusza, brata rodzonego, który dostaje dożywocie pod warunkiem wnoszenia kwarty¹.

jęz. łac.

¹ Regest w: Regesty Metryki, nr 150.

334

k. 264–264v.

Warszawa, 27 czerwca

Król pozwala Bernardowi Boguszowi, staroście zwoleńskiemu, na cesję wsi królewskiej Tczów w starostwie radomskim na rzecz Krzysztofa Bogusza, brata rodzonego, który otrzymuje dożywocie pod warunkiem wnoszenia kwarty¹.

jęz. łac.

¹ Regest w: Regesty Metryki, nr 149.

335

k. 264–264v.

Warszawa, 27 czerwca

Król pozwala Bernardowi Boguszowi, staroście zwoleńskiemu, na cesję wsi królewskiej Rawica w starostwie radomskim na rzecz Jerzego Bogusza, brata rodzonego, który otrzymuje dożywocie pod warunkiem wnoszenia kwarty¹.

jęz. łac.

¹ Regest w: Regesty Metryki, nr 151.

336

k. 264v.–265v.

Warszawa, 30 czerwca

Król pozwala Jerzemu Mniszchowi z Wielkich Kuńczyc, wojewodzie sandomierskiemu, staroście sokalskiemu i samborskiemu, na cesję wsi królewskich: Olchowce z folwarkiem Zasańskim i młynem na rzece San naprzeciw miasta Sanok, Posada, Tyrawa z żupą solną, Międzybro-

dzie, Trepca, wsie podgórskie Szczawne, Turczańskie, Mików, Smolnik, Michowa Wola, Maniów, Szczurbanówka, Bannica, Zubieńskie, Łubków, Bolcica, Czystohorb, Komańcza, Jawornik, Rzepiedza, Wołosata ze starostwa sanockiego, folwarki, wójtostwa, cła, na rzecz jego starszego syna (*natu maior*) Stefana Jana, który otrzymuje dożywocie z wyjątkiem tych wsi tenuty beskiej, które nie są wymienione, pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

337

k. 265v.–266v.

Warszawa, 30 czerwca

Król, ponieważ po śmierci Mikołaja Herburt z Fulsztyna, kasztelana przemyskiego i starosty lwowskiego, należy mianować innego starostę lwowskiego, daje dożywocie na starostwie z jurysdykcją, zamkiem, miastami, przedmieściami, folwarkami, wsiami, cłami, młynami, wójtostwami, sołectwami, kuźnicami itd., Jerzemu Mniszchowi z Wielkich Kuńczyc, wojewodzie sandomierskiemu, staroście sanockiemu, samborskiemu, sokalskiemu, zasłużonemu dla królów Zygmunta Augusta i Stefana w sprawach wojskowych, potem senatorowi zasłużonemu dla obecnego króla, a po jego koronacji obdarzonemu godnością wojewody, pod warunkiem wnoszenia kwarty, dostarczania do dworu królewskiego dwustu wołów rocznie otaksowanych po 8 złotych. Co podaje się do wiadomości dygnitarzy, urzędników i całej szlachty ziemi lwowskiej¹.

jęz. łac.

¹ Zmarł III/IV 1593 (U III/1, nr 1678).

338

k. 266v.–267

Warszawa, 30 czerwca

Król darowuje Adamowi Młodawskiemu pusty plac pod bramą w mieście Nowa Parnawa, przypadły królowi jako kaduk po śmierci Jana Szmifura, dwa haki puste zwane Bremen i Janost, które przypadły królowi jako kaduk, oraz prawo połowu na rzece Parnawa.

jęz. łac.

339

k. 267–267v.

Warszawa, 30 czerwca

Król pozwala Piotrowi Grotowskiemu cedować wójtostwo w mieście królewskim [...] ¹ oraz grunt Horostków nad rzeką Lipa i drugi Podczapińce i Pogroda z dwoma kmieciami w starostwie halickim, na rzecz Waleriana Grotowskiego, jego brata, który dostaje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ Tu chodzi o Rohatyn, o czym świadczy inwentarz tego starostwa z 1574 r. (zob. ASK, LVI R2/II, k. 16 n).

340

k. 267v.–268

Warszawa, 30 czerwca

Król zachowuje Wojciecha Krczonowskiego, zasłużonego wojskowo dla jego poprzedników, i jego żonę Elżbietę w dożywotnim posiadaniu łana zwanego Bielawski we wsiach królewskich Mystków i Mszalnica ¹, który — zastawiony w starej sumie — wykupił od Matsa Ferdy. Po ich śmierci łan będzie podlegał wykupowi.

jęz. łac.

¹ Wsie starostwa nowosądeckiego, w województwie krakowskim, powiecie sądeckim.

341

k. 268–268v.

Warszawa, 28 czerwca

Król stwierdza, że Wojciech Witkowski, woźny ziemski generalny, zeznał przed aktami kancelarii, iż dziś przeniósł i potwierdził pozew wniesiony do grodu łukowskiego przez Mikołaja Przeuskiego, tenutariusza w Mścibrodach ¹, przeciw Bartłomiejowi Zaliwskiemu, staroście warszawskiemu, z terminem do dnia 5 VII (*feria secunda post festum SS. Petri et Pauli Apostolorum proxime venturo*), na mocy prawa otrzymanego od Mikołaja Mniszcha, starosty łukowskiego, wynikającego z długu 767 złotych zapisanego staroście łukowskiemu przed aktami grodzkim warszawskimi pod wadium, na jakiś czas i na wieś Tarchomin ², i podał to do wiadomości jego słudze, czyli faktorowi. Król na prośbę pozwanego poleca relację woźnego wpisać do akt kancelarii.

Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łączyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ Mścibrody — brak takiej wsi na Mazowszu i w województwie lubelskim.

² Wieś w ziemi i powiecie warszawskim.

342

k. 268v.–269v.

Warszawa, 1 lipca

Król na prośbę Bartłomieja Ossowińskiego, chorego w Warszawie, wyznaczył Pawła Koszutskiego do odebrania od niego zeznania. Koszutski w imieniu Ossowińskiego zeznał przed aktami kancelarii, iż zapisuje swej żonie Helenie, córce Stanisława Cieciszowskiego, kwotę 2000 złotych wiana i drugą kwotę 2000 złotych przywianku na połowie swych wsi Ossowno, Dobre, Rudzienko, Rudno, Randa z młynami i kuźnicą w powiecie liwskim, które ma na podstawie podziału z Zygmuntem Ossowińskim, podkomorzym liwskim, i bratankami oraz na połowie innych swych dóbr. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łączyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

343

k. 269v.–270

Warszawa, 1 lipca

Król stwierdza, że Paweł Koszutski, sekretarz królewski, na prośbę chorego Bartłomieja Ossowińskiego, w jego imieniu zeznał przed aktami kancelarii, iż Ossowiński wszystkie swe dobra ruchome, to znaczy srebro, klejnoty, perły, zboża, stada bydła, sprzęty domowe, sumy w gotówce i przez pewne osoby zapisane kontraktami na ich dobrach, darowuje swej żonie Helenie Cieciszowskiej. Zapisy wiążące przynosi na nią. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

344

k. 270v.

Warszawa, 1 lipca

Król stwierdza, że Paweł Koszutski, sekretarz królewski, na prośbę chorego Bartłomieja Ossowińskiego, w jego imieniu zeznał przed aktami kancelarii, iż powierza opiekę nad Pawłem, Maryną i Zofią, swym synem i córkami z Heleny Cieciszowskiej, Andrzejowi Cieciszowskiemu i Andrzejowi Dobrzyńickiemu, którzy mają jego dzieci kształcić, zachować w dobrych obyczajach, administrować dobrami. Gdy syn dojdzie do lat sprawnych, a wspomniane panny zostaną wydane za mąż, przekażą mu administrowanie dobrami. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

*jęz. łac.***345**

k. 271–271v.

Warszawa, 1 lipca

Król stwierdza, że królowa Anna, jego ciotka, pozwoliła Michałowi Woronieckiemu, by przekazał swe prawo dożywotnie do wsi królewskich Brunów, Bożejewo, Kalinów i Ruda¹ swemu zięciowi Jakubowi Pilchowskiemu, dworzaninowi królewskiemu, zasłużonemu w wyprawach wojennych za króla Stefana i obecnie oraz podczas sejmów. Król aprobuje zgodę swej ciotki i pozwala, by cesja została dokonana. Pilchowski otrzymuje dożywocie.

jęz. łac.

¹ W ziemi i powiecie wiskim województwa mazowieckiego.

346

k. 271v.–272

Warszawa, 1 lipca

Król stwierdza, że w imieniu Wawrzyńca Miśkowego, Michała oraz Fedora Fedkowego Hołowczonych, synów i braci stryjecznych ze wsi Sprynia w starostwie samborskim, przedstawiono mu dokument papierowy Jerzego Mniszcha z Wielkich Kuńczyc, wojewody sandomierskiego i ekonoma samborskiego, z jego podpisem i pieczęcią, wysta-

wiony w Dembowcu 14 IV 1593, którym Mniszech pozwala Waškowi Myszkowemu i Michałowi, Fedorowi, synowi Fedki, Hołowczonym, braciom stryjecznym, posiadaczom połowy wójtostwa we wsi królewskiej Sprynia należącej do starostwa samborskiego, wykopać łan roli z surowego korzenia, na którym to łanie mają osadzić komorników albo zagrodników, którzy będą zwolnieni od opłat. Pozwala im też postawić nowy młyn, karczmę i folusz. Król aprobeuje i potwierdza dokument. Wymienieni dostają dożywocie. Po ich śmierci wspomniane dobra będą podlegały wykupowi.

jęz. jęz. łac. pol.

347

k. 272–272v.

Warszawa, 3 lipca

Król pozwala Zofii Niemściance, narzeczonej Bartłomieja Buchowieckiego, by po ślubie za zgodą swego męża mogła cedować pensję 200 złotych z żup krakowskich, którą wyznaczył jej król Stefan, Janowi Niemście, dworzaniowi–trukczaszemu królewskiemu (*dapiferi et aulici nostri*), swemu bratu rodzonemu, który otrzymuje dożywocie.

jęz. łac.

348

k. 272v.–273

Warszawa, 3 lipca

Król pozwala Mikołajowi Herburtowi z Fulsztyna cedować młyn i staw we wsi Strzałeckie w powiecie lwowskim na rzecz Jana Trzecieckiego, który otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci młyn i staw będą podlegać wykupowi.

jęz. łac.

349

k. 272–273v.

Warszawa, 4 lipca

Król pozwala Piotrowi Gradowskiemu cedować urząd chorążego sochaczewskiego Rochowi Sierakowskiemu. Co podaje się do wiadomości szlachty powiatu sochaczewskiego.

jęz. łac.

350

k. 273v.–274

Warszawa, 5 lipca

Król daje Jerzemu Mniszchowi z Wielkich Kuńczyc, wojewodzie sandomierskiemu, staroście lwowskiemu, samborskiemu, bardzo zasłużonemu, który niedawno otrzymał starostwo lwowskie, dożywocie *in solidum* z Jadwigą Tarłówną, jego żoną, na mieście Szczyrzec z przedmieściami i wsiami (przedmieścia Łany i Piaski, wsi Dupczany, Krasow, Brody, Polany, Demnia, Łubiany, Humieniec, Poplegany, Mikucice, Porsna i Skniłów)¹, pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

¹ W województwie ruskim, ziemi i powiecie lwowskim. Niektóre nazwy wsi są przekręcone (przez pisarza?): Dupczany to Dobrzany, Mikucice to Michońcycze, Poplegany to Popielany.

351

k. 274–274v.

Warszawa, 5 lipca

Król stwierdza, że Krzysztof Dzierżek, sekretarz i dworzanin królewski, zasłużony dla króla i jego poprzedników, cedował niegdyś Andrzejowi Samborowi, synowi Andrzeja, burmistrzowi lwowskiemu, wieś Zniesienie i pasiekę w województwie ruskim pod zamkiem lwowskim¹, a teraz pozwala Samborowi na cesję tejże wsi i pasieki na rzecz Dzierżka, który otrzymuje dożywocie pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

¹ 8 VI 1592 król aprobował cesję na rzecz Sambora (*Sumariusz VI*, nr 179).

352

k. 274v.–275

Warszawa, 6 lipca

Król pozwala Janowi Bełżeckiemu, swemu dworzaninowi, na cesję koniuszostwa przemyskiego i wsi Starzawa należącej do tego urzędu, pensji 80 grzywien lub 50 panwi (*tunae*) soli z żup samborskich na rzecz Mikołaja Bełżeckiego, jego bratanka, co podaje się do wiadomości dygnitarzy, urzędników i szlachty ziemi przemyskiej.

jęz. łac.

353

k. 275–276

Warszawa, 6 lipca

Król daje Janowi Firlejowi z Dąbrowicy, podskarbiemu koronnemu, dożywocie na starostwie lubelskim, które powróciło do dyspozycji króla po śmierci Jana hrabiego Tęczyńskiego, kasztelana wojnickiego¹, z jurysdykcją, zamkiem, wsiami, folwarkami, stawami, młynami itd. Pod warunkiem wnoszenia kwarty i 3000 złotych królowej Annie, żonie króla, na jej prywatne potrzeby.

jęz. łac.

¹Zmarł 1 I 1593 (zob. dok. nr 12).

354

k. 276–276v.

Warszawa, 5 lipca

Król pozwala [...] Moszczyńskiej, wdowie po Mikołaju Mościńskim, na cesję wsi Kikol w ziemi dobrzyńskiej, powiecie lipnowskim, na rzecz Stanisława Karnkowskiego, dworzanina królewskiego, zasłużonego w służbie, który otrzymuje dożywocie. Jeśli wieś była obciążona starą sumą¹, z racji dożywocia upada czwarta część zapisu, jeśli nie — ma wnosić kwartę.

jęz. łac.

¹Według lustracji 1565 połowa wsi była królewska, obciążona starą sumą, a użytkownikiem był Jerzy Moszczeński (*Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1564–1565*, wyd. A. Tomczak, t. II, Bydgoszcz 1963, s. 270); w maju 1565 r. dożywocie otrzymał Piotr Moszczeński (MRPS V, 3194).

355

k. 276v.–277

Warszawa, 6 lipca

Król stwierdza, że Stanisław Rózicki zeznał przed aktami kancelarii, iż ustanawia swym pełnomocnikiem Grzegorza Rózickiego, swego brata rodzonego, który ma dysponować jego domem dziedzicznym, co również dotyczy jego braci i siostry rodzonej. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

356

k. 277–277v.

Warszawa, 6 lipca

Król stwierdza, że Walenty Golecki zeznał przed aktami kancelarii, iż ustanawia swym pełnomocnikiem swego brata rodzonego Jana do dysponowania jego domem w mieście królewskim Krakowie na ulicy Świniej, który dostał od króla jako kaduk. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

*jęz. łac.***357**

k. 277v.–278

Warszawa, 7 lipca

Król darowuje mieszkańcom miasta Lemzel w Inflantach, którzy dostali od króla Stefana hak ziemi do wspólnego użytku, kawałek gruntu zwany Putitzanland, który mają w posiadaniu od wielu lat, a który przypadł królowi jako kaduk. Ponieważ w karczmach na przedmieściach miasta, licznie uczęszczanych, podają alkohol (*propinent*) w dni świąteczne, król daje magistratowi możliwość zabronienia tego, jeśli będzie taka potrzeba. Potwierdza miastu wolności i immunitety, które otrzymało od króla Stefana.

*jęz. łac.***358**

k. 278–279

Warszawa, 12 lipca

Król, ze względu na zasługi, pozwala Stanisławowi Przyjemskiemu, marszałkowi nadwornemu koronnemu, staroście konińskiemu, na cesję starostwa konińskiego na rzecz Andrzeja Przyjemskiego, sekretarza królewskiego, jego bratanka, który otrzymuje dożywocie, pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

359

k. 279–279v.

Warszawa, 20 lipca

Król, pod warunkiem uczynienia cesji przed aktami grodzkimi, pozwala Annie Stawińskiej na cesję wsi Kluszow w starostwie bełskim na rzecz Wojciecha Poniatowskiego, jej syna, zasłużonego dla poprzedników króla w wyprawach wojennych, i jego żony Małgorzaty Wilczkówny pod warunkiem wnoszenia kwarty.

*jęz. łac.***360**

k. 279v.–280

Warszawa, 20 lipca

Król daje Wojciechowi Kaczkowskiemu, dworzaninowi–komornikowi (*cubiculario nostri*), który od wielu lat służył królowi Stefanowi i obecnemu królowi¹, dożywocie na młynie we wsi królewskiej Kłotka w starostwie grudziądzkim² po śmierci Jakuba Holszewskiego. Kaczkowski dostaje dożywocie. Po jego śmierci młyn będzie podlegał wykupowi.

jęz. łac.

¹ Służył na dworze od 10 XI 1578 (*Ordynacja dworu Zygmunta III z 1589 roku*, opr. K. Chłapowski, Warszawa 2004, s. 86).

² W województwie i powiecie chełmińskim.

361

k. 280–280v.

Warszawa, 20 lipca

Król daje dożywocie na sołectwie we wsi Bebło w starostwie ojcowskim, podległe dyspozycji króla i pozostające w posesji kogoś, kto nie ma do tego prawa, Krzysztofowi Śmiatkowskiemu, pisarzowi kancelarii królewskiej, który otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci sołectwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

362

k. 280v–281

Warszawa, 20 lipca

Król pozwala Marcinowi Suffczyńskiemu na cesję wójtostwa we wsi królewskiej Gosław w tenucie osieckiej¹ na rzecz Jakuba Suffczyńskiego, jego syna, który otrzymuje dożywocie.

jęz. łac.

¹ W województwie mazowieckim, ziemi czerskiej, powiecie garwolińskim.

363

k. 281–282v.

Warszawa, 22 lipca

Król stwierdza, że w imieniu Jana Zamoyskiego, hetmana wielkiego i kanclerza koronnego, starosty bełskiego, malborskiego, dorpackiego, knyszynskiego, międzyrzeckiego, grodeckiego i jaworowskiego, przedstawiono mu dokument Jakuba, metropolity halickiego, wystawiony w Szczepieszynie 16 I (*feria quarta proxima post Octavas Epiphaniae Domini*) 1398, z jego podpisem i pieczęcią, w którym arcybiskup stwierdza, że Dymitr, dziedzic Goraja i Szczepieszyna, marszałek Królestwa, zeznał, iż Ludwik, król Węgier, darował mu powiat szczepieszynski, a król Jagiełło donację tę potwierdził¹. Dymitr stwierdził też, że on i cała ludność powiatu szczepieszynskiego podlegają kościołowi w Haliczu. Arcybiskup, za zgodą Jakuba, archidiacona halickiego, i innych prałatów tej diecezji, czyni zadość temu życzeniu, wyznacza dziesięcinę od każdego łanu kmiecego w wysokości sześciu groszy praskich płatną około św. Marcina, oraz sześć groszy praskich na rzecz kościoła parafialnego św. Mikołaja w Szczepieszynie. Szlachta powiatu ma płacić dziesięcinę w wysokości według swego uznania, świadkowie: Jan, pleban w Szczepieszynie, Stanisław, pleban w Goraju, Leonard, wikariusz generalny franciszkanów w ziemi ruskiej, Janusz ze Zdanowa, Mikołaj z Latyczyna, Zbyszko z Targowicy i inni². Król dokonuje transumptu dokumentu.

jęz. łac.

¹ Chodzi o dokument z 26 VII 1377 (*Kodeks Dyplomatyczny Małopolski*, t. III, wyd. F. Piekosiński, Kraków 1887, nr 893) i aprobatę Jagiełły z 11 IV 1387 (MRPS IV, supl. 324).

² Dokument wydany *in extenso* z wpisu w aktach parafii w Szczepieszynie (ZDM IV, nr 136; M. Stankowa, s. 72–73); Zdanów — wieś koło Zamościa, Latyczyn — nad rzeką Gorajec, Targowica — w województwie lubelskim.

364

k. 282v.–284

Warszawa, 22 lipca

Król stwierdza, że w imieniu Jana Zamoyskiego, hetmana wielkiego i kanclerza koronnego, starosty bełskiego, malborskiego, dorpackiego, knyszyńskiego, międzyrzeckiego, grodeckiego i jaworowskiego, przedstawiono mu dokument Aleksandra, Mikołaja i Andrzeja, braci rodzonych ze Stojanic¹, z ich podpisami i pieczęciami, wystawiony w Szczebrzeszynie 28 I (*feria sexta proxima post die Conversionis B. Pauli Apostoli*) 1401, w którym stwierdzają, że w dziedzinie swej zwanej Deszkowska Wola, w powiecie ich szczebrzeskim [dziś szczebrzeszyńskim], nad rzeką Wieprz, graniczącej z wsiami Miszaków i Bodaczów, pozwalają lokować wieś, sprzedają sołectwo Bartłomiejowi, synowi zmarłego Hanki Górskiego z powiatu sandomierskiego, przeznaczają mu siedem łanów na prawie niemieckim, z których dwa przyłączają do sołectwa. Kmiecie otrzymują dwadzieścia lat wolnizny, po których upływie będą płacić czynsz na św. Marcina, dziesięcinę po 6 groszy, sołtys i kmiecie będą płacić dziesięcinę snopową w wysokości trzech snopków: jednego pszenicy, jednego żyta, jednego owsa z tytułu missaliów, czyli mesznego, na rzecz Jana, plebana kościoła św. Mikołaja w Szczebrzeszynie. Sołtys ma pobierać sześć denarów za sądzenie, trzy denary od kar, otrzymuje karczmę z połową łąki zwanej Rudki, prawo połowu ryb w sadzawce zwanej Brodna. Oprócz tego sołtysovi przysługuje obstawka na rzece poniżej młyna, prawo wyrębu w lasach na swoje potrzeby, dziedzina Nieliszów na prawie dziedzicznym. Sołtys ma służyć w wyprawach wojennych z kuszą (*ballista*), w cztery konie². Król dokonuje transumptu dokumentu.

jęz. łac.

¹ Stojanice — wieś w ziemi przemyskiej. Byli to bratankowie i dziedzice Dymitra z Goraja.

² Edycja wpisu tego dokumentu *in extenso*: ZDM V, nr 1153.

365

k. 284

Warszawa, 22 lipca

Król stwierdza, że Szymon Dzikowski, dworzanin–komornik (*cubicularius noster*), zeznał przed aktami kancelarii, iż otrzymał darowiznę dóbr

po zmarłym Andrzeju Bebnowicu, czyli Mazurze, przedmieszczanie lwowskim, i z tego tytułu miał sprawę z Wojciechem, synem Andrzeja, i jego opiekunami, która została wniesiona do sądu królewskiego. Ponieważ otrzymał od wspomnianego Wojciecha satysfakcję, rezygnuje na jego rzecz z dóbr ruchomych i nieruchomości otrzymanych po śmierci jego ojca. Ustanawia starszego ławnika sądu ławniczego lwowskiego swym pełnomocnikiem w tej sprawie. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łączycznego, podkanclerzego koronnego.
jęz. łac.

366

k. 284v.–285

Warszawa, 24 lipca

Król stwierdza, że Elżbieta z Fulsztyna, wdowa po Stanisławie Lanckorońskim z Brzezia, kasztelanie halickim¹, protestuje przed aktami kancelarii. W Warszawie otrzymała wiadomość o niedającym się przewidzieć wypadku Mikołaja Lanckorońskiego z Brzezia, syna wspomnianego kasztelana halickiego i opiekuna dzieci tego kasztelana, na moście na rzece Pilczy przy Nowym Mieście w ziemi rawskiej. Z powodu uszkodzenia tego mostu wóz z wieloma rzeczami spadł z tego mostu i utonął. Wśród innych rzeczy były tam dokumenty i przywileje dotyczące dóbr królewskich i dziedzicznych, które wspomniany Mikołaj Lanckoroński otrzymał dla swych dzieci i innych osób. Lanckorońska składa ten protest, zachowując sobie pełny spis tego, co zostało utracone, i prosi o odnowienie tych dokumentów. Król przyjmuje to zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łączycznego, podkanclerzego koronnego.
jęz. łac.

¹ Zmarł przed 26 VII 1592 (*Sumariusz VI*, nr 285). Chodzi o Elżbietę Herburt.

367

k. 285v.–286

Warszawa, 24 lipca

Król stwierdza, że Wawrzyniec Gembicki, prepozyt osiecki¹, sekretarz królewski, zeznał przed aktami kancelarii, iż aprobejuje i potwierdza kon-

trakt, z jego podpisem i pieczęcią, który zawarł w Osieku 6 VII (*die Transfigurationis Domini*) 1592 z Hieronimem Mieleckim, starostą sandomierskim. Zabezpiecza go na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomych, pod wadium 800 złotych. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem zadwornym. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.
jęz. łac.

¹ Chodzi o miasto Osiek w województwie i powiecie sandomierskim.

368

k. 286–287

Warszawa, 25 lipca

Król stwierdza, że do akt kancelarii został wniesiony dokument pergaminowy króla Stefana, z jego pieczęcią i podpisem, wystawiony w Lublinie 10 X 1583, w którym król daje Marcinowi Drzewieckiemu, tenentariuszowi lubocheńskiemu, zasłużonemu dla króla i jego poprzedników, który otrzymał od króla Zygmunta Augusta dożywocie na dobrach królewskich Lubocheń (zastawionych w starych sumach) ze wszystkimi wsiami do nich należącymi¹, i jego żonie Zofii Padniewskiej dożywocie na tych dobrach z warunkiem ich wykupu². Król poleca wpisać ten dokument do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.
jęz. łac.

¹ Chodzi o dożywocie z 18 I 1556 (MRPS V, nr 7348).

² MK 123, k. 423–424; tenuta leżała w województwie łęczyckim, powiecie brzezińskim.

369

k. 287v.

Warszawa, 25 lipca

Król daje Gabrielowi Gładyszowi dożywocie na sołectwie, czyli wójtostwie, we wsi królewskiej Klikoszowa w tencie nowotarskiej po śmierci Klikoszewskiego¹. Po jego śmierci sołectwo będzie podlegało wykupowi.
jęz. łac.

¹ 10 V 1588 Jan Pieniążek, podczaszy koronny, otrzymał konsens na wykup sołectwa z rąk Stanisława Klikoszewskiego zwanego Wilk (*Sumariusz III*, nr 382).

370

k. 287v.–288

Warszawa, 25 lipca

Król stwierdza, że Rafał Streptowski, sekretarz królewski, ceduje swój grunt opuszczony w mieście królewskim Łuck, między domem Jaczka Popowicza, mieszczanina łuckiego, i ulicą żydowską, Andrzejowi Bieleckiemu.

jęz. łac.

371

k. 288–288v.

Warszawa, 26 lipca

Król stwierdza, że Michał Nenke, kupiec krakowski, zeznał przed aktami kancelarii, iż jako zaspokojenie pretensji z tytułu długu wobec Baltazara Dziembowskiego przenosi na jego osobę kwotę 60 złotych zapisaną mu przez Tomasza Kolbę, mieszczanina i garbarza krakowskiego. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

372

k. 288v.–289

Warszawa, 25 lipca

Król stwierdza, że Mikołaj Kiszka, starosta drohicki, cedował wieś Skiwy i osiem łanów w starostwie drohickim Wojciechowi Wierzbowskiemu, swemu słudze. Król aprobuje cesję, daje Wierzbowskiemu dożywocie pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

373

k. 289–289v.

Warszawa, 26 lipca

Król pozwala Malcherowi Pukińskiemu, synowi zmarłego Sebastiana Pukińskiego, przejąć wójtostwo we wsi Pukinino w starostwie rawskim z rąk Marcina, Łukasza, Jana i Piotra Pukińskich, braci rodzonych, synów zmarłego Sebastiana. Pukiński dostaje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

374

k. 289v.–290

Warszawa, 26 lipca

Król stwierdza, że Mikołaj de Grigis, Włoch, mieszczanin warecki, zeznał przed aktami kancelarii, iż ponieważ dobra jego żony Zofii, córki Wacława Osieleka, są obiektem pożądania, a także na wypadek jego śmierci czyni rozporządzenie. Gdyby jego żona nie mogła swobodnie podejmować decyzji, po jego śmierci zapisuje jej połowę swych dóbr ruchomych i nieruchomości wraz z sumami zapisanymi kontraktami rozmaitym osobom. Jeśli jego żona umrze, zostawiając legalne potomstwo, dobra powinny przypaść osobom przez nią wskazanym w testamencie z wyjątkiem 50 złotych, które Zofia zapisała mężowi. Jeśli jego żona umrze bez legalnego potomstwa, kwota będzie wypłacona jej krewnym. Jeśli Mikołaj de Grigis będzie miał z żoną potomstwo, ona zamiast połowy dóbr otrzyma 200 złotych lub ruchomości. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

375

k. 290–290v.

Warszawa, 26 lipca

Król stwierdza, że Zofia, żona Mikołaja de Grigis, zeznała przed aktami kancelarii przez Augustyna Postrzygacza, mieszczanina wareckiego, swego opiekuna, przybranego do tego aktu i zatwierdzonego przez króla, iż przyjmuje postanowienia uczynione dziś przed aktami kancelarii przez jej męża, ponieważ jej mąż nie otrzymał posagu, a podjął postanowienia dotyczące jego dóbr. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

376

k. 290v.–291

Warszawa, 26 lipca

Król pozwala Bartłomiejowi Zaliwskiemu, staroście warszawskiemu, na cesję starostwa warszawskiego z jurysdykcją i wsiami do niego należącymi na rzecz Stanisława Zaliwskiego, chorążego liwskiego,

dworzanina królewskiego, jego syna, który otrzymuje dożywocie z zastrzeżeniem pewnych kwater w zamku warszawskim na czas każdego przybycia króla. Co podaje się do wiadomości dygnitarzy, urzędników i całej szlachty województwa mazowieckiego.
jęz. łac.

377

k. 291v. Warszawa, 26 lipca
Król pozwala Stanisławowi Mierzanowskiemu na przejęcie¹ wójtostwa w mieście królewskim Małogoszcz z rąk obecnych posesorów, których imiona i nazwiska król chce poznać. Mierzanowski otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.
jęz. łac.

¹ W nagłówku widnieje „*consensus ad cedendum*”.

378

k. 291v.–292v. Warszawa, 26 lipca
Król daje Hieronimowi Bużeńskiemu, kasztelanowi sieradzkemu, ze względu na jego zasługi, dożywocie *in solidum* z jego żoną Ewą z Wilkowic, na wójtostwie szadzkowskim¹. Po ich śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.
jęz. łac.

¹ Chodzi o Szadek w województwie sieradzkim, powiecie szadzkowskim, i o Ewę Trepkównę z Wilkowiecka w powiecie lelowskim województwa krakowskiego.

379

k. 292v.–293 Warszawa, 26 lipca
Król darowuje przypadły mu jako kaduk zniszczony dom zwany Fiszrowski w mieście Parnawa przy rynku z dwoma placami, dwoma ogrodami i dwoma sadzawkami, w których są łośosie, i pastwiskiem Baltazarowi Wysockiemu. Podaje to do wiadomości urzędów miejskiego i grodzkiego w Parnawie.
jęz. łac.

380

k. 293–293v.

Warszawa, 28 lipca

Król pozwala Barbarze Telefusowej, wdowie po Jerzym Telefusie, cedeować wieś królewską Domanów i grunt zwany Uroczysko, jazy, połowę wsi Poteremce, grunt, czyli uroczyska Śliwna i Kołodziejówka, obciążone starą sumą, oraz wieś Lisiec, wolną od zapisu¹, na rzecz jej syna Wojciecha Talafusa i jego żony², którzy otrzymują dożywocie *in solidum*, pod warunkiem upuszczenia czwartej części zapisu i wnoszenia kwarty ze wsi Lisiec.

jęz. łac.

¹ W województwie podolskim, powiecie kamienieckim.² W nagłówku widnieją: Jerzy Ta(e)lefus i jego żona Agnieszka.**381**

k. 293v.–294

Warszawa, 26 lipca

Król pozwala Janowi Gniewoszowi, staroście latowickiemu, przejąć kuźnicę w starostwie latowickim¹ z rąk Zofii Komorowskiej lub innych osób, które mają do niej prawo. Gniewosz otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci kuźnica będzie podlegała wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie mazowieckim, powiecie garwolińskim.**382**

k. 294–294v.

Warszawa, 28 lipca

Król pozwala Gabrielowi Tęczyńskiemu na cesję wójtostwa w mieście królewskim Hrubieszów na rzecz Mikołaja Dačboga, który otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

383

k. 294v.–295

Warszawa, 27 lipca

Król pozwala burmistrzowi, rajcom i ławnikom miasta królewskiego Częstochowa na cesję wójtostwa w Częstochowie na rzecz Krzysztofa

Stradomskiego, podstarościego olsztyńskiego, i jego żony Anny Wilkockiej, którzy otrzymują dożywocie. Po ich śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

384

k. 295–295v.

Warszawa, 28 lipca

Król legitymuje Macieja Rosforowskiego, naturalnego syna Macieja Rosforowskiego i Barbary, nadaje mu prawa przysługujące plebejuszowi i mieszczaninowi.

jęz. łac.

385

k. 296–296v.

Warszawa, 30 lipca

Król stwierdza, że Marcin Chmielewski, pisarz kancelarii królewskiej, zeznał przed aktami kancelarii, iż na podstawie konsensu królewskiego na przejęcie sołectwa, czyli wójtostwa, we wsi Winary w starostwie kaliskim cedował je Janowi Cieleckiemu, dziedzicowi Wielanowa, pisarzowi grodzkiemu kaliskiemu. Król aprobeuje cesję, daje Cieleckiemu prawo przejęcia sołectwa z rąk obecnych posesorów oraz dożywocie. Po jego śmierci sołectwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

386

k. 296v.–297

Warszawa, 30 lipca

Król uwalnia domy Jakuba Schopowieja, harcerza królewskiego (*stipatori nostri*), w mieście królewskim Lubowla w starostwie spiskim, stojące z jednej strony między domami Jana Febriego i Baltazara Szczepanowskiego, z drugiej domami Wawrzyńca Kunskiego i Pawła Hevlsisza, z ich przyległościami, to znaczy gruntami, łąkami, ogrodami, polami, chmielnikami i folwarkami, od wszelkich czynszów i ciężarów na rzecz grodu i miasta tak zwyczajnych, jak i nadzwyczajnych. Dożywotnio zwalnia Schopowieja i jego żonę od obowiązku dostarczania

plonów do zamku na cele wojskowe. Podaje to do wiadomości starosty spiskiego, burmistrza, rajców, wójta i ławników miasta Lubowli.
jęz. łac.

387

k. 297–298v.

Warszawa, 30 lipca

Król stwierdza, że Jan Oberhoff, sekretarz miasta Rygi, w imieniu senatu miasta, odwołując się do skarg składanych przed kardynałem¹ oraz namiestnikiem wendeńskim², protestuje przed aktami kancelarii przeciw księciu Kurlandii i Semigalii. Książę nie może domagać się prawa użytkowania rzeki Duma, ponieważ zostało ono przyznane przez królów magistratowi ryskiemu. Co więcej, jeśli książę przez przywileje lub inną drogą będzie to czynił, senat zaprotestuje. Także jeśli książę zbuduje na brzegu rzeki przeszkodę. Również jeśli książę siłą lub wbrew prawu będzie szkodził temu, co z fundacji króla Stefana zostało umieszczone dla ochrony portu w Rydze. Podobnie jeśli inny port poza Rygą będzie pobierał portowe. Protestuje przeciw cłu ustanowionemu przez księcia na rzece Asza, domaga się respektowania granic ustalonych przez kardynała³, protestuje przeciw przyjmowaniu zbóż w porcie Mitawa bez akcyzy, postępowaniu księcia i jego poddanych wobec obywateli Rygi, wszelkim wniesionym przeciwko nim pozwom i dekretem itd.⁴ Król przyjmuje protest i poleca wpisać go do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ Jerzy Radziwiłł, biskup krakowski, namiestnik Inflant w latach 1582–1584 (U IX, nr 9).

² Jan Farenbach, prezydent wendeński 1585–1598 (U IX, nr 51). Rzeka Duma to Dźwiņa.

³ Jerzego Radziwiłła, namiestnika Inflant (zob. przyp. 1).

⁴ A. Ziemiańska (*Ryga w Rzeczypospolitej i państwie polsko-litewskim (1581–1621)*, Toruń 2008, s. 203) pisze o tym, że miasto wielokrotnie zwracało się do króla o rozstrzygnięcie sporów z Kurlandią dotyczących handlu, granic i jurysdykcji nad rzeką Duma, ale nie zna tego dokumentu.

388

k. 298v.–299

Warszawa, 31 lipca

Król pozwala Mikołajowi Opackiemu, dworzaninowi królewskiemu, na cesję wsi królewskich Turowica, czyli Tarchowica, Zakrzewce i Tuczempy w województwie ruskim, powiatach halickim i kołomyjskim, z sumami nich zapisanymi, na rzecz Gabriela hrabiego Tęczyńskiego, który otrzymuje dożywocie, z racji którego upada czwarta część zapisu na tych wsiach.

jęz. łac.

389

k. 299–299v.

Warszawa, 31 lipca

Król stwierdza, że królowa Anna, jego ciotka, jako posesorka dóbr oprawnych na Mazowszu i Podlasiu, dokumentem wystawionym w Warszawie 5 I 1582 udzieliła Sebastianowi Leszczyńskiemu i jego żonie Jadwidze Warpęchównie dożywocia *in solidum* na czterech włościach ziemi i działkach, zwanych Rynkowszczyzna i Szosłowica, leżących w starostwie bielskim przy granicy wsi szlacheckiej Warpęchów. Król potwierdza to dożywocie.

jęz. łac.

390

k. 299v.–300

Warszawa, 30 lipca

Król stwierdza, że Stanisław Fogelweder, dziedzic Bobolic, archidiacon warszawski, kanonik krakowski, sekretarz królewski, zeznał przed aktami kancelarii, iż darowuje wieś Mzurów w powiecie lelowskim województwa krakowskiego swemu bratankowi, Jodokowi Fogelwederowi, synowi jego brata rodzonego. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

391

k. 300v.–301

Warszawa, 30 lipca

Król stwierdza, że Stanisław Fogelweder, archidiacon warszawski, kanonik krakowski, sekretarz królewski, zeznał przed aktami kancelarii,

iż darowuje zamek i wieś Bobolice oraz wsie Niegowa, Tomiszowice, Ogorzelik, Zdów, Stary Folwark, Lgota i Grzybowa w powiecie lelewskim województwa krakowskiego z prawem patronatu nad kościołem parafialnym w Niegowej, z wyjątkiem wsi Niegówka od dawna należącej do kościoła w Niegowej, swemu bratankowi, Stanisławowi Fogelwederowi, synowi jego brata rodzonego, dworzaninowi królowej Anny, ciotki króla. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

392

k. 301–301v.

Warszawa, 1 sierpnia

Król stwierdza, że Stanisław Gostomski z Leżenic, wojewoda rawski, starosta radomski, za zgodą króla cedował wieś Krwatkę oraz części we wsiach Myśliszewice i Malenczyn w starostwie radomskim Mikołajowi Trzyłatkowskiemu, podstaroście radomskiemu, który dostał dożywocie¹. Teraz król daje mu dożywocie *in solidum* z jego żoną Katarzyną Rzuchowską pod warunkiem wnoszenia kwarty².

jęz. łac.

¹ 10 III 1591 (*Sumariusz V*, nr 136).

² Regest zob w: *Regesty Metryki*, nr 152.

393

k. 301v.–302

Warszawa, 1 sierpnia

Król, za wstawiennictwem niektórych senatorów Wielkiego Księstwa Litewskiego, daje Feliksowi Tołoczce, za jego zasługi w wojnach moskiewskich króla Stefana, dożywocie na przypadłej królowi jako kaduk mojie Pobos w powiecie kremonońskim, którą niegdyś posiadał Jastrzębski.

jęz. łac.

394

k. 302–302v.

Warszawa, 2 sierpnia

Król stwierdza, że Wojciech Modrzewski zeznał przed aktami kancelarii, iż cedował wójtostwo we wsi królewskiej Regnowo¹ Pawłowi Szczerbicowi, pisarzowi dekretowemu królewskiemu, i otrzymał od niego sumę zapisaną na tym wójtostwie. Król aprobuje i potwierdza cesję, daje Szczerbicowi dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie rawskim, powiecie białskim.

395

k. 302v–303v.

Warszawa, 2 sierpnia

Król stwierdza, że Adam Dzierżanowski, kanonik i oficjał warszawski, zeznał przed aktami kancelarii, iż darowuje swemu bratu rodzonemu Krzysztofowi wsie dziedziczne Kosin, Korbaszyn¹, Wólka Kosińska w powiatach czerskim i warszawskim. Zarówno do dotrzymania tego aktu, jak i zachowania go w posesji wolnej od zapisów, pozwów, procesów i innych przeszkód prawnych zobowiązuje się pod wadium 1000 złotych na wszystkich swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomych. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem grodzkim warszawskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, włocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ Korbaszyn (Kurbasin) leżał w powiecie tarczyńskim ziemi warszawskiej.

396

k. 303v.–304v.

Warszawa, 2 sierpnia

Król stwierdza, że Andrzej Warszycy i Jan Rudawski, syn zmarłego Mikołaja Rudawskiego, zeznali przed aktami kancelarii, iż potwierdzają i pod wadium 100 talarów zobowiązują się na wszystkich swych

dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomości, dotrzymać kontraktu w pewnych sprawach zawartego przez nich dziś w Warszawie, podpisanego i opieczętowanego przez Andrzeja Warszzyckiego i Adama Nieborowskiego. Pozwani stawią się w pierwszym terminie przed sądami lub urzędami sandomierskim i łęczyckim. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

397

k. 304v.–305

Warszawa, 3 sierpnia

Król wyznacza Annie Świderskiej, mamce królowej przy córce królewskiej Mariannie¹, dożywotnio albo do wyznaczenia innego opatrzenia, pięćdziesiąt beczek soli bocheńskiej z żup krakowskich rocznie na św. Marcina, od najbliższego poczynając. Podaje to do wiadomości Hiacynta Młodziejowskiego, podskarbiego nadwornego, oraz Mikołaja Korycińskiego, administratorów żup krakowskich, a także Andrzeja Humieckiego, pisarza komory solnej warszawskiej.

jęz. pol.

¹ Chodzi o królową Annę Marię urodzoną 23 V 1593 (Z. Wdowiszewski, *Genealogia Jagiellonów i domu Wazów w Polsce*, Kraków 2005, s. 226).

398

k. 305–305v.

Toruń, 6 sierpnia

Król stwierdza, że Królowa Anna, jego ciotka, dała Krzysztofowi Krupce, cześnikowi koronnemu, i jego żonie Zuzannie Żeleńskiej dożywocie wspólne na wsiach Sękocin i Słomin w tencucie piaseczyńskiej¹. Król aprobuje i potwierdza to dożywocie.

jęz. łac.

¹ W ziemi i powiecie warszawskim.

399

k. 305v.–306

Malbork, 11 sierpnia

Król stwierdza, że Paweł Koszutski, sekretarz królewski, zeznał przed aktami kancelarii, iż potwierdza i aprobuje zeznania wobec Jana Gajewskiego z Błociszewa¹, sędziego ziemskiego poznańskiego, złożone dzisiaj w pewnej sprawie z jego podpisem i pieczęcią. Wszystkich punktów i warunków zobowiązuje się dotrzymać na wszystkich swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomych, pod wadium 1000 złotych. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim poznańskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ Błociszewo — w województwie poznańskim, powiecie kościańskim.

400

k. 306v.

Malbork, 11 sierpnia

Król stwierdza, że Paweł Koszutski, sekretarz królewski, zeznał przed aktami kancelarii, iż uwalnia swego brata rodzzonego Andrzeja Koszutskiego od zapisu uczynionego w aktach grodzkich poznańskich Agnieszce z Przeclawskich Koszutskiej, żonie zmarłego Wojciecha Koszutskiego, a dotyczącego potwierdzenia zeznania i skwitowania z kwoty 400 złotych, oraz kwituje Agnieszkę z tej kwoty. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

401

k. 306v–307

Malbork, 12 sierpnia

Król darowuje Łukaszowi Rydzyńskiemu z Wierzbna¹ dobra ruchome i nieruchome i kwoty na nich zapisane, które przypadły królowi jako kaduk po śmierci Jana Wojciecha i Zofii, dzieci Zuzanny, a także uwalnia je od sum, które zmarły Jan Rydzyński, brat rodzony Łukasza,

zapisał w aktach grodzkich wschowskich wspomnianej Zuzannie oraz Annie, matce i siostrze zmarłych Jana Wojciecha i Zofii.

jęz. łac.

¹ Rydzyńscy byli herbu Wierzbno.

402

k. 307–308

Malbork, 11 sierpnia

Król pozwala Stanisławowi Sasinowi Karśnickiemu, sędziemu ziemskiemu sieradzkiemu, za zasługi wobec króla i jego poprzedników, na cesję wsi Ostrowy z wójtostwem i Wołodrza, które dostał w dożywocie od króla Stefana¹, na rzecz Jana Karśnickiego, jego syna, który otrzymuje dożywocie pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

¹ Dożywocie z 4 III 1585 (MK 133, k. 191–192); wsie te leżały w województwie i powiecie łęczyckim.

403

k. 308

Malbork, 11 sierpnia

Król pozwala Janowi Sękowskiemu z Sarbiewa, wojskiemu ciechanowskiemu, zapisać czynsz roczny szesnaście złotych na wyderkaff na wsi [...] w powiecie [...] na ołtarz św. Anny w kościele parafialnym w Sarbiewie¹.

jęz. łac.

¹ W ziemi ciechanowskiej, powiecie sąchockim. W tytule Sękowski nazwany jest wojskim sochaczewskim (nieprawidłowo).

404

k. 308v.

Malbork, 13 sierpnia

Król stwierdza, że Andrzej Orzelski wywiązał się przed Trybunałem Koronnym w Lublinie z poborów w województwie kaliskim za rok 1589 uchwalonych przez sejm, a także przekazał przed Trybunałem kwotę pozostałą po wypłacie rotmistrzom i wobec tego kwituje go z sum poboru.

jęz. łac.

405

k. 308v.–309

Gdańsk, 14 sierpnia

Król stwierdza, że Stanisław Nieszkowski, syn zmarłego Jana Nieszkowskiego, mieszczanina kleparskiego, zeznał przed aktami kancelarii, że darowuje swemu bratu Janowi Nieszkowskiemu swoją część domu na Kleparzu, stojącego obok łąki między dworami Grodeckim z jednej strony a Warwassego z drugiej, i części kramu solnego na rynku miasta Krakowa oraz inne dobra ruchome i nieruchome, które odziedziczył po ojcu i matce. Daje mu intromisję przez ławników lub właściwych urzędników. Ponadto wyznacza starszego ławy miasta Kleparza do wykonania tej darowizny. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

406

k. 309–311

Gdańsk, 16 sierpnia¹

Król stwierdza, że Rafał Streptowski, sekretarz królewski, dziedzic wsi Śniatycze i Wola Śniatycka w powiecie chełmskim województwa ruskiego, zeznał przed aktami kancelarii, iż te wsie, uzyskane od Stanisława Hubickiego, darowuje wraz prawem patronatu nad kościołem rytu greckiego we wsi Śniatycze Stanisławowi Żółkiewskiemu, kasztelanowi lwowskiemu, hetmanowi polnemu koronnemu, staroście hrubieszowskiemu. Zabezpiecza ten kontrakt na wszystkich swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomych. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim lwowskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ Wyjątkowo zapis: *feria secunda post festum Assumptionis Beatae Mariae Virginis*.

407

k. 311–311v.

Gdańsk, 16 sierpnia¹

Król stwierdza, że Rafał Streptowski, sekretarz królewski, zeznał przed aktami kancelarii, iż pod wadium 7000 złotych potwierdza kontrakt, który zawarł w Zamościu [...] ze Stanisławem Żółkiewskim, kasztelanem lwowskim, hetmanem polnym koronnym, starostą hrubieszowskim, w sprawie dóbr Śniatyce i Wola Śniatycka z ich podpisami i pieczęciami. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed urzędem lub sądem grodzkim lwowskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹ Zob. przyp. do dok. 406.

408

k. 311v.–312

Gdańsk, 16 sierpnia¹

Król stwierdza, że Rafał Streptowski, sekretarz królewski, zeznał przed aktami kancelarii, iż kwoty 450 i 100 złotych zapisane mu w grodzie lubelskim przez Wojciecha Herburta z Fulsztyna, dziedzica Zboisk², przenosi na Stanisława Żółkiewskiego, kasztelana lwowskiego, hetmana polnego koronnego, starostę hrubieszowskiego. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹ Zob. przyp. do dok. 406.

² W ziemi sanockiej województwa ruskiego.

409

k. 312–312v.

Gdańsk, 15 sierpnia

Król pozwala Wawrzyńcowi Tchórzewskiemu na cesję wójtostwa w mieście królewskim Smotrycz w powiecie kamienieckim na rzecz Stanisława Góreckiego, który otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

410

k. 312v.–313

Gdańsk, 17 sierpnia

Król stwierdza, że Krzysztof Dzierżek, sekretarz i dworzanin królewski, chorąży trocki, zeznał przed aktami kancelarii, iż cedował wójtostwo w mieście królewskim Malbork w Prusach Kacprowi Gobelowi, starszemu nad mennicą w Prusach¹. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.
jęz. łac.

¹Zob. dok. 277.

411

k. 313–313v.

Gdańsk, 17 sierpnia

Król pozwala Agnieszce Tulibowskiej z Opolska¹, wdowie po Jerzym Tulibowskim, stolniku brzeskim², cedować wójtostwo, czyli sołectwo, we wsi królewskiej Kłobia w starostwie brzeskim na rzecz syna Andrzeja Tulibowskiego, który otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.
jęz. łac.

¹W województwie i powiecie belskim, dziedzicami byli Piwowie.

²Zmarł przed 6 VI 1570 (U VI/2, nr 311).

412

k. 313v.–314

Gdańsk, 19 sierpnia

Król daje Kacprowi Cieklińskiemu dożywocie na wójtostwie we wsi królewskiej Sokół w województwie krakowskim, powiecie bieckim, z polem Antoniew, które uzyskał w drodze cesji za konsensem królewskim, uczynionej przez jego stryja¹. Ciekliński otrzymuje dożywocie *in solidum* z [...], swą żoną. Po ich śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.
jęz. łac.

¹4 IV 1589 zgoda króla dla Jana Cieklińskiego na cesję (*Sumariusz II*, nr 88), 15 V 1589 zgoda na cesję na rzecz jego brata Kaspra (ibidem, nr 354).

413

k. 314–314v.

Gdańsk, 19 sierpnia

Król pozwala Janowi Bełżeckiemu, dworzaninowi królewskiemu, łowczemu bełskiemu, na cesję łowiectwa bełskiego z dobrami przynależnymi do tego urzędu¹ na rzecz Stanisława Łaszczka Nieledowskiego. Podaje to do wiadomości dygnitarzy, urzędników i szlachty ziemi bełskiej.

jęz. łac.

¹ Do uposażenia tego urzędu należała wieś Dymitrów (W. Pałucki, *Studia nad uposażeniem urzędników ziemskich w Koronie do schyłku XVI w.*, Warszawa 1962, s. 191–193).

414

k. 314v.–315

Gdańsk, 18 sierpnia

Król stwierdza, że Krzysztof Kostka, wojewoda pomorski, z jednej strony, a Zofia z Fulsztyna, wdowa po Janie Kostce, wojewodzicu sandomierskim, staroście świeckim¹, z drugiej zeznali przed aktami kancelarii, iż pod wadium 10 000 złotych węgierskich potwierdzają kontrakt, który zawarli dziś w Gdańsku w pewnej sprawie, z ich podpisami i pieczęciami, i zabezpieczają go na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomych. Pozwani stawią się w pierwszym terminie przed sądami lub urzędami brzeskim i warszawskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹ Zmarł w 1593 r. (J. K. Dachnowski, *Herbarz szlachty Prus Królewskich z XVII wieku*, wyd. Z. Pen-tek, Kórnik 1995, s. 56). Chodzi o Zofię Herburtównę.

415

k. 315v.

Gdańsk, 20 sierpnia

Król mianuje Jana Trepkę na urząd sędziego ziemskiego krakowskiego wakujący po śmierci Feliksa Czarskiego¹.

jęz. łac.

¹ Brak wpisu, jest tylko nagłówek. Feliks Czarski zmarł 3 III 1593 (U IV/2, nr 409).

416

k. 315v.–316

Gdańsk, 20 sierpnia

Król, ponieważ miasto Kołomyja leżące na granicy wołoskiej nad rzeką Prut (*Irasum*), zostało zniszczone nie tylko przez nieprzyjaciół, ale i przez powódzie w lipcu tego roku (zboża, zasiewy, około stu domów), a mieszkańcy z powodu tych zniszczeń wywędrowali w inne miejsce, pozwala im lokować miasto na gruntach miejskich w miejscu, które wybiorą, i pobudować budynki prywatne i publiczne, potwierdza im prawa otrzymane od królów Kazimierza i Zygmunta Augusta¹, zwalnia mieszkańców od wszelkich czynszów i danin na rzecz króla i starosty na cztery lata². Podaje to wiadomości Stanisława Włodka, wojewody bełskiego, starosty kołomyjskiego.

jęz. łac.

¹ W grę wchodzi trzy przywileje Kazimierza Jagiellończyka z 20 VIII 1448, 16 III 1456 i 6 IV 1460; przywilej Zygmunta Augusta został wystawiony 22 VI 1567 (R. Brykowski, *Kołomyja, jej dzieje i zabytki*, Wrocław 1998, s. 25, 31).

² R. Brykowski nie zna tego dokumentu. Miasto zostało zdobyte i spalone przez Turków i Tatarów w 1589 r. (R. Brykowski, op. cit., s. 32). W lustracji z 1621 r. czytamy, że „które miasto przez Tatarzy ze wszystkim spalone i ludzi z niego wybrano” (AGAD, ASK, XLVI 23, k. 42).

417

k. 316–316v.

Gdańsk, 20 sierpnia

Król pozwala Adrianowi Chełmickiemu, który zasłużył się w sprawach publicznych i prywatnych dla poprzedników króla, a dla niego samego przy przejmowaniu w imieniu króla władzy nad Gdańskiem, ponieważ do Krakowa udał się na własny koszt, cedować wójtostwo w mieście Dobrzyń na rzecz syna Marcina, który otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

418

k. 316v.–318

Gdańsk, 20 sierpnia

Król pozwala Adamowi Stadnickiemu, zasłużonemu dla króla i Rzeczypospolitej tak w czasie pokoju, jak i wojny jako rotmistrz pod Byczyną, starostwo kolskie w województwie kaliskim, które powróciło do

dyspozycji króla po śmierci Andrzeja Opalińskiego z Bnina, marszałka wielkiego koronnego, starosty generalnego wielkopolskiego¹, przejąć z rąk jego spadkobierców. Stadnicki i jego żona Anna Gostomska z Leżenic, córka Hieronima Gostomskiego, wojewody poznańskiego, starosty średzkiego, otrzymują dożywocie *in solidum*, z racji którego upada czwarta część zapisu na tym starostwie.

jęz. łac.

¹ Zob. dok. nr 66, przyp. 1.

419

k. 318–318v.

Gdańsk, 20 sierpnia

Król rozciąga dożywocie Jana Wysockiego, łowczego kaliskiego, zasłużonego dla króla i Rzeczypospolitej, na wójtostwie we wsi Rososza w starostwie kolskim na jego żonę Katarzynę Pstrokońską. Po ich śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

420

k. 318–319

Gdańsk, 20 sierpnia

Król stwierdza, że Jan Wełmiński, syn zmarłego Wojciecha Wełmińskiego, zeznał przed aktami kancelarii, iż dług 30 złotych wobec Jana Reklewskiego, pisarza grodzkiego opoczyńskiego, zapisuje na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomości, i pod wadium 30 złotych zobowiązuje się go zapłacić do 14 II (*pro festo S. Valentini martyris proxime venturo*) przed aktami grodzkimi opoczyńskimi. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem grodzkim piotrkowskim lub opoczyńskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii¹. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ Regest tego wpisu: Regesty Metryki, nr 153.

421

k. 319–320

Gdańsk, 22 sierpnia

Król, na prośbę Jana Sariusza Zamoyskiego, kanclerza i hetmana wielkiego koronnego, ze względu na zasługi wojskowe Piotra Oźgi na Rusi podczas najazdów nieprzyjacielskich zachowuje go wraz z żoną Ewą Narajowską, niegdyś żoną zmarłego Stanisława Trzebińskiego, w dożywotnim posiadaniu wsi Grzęda, Sieciechów, Mała Grzędka ze stawem zwanym Sieciechów Staw, między z jednej strony dobrami królewskimi Struniatyn, Koszelów, Podleski i częściami we wsi Mały Drohoszow starostwa lwowskiego, a z drugiej wsiami Grzęda i Sieciechów, oraz połowy sadzawki w Grzybowie w powiecie lwowskim, pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

422

k. 320

Gdańsk, 23 sierpnia

Król zwalnia Mikołaja, syna Tomasza, ze wsi Konigsdorff¹, który zasłużył się za króla Stefana podczas oblężenia Gdańska, na lat dziesięć od wszelkich obciążeń i prac na rzecz zamku malborskiego należnych z 4,5 włóki (z wyjątkiem prac przy tamie na rzece Nogat i czynszu ze wsi Konigsdorff). Podaje to do wiadomości ekonoma malborskiego.

jęz. łac.

¹ Królewo w województwie malborskim.

423

k. 320v.

Gdańsk, 23 sierpnia

Król stwierdza, że Hieronim Mielecki, starosta sandomierski, może cedować dożywotnią pensję roczną 500 zł z dochodów starostwa brzeskiego na rzecz Michała Sokołowskiego, starosty brzeskiego i radziejowskiego¹.

jęz. łac.

¹ I 1589 Sokołowski dostał starostwo brzeskie w województwie brzeskim–kujawskim pod warunkiem wypłacania Mieleckiemu 500 złotych rocznie (*Sumariusz IV*, nr 388).

424

k. 320v.–321

Gdańsk, 24 sierpnia

Król stwierdza, że Paweł Szczerbic, pisarz dekretowy, zeznał przed aktami kancelarii, iż otrzymał od Wojciecha Modrzewskiego oryginalne przywileje lokacji wójtostwa, czyli sołectwa, we wsi Regnów w województwie rawskim i inne, w których są zapisy sum na tym wójtostwie¹. Kwituje Modrzewskiego z tych dokumentów. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ Zob. dok. nr 93, 394.

425

k. 321–321v.

Gdańsk, 24 sierpnia

Król stwierdza, że udzielił Janowi Królikowskiemu konsensu na cesję połowy wsi Prosiątków¹ na rzecz Bartłomieja Dobromirskiego i jego żony Katarzyny, córki Urbana Sołomińskiego, którzy otrzymują dożywocie, mocą którego upada czwarta część zapisu na tej połowie wsi.

jęz. łac.

¹ W województwie podolskim, powiecie kamienieckim; zob. dok. nr 256.

426

k. 321v.–322

Gdańsk, 25 sierpnia

Król pozwala Jakubowi Szczepańskiemu, dworzaninowi–komornikowi (*aulici et cubicularii nostri familiaris*), na cesję wsi królewskich Brudzewa i Celbowa w powiecie puckim na rzecz Ernesta Wejhera, starosty puckiego, i jego żony Anny Mortęskiej, którzy otrzymują dożywocie, z racji którego — jeśli są zastawione w starej sumie — upada czwarta część zapisu na tych wsiach, jeśli nie — mają wносить kwartę.

jęz. łac.

427

k. 322

Gdańsk, 25 sierpnia

Król pozwala Spytkowi Jordanowi z Zakliczyna, stolnikowi krakowskiemu, na cesję cła wojnickiego, czyli przykomorka, które otrzymał od króla Stefana i które jest zastawione w starej sumie, na rzecz Stanisława Kuczkowskiego, administratora ceł koronnych¹.

jęz. łac.

¹Tej decyzji nie zna Karol Nabiałek (*Dzieje Wojnicza od XVI do końca XVIII w.*, opr. W. Krawczuk, P. Miodunka, K. Nabiałek, Wojnicz 2009, s. 217–220, 264–265).

428

k. 322–322v.

Gdańsk, 25 sierpnia

Król stwierdza, że królowa Anna, jego ciotka, udzieliła Pawłowi Mdzewskiemu zgody na cesję lasu Płodownica¹ na rzecz Pawła Duczyńskiego. Król potwierdza i aprobuje cesję. Duczyński ma wносить kwartę.

jęz. łac.

¹W województwie mazowieckim, powiatach ostrołęckim i koleńskim.

429

k. 322v.–323

Gdańsk, 25 sierpnia

Król stwierdza, że królowa Anna, jego ciotka, udzieliła Pawłowi Duczyńskiemu i jego żonie Katarzynie Mostowskiej dożywocia *in solidum* na młynie, kuźnicy, pile i foluszu na rzece Homolew w miejscu zwanym Brodowa Łąka w starostwie przasnyskim oraz na dwu wólkach i lesie Borek na obu brzegach rzeki Homolew. Dokument zawierał w sobie przywilej królowej Bony¹. Król, ze względu na zasługi wojskowe Duczyńskiego, aprobuje i potwierdza dożywocie. Po ich śmierci dobra te będą podlegały wykupowi.

jęz. łac.

¹W dokumencie z 23 XI 1579 (MK 119, k. 239–240) mowa jest jedynie, że Jan Moszak kuźnicę „*a antecessoribus nostris concessum habet*”. Rzeka obecnie nazywa się Omulew.

430

k. 323–323v.

Gdańsk, 26 sierpnia

Król zwalnia Prokopa Sieniawskiego, podczaszego koronnego, starostę ratneńskiego i jego żonę Elżbietę z Leżenic Gostomską z obowiązku wnoszenia 600 złotych rocznie z dochodów starostwa. Sieniawscy mają płacić kwartę, a trzy części dochodów zatrzymywać do swego użytku¹. Podaje to do wiadomości Jana Firleja z Dąbrowicy, podskarbiego koronnego, starosty lubelskiego.

jęz. łac.

¹ Obowiązek ten król nałożył 30 VI 1592 (*Sumariusz VI*, nr 240), a 10 VI 1592 przyznał tę pensję Wojciechowi Chocimiernemu, swemu dworzaninowi (*ibidem*, nr 254).

431

k. 323v.–324

Gdańsk, 27 sierpnia

Król daje Kasprowi Uberfeltowi dożywocie na dworze i gruncie Koleczkowo z jeziorem Marchowo w województwie pomorskim¹.

jęz. łac.

¹ W powiecie gdańskim.

432

k. 324–324v.

Gdańsk, 28 sierpnia

Król stwierdza, że Wojciech Chocimierni, dworzanin królewski, zeznał przed aktami kancelarii, iż na podstawie konsensu królewskiego cedował grunt królewski Hawryłów Kamień w powiecie halickim na rzecz Katarzyny Dzieciartowskiej, wdowy po Macieju Kuropatnickim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, włocławskiego, łączycykiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

433

k. 324v.–325

Gdańsk, 28 sierpnia

Król stwierdza, że Jan Wiernek, dworzanin–trukczaszy (*dapifer et aulicus noster*), zeznał przed aktami kancelarii, iż zapisuje dług 130 złotych wobec Wojciecha Chocimierskiego, dworzanina królewskiego, na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, i zobowiązuje się go zapłacić jemu lub, w przypadku jego nieobecności, Mikołajowi Chocimierskiemu przed aktami grodzkimi kołomyjskimi w ciągu dwóch tygodni po 11 XI (*festum Sancti Martini Episcopi*) pod wadium 130 złotych. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim lwowskim lub halickim. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

434

k. 325—326

Gdańsk, 28 sierpnia

Król stwierdza, że Jan Zborowski, kasztelan gnieźnieński, starosta odolanowski, grudziądzki, z jednej strony i Katarzyna Konarska z drugiej, małżonkowie, zeznali przed aktami kancelarii, iż Jan Zborowski na dobrach starostwa odolanowskiego z sumami na nich zapisanymi, które ma na podstawie konsensu królewskiego, i na dobrach swych dziedzicznych, to jest części miasta Sulmierzyce ze wsią Chwalczewo i ze wsią opuszczoną Sulisław w powiecie kaliskim, a Katarzyna Konarska na sumach, które są zapisane na jej dobrach dziedzicznych, udzielają sobie dożywocia wzajemnego. Po śmierci jednego współmałżonka drugi zatrzymuje dożywno całość dóbr i sum. Król poleca wpisać to dożywocie wzajemne do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

435

k. 326–326v.

Gdańsk, 28 sierpnia

Król udziela Janowi Zborowskiemu, kasztelanowi gnieźnieńskiemu, staroście grudziądzkiemu i odolanowskiemu, który miał dożywocie na

starostwie odolanowskim, zastawionym w starych sumach¹, i jego żonie Katarzynie Konarskiej dożywocia wspólnego (*in solidum*) na tym starostwie.

jęz. łac.

¹ Chodzi o dożywocie z 10 VI 1565 (MRPS V, 3205).

436

k. 326v.–327

Gdańsk, 28 sierpnia¹

Król, ponieważ Andrzej Samborski, który na podstawie konsensu królewskiego otrzymał wieś Zniesienie pod zamkiem lwowskim od Krzysztofa Dzierżka, dworzanina królewskiego, chorążego trockiego², przekazał ją powrotem Dzierżkowi, aprobeuje i potwierdza tę cesję i zachowuje Dzierżka w dożywotnim posiadaniu pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

¹ Pozostawiono puste miejsce na wstawienie daty dziennej.

² Potwierdzenie cesji z 8 VI 1592 (*Sumariusz VI*, nr 179); zob. dok. nr 351.

437

k. 327

Gdańsk, 28 sierpnia

Król stwierdza, że Maciej Konopacki, podkomorzy chełmiński, z jednej strony, a Daniel Falck, mieszczanin gdański, z drugiej zeznali przed aktami kancelarii, iż kwitują siebie wzajemnie ze wszystkich spraw i pozwów oraz uwalniają od kaucji i procesów. Król poleca wpisać to zeznanie do akt kancelarii.

jęz. łac.

438

k. 327v.–328

Gdańsk, 28 sierpnia

Król stwierdza, że Maciej Konopacki, podkomorzy chełmiński, zeznał przed aktami kancelarii, iż dług w wysokości 550 grzywien pruskich wobec Daniela Falcka, mieszczanina gdańskiego, zapisuje na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomych, i zobowiązuje się go zapłacić do 1 I 1595 (*pro die et festo Circumcisionis*

Domini Nostri in Anno proxime venturo quo scribi incipietur millesimo nonagesimo quingentesimo quinto) przed aktami województwa chełmińskiego w Bratianie pod wadium 550 grzywien. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem wojewody chełmińskiego. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii.
jęz. łac.

439

k. 328–328v. Gdańsk, 28 sierpnia
Król stwierdza, że Daniel Falck, mieszczanin gdański, zeznał przed aktami kancelarii, iż dobra swoje, to jest karczmę i cztery łany, które otrzymał od pewnych osób, dom w ogrodzie sołeckim zbudowany we wsi Nenków i inne (z wyjątkiem poddanego Joachima Lamstoka, którego tenże sobie zatrzymał) darowuje Maciejowi Konopackiemu, podkomorzemu chełmińskiemu, i daje mu intromisję do nich. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.
jęz. łac.

440

k. 328v.–329 Gdańsk, 28 sierpnia
Król pozwala Janowi Tchórzewskiemu na cesję pasieki Sincow w mieście królewskim Latyczów¹ na rzecz Jana Potockiego, starosty kamienieckiego, pisarza polnego koronnego, który otrzymuje dożywocie.
jęz. łac.

¹ W województwie podolskim, powiecie kamienieckim.

441

k. 329 Gdańsk, 31 sierpnia
Król stwierdza, że Maciej Nenka ze wsi Otyminków¹, woźny ziemski generalny, zeznał przed aktami kancelarii, iż na żądanie Piotra Bartlińskiego razem ze Ściborem Bartlińskim i Tobiaszem Jarciszewskim

byli posłani do Jerzego Bażyńskiego, starosty skarszewskiego, i przedstawili mu mandat królewski dla Piotra Bartlińskiego na wolny wyręb w lasach starostwa². Starosta odpowiedział, że do wyrębu nie dopuści i wobec tego woźny protestuje wraz ze wspomnianymi szlachcicami. Król przyjmuje relację i poleca wpisać ją do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹To być może wieś Otomin w okręgu gdańskim województwa pomorskiego.

²W województwie pomorskim, powiecie tczewskim.

442

k. 329v.

Gdańsk, 31 sierpnia

Król daje Jakubowi Beklinowi dożywocie na trzech i pół łanach zwanych Drehers, czyli Breslec, we wsi królewskiej Kuncendorf¹ na wielkiej wyspie ekonomii malborskiej².

jęz. łac.

¹Kończewice.

²Wyspę tę nazywano Wielką Żuławą.

443

k. 329v.–330

Gdańsk, 31 sierpnia

Król stwierdza, że do akt kancelarii wniesiony został dokument królewski z podpisem i pieczęcią króla, wystawiony w Warszawie 22 I 1593, w którym król daje Marcinowi Konieckiemu dożywocie na pięciu łanach przyległości zwanych obszary, na których mają być wymierzone pola dla kmieci we wsi królewskiej Porsna w starostwie lwowskim. Król pozwala wpisać ten dokument do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

444

k. 330–332

Gdańsk, 31 sierpnia

Król stwierdza, że książę pruski przysłał posłów do Gdańska, którzy przedłożyli dokument wystawiony 9 VIII 1568 podczas sejmu pruskiego przez komisarzy wysłanych wówczas (poprzednio w 1566 r.) przez

króla Zygmunta Augusta i sejm, to jest Jana Służewskiego, wojewodę brzeskiego, starostę konińskiego i międzyrzeckiego, Jana Kostkę ze Stangenbergu, kasztelana gdańskiego, podskarbiego pruskiego, starostę puckiego i tczewskiego, Jana Dymitra Solikowskiego, sekretarza królewskiego, w sprawie przywilejów alienacji i darowizn nadanych przez zmarłego księcia Albrechta Starszego podczas wyprawy do Malborka z Erykiem, księciem brunszwickim, aż do 1566 r., po części na skutek wyłudzenia, a po części przez podstęp, po części innymi złymi sposobami¹. Król potwierdza decyzje podjęte przez komisarzy, unieważnia i kasuje wszelkie przywileje z okresu wymienionego w dokumencie komisarzy.

jęz. łac.

¹ Druk tego dokumentu *in extenso* w: Dogiel, t. IV, s. 410–411. Chodzi o konflikt między księciem Albrechtem a stanami Prus Książęcych i o komisję wysłaną w celu załagodzenia konfliktu i odebrania przysięgi wierności królowi. Eryk, książę brunszwicki, to Eryk II, książę Brunszwik-Kalenberg (Historia Pomorza, t. II, cz. I [1464/66–1648/1657], red. G. Labuda, Poznań 1976, s. 444–448, 800), szwagier księcia Albrechta Starszego i wuj jego syna, Albrechta Fryderyka. Wspomniana wyprawa to tzw. wojna orzechowa (J. Wijaczka, *Albrecht von Brandenburg-Ansbach ostatni Wielki Mistrz Zakonu Krzyżackiego i pierwszy książę „w Prusiech”*, Olsztyn 2010, s. 272–279). Książę Albrecht Starszy zmarł 20 III 1568 (ibidem, s. 320).

445

k. 332–332v.

Gdańsk, 30 sierpnia

Król stwierdza, że Bartłomiej Golno, kuśnierz królewski, zeznał przed aktami kancelarii, iż przyjął depozyt od Marcina Stępskiego, muzyka królewskiego, 160 złotych oraz dwa srebrne pucharki o wartości dwóch grzywien, sześć łyżek srebrnych, co — jeśli chodzi o przedmioty — potwierdził kwitem spisany po niemiecku z jego pieczęcią i datą 25 sierpnia w Gdańsku i dał go Stępskiemu. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, włocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

446

k. 332–333v.

Gdańsk, 30 sierpnia

Król stwierdza, że Prokop Sieniawski, podczaszy koronny, starosta ratneński, zeznał przed aktami kancelarii, iż dług 1300 złotych wobec Wojciecha Chocimierskiego, dworzanina królewskiego, zapisuje na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomości, i zobowiązuje się go zapłacić do 6 I (*pro festo Sanctorum Trium Regum proxime venturo*) przed aktami starościńskimi lwowskimi lub na ręce Stanisława Pstrokońskiego pod wadium 1300 złotych. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim lwowskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

*jęz. łac.***447**

k. 333v.–334

Gdańsk, 31 sierpnia

Król stwierdza, że Mikołaj Leszczycki, dworzanin królewski, zeznał przed aktami kancelarii, iż dług 200 złotych wobec Feliksa Naropińskiego, harcerza królewskiego (*stipatori nostro*), zapisuje na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomości, i zobowiązuje się zapłacić go do 24 VI 1594 (*pro festo S. Joannis Baptistae proxime venturo*) pod wadium 200 złotych. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim inowrocławskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

*jęz. łac.***448**

k. 334–334v.

Gdańsk, 2 września

Król stwierdza, że Szymon Eller, administrator mennicy malborskiej, na żądanie Kaspra Gobelia, menniczego w Prusach, zeznał przed aktami kancelarii, iż Wilhelm Stherle, niegdyś *fabromonetarius* w mennicy malborskiej, przekonał Joachima Allera, mieszczanina gdańskiego, i Filipa Kliwera, mennicznych (*magistrorum arcis monetarii*),

w Gdańsku i wbrew przywileju Gobeliusa przyłączył się do bicia monet w Gdańsku. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

449

k. 334v.–335

Gdańsk, 1 września

Król daje Fabianowi Czemie, wojewodzie malborskiemu, staroście sztumskiemu, od czasów króla Zygmunta Augusta z racji pożyczki w ramach 500 000 złotych¹ dożywocie wspólne (*in solidum*) z Katarzyną z Piśnicy pod warunkiem wnoszenia kwarty. Po ich śmierci starostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ Chłapowski, *Realizacja*, s. 90–91; starostwo sztumskie leżało w województwie malborskim.

450

k. 335–335v.

Gdańsk, 1 września

Król stwierdza, że król Stefan powierzył Wojciechowi Dembińskiemu zamek Orle w Inflantach¹ z zastrzeżeniem dochodów dla skarbu królewskiego wskazanych przez rewizorów i uwalnia Dembińskiego od obowiązku ich przekazywania do skarbu. Podaje to do wiadomości podskarbach koronnego i litewskiego.

jęz. łac.

¹ Dembiński był starostą orleńskim od 20 VII 1583 (U XI, nr 1954).

451

k. 335v.–336

Gdańsk, 2 września

Król, ze względu na zasługi wojskowe Jana Zamoyskiego, strażnika koronnego (*praefectus custodiae seu excubiarum finium regni*) dla poprzedników króla i dla niego samego, daje mu i jego żonie Annie Wiśniowieckiej dożywocie wspólne (*in solidum*) na dobrach królewskich Lisiatycze¹ użytkowanych przez niego dożywnotnio. Jeśli na do-

brach są zapisane stare sumy, upada czwarta część zapisu, jeśli nie — mają wnosić kwartę.

jęz. łac.

¹ W województwie ruskim, ziemi przemyskiej, powiecie stryjskim.

452

k. 336–336v.

Gdańsk, 3 września

Król stwierdza, że do akt kancelarii wniesiony został w imieniu Pawła Vobisera dokument króla Stefana z jego podpisem i pieczęcią, wystawiony w Toruniu na sejmie 29 XI 1576, w którym król za zasługi wojaskowe Pawła Vobisera przyjmuje go dożywotnio do grona rotmistrzów i wyznacza mu taką pensję, jaką mają inni rotmistrzowie, to jest 50 złotych począwszy od 25 XII (*ad festum Nativitatis Domini a proximo futuro incipiendo*) płatną przez podskarbiego pruskiego. Król poleca wpisać ten dokument do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

453

k. 336v.–337v.

Gdańsk, 4 września

Król pozwala Ernestowi Wejherowi, staroście puckiemu i nowskiemu, na cesję wsi królewskich Pruszewo i Bzina w powiecie puckim i czterech łąnów we wsi Orłowo na wielkiej wyspie¹, które przejął z rąk spadkobierców Jerzego Szultza, na rzecz syna, Dymitra Wejhera, który dostaje dożywocie. Jeśli na dobrach są zapisane stare sumy, upada czwarta ich część, jeśli nie — ma płacić kwartę.

jęz. łac.

¹ W województwie malborskim, w tencie nowodworskiej.

454

k. 337v.–338

Gdańsk, 6 września

Król stwierdza, że Jan Kazanowski, dziedzic Kazanowa w województwie sandomierskim¹, zeznał przed aktami kancelarii, iż dług 400 zło-

tych wobec Krzysztofa Kochanowskiego, dworzanina królewskiego, zapisuje na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, i zobowiązuje się go zapłacić do 29 IX (*pro die et festo Sancti Michaelis Archangeli*) przed aktami grodzkimi radomskimi pod wadium 400 złotych. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem zadwornym. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ W powiecie radomskim.

455

k. 338–339

Gdańsk, 7 września

Król powierza Stanisławowi Kostce, dworzaninowi królewskiemu, administrację ekonomii malborskiej i tenuty tczewskiej na lat [...]. Ma on wnosić do skarbu królewskiego 24 000 złotych rocznie, od której to kwoty należy odjąć 7100 złotych według taksacji rewizorów.

jęz. łac.

456

k. 339–339v.

Gdańsk, 5 września

Król darowuje Piotrowi Setzgastowi Schnidhellenowi, chirurgowi królewskiemu, dwa łany zwane Maczkenhube i Paverhube *in tractu marienburgensi*, które Jan Tomasz Hesse, mieszczanin marienburski, posiadał bezprawnie, i inne dobra ruchome i nieruchome, które po śmierci Walentego Holwingka przypadły królowi jako kaduk. Podaje to do wiadomości władz miejskich i urzędów tak grodzkich, jak i ziemskich, którym te dobra podlegały.

jęz. łac.

457

k. 339v.–340

Gdańsk, 8 września

Król pozwala Andrzejowi Zborowskiemu, kasztelanowi bieckiemu, i jego żonie Barbarze z Zakliczyna przejąć wsie królewskie Grodna i Głęboka w województwie krakowskim¹ z rąk spadkobierców [...] Chomętowskiego, sędziego grodzkiego bieckiego², z kwotami na nich zapisanymi. Małżonkowie otrzymują dożywocie, z racji którego upada czwarta część zapisu.

jęz. łac.

¹ Chodzi o Barbarę Jordan. Wsie leżały w powiecie bieckim.

² Na imię miał Tobiasz (Chłapowski, *Realizacja*, s. 201).

458

k. 340–341

Gdańsk, 9 września

Król wyznacza Krzysztofowi Tossowi za zasługi jego i jego ojca Jana Tossa, który otrzymał pensję 100 talarów z dochodów mennicy wschowskiej, a którą daje synowi oraz dodaje drugie 100 talarów z ceł wielkopolskich dożywotnio na 24 II (*pro festo Sancti Matiae Apostoli*), co podaje do wiadomości podskarbiego koronnego oraz starostów, czyli dzierżawców ceł wielkopolskich.

jęz. łac.

459

k. 341–341v.

Warszawa, na sejmie, 15 czerwca

Król pozwala Feliksowi Falisławskiemu cedować wójtostwo, czyli sołectwo, we wsi królewskiej Falisławice¹ oraz karczmę w tej wsi, na której ma dożywocie od króla Zygmunta Augusta², na rzecz syna, Kaspra Falisławskiego, który otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo, czyli sołectwo, i karczma będą podlegały wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie sandomierskim, powiecie checińskim.

² 20 V 1549 dożywocie na karczmie we wsi Falisławice otrzymali Jan i jego syn Feliks (MRPS V, 4766).

460

k. 341v.–343v.

Gdańsk, 12 września

Król stwierdza, że przedłożony mu został dokument oględzin ran osób w nim wymienionych sporządzony przez Jana Zborowskiego, kasztelana gnieźnieńskiego, starostę grudziądzkiego i odolanowskiego 4 IX (*sabbato ante festum Nativitatis Gloriosae Virginis Mariae proxima*) z jego pieczęcią, wyznaczonego przez króla do obdukcji i działającego z mandatu urzędu marszałkowskiego: Władysław Nat hajduk królewski — ucięte wszystkie palce prawej ręki, rana na twarzy pod lewym okiem, rany przez całą prawą stronę twarzy, pięć ran na potylicy (*in occipite*), rana śmiertelna zadana z broni palnej z prawej strony *hinnerinni*, liczne rany całego ciała. Otrzymał je w Gdańsku w tumultie 2 IX¹ (*feria quinta ante festum Nativitatis Gloriosae Virginis Mariae*); Jerzy Jedliński, hajduk królewski — dwie rany z broni palnej *per hinnerinum* prawym, trzecia rana tamże obok; Jerzy, chorąży *aginimis* węgierskich — rana postrzałowa lewej stopy; Jan Erdeli, hajduk królewski, został powalony, ale niczego nie znaleziono podczas badania, przeciw czemu protestował dowódca *aginimis* węgierskich; Baltazar Pou, hajduk węgierski króla — rana na lewym przedramieniu; Michał Balok — rana krwawiąca na głowie z lewej strony; Franciszek Barracy — trzy rany na prawym przedramieniu *ab ipso hinnero*; Andrzej Sentrinrei, hajduk królewski — rana na prawej ręce; Jan Gubacz, hajduk węgierski króla — trzy rany sine na prawej ręce *ab hinnero*, rana krwawiąca pod gardłem *in innero* lewym; Piotr Deyiak, hajduk węgierski — rana sina na prawym ramieniu; Jan Krzykowski, hajduk węgierski — rana krwawa na prawym ramieniu; zmarły Jakub Dobreczeni, sługa, hajduk węgierski — rana postrzałowa na barku, rana postrzałowa na karku, rana plecach (przedłożył i przedstawił Jan Górski); zmarły Jerzy Kercedy, hajduk węgierski — rana postrzałowa w pierś, cała głowa rozbita, rana na wylot przez pół piersi, dwie rany na piersi, ręka odcięta od ciała (przedstawił Jan Górski); zmarły Piotr, hajduk węgierski — osiem ran na głowie, rana cięta na całej lewej stronie twarzy, rana na piersi z bombardy (Jan Górski w towarzystwie Jaku-

ba Grota i Filipa Chojnackiego). Król poleca wpisać dokument do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹ Chodzi o krwawe rozruchy w Gdańsku stłumione przez władze miasta, podczas których strzelano nawet do komnat królewskich. 3 IX król zranił magistrat, ale rozpoznanie sprawy odłożył (*Joachima Bielskiego dalszy ciąg kroniki polskiej zawierającej dzieje od 1587 do 1598 r.*, wyd. F. M. Sobieszczański, Warszawa 1851, s. 207–208; *Kronika mieszczanina krakowskiego z lat 1575–1595*, wyd. H. Barycz, Kraków 1950, s. 143; S. Łubieński, *Droga do Szwecji Zygmunta III króla polskiego i szwedzkiego w 1593 roku*, wyd. J. Byliński, W. Kaczorowski, Opole 2009, s. 18–19).

461

k. 343v.–344

Pod Latarnią, 13 września

Król stwierdza, że Stefan Lepszeni, rotmistrz piechoty węgierskiej, protestuje przed aktami kancelarii przeciw burgrabiemu, rajcom i burmistrzowi miasta królewskiego Gdańska, że zdradzili jego i Piotra Noncharta, starostę helmeckiego, gdyż przed mostem miejskim z tej strony, gdzie są spichlerze, wszczęli tumult przeciw Piotrowi Dyakowi¹, słudze Stefana Lepszeniego, w którym wspomniany Piotr i inni zostali poranieni. Pozwany burgrabia uważa, że nie wywołał tumultu ani nie zranił Piotra i nie wie nic o autorach tumultu. Tę sentencję przekazał urzędowi miejskiemu i burgrabiemu. Jeśli orzeczenie burgrabiego nie będzie satysfakcjonowało Lepszeniego, wniesie do sądu królewskiego, aby burgrabia został usunięty z urzędu. Król poleca wpisać ten protest i skargę do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹ W poprzednim dokumencie Deyiak.

462

k. 344–344v.

Gdańsk, 12 września

Król stwierdza, że wyznaczył Pawła Koszutskiego, sekretarza królewskiego, do obejrzenia i opisania ran sług Hieronima Gostomskiego z Leżenic, wojewody poznańskiego, i Adama Stadnickiego, starosty kolskiego, odniesionych podczas tumultu w Gdańsku 2 IX. Koszutki stwierdził, że obejrzał rany sługi Adama Stadnickiego, chorego i le-

żącego w gospodzie, postrzelonego w kolano, także Piotra Nagiego postrzelonego w prawe biodro na wylot i w prawą rękę (kula utkwiała w kości), Istvana Baconiego mającego pięć ran na lewej nodze na goleni, Miklosza Hersata, mającego cztery postrzały śrutem w kostce lewej nogi i nad kolanem ranę od kuli, Laslonica mającego krwawe rany tłuczone, sługi wojewody poznańskiego leżące w gospodach. Ranni protestują przeciw burgrabiemu, burmistrzowi i racjom Gdańska jako sprawcom tumultu. Król poleca wpisać relację do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. jęz. łac. pol.

463

k. 344v.–345

Gdańsk, 12 września

Król stwierdza, że Jan Górski, woźny generalny ziemski, zeznał przed aktami kancelarii, iż w przeszły poniedziałek na żądanie Hieronima Gostomskiego z Leżenic, wojewody poznańskiego, i Adama Stadnickiego razem z Tomaszem Zawiszą i Wojciechem Karśnickim obejrzeni rany gości wyżej wspomnianych. Stanisław Rajski — postrzał na wylot w prawym boku, postrzał na wylot prawej ręki poniżej łokcia; Stanisław Drasowski — noga przebita halabardą na wylot nad kolanem; Jan Paroniec — lewa noga stłuczona kamieniem; stwierdzili, że z powodu wielkiego bólu nie mogli przybyć. Protestują przeciw burgrabiemu, burmistrzowi i rajcom Gdańska jako sprawcom tumultu. Król poleca wpisać relację do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. jęz. łac. pol.

464

k. 345–345v.

Gdańsk, 4 września¹

Król stwierdza, że Jan Górski, woźny generalny ziemski, zeznał przed aktami kancelarii, iż w poniedziałek przeszły po święcie Narodzenia BMV (6 IX) na żądanie Hieronima Gostomskiego, wojewody poznańskiego, razem z Janem Zawiszą i Wojciechem Karśnickim w gospodzie tegoż wojewody widzieli Jakuba Mikłowskiego, sługę wspomnianego wojewody i ranę postrzałową z rusznicy w pas, z powodu którego

Mikłowski zmarł. Protestują przeciw burgrabiemu, burmistrzowi i rajcom Gdańska jako sprawcom tumultu. Król poleca wpisać relację do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. jęz. łac. pol.

¹ *Sabbato ante festum Nativitatis Beatae Mariae Virginis.*

465

k. 345v.–346

Gdańsk, 4 września¹

Król stwierdza, że Jan Górski, woźny generalny ziemski, zeznał przed aktami kancelarii, iż w poniedziałek na żądanie Wojciecha Dembińskiego, starosty orleńskiego, razem z Stanisławem Mrowińskim i Wojciechem Krzykowskim w gospodzie tegoż starosty w Gdańsku widzieli ranę zmarłego Tomasza Brzozowskiego, sługi tego starosty, z powodu której rany, odniesionej *a ficia seu piegione* przed karczmą, protestuje przeciw burgrabiemu, burmistrzowi i rajcom Gdańska jako sprawcom tumultu. Król poleca wpisać relację do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. jęz. łac. pol.

¹ Datacja jak w poprzednim wpisie.

466

k. 346–346v.

Gdańsk, 4 września

Relacja Jana Górskiego z oględzin ran Piotra Potkowskiego z powiatu nurskiego w jego gospodzie w Gdańsku.

jęz. jęz. łac. pol.

467

k. 347

Gdańsk, 4 września

Relacja Jana Górskiego z oględzin ran sługi Stanisława Krasickiego, kasztelana przemyskiego, ochmistrza dworu królowej, w jego karczmie.

jęz. łac.

468

k. 347–347v.

Gdańsk, 8 września

Król stwierdza, że Jakub Szczepański, dworzanin–komornik (*aulicus et cubicularius nostri familiaris*), zeznał przed aktami kancelarii, iż cędował wsie Brudzewa i Celbowa w powiecie puckim, na których ma dożywocie¹, na rzecz Ernesta Wejhera, starosty puckiego, i jego żony Anny Mortęskiej, dał im intromisję przez woźnego i swego pełnomocnika Mikołaja Fleminka. Król poleca wpisać to zeznanie do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹ Dożywocie Szczepańskiego z 10 VII 1592 (*Sumariusz VI*, nr 253); konsens na cesję zob. dok. nr 426.

469

k. 347v.–348

Gdańsk, 12 września

Król stwierdza, że Jan Królikowski, pisarz kancelarii królewskiej, pokazał rany na ciele, a więc na lewej ręce w stawie przy pięści ranę ciętą i ranę na prawym ramieniu zadaną włócznią. Protestuje przeciw burgrabiemu, burmistrzowi i rajcom Gdańska jako sprawcom tumultu. Król poleca wpisać tę obdukcję i protest do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

470

k. 348–348v.

Gdańsk, 12 września

Król stwierdza, że Jan Górski, woźny generalny ziemski, zeznał przed aktami kancelarii, iż na żądanie Nikodema Kossakowskiego, dworzana królewskiego, w zeszły piątek (3 IX) w jego gospodzie w Gdańsku widział zwłoki Pawła Makowskiego, sługi Kossakowskiego: ranę na wylot na plecach, z powodu której Makowski zmarł. Protestuje przeciw senatowi i magistratowi Gdańska. Woźny zeznał także, że w poniedziałek przesyły (6 IX) ogłosił w Gdańsku w kościele dominikanów, iż Makowski został zabity w tumulcie gdańskim. Król poleca wpisać tę relację do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

471

k. 348v.–349

Gdańsk, 12 września

Król stwierdza, że Jan Górski, woźny generalny ziemski, zeznał przed aktami kancelarii, iż w poniedziałek na żądanie Macieja Wojny, pisarza Wielkiego Księstwa Litewskiego, w jego gospodzie w Gdańsku widział zwłoki Jarosława Rachosy z Wielkiego Księstwa Litewskiego, sługi Macieja Wojny: rana na głowie z lewej strony z wyrwaniem kości, z powodu której to rany Rachosa zmarł. Maciej Wojna protestuje wobec woźnego oraz Melchiora Grabowskiego i Józefa Trześnickiego przeciw senatowi i magistratowi Gdańska jako sprawcom tumultu. Woźny zeznał także, że w poniedziałek w kościele dominikanów w Gdańsku ogłosił, że Rachosa został zabity w tumulcie gdańskim. Król poleca wpisać tę relację do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

472

k. 349–350

Gdańsk, 9 września

Król stwierdza, że Stanisław Cikowski z Wojsławic, podkomorzy krakowski, i Jozue Janowicz, sędzia ziemski pucki, zeznali przed aktami kancelarii, że potwierdzają kontrakt, który zawarli między sobą w Warszawie 11 czerwca, dotyczący pewnych młynów, z podpisami ich oraz Krzysztofa z Bulchow i Macieja Kościeńskiego, zabezpieczają go sobie nawzajem na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomych, pod wadium 10 000 złotych. Pozwani stawią się w pierwszym terminie przed sądem grodzkim lub wojewódzkim, tam gdzie leżą ich dobra. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

473

k. 350–350v.

Gdańsk, 9 września

Król stwierdza, że Stanisław Krasicki, kasztelan przemyski, ochmistrz dworu królowej, przedstawił swe rany [tu opis]. Protestuje przeciw burgrabiemu, burmistrzowi i rajcom Gdańska jako sprawcom tumul-

tu. Król poleca wpisać obdukcję i protest do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. jęz. łac. pol.

474

k. 350v.–351

Gdańsk, 9 września

Król stwierdza, że Jan Daniłowicz, krajczy królowej, skarżył się o gwałt w tumulcie w Gdańsku. Gdy wracał z przejażdżki, strzelano do niego wielokrotnie z rusznic i obrzucono go kamieniami. Zabito dwa konie, jednego raniono z rusznicy w nos pod okiem. Protestuje przeciw burgrabiemu, burmistrzowi i rajcom Gdańska jako sprawcom tumultu. Król poleca wpisać protest do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. jęz. łac. pol.

475

k. 351–351v.

Gdańsk, 9 września

Król stwierdza, że Wacław Oschowski, sługa Stanisława Krasickiego, kasztelana przemyskiego, ukazał ranę krwawą nad lewym kolanem. Protestuje przeciw burgrabiemu, burmistrzowi i rajcom Gdańska jako sprawcom tumultu. Król poleca wpisać obdukcję i protest do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

476

k. 351v.

Gdańsk, 9 września

Król stwierdza, że Krzysztof, sługa Stanisława Krasickiego, kasztelana przemyskiego, pokazał rany [tu opis]. Protestuje przeciw burgrabiemu, burmistrzowi i rajcom Gdańska jako sprawcom tumultu. Król poleca wpisać obdukcję i protest do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. jęz. łac. pol.

477

k. 351v.–352

Gdańsk, 9 września

Król stwierdza, że Paweł Szelink, sługa urzędu marszałkowskiego, pokazał krwawą ranę w stopie prawej nad stawem. Protestuje przeciw burgrabiemu, burmistrzowi i rajcom Gdańska jako sprawcom tumultu. Król poleca wpisać obdukcję i protest do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

*jęz. łac.***478**

k. 352–353

Warszawa, 28 lutego

Król pozwala Stanisławowi Kostce ze Stangenbergu, dworzaninowi królewskiemu, ekonomowi malborskiemu, zasłużonemu dla króla, na sprzedaż lub nadanie folwarku królewskiego Libenthal¹ mającego dwaście łąnow. Osoba, która go nabędzie, ma wносить kwartę.

jęz. łac.

¹ W województwie malborskim, ekonomii malborskiej.

479

k. 353–353v.

Warszawa, na sejmie, 12 czerwca

Król pozwala Maciejowi Bronikowskiemu na cesję dóbr Morsel Mojza w powiecie parnawskim na rzecz syna Mateusza, który dostaje dożywocie.

*jęz. łac.***480**

k. 353v.–354

Przy Latarni, 14 września

Król, ponieważ rajcowie i burmistrz Gdańska poręczyli kwotę 24 000 złotych, przeznacza ją na wypłaty: Franciszkowi Tiesowi 7260 złotych, Janowi Sparowi 200 złotych, Forsonowi Lindersonowi 2000 złotych. Burmistrz i rajcy bez dalszego pełnomocnictwa przyjmą do wypłaty z portowego, dopóty kwota 24 000 złotych nie będzie w pełni wypłacona.

jęz. łac.

481

k. 354–354v.

Przy Latarni, 14 września Król stwierdza, że Jan Tarnowski, prepozyt krakowski, wrocławski, łęczycki, podkanclerzy koronny, zeznał przed aktami kancelarii, iż z powodu swej nieobecności w Królestwie, gdyż udaje się z królem do Szwecji, upoważnia Wojciecha Modrzewskiego, swego sługę, do dysponowania dochodami z jego dóbr tak dziedzicznych, jak i kościelnych i administrowania nimi. Przyrzeka, że skwituje pełnomocnika ze wszystkich swych dóbr. Król przyjmuje pełnomocnictwo i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

482

k. 355–355v.

Sztokholm, 20 października Król stwierdza, że Achacy Czema, starosta kiszporski, zeznał przed aktami kancelarii, iż na czas swej nieobecności w królestwie udziela swemu stryjowi Fabianowi, wojewodzie malborskiemu, staroście sztumskiemu, pełnomocnictwa do reprezentowania go we wszystkich czynnościach prawnych i procesach. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

483

k. 355v.–356v.

Sztokholm, 20 listopada Król stwierdza, że Jan Wajer, dworzanin królewski, zeznał przed aktami kancelarii, iż dług 800 złotych wobec Franciszka Galla, podkoniuszego królewskiego, zapisuje na wszystkich swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, i przyrzeka zapłacić go 25 VII 1594 (*die et festo Sancti Jacobi Apostoli proxime venturo in Anno sequenti*) przed aktami kancelarii pod wadium 800 złotych. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem zadwornym. Król poleca wpisać zeznanie do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

484

k. 356v.–357

Sztokholm, 3 grudnia

Król wyznacza Krzysztofowi Renerowi, muzykowi w kapeli królewskiej, pensję roczną 80 złotych z żup wielickich, taką jak miał zmarły Jakób Sówka, muzyk królewski. Podaje to do wiadomości Hiacynta Młodziejowskiego, podskarbiego nadwornego, i Mikołaja Korycińskiego, administratorów żup krakowskich.

jęz. łac.

485

k. 357–357v.

Sztokholm, 3 grudnia

Króla darowuje Wojciechowi Kochlewskiemu, pisarzowi kancelarii koronnej, dobra po zmarłym Michale zwanym Konopackim, urodzonym ze związku nieślubnego, przypadłe królowi jako kaduk.

jęz. łac.

486

k. 357v.–358

Sztokholm, 16 grudnia

Król wyznacza Mikołajowi Kołaczkowskiemu, dworzaninowi–komornikowi królowej, płacę tygodniową dwa talary i *szeptani* brył soli oświęcimskiej rocznie, którą król Stefan wyznaczył niegdyś Krzysztofowi Rączkowskiemu, muzykowi, z żup wielickich. Podaje to do wiadomości Hiacynta Młodziejowskiego, podskarbiego nadwornego, i Mikołaja Korycińskiego, administratorów żup wielickich.

jęz. łac.

487

k. 358–359

Sztokholm, 20 grudnia

Król stwierdza, że Jakub Narzymski zeznał przed aktami kancelarii, iż dług 300 złotych wobec Stanisława Suskiego z powiatu łomżyńskiego zapisuje na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomych, i zobowiązuje się go zapłacić od 1 I 1594 (*a aproxime venturo festo Circumcisionis Domini*) w ciągu jednego roku przed aktami kancelarii pod wadium 300 złotych. Pozwany stawi się w pierw-

szym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim plockim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego i łączycznego, podkanclerzego koronnego.
jęz. łac.

488

k. 359–359v.

Sztokholm, 20 grudnia

Król stwierdza, że za wstawiennictwem papieża Klemensa¹ wyznacza Krzysztofowi Warszewickiemu, kasztelanowi warszawskiemu, sekretarzowi królewskiemu, zasłużonemu dla poprzedników króla i dla niego samego, pensję roczną 1000 złotych, którą przedtem miał Jan Zamoyski, opat plocki, płatną 6 I (*pro festo Sanctorum Trium Regnum*) z ceł koronnych. Co podaje do wiadomości Stanisława Kuczkowskiego, dzierżawcy ceł koronnych.

jęz. łac.

¹ Chodzi o Klemensa VIII.

489

k. 359v.–360v.

Sztokholm, 22 grudnia

Król daje Bartłomiejowi Słowikowskiemu, zasłużonemu wojskowo dla króla Stefana pod Gdańskiem i w wojnach moskiewskich pod dowództwem zmarłego Stanisława Pękosławskiego, starosty sandomierskiego i marienburskiego, a także pod Byczyną, trzy haki zwane Balczer Klotbrat Mojza w dobrach kaduczych w powiecie marienburskim¹, wyznaczonych Słowikowskiemu przez Olbrachta Łaskiego, wojewodę sieradzkiego i starostę marienburskiego, i danych mu przez króla w dożywocie², dożywocie wspólne (*in solidum*) z jego żoną Małgorzatą Trepinówną. Małżonkowie są zobowiązani do ponoszenia takich samych ciężarów jak szlachta inflancka według ordynacji.

jęz. łac.

¹ W prezydencji dorpackiej.

² Dożywocie Słowikowskiego z 26 II 1592 (*Sumariusz VI*, nr 54).

490

k. 360v.–361v.

Sztokholm, 22 grudnia

Król zachowuje Andrzeja Mirzowskiego, harcerza królewskiego (*stipator noster*), który od lat służy na Podolu przeciw Tatarom i w wojnach moskiewskich króla Stefana i który — według świadectwa Olbrachta Łaskiego, wojewody sieradzkiego, starosty marienburskiego — otrzymał w 1589 r. dobra Kapendorf Dier Mojza w starostwie marienburskim, w posesji tych dóbr wspólnie z jego żoną Elżbietą Beniśławską. Małżonkowie są zobowiązani do świadczeń tak jak szlachta inflancka.

*jęz. łac.***491**

k. 361v.–362

Sztokholm, 22 grudnia

Król daje Andrzejowi Koseckiemu, zasłużonemu w wojnach moskiewskich króla Stefana, dożywocie na dobrach Krop Mojza w starostwie swanenburskim, zawierających trzynaście haków ziemi i dwóch kmieci nowo osadzonych, które otrzymał od Olbrachta Łaskiego, wojewody sieradzkiego, starosty marienburskiego i kierepeckiego, dożywocie wspólne (*in solidum*) z Zofią Sadkowską, z racji którego mają ponosić świadczenia takie jak szlachta inflancka.

*jęz. łac.***492**

k. 362–362v.

b.d.

Przysięga referendarzy.

*jęz. łac.***493**

k. 362v.–363

b.d.

Przysięga podskarbiego Królestwa.

jęz. łac.

494

k. 363–363v.

b.d.

Przysięga marszałka Królestwa.

*jęz. łac.***495**

k. 363v.

b.d.

Przysięga podkanclerzego.

*jęz. łac.***496**

k. 363v.–364a

b.d.

Przysięga podskarbiego nadwornego¹.*jęz. łac.*

¹ Następuje podpis Jana Tarnowskiego, podkanclerzego koronnego, sygnalizujący koniec roku i pierwszej części księgi wpisów. Na k. 364b znajduje się napis informujący o początku zapisów w roku 1594: *Acta cancelariae minoris SRM privilegiorum inscriptionum et resignationum etc. Anni MDXCIII AD Relationem Reverendi Joannis Tarnowski Cracoviensis Wladislaviensis Lancieniensis Praepositi et RP Vicecancelarii.*

497

k. 364

Sztokholm, 8 lipca

Król stwierdza, że w imieniu Piotra z Bnina Opalińskiego, krajczego koronnego, starosty nakielskiego, gnieźnieńskiego, rohatyńskiego, wołpeńskiego, przedłożono mu, iż dochody celne ze starostwa gnieźnieńskiego wzrosną niewystarczająco, jeśli nie zostanie utworzona komora celna w mieście królewskim Powidz. Wobec tego król ustanawia tę komorę, upoważnia Opalińskiego lub jego przedstawiciela do pobierania cła z zachowaniem zwolnień od płacenia tych osób, które nie są do tego zobowiązane.

jęz. łac.

498

k. 365

Sztokholm, 12 stycznia

Król stwierdza, że Lewinus Bulow, dziedzic Dondangen, protestował przed aktami kancelarii. Król 10 III ubiegłego roku dał Jerzemu Farenbachowi, prezydentowi wendeńskiemu i hetmanowi szlachty inflanckiej, polecenie, by rozpatrzył i rozstrzygnął sprawę wszelkich szkód i niesprawiedliwości w sprawie których protestował Bulow, które były badane przez doradców Księstwa Pruskiego. Bulow protestuje, ponieważ ze względu na jego nieobecność i chorobę nie mógł dojść swych praw, a teraz tego nie może uczynić z powodu przeszkód prawnych. Król przyjmuje protest i poleca wpisać go do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łączycykiego, podkanclerzego koronnego.

*jęz. łac.***499**

k. 365v.–366v.

Sztokholm, 12 stycznia

Król, na prośbę Olbrachta Łaskiego, daje Krzysztofowi Babeckiemu, słudze Łaskiego, wojewody sieradzkiego, starosty marienburskiego i kierpeckiego, który zasłużył się na Podolu przeciw Tatarom i dla wspomnianego wojewody i za jego zgodą posiadał dobra Netkin Mojza w starostwie marienburskim zawierające dwa i pół haka, dożywocie wspólne (*in solidum*) z żoną Anną Trepinówną. Małżonkowie mają ponosić ciężary takie jak szlachta inflancka.

*jęz. łac.***500**

k. 366v.–367

Sztokholm, 14 stycznia

Król daje Wojciechowi Waligórze, wójtowi we wsi Żdar w starostwie bolesławskim, dożywocie wspólne (*in solidum*) z żoną Katarzyną na tym wójtostwie z dobrami położonymi we wsi Łubnice, z jednej strony między częścią Bartłomieja Zemły a z drugiej strony częścią Benedykta Kobelki i dobrami nowo wykarczowanymi, ciągnącymi się do wsi Mieszna od dębu nad jeziorem Migłowe, i pole nowo wykarczowane

na miejscu zwanym Stempiczny Wierch przy polach karczmy nowo lokowanej, z wolnością wyrębu w lasach wsi Żdar i wolnością wypasu¹. Po ich śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie sieradzkim, ziemi i powiecie wieluńskim. Przedłożył ten dokument podczas lustracji 1616–1620 (LWK I, s. 165).

501

k. 367v.–368

Sztokholm, 25 stycznia

Król stwierdza, że Wojciech Kochlewski, pisarz kancelarii królewskiej, zeznał przed aktami kancelarii, iż dług 100 złotych wobec Miłkołaja Praskiego, Czecha, krawca, zabezpiecza na wszystkich swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomych, i zobowiązuje się go zapłacić w ciągu roku od dziś przed aktami kancelarii pod wadium 100 złotych. Pozwany stawia się w pierwszym terminie przed sądem zadwornym. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

502

k. 368–368v.

Uppsala, 8 lutego

Król pozwala Wilhelmowi Kraalowi na przejęcie sołectwa¹ w we wsi królewskiej Skrzetusz w starostwie wałęckim po śmierci Kluki. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ W tytule dokumentu: wójtostwo.

503

k. 368v.–369

Sztokholm, 15 marca

Król stwierdza, że do akt kancelarii wniesiono dokument króla Stefana, z jego podpisem i pieczęcią, wystawiony 15 I 1583, w którym król daje

Ottonowi Uxkulowi, rotmistrzowi zasłużonemu dla króla i Rzeczypospolitej w wojnach moskiewskich, dobra w starostwie kremońskim, zwane Monster moja, prawem lennym. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

504

k. 369–370

Sztokholm, 20 lutego

Król stwierdza, że Andrzej Kut, baron na Dingnall, zeznał przed aktami kancelarii, iż ustanawia Stanisława Cikowskiego, podkomorzego krakowskiego, swym pełnomocnikiem w sprawach przed urzędem lub sądem Gdańska, dotyczących dóbr, które przypadły królowi jako kaduk po śmierci Baltazara, Stebena, Joachima Birma, Piotra Szmita, Joachima Szoltza, Piotra Szwetzkana, a które są zajęte przez pewne osoby. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

505

k. 370–370v.

Sztokholm, 1 kwietnia

Król daje Jakubowi Szczepańskiemu, swemu dworzaninowi, dożywocie na wsiach Pemperzyn i Wałcz w województwie chełmińskim¹ po śmierci Marcina Dulskiego, starosty rajgrodzkiego. Jeśli te dobra są obciążone zapisem, upada jego czwarta część, jeśli nie — ma wносить kwartę.

jęz. łac.

¹ W powiecie chełmińskim.

506

k. 370v.–371

Sztokholm, 14 kwietnia

Król mianuje Wacława Bełdowskiego na urząd wojskiego kruszwickiego wakujący po śmierci Marcina Bielińskiego.

jęz. łac.

507

k. 371–371v.

Sztokholm, 20 kwietnia

Król zachowuje Jerzego Wolffa w dożywotnim posiadaniu sołectwa we wsi Jabłowa w starostwie gnieźnieńskim, które użytkuje po śmierci swych rodziców. Po jego śmierci sołectwo będzie podlegało wykupowi.
jęz. łac.

508

k. 371v.–372

Sztokholm, 26 kwietnia

Król pozwala Janowi Waxmanowi przejąć wieś królewską Zbędowice w województwie krakowskim¹ z rąk osób, których imiona król chce poznać. Waxman otrzymuje dożywocie, mocą którego upada czwarta część zapisu na tej wsi.
jęz. łac.

¹ W województwie krakowskim brak takiej wsi.

509

k. 372–372v.

Sztokholm, 10 maja

Król pozwala Piotrowi Kęczewskiemu, podstolemu płockiemu, przejąć wójtostwo we wsi królewskiej Dembno w starostwie leżajskim¹ z rąk spadkobierców zmarłego Jana Chmieleckiego i innych, którzy roszczą sobie prawo do tego wójtostwa. Kęczewski dostaje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.
jęz. łac.

¹ W województwie ruskim, w ziemi i powiecie przemyskim.

510

k. 372v.373

Sztokholm, 12 maja

Król darowuje dobra przypadłe mu jako kaduk po śmierci Jakuba Górskiego Marcinowi Kunińskiemu. Podaje to do wiadomości wszystkich magistratów, których to dotyczy.
jęz. łac.

511

k. 373–373v.

Sztokholm, 10 maja

Król pozwala Baltazarowi Stanisławskiemu, podkomorzemu sanockiemu, kuchmistrzowi koronnemu, przejąć wójtostwo we wsi królewskiej Nowosielce w starostwie sanockim z rąk spadkobierców zmarłego Stanisława Pobidzińskiego. Stanisławski dostaje dożywocie ze swą żoną Elżbietą Herburtówną z Fulsztyna, także na dwóch łąkach, które do tego wójtostwa włączył król Zygmunt August. Po śmierci Stanisławskiego wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

*jęz. łac.***512**

k. 373v.–374v.

Sztokholm, 15 maja

Król pozwala Barbarze Krzykowskiej, wdowie po Wawrzyńcu Wybranowskiemu, rotmistrzowi, na cesję miasta królewskiego Tyrawa z wójtostwem i z wsiami do niego należącymi, Łodzinka i Potok zwana Dembna¹, na rzecz Jana Zaporskiego, podstarościego szczyrzeckiego, który otrzymuje dożywocie pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

¹ W województwie ruskim, ziemi sanockiej.

513

k. 374v.–375

Sztokholm, 20 maja

Król daje Janowi Zamoyskiemu, kanclerzowi i hetmanowi koronnemu, staroście bełskiemu, knyszyńskiemu, malborskiemu i dorpackiemu, dożywocie na wsiach Potarzyn z folwarkiem, Zaboże, nowo lokowanej Huśniewa, Kulików w ziemi bełskiej¹ po śmierci Katarzyny z Orska, wdowy po Florianie Zamoyskim, chorążym chełmskim², pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

¹ W województwie i powiecie bełskim.

² Chodzi o Katarzynę Dunikowską oraz Orsk w ziemi i powiecie przemyskim. Florian Zamoyski był chorążym chełmskim w latach 1581–1585, kasztelanem chełmskim 1585–1586, kasztelanem bełskim od 10 V 1586, zmarł przed 13 VI 1587 (U III/2, nr 61, 1043, 1105).

514

k. 375v.–376

Sztokholm, 8 czerwca

Król daje Zbigniewowi Podlodoskiemu dożywocie na wsiach Hrusko, Koleczkowce, Bakota, połowie wsi Jezierzany w województwie podolskim po śmierci Wolskiego, pisarza ziemskiego kamienieckiego¹, pod warunkiem wnoszenia kwarty. Jeśli część z tych dóbr jest obciążona zapisem, ma je wykupić.

jęz. łac.

¹ W powiecie kamienieckim. Wolski miał na imię Stanisław (*Sumariusz VI*, nr 32, 66).

515

k. 376–376v.

Sztokholm, 15 czerwca

Król darowuje Andrzejowi Bolkowi, słudze królewskiemu, dobra, które przypadły królowi jako kaduk po śmierci Dominika Prevego, mieszczanina krakowskiego, wraz z kwotami zapisanymi na kamienicy przy ulicy Szpitalnej w Krakowie. Co podaje do wiadomości magistratu krakowskiego.

jęz. łac.

516

k. 376v.–377

Sztokholm, [...] lipca

Król daje Stanisławowi Kossowi, dworzaninowi–trukczasemu (*dapifero et aulico nostro*), dożywocie na mojzie, czyli dworze, Pakost w powiecie [...] w Inflantach po śmierci Jastrzębskiego. Jest zobowiązany do takich świadczeń jak cała szlachta inflancka.

jęz. łac.

517

k. 377–378

Sztokholm, 1 lipca

Alojzy Bosis Luceorienis z Królestwa Neapolu udał się z królem do Szwecji. Przybył z Germanikiem Malaspiną, biskupem S. Severi, nuncjuszem papieża Klemensa VIII. Król jemu i jego braciom Janowi, Pio-

trowi, Cezarowi i Janowi Chrzycielowi dodaje do herbu koronę złotą w polu czerwonym.

jęz. łac.

518

k. 378–378v.

Sztokholm, 3 lipca

Król darowuje Jakubowi Rokickiemu wszelkie dobra ruchome i nieruchome przypadłe królowi jako kaduk po śmierci Daniela Grabowskiego.

jęz. łac.

519

k. 378v.–379

Sztokholm, 4 lipca

Król pozwala Stanisławowi Rajskiemu, zasłużonemu wojskowo, na wykup wsi Siekierzycze i Ordynia w województwie ruskim z rąk spadkobierców zmarłego Żeliborskiego¹. Rajski otrzymuje dożywocie, z racji którego upada czwarta część zapisu na tych wsiach. Po jego śmierci będą one podlegały wykupowi.

jęz. łac.

¹ W ziemi i powiecie przemyskim. Według rejestru poborowego z 1589 r. miał na imię Hryczko (*Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym*, t. VII, cz. I, *Ziemie ruskie. Ruś Czerwona*, opr. A. Jabłonowski, Źródła Dziejowe, t. XVIII, Warszawa 1902, wyd. A. Jabłonowski, s. 20).

520

k. 379–379v.

Sztokholm, 4 lipca

Król daje Piotrowi Karapczowskiemu dożywocie na częściach wsi królewskich Knihinicze, Wbakoczycze, Wzrunkoszowie w województwie podolskim¹ po śmierci Jana Karapczowskiego, jego brata rodzonego.

jęz. łac.

¹ W powiecie latyczowskim.

521

k. 379v.–380

Sztokholm, 7 lipca

Król pozwala Stanisławowi Rudnickiemu, zasłużonemu dla króla i Rzeczypospolitej w otoczeniu Aleksandra Koniecpolskiego, starosty wieluńskiego i żarnowieckiego, przejąc wójtostwo, czyli sołectwo, we wsi królewskiej Wierzbie w starostwie wieluńskim z rąk spadkobierców Walentego, posesora tego wójtostwa, czyli sołectwa¹. Rudnicki dostaje dożywocie. Po jego śmierci sołectwo będzie podlegało wykupowi.
jęz. łac.

¹ Rudnicki dostał to sołectwo dopiero 10 II 1596 z cesji Aleksandra Koniecpolskiego (LWK 1616–1620, t. I, s. 127, t. II, nr 733).

522

k. 380–380v.

Sztokholm, 14 lipca

Król daje Krzysztofowi Kłopotkiemu, harcerzowi królewskiemu (*stipulatoris nostri*), który służy królowi w Szwecji, dożywocie na sołectwie we wsi Daszawa w starostwie stryjskim, podległym dyspozycji króla po śmierci Gasparskiego. Po śmierci Kłopotkiego sołectwo będzie podlegało wykupowi.
jęz. łac.

523

k. 380v.–382

Sztokholm, 15 lipca

Ponieważ Henryk Wanklausenburgk Cramer i Jerzy Wintferen z żonami polecają swoje służby, król pozwala im, ich dzieciom i żonom przybyć do Królestwa wraz z wyrobami i przydatnymi rzemieślnikami oraz zapewnia stosowną siedzibę w odpowiednim miejscu, którą mogą kupić i urządzić, wolniczną w tym miejscu, pozwala im tkąć i sporządzać tkaniny jedwabne wszelkiego gatunku brabanckiego, wyprawiać skóry, przywozić bez przeszkód wszystko, co im niezbędne do użytku. Także sprowadzać z zagranicy i wywozić z Królestwa złoto, srebro, miedź, brąz, żelazo, mosiądz, sól, *salisnitri* i inne kopaliny wydobywane, wytapiane i oddzielane oraz towary z obowiązkiem płacenia cła. Otrzymują wyłączność produkcji przez trzydzieści lat pod karą 10 000

złoty^{ch} węgierskich w połowie dla skarbu nadwornego, w połowie dla nich. Podaje to do wiadomości wojewodów, kasztelanów, urzędników, starostów, celników, burmistrzów, rajców i magistratów.

jęz. łac.

524

k. 382–282v.

Sztokholm, 24 czerwca

Król stwierdza, że Alwer Biskopnik, Westfalczyk, halabardnik (*satelles*) królewski, zeznał przed aktami kancelarii, iż dobra jego brata rodzonego Jana Biskopnika, czyli dwór Segberdingk z przyległościami, zostały alienowane bez jego zgody. Do ich odzyskania ustanawia Teodora Biskopnika, swego młodszego brata, pełnomocnikiem w sprawach sądowych, a po odzyskaniu dóbr do przyjęcia w jego imieniu służby u Ernesta, arcybiskupa Kolonii¹, wraz ze wszystkimi obowiązkami. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹ Ernest Wittelsbach, brat Wilhelma V, księcia Bawarii.

525

k. 382v.–383

Sztokholm, 20 maja

Ponieważ 11 kwietnia wygasła administracja żup krakowskich Jacentemu Młodziejowskiemu, podskarbiemu nadwornemu, i Mikołajowi Korycińskiemu, sekretarzowi królewskiemu, król powierza ją na ich miejsce Zygmuntowi Myszkowskiemu, staroście piotrkowskiemu, i Piotrowi Frankowi pod warunkiem oddawania do skarbu nadwornego tego, co należy.

jęz. łac.

526

k. 383–383v.

Gdańsk, 26 sierpnia

Król nadaje Prokopowi Sieniawskiemu, podczaszemu koronnemu, staroście ratneńskiemu, dożywocie na wsiach królewskich Demeszkowce

i Ostrów w województwie ruskim¹ po śmierci Humnickiego, pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

¹ W ziemi i powiecie halickim.

527

k. 383v.–384

Gdańsk, 25 sierpnia

Król daje Samuelowi Łaskiemu i jego żonie Zofii Knizingen dożywocie wspólne (*in solidum*) na sołectwie we wsi królewskiej Schonwald i na karczmie do niej należącej¹. Po ich śmierci sołectwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie i powiecie chełmińskim.

528

k. 384–384v.

Gdańsk, 25 sierpnia

Król pozwala Andrzejowi Bolkowi, swemu słudze, przejąć wójtostwo w mieście królewskim Żarnowiec w województwie krakowskim¹ z rąk spadkobierców Mikołaja Rogozińskiego. Bolek dostaje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ W powiecie ksiąskim.

529

k. 384v.–385

Gdańsk, 27 sierpnia

Król pozwala Franciszkowi Gallowi, podkoniuszemu królewskiemu, przejąć wójtostwo we wsi królewskiej Iwierzyce w starostwie [...] z rąk spadkobierców Jakuba Grzymały lub innych osób, które mają interes prawny dotyczący tego wójtostwa. Gall dostaje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ W powiecie pilźnieńskim. Wieś należała do uposażenia kasztelanii sandomierskiej (*Województwo sandomierskie w drugiej połowie XVI wieku*, cz. II, red. W. Pałucki, Warszawa 1993, s. 90).

530

k. 385–385v.

Gdańsk, 28 sierpnia

Ponieważ Piotr Czarnkowski, tenutariusz miasta królewskiego Kcyńnia¹, dostrzegł, że mieszkańcy miasta mają wiele niewygód przy mieniu zboża i ponoszą straty podczas transportu do innych młynów, król pozwala zbudować na gruntach miejskich wiatrak na użytek publiczny.
jęz. łac.

¹ W województwie kaliskim, powiecie kcyńskim.

531

k. 385v.–386

Gdańsk, 24 sierpnia

Król kwituje Zygmunta Myszkowskiego, starostę piotrkowskiego, i Piotra Franka, administratorów żup krakowskich, z kwoty 6200 złotych w gotówce, którą otrzymał.
jęz. łac.

532

k. 386–386v.

Gdańsk, 27 sierpnia

Król daje Stanisławowi Warszyckiemu, który towarzyszył królowi w wyprawie do Szwecji, dożywocie na starostwie czerskim z jurysdykcją¹.
jęz. łac.

¹ Zob. dok. 75.

533

k. 387–387v.

Gdańsk, 30 sierpnia

Król pozwala Wojciechowi Makowieckiemu wykupić wójtostwo w mieście Firlejów w starostwie rohatyńskim z rąk spadkobierców Kawieckiego. Makowiecki dostaje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.
jęz. łac.

534

k. 387v.

Gdańsk, 30 sierpnia

Ponieważ Krzysztof Kostka z Stemberka, wojewoda pomorski i starosta golubski¹, scedował Janowi Steglerowi część gruntu zwanego Wapiennica między polem zamkowym i polem zwanym Lisowski, by go wykarczował i uprawiał, król daje ten grunt Steglerowi w dożywocie pod warunkiem płacenia pięciu groszy rocznie na św. Marcina (11 XI) do zamku golubskiego.

jęz. łac.

¹ W województwie i powiecie chełmińskim.

535

k. 387v.–388

Gdańsk, 20 sierpnia

Król daje Janowi Królikowskiemu, zasłużonemu wojskowo dla króla Stefana i dla niego samego w wyprawie tureckiej, towarzyszącemu królowi do Szwecji, dożywocie na wsi Wierzbie w województwie krakowskim¹ po śmierci Stanisława Olszowskiego.

jęz. łac.

¹ W powiecie ksiąskim.

536

k. 388–388v.

Gdańsk, 29 sierpnia

Król stwierdza, że Maciej Dergunt ze wsi Parściec, Malcher Glob i Paweł Muth ze wsi Łętowice¹ zeznali przed aktami kancelarii, iż ustanowili Reinholda Krokowa swym pełnomocnikiem w sprawie granicznej z dobrami starostwa puckiego, tenucie Ernesta Wajera. Przrzekają zapisać na swych dobrach wszystko, do czego on doprowadzi. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łączyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ W województwie pomorskim, powiecie puckim.

537

k. 388v.–389

Gdańsk, 29 sierpnia

Król stwierdza, że Albert Rozemberk, mieszczanin gdański, zeznał przed aktami kancelarii, iż za zgodą biskupa włocławskiego¹ zostały mu wydierżawione dobra klasztoru żarnowieckiego, potwierdził i podpisał umowę, czyli kontrakt, zobowiązał się na wszystkich swych dobrach, że po wygaśnięciu dzierżawy zwróci dobra zakonnikom². Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹ Hieronima Rozdrażewskiego.

² Chodzi o benedyktynki. Żarnowiec w województwie pomorskim, powiecie puckim.

538

k. 389–389v.

Gdańsk, 1 września

Król stwierdza, że Grzegorz Grabieński, kapłan (*actu presbiter*), zeznał przed aktami kancelarii, iż ustanawia Wojciecha Grabieńskiego zwanego Łuba, swego brata rodzonego, swym pełnomocnikiem w sprawach przed sądami i urzędami w Królestwie przeciw niemu o przejęcie dóbr dziedzicznych części wsi Grabienice w powiecie niedzborskim województwa płockiego z rąk Jana Grabieńskiego. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

539

k. 389v.–390v.

Gdańsk, 1 września

Król stwierdza, że Grzegorz Grabieński, kapłan (*actu presbiter*), zeznał przed aktami kancelarii, iż część domu, czyli dworu, we wsi dziedzicznej Grabienice w powiecie niedzborskim w województwie płockim podarował Piotrowi Grabieńskiemu, swemu bratu rodzonemu, i dał mu intromisję przez woźnego. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

540

k. 390v. Gdańsk, 2 września
Król stwierdza, że Kasper Gibel¹, wójt malborski, zeznał przed aktami kancelarii, iż na podstawie konsensu królewskiego cedował wójtostwo malborskie w Prusach swemu synowi Janowi Gibelowi i dał mu in-tromisję przez woźnego ziemskiego. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹ W dokumentach 70 i 448 Gobelio.

541

k. 391 Gdańsk, 2 września
Król stwierdza, że Jan Wojciech Borek, dziedzic Frodenaw, zeznał przed aktami kancelarii, iż imieniu swoim i Anny z Krecizen Borkowej poręcza i zabezpiecza na swych dobrach ruchomych i nieruchomościach Jakubowi Adamowi i Szymonowi a Werden, braciom rodzonym, że on i jego żona we wszystkich sprawach, które się toczą, podporządkują się sądom. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

542

k. 391–392v. Skarszewy, 3 września
Król stwierdza, że Ludwik Mortęski, starosta pokrzywiński, zeznał przed aktami kancelarii, iż aprobeje rezygnację uczynioną przed sądem prawa niemieckiego w Chełmnie dotyczącą darowizny kamienicy w mieście Toruń przy ulicy poprzecznej (*transversalem*), która idzie do murów miejskich, naprzeciw kościoła Najświętszej Maryi Panny, na rzecz ojców, czyli kolegium jezuitów. Zabezpiecza tę darowiznę na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem wojewody chełmińskiego. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

543

k. 392v.–393

Koronowo, 9 września

Król pozwala Stanisławowi Sierakowskiemu, dworzaninowi–komornikowi (*cubicularii nostri*), który służy królowi od jego przybycia do Królestwa, przejąć wójtostwo we wsi królewskiej Rybna w województwie łęczyckim¹ po śmierci Czołpińskiego. Sierakowski dostaje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ Rybna leżała w województwie brzeskim–kujawskim w powiecie przedeckim tuż przy granicy z województwem łęczyckim.

544

k. 393–393v.

Koronowo, 10 września

Król zachowuje Ottona Buzinka, mieszczanina gdańskiego, w dożywotnim posiadaniu młyna królewskiego Zubrzenica w starostwie tucholskim, tencucie Jasieniec¹, razem z Dorotą, jego żoną (*in solidum*), za zgodą Macieja Żalińskiego, kasztelana gdańskiego, starosty tucholskiego i mścibowskiego. Po jego śmierci młyn będzie podlegał wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie pomorskim, powiecie świeckim. Prawdopodobnie identyczny z młynem Zamrzenica w tencucie Jasieniec, wymienionym w 1570 r. (K. Mikulski, *Osadnictwo wiejskie województwa pomorskiego od połowy XVI do końca XVII wieku*, Toruń 1994, s. 172).

545

k. 393v.–394

Koronowo, 10 września

Król zachowuje Stanisława i jego żonę Zofię w dożywotnim posiadaniu młyna we wsi Małe Śliwniczki i dwóch oddzielnych gruntów w starostwie świeckim¹ pod warunkiem płacenia dwudziestu grzywien rocznie 11 XI (*pro festo S. Martini Episcopi*). Młyn został zbudowany przez jego zmarłego ojca Stanisława za zgodą zmarłego Jerzego Konopackiego, kasztelana chełmińskiego, starosty świeckiego². Po jego śmierci młyn będzie podlegał wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie pomorskim, powiecie świeckim.

² Zmarł 27 V 1566 (U V/2, nr 38).

546

k. 394–394v.

Kcynia, 13 września

Król zachowuje Jana Breskiego zwanego Hanus, mieszczanina kcyńskiego, w jego prawie dziedzicznego posiadania domu przy rynku, zbudowanego przez zmarłego Krzysztofa Zwiastowskiego na pustym placu za zgodą zmarłego Piotra Czarnkowskiego, kasztelana poznańskiego, starosty kcyńskiego¹. Dom został sprzedany zmarłemu Piotrowi Peszydzińskiemu, a po jego śmierci kupiony od wdowy Anny Dubrowskiej przez wspomnianego Jana Breskiego, za zgodą króla Zygmunta Augusta daną Krzysztofowi Zwiastowskiemu. Breski ma płacić staroście kcyńskiemu czynsz w wysokości czterech groszy 11 XI (*quodlibet festo S. Martini*)².

jęz. łac.

¹ Piotr Czarnkowski był starostą kcyńskim w latach 1571–1585 (K. Chłapowski, *Starostowie w Wielkopolsce, na Kujawach i Mazowszu 1505–1696 (materiały źródłowe)*, Warszawa 2007, s. 23).

² Dokument ten, jak również następny, są nieznanne F. Mincerowi (*Dzieje Kcyni do 1772 r. w: Dzieje Kcyni i okolic*, red. W. Jastrzębski, Kcynia 1993).

547

k. 394v.–395v.

Kcynia, 13 września

Król, na prośbę mieszkańców Kcyni, potwierdza miastu Kcynia ograniczenia dotyczące osiedlania się w Kcyni Żydów, Szkotów i innych cudzoziemców zawarte w dawnych przywilejach¹.

jęz. łac.

¹ W grę wchodzi: akt lokacji miasta z 29 VI 1262 (KDW, t. I, nr 401), potwierdzenie praw miasta przez Władysława III z 6 VI 1441 (KDW, t. X, nr 1548), przywileje miasta z lat 1565 i 1585 potwierdzone przez Zygmunta III 25 V 1592 (*Sumariusz V*, nr 203).

548

k. 395v.–396v.

Gdańsk, 21 sierpnia

Król pozwala Andrzejowi Dziedzickiemu, dworzaninowi–komornikowi (*cubicularii nostri*), przejąć wójtostwo w mieście królewskim Połaniec w województwie sandomierskim z *pagus* Rudnik, Niedziałki, Szczeka i młynem na rzece Czarna oraz innymi młynami na tej rzece,

prawem połowu ryb na rzece Czarnej oraz *in clausuros*¹, czyli miącich, na rzece Wiśle, prawem wyrębu drzew w lesie zwanym Szczeka do celów budowlanych, z rąk obecnych posesorów, których imiona i nazwiska król chce poznać. Dziedzicki dostaje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi².

jęz. łac.

¹ Według *Słownika staropolskiego*, t. III, Wrocław–Kraków–Warszawa 1960, red. S. Urbańczyk, s. 128–129, chodzi o jazy (*clausurum seu jaz vulgariter dictus*).

² Zob. dok. nr 79.

549

k. 396v.

Poznań, 17 września

Król darowuje Grzegorzowi Granowskiemu, zasłużonemu dla króla Stefana, wszelkie dobra, które przypadły królowi jako kaduk po śmierci Wacława Wołowicza.

jęz. łac.

550

k. 396v.–397

Poznań, 17 września

Król pozwala Janowi Kurowskiemu, mieszczaninowi i rajcy poznańskiemu, oraz jego żonie Elżbiecie Krostkównie zapisać czynsz roczny wykupny dwanaście złotych, czyli wyderkauff, na rzecz ołtarza w kaplicy Hincza w kościele kolegiackim św. Marii Magdaleny wewnątrz murów miasta Poznania w celu sprawowania przy nim mszy. Czynsz ma być płacony altarzystom z włączeniem go do jurysdykcji i immunitetów kościelnych.

jęz. łac.

551

k. 397–397v.

Poznań, 19 września¹

Król na prośbę burmistrza, rajców i ławników miasta Poznania oraz Jana Skrzetuskiego, sekretarza królewskiego, tenentariusza wsi Zegrze i Rataje, wyznacza termin rozprawy przed sądem królewskim w spra-

wie granic między gruntami miejskimi i królewskimi, wniesionej przez Skrzetuskiego, na cztery tygodnie po powrocie króla do Krakowa. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹Data zapisana: *feria secunda ante festum S. Matthaei Apostoli et Evangelistae*.

552

k. 397v.–398

Wieluń, 20 września

Król daje Stanisławowi Mińskiemu, wojewodzie łęczyckiemu, staroście liwskiemu, zasłużonemu dla króla *in difficili Regni gubernatione*¹, zwłaszcza w poselstwie do papieża², dożywocie na tenucie Tyszowce w województwie bełskim po śmierci Anny z Wielopola Łaszczowej³ pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

¹Aluzja do postawy Mińskiego podczas sejmku inkwizycyjnego w 1592 r., kiedy stanowczo bronił króla (PSB XXI, s. 321 — Stefan Gruszecki).

²W 1593 r. był posłem do Klemensa VIII w celu złożenia obediencji i sfinalizowania procesu kanonizacyjnego Jacka Odrowąża (ibidem).

³W powiecie grabowieckim. Chodzi o Annę Wielopolską, wdowę po Janie, podkomorzym bełskim (PSB XVIII, s. 261 — I. Kaniewska).

553

k. 398–398v.

Kraków, 4 października

Król pozwala Brykcemu Przerębskiemu, pisarzowi ziemskiemu sierańskiemu, na przejęcie sołectwa we wsi Orzechów w powiecie radomszczańskim¹ z rąk wielbnego Grochowickiego po śmierci Marcina Izdbieńskiego z Ruśca, scholastyka krakowskiego². Przerębski dostaje dożywocie. Po jego śmierci sołectwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹W województwie sieradzkim. Regesty Metryki, nr 154, z błędem zaliczenia jej w przypisie do wsi powiatu radomskiego województwa sandomierskiego.

²Izbieński zmarł 24 V 1594 (PSB X, 195–196 — W. Urban). Rusiec w województwie kaliskim, powiecie kcyńskim.

554

k. 398–399

Kraków, 6 października

Król pozwala Jakubowi Misiewskiemu, rotmistrzowi, na przejęcie wójtostwa, czyli sołectwa, we wsi Bystra w starostwie bieckim z rąk spadkobierców Grotkowskiego, posesora tej wsi. Misiewski dostaje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

555

k. 399–399v.

Kraków, 4 października

Król stwierdza, że Mikołaj Bieganowski, dworzanin–komornik (*cubicularius noster*), zeznał przed aktami kancelarii, iż darowuje swe prawo do dóbr dziedzicznych ruchomych i nieruchomości, tak w mieście Oborniki¹, jak i poza nim, które mu przysługuje, wraz z prawem do prowadzenia procesów sądowych ich dotyczących, Krzysztofowi Wiesiołowskiemu, któremu daje intromisję. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ W województwie i powiecie poznańskim.

556

k. 399v.–400v.

Kraków, 4 października

Król stwierdza, że Krzysztof Wiesiołowski, mieszczanin obornicki, zeznał przed aktami kancelarii, iż dług 80 złotych wobec Mikołaja Bieganowskiego, dworzanina–komornika, zapisuje na swych dobrach ruchomych i nieruchomości i zobowiązuje się zapłacić go do 1 I 1595 (*pro die et festo Circumcisionis Domini in anno proxime futuro*) przed aktami wójtowskimi obornickimi. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem wójtowskim obornickim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

557

k. 400v.–401

Kraków, 7 października

Król stwierdza, że Paweł Kramp zeznał przed aktami kancelarii, iż na podstawie konsensu królewskiego ceduje swe prawo dożywotnie do młyna na rzece Prądnik we wsi królewskiej Zielonki na rzecz Jana Waxmana, któremu daje intromisję. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

558

k. 401–401v.

Kraków, 7 października

Król stwierdza, że Jan Waxman i Paweł Kramp zeznali przed aktami kancelarii, iż kwitują się wzajemnie z kontraktu przez nich opieczętowanego i podpisanego, zawartego w Krakowie 3 IX, w sprawie młyna na rzece Prądnik we wsi królewskiej Zielonki i kontrakt ten kasują. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

559

k. 401v.402

Kraków, 8 października

Król stwierdza, że Stanisław Snopek z Łuczyc, woźny ziemski generalny, oraz Jan Węgrzynowski i Stanisław Łaskowski zeznali przed aktami kancelarii, iż po pokazaniu im wczoraj przez Jana Waxmana cesji Jana Pawła Krampa (za konsensem królewskim) na rzecz Waxmana młyna na rzece Prądnik we wsi królewskiej Zielonki, dziś wprowadzili go w posiadanie wspomnianego młyna. Waxman akceptował intromisję, a Kramp na nią pozwolił. Król przyjmuje ich zeznania i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

560

k. 402

Kraków, 8 października

Król pozwala Janowi Dziećmiarowskiemu na cesję gruntu Poborcze w Haliczu na rzecz Stanisława Górskiego, stolnika halickiego, żołnierza.

rza–weterana, i jego żony Doroty Błudnickiej, którzy otrzymują dożywocie wspólne (*in solidum*).

jęz. łac.

561

k. 402–402v.

Kraków, 8 października

Król daje Stanisławowi Górskiemu, stolnikowi halickiemu, i Dorocie Błudnickiej, jego żonie, dożywocie wspólne (*in solidum*) na wójtostwie halickim, na które Górski otrzymał dożywocie od króla Stefana. Po ich śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

562

k. 403

Kraków, 8 października

Król zachowuje Jakuba Wainkena, zasłużonego wojskowo dla króla Stefana, oraz jego synów Jana i Jakuba w posiadaniu dóbr Wainka moją z gruntem wiejskim Schelminskie w powiecie seswegenskim¹.

jęz. łac.

¹ W prezydencji wendeńskiej.

563

k. 403–404

Kraków, 10 października

Król pozwala Jakubowi Szczepańskiemu, dworzaninowi–komornikowi (*cubiculi nostri aulico*), przejąć tenetę Mirachów w Prusach z rąk spadkobierców Szczawińskiej z Taszyc¹. Szczepański dostaje dożywocie, z racji którego upada czwarta część sumy zapisanej na tej tenecie.

jęz. łac.

¹ Mirachów w województwie pomorskim, powiecie mirachowskim. Dorota Taszycka, wdowa po Jakubie Szczawińskim (P. Czapplewski, *Senatorowie, podskarbiowie i starostowie Prus Królewskich 1454–1772*, Toruń 1911, s. 140).

564

k. 404–404v.

Kraków, 10 października

Król pozwala Magdalenie Jordanównie z Zakliczyna, wdowie po Stanisławie Sobku, kasztelanie sandomierskim i podskarbis koronnym¹, zasłużonym dla poprzedników króla, na cesję wsi Siedlec w województwie krakowskim² na rzecz Zofii Morawickiej, wdowy po Piotrze Morawickim, która otrzymuje dożywocie pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

¹ Zakliczyn w województwie krakowskim, powiecie sądeckim. Sobek zmarł po 15 VII, a przed 3 XI 1569 (U X, nr 748).

² W powiecie szczyrzyckim.

565

k. 404v.–405

Kraków, 12 października

Król pozwala Jerzemu Pawłowskiemu na przejęcie sołectwa we wsi królewskiej Gremlin w województwie [...] z rąk Walentego Barena. Pawłowski otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ Wieś w tenucie międzyłęskiej w województwie pomorskim, powiecie tczewskim.

566

k. 405–405v.

Kraków, 12 października

Król na prośbę mieszkańców miasta Wieleń¹ ustanawia jarmarki w tym mieście: jeden na św. Wojciecha, drugi na św. Michała, trzeci na Trzech Króli oraz targ w sobotę.

jęz. łac.

¹ W województwie i powiecie poznańskim.

567

k. 405v.–406

Kraków, 13 października

Król daje Annie, córce Jana Bielskiego z Olbrachcic¹, i Marianowi Konopce, jej mężowi, dożywocie wspólne (*in solidum*) na kuźnicy

Dzbowskiej w starostwie olsztyńskim². Po ich śmierci kuźnica będzie podlegała wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie sieradzkim, powiecie radomszczańskim.

² W województwie krakowskim, powiecie lelowskim.

568

k. 406–406v.

Kraków, 13 października

Król pozwala Annie, córce Jana Bielskiego, żonie Mariana Konopki, by Marian Konopka zapisał jej wiano i przywianek na kuźnicy Dzbowskiej w starostwie olsztyńskim.

jęz. łac.

569

k. 406v.–407

Kraków, 12 października¹

Król stwierdza, że Paweł Szczerbic, pisarz dekretowy, zeznał przed aktami kancelarii, iż wyznaczony przez zmarłego Jana Górskiego, woźnego generalnego Królestwa, na wykonawcę jego testamentu, zrzeka się tego obowiązku. Król przyjmuje rezygnację i uwalnia go od obowiązków egzekutora testamentu. Relacja Jana Tarnowskiego etc.

jęz. łac.

¹ Data zapisana: *feria quarta ante festum S. Hedvigis*.

570

k. 407–407v.

Kraków, 13 października

Król stwierdza, że Abram Biedrzycki, dworzanin–komornik (*cubicularius noster*), zeznał przed aktami kancelarii, iż — na podstawie zlecenia otrzymanego od króla na przejęcie w imieniu monarchy wsi królewskiej Siemiechów¹ — był w tej wsi w ubiegłą sobotę (8 X) i przejął ją po śmierci Anny z Wielopola Łaszczowej, z czego przez posłańca zdał sprawę Kasprowi Wielopolskiemu. Po czym Szymon Sandel z Bochni, woźny, oraz Stanisław Łaskowski i Stefan Zaleski dokonali we wtorek (11 X) intromisji do tej wsi Jana Waxmana i Agnieszki Pernusówny,

jego żony, którzy zeznali, że to uczynili. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹ W województwie krakowskim, powiecie bieckim.

571

k. 407v.–408

Kraków, 13 października

Król stwierdza, że Jakub Dąbrowski z powiatu łączyckiego i Andrzej Mokronowski zeznali przed aktami kancelarii, iż kontrakt, który zawarli w Krakowie 15 X (*die festo S. Hedvigis*)¹ w pewnych sprawach, podpisali i opieczętowali, potwierdzają i zabezpieczają go na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, pod wadium 1000 złotych węgierskich. Pozwani stawią się w pierwszym terminie przed jakimkolwiek sądem lub urzędem w Królestwie. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego etc.

jęz. łac.

¹ Na końcu wpisu podano: *datum ut supra*, co pozostaje w sprzeczności z tą datą.

572

k. 408v.

Kraków, 14 października

Król za wstawiennictwem Krzysztofa Radziwiłła, księcia na Birzach i Dubinkach¹, wojewody wileńskiego, hetmana wielkiego litewskiego, starosty borysowskiego, soleckiego, urzędowskiego, kokenhauzkiego, daje Janowi Wysockiemu, rotmistrzowi piechoty, zasłużonemu w wojnach moskiewskich króla Stefana, dożywocie na dobrach Mojzaczka z kilkoma hakami w starostwie *dzirabinen* prezydencji wendeńskiej, które przypadły królowi jako kaduk po śmierci Wawrzyńca Kuklińskiego.

jęz. łac.

¹ Birze w województwie trockim, powiecie upickim; Dubinki w województwie i powiecie wileńskim.

573

k. 409

Kraków, 15 października

Król daje Zacharowi Jałowieckiemu, pisarzowi kancelarii królewskiej, dożywocie na gruncie Pasięka, leżącym obok Zniesienia w mieście królewskim Lwów, z polami, łąkami, budynkami i karczmami na przedmieściu lwowskim, po śmierci Joachima Wysockiego pod warunkiem ponoszenia obciążeń na rzecz zamku i miasta, jeśli takie są.

jęz. łac.

574

k. 409–409v.

Kraków, 15 października

Król darowuje Bartłomiejowi Tuszowskiemu wszelkie dobra ruchome i nieruchome, które przypadły mu jako kaduk po śmierci Baraneckiego.

jęz. łac.

575

k. 409v.–410

Kraków, 15 października

Król daje Annie Warszawskiej i Jakubowi Warszawskiemu, małżonkom, dożywocie wspólne (*in solidum*) na wójtostwie trembowelskim i wsi Chmielówka w powiecie trembowelskim¹, na którą miał przedtem dożywocie tylko Jakub Warszawski.

jęz. łac.

¹ W województwie ruskim, ziemi halickiej; zob. dok. nr 99.

576

k. 410–410v.

Kraków, 17 października

Król potwierdza wykaz dóbr w mieście Skwirzyna¹ przypadłych królowi Stefanowi jako kaduk po śmierci Wawrzyńca Bohemusa i darowanych Sebastianowi Trzebińskiemu, mianowicie: łokieć ziemi obok wsi Semsko², za zgodą mieszkańców Skwirzyny zamieniony na grunt miasta położony obok cmentarza żydowskiego, dwie łąki za łąką zamkową, dwa ogrody, jeden obok szpitala nad rzeką, drugi obok Tobiasza Darmoszanego i pastwiska miejskiego, pół łana oraz plac rozciąga-

jący się wzdłuż i wszerek pola Żyda Łazarza, między domem tego Żyda i spichlerzem miejskim.

jęz. łac.

¹ W województwie i powiecie poznańskim.

² Chodzi o Zemsko, wieś opactwa bledzewskiego na południe od Skwirzyny.

577

k. 410v.–411

Kraków, 18 października

Król zachowuje Jana Miedzwińskiego, syna Wojciecha Miedzwińskiego, w posiadaniu wójtostwa we wsi Miedzwno w starostwie krzepickim¹ oraz daje mu dożywocie wspólne (*in solidum*) z jego żoną Katarzyną. Po ich śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie krakowskim, powiecie lelowskim.

578

k. 411–411v.

Kraków, 18 października

Król pozwala Stanisławowi Gulskiemu¹, kasztelanowi halickiemu, staroście barskiemu, na cesję wsi Szczodrowa, Popowce, Susłowce, Roznówka, Jurczynki, Kopytnice na rzecz Jana Potockiego, starosty kamienieckiego i latyczowskiego, pisarza polnego koronnego, który przyrzekł utworzyć staw i zaspokoić swym kosztem i hojnością inne potrzeby tych dóbr, a jest zasłużony w wojnie i w pokoju. On i jego żona, Elżbieta Kamieniecka z Założca², otrzymują dożywocie *in solidum*³.

jęz. łac.

¹ Błąd pisarza. Powinno być: Golskiemu.

² W ziemi i powiecie lwowskim.

³ Wpis ten wydany *in extenso* w AJZR, cz. VIII, t. I, nr 326.

579

k. 412

Kraków, 19 października

Król pozwala Mateuszowi Postowi, pisarzowi kancelarii królewskiej i sołtysowi we wsi królewskiej Gnieździska w starostwie chęcińskim, na wy-

karczowanie części lasu (ponieważ w przywileju fundacji sołectwa przez poprzedników króla zawarta była zgoda na wykarczowanie części lasu dla lepszej opieki nad barciami¹) i przyłączenie tej części do sołectwa.

jęz. łac.

¹ Chodzi o przywilej Kazimierza Wielkiego z 4 XI 1367 (*Kodeks Dyplomatyczny Małopolski*, t. III, Kraków 1887, wyd. F. Piekosiński, s. 211–212).

580

k. 412v.–413

Kraków, 20 października

Król stwierdza, że Wawrzyniec Braniecki z Wałowic¹, harcerz królewski (*stipator noster*), i Stanisław Landerz, mieszczanin i krawiec lubelski, zeznali przed aktami kancelarii, iż Wawrzyniec Braniecki uwalnia Stanisława Landerza, mieszczanina i krawca lubelskiego, jako opiekuna dzieci Jakuba zwanego Jach, krawca lubelskiego, syna Jakuba Tomaszka i innych jego spadkobierców, na dobrach, które Jakub otrzymał od króla jako dobra przypadłe królowi jako kaduk, od wszelkich procesów przed sądem miejskim lubelskim i przed sądem zadwornym i sprawę kasuje i umarza. Natomiast Stanisław Landerz w imieniu spadkobierców Jacha zwalnia Wawrzyńca Branieckiego z wszelkich kosztów z tytułu szkód i poręcza w imieniu swoim i tych spadkobierców na swych dobrach ruchomych i nieruchomościach uwolnienie od wszelkich przeskód prawnych. Król przyjmuje to zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ W województwie, ziemi i powiecie rawskim.

581

k. 413–413v.

Kraków, 20 października

Król mianuje Ludwika Mortęskiego, starostę pokrzywińskiego, za jego zasługi na urząd wojewody pomorskiego wakujący po śmierci Krzysztofa Kostki z Stemberga¹.

jęz. łac.

¹ Zmarł 5 VIII 1594 (U VI/2, nr 918).

582

k. 413v.–414

Kraków, 20 października

Król daje Reiholdowi Brakelowi, swemu dworzaninowi, dożywocie na zamku Hermet po śmierci Jana Bornomissa, rotmistrza, pod warunkiem ponoszenia takich ciężarów wojskowych jak cała szlachta inflancka.

jęz. łac.

583

k. 414v.

Kraków, 21 października

Król stwierdza, że Jan Jasi(e)ński zeznał przed aktami kancelarii, iż na mocy pełnomocnictwa otrzymanego od Baltazara Markowskiego 14 IX we wsi Karkus w obecności Jerzego Farensbacha, prezydenta wendeńskiego, które przedstawił, kwituje Jana Wąsowicza, dworzani-na-trukczaszego (*aulicum et dapiferum nostrum*), syna zmarłego Stanisława Wąsowicza z powiatu radomskiego, z kwoty 1000 złotych, którą Jan Wąsowicz powinien był zapłacić Baltazarowi Markowskiemu do dnia Narodzenia Pańskiego pod wadium 1000 złotych, i zapis kasuje. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

584

k. 414v.–415

Kraków, 21 października

Król stwierdza, że Jan Wąsowicz, dworzani-n-trukczasz (aulicus et dapifer noster), zeznał przed aktami kancelarii, iż ustępuje królowi prawo do dworu, czyli mojzy Erberhard zwanej Warthken, w starostwie felińskim w Inflantach¹. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹ Wąsowicz otrzymał dożywocie 22 V 1591 (*Sumariusz V*, nr 199); w prezydencji parnawskiej.

585

k. 415–415v.

Kraków, 21 października

Król stwierdza, że Jan Wąsowicz, dworzanin–trukczaszy, oraz Jan Jasiński, pełnomocnik Baltazara Markowskiego, zeznali przed aktami kancelarii, iż kwitują się wzajemnie z kontraktu, który zawarli w Wenden 6 VII 1594, potwierdzonego 8 VII przez prezydenta wendeńskiego, i kontrakt kasują. Wąsowicz kwituje Markowskiego z kwoty 400 złotych, czyli z pozostałości kwoty 1400 złotych. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

*jęz. łac.***586**

k. 415v.–416v.

Kraków, 21 października

Król stwierdza, że Paweł Koszutski, sekretarz królewski, zeznał przed aktami kancelarii, iż darowuje części wsi Witkówki i Słomino w powiecie kościańskim, przejęte od Jana Rydzyńskiego, Janowi z Błociszewa¹ Gajewskiemu, sędziemu ziemskiemu poznańskiemu, za sumę 4000 złotych, z której go kwituje. Daje mu intromisję przez woźnego ziemskiego i szlachciców, co zabezpiecza na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomych, pod wadium 4000 złotych. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim poznańskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹ W województwie poznańskim, powiecie kościańskim.

587

k. 417

Kraków, 22 października

Ponieważ Jan Wąsowicz, dworzanin królewski, zrzekł się na rzecz króla dożywocia na dobrach mojza Erberhard Warthken w starostwie feleńskim w Inflantach¹, król daje ją Baltazarowi Markowskiemu.

jęz. łac.

¹ Zob. dok. nr 584.

588

k. 417–417v.

Kraków, 24 października

Król zachowuje Pawła i Wojciecha, braci rodzonych, oraz [...], żonę Pawła, a także Annę, żonę Wojciecha, w posiadaniu młyna Jeleńskiego w starostwie grabowieckim¹. Po ich śmierci młyn będzie podlegał wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie bełskim, powiecie grabowieckim.

589

k. 417v.–418

Kraków, 24 października

Król pozwala Mikołajowi Mniszchowi z Wielkich Kuńczyc, staroście osieckiemu, na cesję wsi Zbuczyn, Rowce, Wiśniów, Biardy, Kaczory, Stoczek, Kostorza, Krynka, Ciosna, Starża, Domanice, Przewozy, Jagodno, Klimki, Gręzówka, Czechy, Kopcie¹ na rzecz Jerzego Mniszcha, starosty łukowskiego, wraz z częścią kwoty zapisanej na starostwie łukowskim. Jerzy Mniszech otrzymuje dożywocie, mocą którego upada czwarta część zapisu na tych wsiach.

jęz. łac.

¹ W województwie lubelskim, powiecie łukowskim; w dok. nr 189 Kostorza jako Gostworza, Starża jako Stracza.

590

k. 418v.–419

Kraków, 24 października

Król daje Janowi Wielopolskiemu z Gdowa¹, za zasługi dla króla Zygmunta Augusta i dla niego samego, dożywocie na wsi królewskiej Dziewiąciele w województwie krakowskim², którą ktoś użytkuje bezprawnie, pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

¹ W województwie krakowskim, powiecie szczyrzyckim.

² W powiecie proszowskim.

591

k. 419v.–420

Kraków, 25 października

Król, który pozwolił Janowi Mniszchowi z Wielkich Kuńczyc, staroście jasielskiemu, zasłużonemu dla poprzedników króla i dla niego samego, który otrzymał starostwo krasnystawskie od króla Zygmunta Augusta¹, na cesję tego starostwa z jurysdykcją na rzecz syna, Mikołaja Mniszcha, który umarł, daje Janowi powtórnie dożywocie pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

¹ W województwie ruskim, ziemi chełmskiej, powiecie krasnystawskim; Mniszech otrzymał je w 1572 r. po śmierci Mikołaja Łaskiego (AGAD, ASK, LVI K 6/II, k. 52).

592

k. 420–420v.

Kraków, 26 października

Król pozwala Janowi z Bnina Opalińskiemu, kasztelanowi rogozińskiemu, i Piotrowi Opalińskiemu, braciom rodzonym, na wykup czynszu z pewnych dóbr w kwocie 1000 złotych i przeniesienie jej na rzecz szpitala w mieście Opalenica¹ oraz spod jurysdykcji sądowej i królewskiej pod jurysdykcję kościelną.

jęz. łac.

¹ W województwie poznańskim, powiecie kościańskim.

593

k. 420v.–421

Kraków, 31 października

Król pozwala Janowi Kościeleckiemu, kasztelanowi międzyrzeckiemu, staroście bydgoskiemu, na przejęcie kuźnicy zwanej Otorowska z młynem obok tej kuźnicy oraz młynami Rudny i Koszka w starostwie bydgoskim¹ z rąk obecnych posesorów. Kościelecki otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci kuźnica i młyny będą podlegały wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie inowrocławskim, powiecie bydgoskim.

594

k. 421–422

Kraków, 2 listopada

Król potwierdza miastu Kamieniec, zamieszkałemu przez katolików, Ormian i Rusinów, przywileje króla Kazimierza¹ i Zygmunta Pierwszego², które mu przedstawiono, prerogatywy takie jak w przywileju króla Władysława dla Lwowa. Podaje to do wiadomości Jana Potockiego, starosty kamienieckiego.

jęz. łac.

¹ Chodzi o przywilej z 16 III 1469 dla Ormian (AGAD, dok. perg. 5860).

² Chodzi o przywilej Zygmunta Starego dla Ormian z 4 III 1507 (AGAD, dok. perg. 5876; MRPS IV, nr 64 — w regeście błędnie *rutheni*, powinno być *armeno*). Omówienie tego dokumentu i innych: F. Kiryk, *Z dziejów późnośredniowiecznego Kamieńca Podolskiego*, w: *Kamieniec Podolski. Studia z dziejów miasta i regionu*, t. I, red. F. Kiryk, Kraków 2000, s. 70–71.

595

k. 422–422v.

Kraków, 3 listopada

Król stwierdza, że królowa Anna, ciotka króla, darowała Lwowi Sapieże, kanclerzowi litewskiemu, pewien dwór narożny z placem i ogrodem na przedmieściu Warszawy pod bramą bernardyńską obok domu i ogrodu *Zablocionem* i drogi publicznej, która wiedzie do Tarczyna, kupiony przez zmarłego Bartłomieja Żeleńskiego, starostę stężyckiego¹, i przez króla Zygmunta Augusta przekształcony w dziedziczny. Prawo do niego miała zmarła Katarzyna, królowa Szwecji, matka króla. Król potwierdza i aprobejuje to nadanie.

jęz. łac.

¹ Żeleński zmarł w 1580 r. jako podkomorzy sandomierski (U IV/3, nr 1133).

596

k. 422v.–423

Kraków, 10 października

Król pozwala Wawrzyńcowi Byliczyńskiemu, podpiskowi kancelarii królewskiej, przejąć wójtostwo, czyli sołectwo, we wsi królewskiej Burznowo w starostwie radzyńskim¹ z rąk obecnych posesorów. Byliczyński otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ Chodzi o Bursztynowo, wieś w starostwie radzyńskim, w województwie i powiecie chełmińskim.

597

k. 423–423v.

Kraków, 4 listopada

Król zachowuje Błażeja i Wawrzyńca Dominków w dożywotnim posiadaniu karczmy we wsi Wielga Wieś w starostwie ojcowskim¹. Po ich śmierci karczma będzie podlegała wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie krakowskim, powiecie proszowskim.

598

k. 423v.–424v.

Kraków, 4 listopada

Król stwierdza, że Jakub Branicki z województwa lubelskiego zeznał przed aktami kancelarii, iż dług w wysokości 1700 złotych wobec Franciszka Meisnera, mieszczanina krakowskiego, zapisuje na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, i zobowiązuje się go zapłacić do 24 VI 1595 (*pro festo Natalis Joannis Baptistae proxime venturo*) i drugą kwotę 70 złotych do 24 XII (*pro festo Nativitatis Domini*) przed aktami grodzkimi krakowskimi pod wadium odpowiadającym tym sumom. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim krakowskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego etc.

jęz. łac.

599

k. 424v.–425v.

Kraków, 4 listopada

Król stwierdza, że Jakub Branicki z województwa lubelskiego zeznał przed aktami kancelarii, iż dług 950 złotych wobec Felicji Czeczotczyny, wdowy po Stanisławie Czeczotce, zapisuje na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, i zobowiązuje się go zapłacić w dwóch ratach: pierwsza 600 złotych 24 XII (*pro festo Natalis Domini proxime venturo*), druga 350 złotych 24 VI 1595 (*pro festo Nativitatis Sancti Joannis Baptistae*), pod wadium takim jakie raty, przed aktami grodzkimi krakowskimi. Pozwany stawi się

w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem krakowskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

600

k. 425v.–426

Kraków, 4 listopada

Król stwierdza, że Felicja Czczotczyna, wdowa po Stanisławie Czczotce, rajcy krakowskim, zeznała przed aktami kancelarii, iż kwituje Kaspra Maciejowskiego, koniuszego koronnego, z wszystkich długów zapisanych jej przed jakimikolwiek aktami w Królestwie oraz ze spraw dotyczących sum w sądach i urzędach starostw krakowskiego i nowokorczyńskiego. Zapisy Maciejowskiego kasuje i umarza. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

601

k. 426–426v.

Kraków, 5 listopada

Król pozwala Annie Marzyńskiej na cesję trzeciej miary młyna końskiego w mieście królewskim Stawiszyn na rzecz syna Sebastiana, który dostaje dożywocie¹.

jęz. łac.

¹ Zob. dok. nr 55.

602

k. 426v.–427v.

Kraków, 5 listopada

Ponieważ Marcin Koniecki, zasłużony dla poprzedników króla i dla niego samego, wykarczował pięć łąnów i wyznaczył pola dla kmieci wsi Porsna w starostwie lwowskim¹, król daje dożywocie na tych łąnach jemu i jego żonie Katarzynie Łodzińskiej. Król przyłącza te łąny do pól wójtostwa tej wsi, zachowuje małżonków w użytkowaniu wójtostwa, młyna i karczmy wymienionych w oryginalnym przywileju wójt-

tostwa². Starosta może w tym młynie mieć zboże wszelkiego rodzaju i mieć drugą karczmę w tej wsi. Po śmierci Konieckich wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ Zob. dok. nr 443.

² Dożywocie wspólne Konieckich na wójtostwie z 14 VII 1591 (*Sumariusz V*, nr 281); wieś była lokowana w 1566 r. (MRPS V, nr 9823).

603

k. 427v.–428

Kraków, 5 listopada

Król na prośbę Mikołaja i Stefana Brudzińskich, spadkobierców Wojciecha Brodzińskiego, stwierdza, że zmarły Wojciech Brodziński, kustosz krakowski¹, dziedzic wsi Czulice i pustego gruntu Czernichów w powiecie proszowskim, zapisał na nich pensję, czyli czynsz 27 i pół złotego, na rzecz kapituły krakowskiej z kwoty czynszu wykupnego, czyli na wyderkauff 550 złotych, i aprobejuje ten zapis.

jęz. łac.

¹ Według J. Korytkowskiego (*Prałaci i kanonicy kapituły metropolitalnej gnieźnieńskiej od roku 1000 aż do dni naszych*, t. I, Gniezno 1883, s. 89–92) Wojciech Brudziński, kustosz krakowski i kanonik gnieźnieński, zmarł w 1601 r., a według B. Kumora (*Dzieje diecezji krakowskiej do roku 1795*, t. II, Kraków 1999, s. 288) Wojciech Brodziński, kustosz krakowski, zmarł po 7 I 1595; rodzina pisała się Brudziński lub Brudziński (A. Boniecki, *Herbarz Polski*, t. II, Warszawa 1900, s. 154).

604

k. 428–428v.

Kraków, 6 listopada

Król zachowuje Tobiasza Ruckiego i Zofię Wolską, małżonków, w dożywotnim, wspólnym (*in solidum*) użytkowaniu sołectwa, czyli wójtostwa, we wsi Bobrowniki w starostwie wieluńskim¹. Po ich śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ Byli użytkownikami na podstawie konsensu na cesję na ich rzecz z 29 X 1579 (LWK 1616–1620, t. II, s. 125).

605

k. 428v.–429

Kraków, 6 listopada

Król za jednomyślną zgodą szlachty powiatu kamienieckiego mianuje Szymona Dobromierskiego na urząd pisarza ziemskiego kamienieckiego wakujący po śmierci Stanisława Wolskiego.

jęz. łac.

606

k. 429–429v.

Kraków, 10 listopada

Król daje Aleksandrowi Cieklińskiemu, zasłużonemu w walkach z najazdem Tatarów, dożywocie na części wsi Śnietówka w województwie podolskim, powiecie latyczowskim, i na gruncie Pasięka Cienkowa, leżącym między miastem Latyczów a wsią Śnietówka, po śmierci Gabriela Śnietowskiego, pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

607

k. 429v.–430

Kraków, 16 października

Król pozwala Adamowi Zemborskiemu, pisarzowi kancelarii królewskiej, na wykup sołectwa we wsiach królewskich Radomina i Skarolino w starostwie nowskim¹ z rąk obecnych posesorów. Zemborski otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci sołectwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ Wsie należały do starostwa bratianskiego, a nie nowskiego, leżały w województwie chełmińskim, powiecie michałowskim.

608

k. 430–430v.

Kraków, 15 października

Król pozwala Janowi Konopnickiemu na przejęcie młyna we wsi królewskiej Bieniec w ziemi wieluńskiej z rąk obecnych posesorów. Konopnicki otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci młyn będzie podlegał wykupowi.

jęz. łac.

609

k. 430v.–431

Kraków, 10 listopada

Król pozwala Stanisławowi Przeradowskiemu na przejęcie wójtostwa, czyli sołectwa, we wsi królewskiej Nochowo w starostwie śremskim z rąk obecnych posesorów. Przeradowski otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

*jęz. łac.***610**

k. 431–431v.

Kraków, 12 listopada

Król pozwala Mikołajowi Kowalskiemu i Zofii Krempskiej, małżonkom, na cesję wójtostwa w mieście królewskim Podgrodzie, w starostwie rohatyńskim¹ na rzecz Jana Ostrołęckiego, zasłużonego dla króla i Rzeczypospolitej pod Byczyną, który otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie ruskim, ziemi i powiecie halickim.

611

k. 432–433

Kraków, 12 listopada

Król stwierdza, że Stanilla Dobrosłowowa, mieszcanka lubelska, wdowa, w asyście Hieronima Cieleckiego, jej opiekuna, zeznała przed aktami kancelarii, iż ona i jej opiekun kwitują Jana Narborta z Wielkiego Księstwa Litewskiego z kwoty 1500 złotych zapisanej przez niego w aktach grodzkich lubelskich 12 III (*feria quinta post Dominicam Laetare*) 1592, a także z drugiej części tego zapisu, to znaczy zapisu Janowi Rudgierzowi de Sacellis 200 złotych, temuż 40 złotych na wyderkauff, Janowi Kupczowicowi 250 złotych, Elżbiecie Sierpowskiej, pannie, 160 złotych, pewną kwotę Janowi Kupczowicowi z tytułu ugody dotyczącej budynków, na koniec szpitalowi dla ubogich pięć groszy tygodniowo. Wszystkie te zapisy kasują i umarzają, jak również procesy przed sądem lub urzędem grodzkim lubelskim pod wadium 1000 złotych. Dobrosłowowa zabezpiecza to zeznanie na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomych, co je-

den z jej braci rodzonych winien będzie dopełnić w ciągu 20 tygodni przed urzędem lubelskim. Pozwani stawiają się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem miejskim Lublina. Król przyjmuje to zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, włocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

612

k. 433–434

Kraków, 12 listopada

Król stwierdza, że Jan Narbort, indygena Wielkiego Księstwa Litewskiego, zeznał przed aktami kancelarii, iż kupił swe prawo do części kamienicy zwanej Gryczeniowska w mieście Lublin od Stanilli Dobrosłowowej, wdowy po Stanisławie Dobrosłowie, mieszczaninie lubelskim, za kwotę 2000 złotych przed sądem ławniczym lubelskim. Tąż część kamienicy Gryczeniowskiej ceduje Stanilla Dobrosłowowej, która go kwituje ze wspomnianej kwoty. Kasuje też i umarza zapis sprzedaży w aktach wójtowskich i ławniczych. Daje Dobrosłowowej intromisję. Stanilla Dobrosłowowa i Hieronim Ciekliński przyjmują cesję. Król przyjmuje to zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

613

k. 434–434v.

Kraków, 12 listopada

Król stwierdza, że Stanilla Dobrosłowowa, wdowa po Stanisławie Dobrosłowie, mieszczaninie lubelskim, w asyście Hieronima Cieleckiego, swego opiekuna, zeznała przed aktami kancelarii, iż dług wobec Jana Narborta z Wielkiego Księstwa Litewskiego 120 złotych zapisuje na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomych, i zobowiązuje się go zapłacić do 24 VI (*pro die et festo Natalis Sancti Joannis Baptistae*) 1595 przed aktami rajcowskimi lubelskimi pod wadium 120 złotych. Pozwana stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem lubelskim. Król przyjmuje to ze-

znanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

614

k. 435–435v.

Kraków, 15 listopada

Król stwierdza, że Jan Bojanowski, łożniczy królewski, zeznał przed aktami królewskimi, iż dług 1000 złotych wobec Sebastiana Montelupiego zapisuje na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, tak w Królestwie, jak i w Wielkim Księstwie Litewskim i zobowiązuje się go zapłacić 1 I 1595 (*pro die et festo Circumcisionis Domini in Anno proxime venturo*) pod wadium 1000 złotych. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim krakowskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

615

k. 435v.–436v.

Kraków, 15 listopada

Król stwierdza, że Paweł Popowski, w imieniu Piotra Myszkowskiego, kasztelana wojnickiego, starosty checińskiego, zeznał przed aktami kancelarii, iż kwituje Jana Bojanowskiego, łożniczego królewskiego, z kwoty 1000 złotych zapisanej mu przez Bojanowskiego kasztelanowi wojnickiemu, którą Jan Klonowski wypłacił Piotrowi Myszkowskiemu. Popowski zobowiązuje się wobec Jana Bojanowskiego na swych dobrach, że kasztelan wojnicki w ciągu sześciu tygodni stawi się przed jakimikolwiek aktami Królestwa i aprobeje to zeznanie. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim nowokorczyńskim. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

616

k. 436v.–437

Kraków, 16 listopada

Król pozwala Krzysztofowi Boguszowi na cesję dóbr we wsi królewskiej Tczów¹, a mianowicie: niwy zwanej Łojów, łąki na zewnątrz tej niwy, kawałka krzaków do wykarczowania między polami wsi Bartodzieje i Tczów, dwóch kmieci na półłankach, to jest Stanisława Kaczki i Stanisława Phetuli, dwóch zagrodników, Jana Jarząbka i Leonarda Piwki, na rzecz Wojciecha Korzeniewskiego i Anny Kryczki, którzy otrzymują dożywocie wspólne (*in solidum*) pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

¹ W województwie sandomierskim, powiecie radomskim. Brak regestu tego wpisu w wydawnictwie Regesty Metryki, mimo że — ze względu na położenie wsi — powinien się w nim znaleźć.

617

k. 437v.–438

Kraków, 5 października

Król pozwala Wojciechowi Sękowskiemu ze Skarbiewa¹, sekretarzowi kancelarii królewskiej, na przejęcie wójtostw, czyli sołectw we wsiach królewskich Marskienice i obydwu Jodłowych w województwie krakowskim². Sękowski dostaje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwa, czyli sołectwa, będą podlegały wykupowi.

jęz. łac.

¹ Może to Skarboszewo w województwie mazowieckim, ziemi ciechanowskiej, powiecie sąchockim.

² Marskienice w powiecie sądeckim, Jodłowa Polska i Niemiecka w bieckim.

618

k. 438

Gdańsk, 18 sierpnia

Król pozwala Bartłomiejowi Tylickiemu, ekonomowi rogoźnieńskiemu, na przejęcie sołectw w ekonomii¹ wraz z dobrami zwanymi lemaństwa i włączyć je do ekonomii.

jęz. łac.

¹ W województwie i powiecie chełmińskim.

619k. 438v.–438¹

Wieluń, 25 września

Król, po śmierci Anny Wielopolskiej, wdowy po Janie Łaszczu², daje Janowi Waxmanowi, zasłużonemu w obronie Krakowa, zarządcy ludwisarni (*gubernanti tormentorii*), oraz jego żonie Agnieszce Pernusównie dożywocie wspólne (*in solidum*) na wsi Siemiechów w województwie krakowskim³ pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

¹ Dwie części tego dokumentu są przedzielone częścią dokumentu następnego z powodu wadliwego zszycia księgi.

² Zob. dok. nr 552, przyp. 3; 570.

³ W powiecie bieckim.

620k. 438–438v¹.

Krzepice, 26 września

Król pozwala Pawłowi Krampowi na cesję młyna na rzece Prądnik we wsi królewskiej Zielonki² na rzecz Jana Waxmana, który otrzymał niewystarczające zadośćuczynienie za niemałe starania o sprawy ludwisarni (*rei tormentaria*), i jego żony Agnieszki Pernusówny, którzy otrzymują dożywocie wspólne (*in solidum*). Otrzymują oni wolność wybudowania na gruncie tego młyna wielu warsztatów i kół oraz uczy-nienia wszystkiego, co jest niezbędne do ich używania. Po ich śmierci młyn będzie podlegał wykupowi.

jęz. łac.

¹ Zob. przyp. nr 1 do poprzedniego wpisu.

² W województwie krakowskim, powiecie proszowskim; zob. dok. dok nr 557–559.

621

k. 439–439v.

Kraków, 15 listopada

Król stwierdza, że Stanisław Kostka ze Stemberga, ekonom malborski, zeznał przed aktami kancelarii, iż ustanawia Daniela Prussa, pisarza skarbowego malborskiego, swym pełnomocnikiem przed sądami i urzędami we wszystkich sprawach i czynnościach dotyczących skarbu malborskiego z prawem ustanowienia na swoje miejsce jednego lub

wielu pełnomocników. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, włodawskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.
jęz. łac.

622

k. 439v.–440 Kraków, 17 listopada
Król pozwala Zofii Kaczorównie na cesję moży Junaharde w powiecie seswiejskim¹ na rzecz Mikołaja Buczkowskiego, jej męża, który dostaje dożywocie.
jęz. łac.

¹ W prezydencji wendeńskiej.

623

k. 440–440v. Kraków, 17 listopada
Król zachowuje Macieja Walentynowicza w dożywotnim posiadaniu pola Skipel pod zamkiem Seswegen i dwóch części ziemi Michałowska i Siorło, które przedtem nazywały się Skipel, trzeciej części ziemi zwanej Gawea Swidai w starostwie seswiejskim, które niegdyś posiadał Bartłomiej Skiedel, które Walentynowiczowi przekazali w posiadanie Adam Górski i Stanisław Łoknicki, sekretarze i rewizorzy królewscy.
jęz. łac.

624

k. 440v.–441 Kraków, 16 listopada
Król pozwala Agnieszce Olszewskiej z Popowa¹ na cesję wsi królewskiej Wierzbie w województwie krakowskim² na rzecz Jana Królikowskiego, otrzymującego dożywocie, na mocy którego upada czwarta część zapisu na tej wsi.
jęz. łac.

¹ Agnieszka Popowska, wdowa po Stanisławie Olszewskim, burgrabim krakowskim (U IV/2, nr 926).

² W powiecie ksiąskim.

625

k. 441–442v.

Kraków, 18 listopada

Król stwierdza, że przedstawiono mu dokument Wojciecha Padniewskiego, kasztelana oświęcimskiego, starosty dybowskiego, z jego podpisem i pieczęcią, wystawiony w Krakowie w sobotę 19 XI (*ipso die S. Elisabetis*) 1594, w którym starosta pozwala Stanisławowi Jasińskiemu, młynarzowi na Jasieniu, zbudować młyn i staw na strudze Biedziedowej powyżej młyna Kąkała w starostwie dybowskim¹ z prawem, jeśli zajdzie taka potrzeba, przyłączenia do tego młyna pola Kąkolewskiego, pod warunkiem dostarczania do zamku dybowskiego półtora łąsztu żyta miary toruńskiej na św. Marcina począwszy od tego roku. Gdy zbuduje młyn, jego nakłady oszacuje na jego koszt komisja. Król aprobuje i potwierdza dokument².

jęz. jęz. łac. pol.

¹ W województwie i powiecie inowrocławskim.

² Między datą wystawienia dokumentu i jego aprobatą przez króla zachodzi sprzeczność.

626

k. 442v.–443

Kraków, 19 listopada

Król stwierdza, że Agnieszka Popowska, wdowa po Stanisławie Olaszewskim, zeznała przed aktami kancelarii, iż na podstawie konsensu królewskiego¹ przekazuje swe prawo dożywotnie do wsi Wierzbie w województwie krakowskim Janowi Królikowskiemu, pisarzowi kancelarii królewskiej, i daje mu intromisję przez dworzanina–komornika lub woźnego. Król przyjmuje to zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ Zob. dok. dok. nr 535, 624.

627

k. 443–444

Kraków, 20 listopada

Król stwierdza, że Sebastian Lubomirski, kasztelan małogoski, starosta sądecki i spiski, ceduje miasto Podoliniec z zamkiem i wsiami Druż-

bak Mały i Družbak Wielki w starostwie spiskim swemu synowi Stanisławowi Lubomirskiemu, który dostaje dożywocie pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

628

k. 444–444v.

Kraków, 20 listopada

Król pozwala Sebastianowi Lubomirskiemu, kasztelanowi małopolskiemu, na cesję miasta Lipnica z wójtostwem oraz wsiami Górna, Dolna i Rabrot w powiecie czchowskim¹ na rzecz syna, Joachima Lubomirskiego, który otrzymuje dożywocie. Jeśli na tej tenucie jest zapisana suma, upada jej czwarta część, jeśli nie — Lubomirski ma wnosić kwartę².

jęz. łac.

¹ W województwie krakowskim. Powiat ten częściej nazywany był sądeckim.

² Regest z oryginalnego dokumentu: *Katalog dokumentów pergaminowych ze zbiorów Tomasz Niewodniczańskiego w Bitburgu*, opr. J. Tomaszewicz i M. Zdanek, Kraków 2004, nr 372.

629

k. 444v.–445v.

Kraków, 23 listopada

Król daje Andrzejowi Bolkowi, swemu słudze, dożywocie wspólne (*in solidum*) z jego żoną Anną Piotrowską na wsiach Wodniki i Płochów w powiecie halickim po śmierci [...]. Jeśli wsie są obciążone zapisem, upada jego czwarta część, jeśli nie — mają wnosić kwartę.

jęz. łac.

630

k. 445v.–446v.

Kraków, 23 listopada

Król stwierdza, że Marcin Ozalny, mieszkaniec miasta królewskiego Poznań, brat rodzony zmarłego Jana Łagiewnickiego, i Jakub Aberspach, kmięć ze wsi Czarnków miasta Kościana, syn zmarłej Elżbiety, siostry rodzonej Łagiewnickiego, jako spadkobiercy i na podstawie pełnomocnictwa Macieja, syna Wojciecha, siostrzeńca Łagiewnic-

kiego, Agnieszki, córki Walentego, brata Łagiewnickiego, w obecności Jana Krusińskiego, jej męża, Stanisława Kluska i Anny, dzieci Agnieszki, siostry Łagiewnickiego, za zgodą i w obecności jej męża Jakuba Pruska, kuśnierza i mieszczanina kościańskiego, udzielonego przed aktami wójtowskimi miasta Kościana 9 XI (*feria quarta ante festum S. Martini Episcopi*) 1594, zeznali przed aktami kancelarii, iż darowują Wojciechowi Oczce, lekarzowi królewskiemu, sumy przysługujące im po śmierci Łagiewnickiego i swe prawa do ogrodu Wacławowskiego na przedmieściu warszawskim powyżej miasta, między Nowym i Starym Miastem Warszawa, obok ogrodu tegoż Wojciecha Oczki z jednej strony, a domami rybaków warszawskich z drugiej. Stwierdzają, że zostali przez Wojciecha Oczkę usatysfakcjonowani. Dają mu intromisję. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

631

k. 446v.–447

Kraków, 24 listopada

Król stwierdza, że Marcin Ozalin, mieszkaniec miasta królewskiego Poznań, brat rodzony zmarłego Jana Łagiewnickiego, i Jakub Aberspach, kmieć ze wsi Czarnków miasta Kościana, siostrzeniec po Elżbiecie, siostrze rodzonej Łagiewnickiego, na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przed aktami wójtowskimi miasta Kościan 9 XI (*feria quarta ante festum S. Martini Episcopi*) przez Macieja, bratanka po Wojciechu, bracie Łagiewnickiego, Agnieszkę, bratanicę po Walentym, bracie Jana Łagiewnickiego, w obecności Jana Krusińskiego, jej męża, Stanisława Kluska, Anny, córki Agnieszki (bratanicy Jana Łagiewnickiego), za zgodą i w obecności Jakuba Pruska, kuśnierza kościańskiego, jej męża, zeznali przed aktami kancelarii, iż darowują Wojciechowi Oczce wszystkie dobra ruchome po zmarłym Janie Łagiewnickim, to znaczy stada bydła i pozostałe w folwarku wójtostwa miasta Bodzanów¹ kwoty pieniędzy z tego wójtostwa przysługujące im i ich spadkobiercom, także ubrania, klejnoty, sprzęt domowy opisany w inwentarzu. Stwierdzają, że zostali przez Wojciecha Oczkę usatys-

fakcjonowani i kwitują go. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego etc.

jęz. łac.

¹ W województwie mazowieckim, ziemi wyszogrodzkiej, własność norbertanek płockich.

632

k. 447v.–448

Kraków, 24 listopada

Król stwierdza, że Wojciech Dunin, dworzanin–komornik (*cubicularius noster*), zeznał przed aktami kancelarii, iż ceduje prawo do przejęcia młyna Weland obok wsi królewskiej Staw, obok miasta królewskiego Toruń i zamku Dybów¹, oraz dożywocie otrzymane na mocy konsensu królewskiego Stanisławowi Sulimirskiemu, dworzaninowi–komornikowi (*cubiculario nostro*). Król aprobuje cesję i daje Sulimirskiemu prawo przejęcia tego młyna z rąk obecnych posesorów oraz dożywocie. Po jego śmierci młyn będzie podlegał wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie i powiecie inowrocławskim.

633

k. 448v.–449

Kraków, 25 listopada

Król pozwala Pawłowi Arciszewskiemu na cesję folwarku Nowydwór i wsi Nowa Wieś z ósmioma stawami, Lubosin Mały, Nierostwo Wielkie, Kiełpinko, Życzynko Dworskie i Czarne i innych do niego należących¹ na rzecz Stanisława Kossowskiego i Katarzyny de Buski, małżonków, którzy otrzymują dożywocie wspólne (*in solidum*).

jęz. łac.

¹ W okręgu gdańskim województwa pomorskiego.

634

k. 449–449v.

Kraków, 25 listopada

Król pozwala Janowi Paczyńskiemu na cesję dóbr, które otrzymał od króla jako kaduk, zwanych Rozen, z poddanymi i zagrodnikami, Kirgjan, Liciten, Lezen, a także dóbr Arincgensu, gdzie kiedyś była karczma, gruntu

Wankien *in territorio kuiański* z poddanymi Krewin, Gretten, Stradz et Piziny, grunt opuszczony Kijawo *in territorio Bierz*, łana, na którym są osadzeni dwaj kmiecie, oraz czterech kmieci, którzy nazywają się: Dizegins, Dunin, Peridczen i Lidek, na rzecz Macieja Karczowskiego i Anny Wojnowskiej, którzy otrzymują dożywocie. Mają nic nie płacić do skarbu tak koronnego, jak i litewskiego, jedynie zobowiązani są do służby wojskowej.
jęz. łac.

635

k. 449v.–450

Kraków, 28 listopada

Król pozwala Krzysztofowi Dzierżkowi, chorążemu trockiemu, dworzani-nowi królewskiemu, na przejęcie po śmierci Adama Zawiszy i Anny Kretkówny, mieszczanki lubelskiej, wójtostwa, czyli sołectwa, we wsi królewskiej Wrotków w starostwie lubelskim¹. Dzierżek otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci wójtostwo, czyli sołectwo, będzie podlegało wykupowi.
jęz. łac.

¹ Por. dok. nr 175.

636

k. 450–451

Kraków, 28 listopada

Król pozwala Mikołajowi Mniszchowi z Wielkich Kuńczyc, staroście osieckiemu, na cesję wsi Kąkolewnica, Żakowa Wola, Ruska Wola, Brzozowica, Lipniaki, Trzebieszów, Dembowierzchy ze starostwa łukowskiego, które podlegały niegdyś jego starszemu synowi Jerzemu, staroście łukowskiemu, na rzecz syna Pawła Mniszcha wraz z częścią sumy zapisanej na tym starostwie. Paweł Mniszech otrzymuje dożywocie, z racji którego upada czwarta część zapisu przypadającego na te wsie.
jęz. łac.

637

k. 451–451v.

Kraków, 1 grudnia

Król mianuje Grzegorza Batoviusa na urząd protonotariusza publicznego.
jęz. łac.

638

k. 451v.–452

Kraków, 1 grudnia

Król stwierdza, że Samuel Chełmski, dworzanin–komornik (*cubicularius noster*), zeznał przed aktami kancelarii, iż swe prawo do przejęcia trzech młynów we wsi królewskiej Dzierzniki w starostwie urzędowskim¹ ceduje na rzecz Stanisława Namysłowskiego, kuśnierza królewskiego. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ W województwie lubelskim, powiecie urzędowskim.

639

k. 452–452v.

Kraków, 1 grudnia

Król stwierdza, że Wawrzyniec Chrzanowski, woźny ziemski generalny, Stanisław Czymakowski i Stanisław Laskowski zeznali przed aktami kancelarii, iż na prośbę Jana Królikowskiego, pisarza kancelarii królewskiej, 25 XI (*feria sexta ante festum S. Andreae Apostoli proxime praeterita*) byli we wsi Wierzbie w województwie krakowskim i na podstawie cesji Agnieszki z Popowskich Olszewskiej na rzecz Jana Królikowskiego¹ dokonali intromisji Królikowskiego. Król przyjmuje relację i poleca wpisać ją do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹ Zob. dok. nr 626.

640

k. 452v.–453

Kraków, 7 grudnia

Król uwalnia Piotra Potulickiego, wojewodę kaliskiego, starostę ujskiego i pilskiego, który dobrowolnie zrezygnował z prawa dożywotniego do dóbr Łętkowice w województwie krakowskim¹, od obowiązku płacenia pensji 2000 złotych z dochodów starostwa ujskiego pod warunkiem płacenia tego, co przysługuje ze starostwa dochodów starostwa,

Stanisławowi Przyjemskiemu, marszałkowi². Potulicki może zatrzymać sobie inne dochody ze starostwa, jak również kwotę 2000 złotych.
jęz. łac.

¹ W powiecie proszowskim.

² Wielki koronny.

641

k. 453–453v.

Kraków, 8 grudnia

Król zachowuje Benedykta Niewrządkę, Adama Harabasza, Wawrzyńca Jańca i Wojciecha Pileja, poddanych ze wsi królewskiej Siedlików w starostwie ostrzeszowskim¹, w dożywotnim posiadaniu łąki zwanej Czyżowska przyległej do młyna Korpisz, przez ich poprzedników wykarczowanej za zgodą zmarłego Stanisława Tarnowskiego, starosty ostrzeszowskiego², z częścią lasu Czyżowka, pod warunkiem płacenia staroście ostrzeszowskiemu dwunastu groszy 11 XI (*pro festo S. Martini Episcopi*)³.

jęz. łac.

¹ W województwie sieradzkim, ziemi wieluńskiej.

² Zmarł 6 IV 1568 (W. Dworzaczek, *Jan Tarnowski. Z dziejów możnowładztwa małopolskiego*, Warszawa 1983, s. 386).

³ W lustracji 1616–20 ten dokument został przywołany z datą 10 XII 1594, a jeden z trzech poddanych nazwany jest Bielej (LWK 1616–1620, t. I, s. 157).

642

k. 453v.–454

Kraków, 10 grudnia

Król zachowuje Stanisława Wyszomirskiego i jego żonę Annę Wytkową w użytkowaniu haka ziemi zwanego Pixide w powiecie dorpackim, leżącym między dobrami jezuitów z Rygi zwanymi Mojza i dobrami szlacheckimi Drinpririn, który to hak został wyznaczony Wyszomirskiemu przez Stanisława Pękoślawskiego, komisarza w Inflantach¹, pod warunkiem ponoszenia ciężarów wojskowych, tak jak cała szlachta inflancka.

jęz. łac.

¹ Zob. dok. nr 32.

643

k. 454v.–455

Kraków, 10 grudnia

Król pozwala Janowi Korotyńskiemu i jego żonie Elżbiecie Rogalance na cesję wsi Cudzinowice w starostwie chmielnickim¹ na rzecz Jerzego Blinstruba, zasłużonego dla króla Stefana w wojnach moskiewskich, i Agnieszki Wolskiej, małżonków, którzy otrzymują dożywocie wspólne *in solidum* pod warunkiem wnoszenia kwarty.

jęz. łac.

¹ W województwie podolskim, powiecie latyczowskim.

644

k. 455–455v.

Kraków, 14 grudnia

Król daje Janowi Czermińskiemu, wojskiemu kamienieckiemu, i jego żonie Magdalenie z Zakliczyna Strzyżowskiej¹, która miała dożywocie wspólne (*in solidum*) na wsiach Wielkie i Małe Zwiniacze, Włodkowce i Trupczyn w województwie podolskim, powiecie kamienieckim, pod warunkiem upuszczenia części zapisu.

jęz. łac.

¹ Z Zakliczyna pisali się Jordanowie. Według A. Bonieckiego (*Herbarz Polski*, t. I, Warszawa 1899, s. 190, t. IX, Warszawa 1906, s. 78) Anna Jordan była żoną Stanisława Strzyżowskiego, natomiast Magdalena najpierw Stanisława Taszyckiego, a potem Jana Białoskórskiego, pisarza polnego, według K. Pułaskiego zaś (*Kronika rodów szlacheckich Podola, Wołynia i Ukrainy*, Warszawa 1991, t. II, s. 21) Jan Czermiński był żonaty z Magdaleną Strzyżowską. Skądinąd wiemy, że Anna Jordan, w 1570 r. żona Stanisława Strzyżowskiego (MRPS V, nr 4195), była następnie żoną Łukasza Białobrzeskiego (AGAD, ASK, LXVIII, 19, k. 25v.–26, MK 139, k. 6v.–7v.). Należy więc uznać, że prawdopodobnie chodzi o trzy różne osoby.

645

k. 455v.–456

Kraków, 15 grudnia

Król pozwala Janowi Czarnowskiemu przejąć młyn Żurów w starostwie świeckim¹ z rąk obecnych posesorów. Czarnowski otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci młyn będzie podlegał wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie pomorskim, powiecie świeckim.

646

k. 456–456v.

Kraków, 17 grudnia

Król zezwala Jakubowi Czeinowi, mieszczaninowi toruńskiemu, i jego żonie Annie Terstein, by w ich domu w mieście Toruń, leżącym między domem Antoniego Frimana, konwisarza, i domem Hermana Dublaza, mogli dożywotnio sprzedawać piwo, wino i inne napoje sprowadzane z zewnątrz. Podaje to do wiadomości magistratu i mieszczan toruńskich.

*jęz. łac.***647**

k. 456v.–458

Kraków, 17 grudnia

Król, pod warunkiem służby wojskowej, potwierdza i aprobuje dokument Jerzego Mniszcha z Wielkich Kuńczyc, wojewody sandomierskiego, starosty lwowskiego, samborskiego, medenickiego, wystawiony w Samborze 19 VIII 1593, z jego podpisem i pieczęcią, w którym Mniszech pozwala Janowi Wołoszynowi ze wsi królewskiej Żupanie lokować nową wieś na potoku zwanym Hadziestow, która ma być nazwana Hadziestow, między wsiami królewskimi Kliwicz i Żupanie od granicy Tuchli, majątności księcia Jego Mości¹. Ma to uczynić wspólnie z Michałem Komornickim, któremu król dał już na to dokument, w którym wyznaczył wójtostwu dwie role i obszary poniżej wsi, młyn, folusz, karczmę (ma osadzić sześciu zagrodników) oraz przeznaczył łąn roli dla popostwa. Każdy kmieć ma dać po kołaczu na Boże Narodzenie i Wielkanoc, trzy dni pracy i czwarty tłoki. Połowa wójtostwa ma należeć do Iwana Wołoszyna. Otrzyma je dziesięć lat wolnizny, która się zaczęła w 1592 r. od 1 III. Po jej upływie oni, kmiecie i pop będą dawali czynsz. Po ich śmierci wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. jęz. łac. pol.

¹ Chodzi o Konstantego Ostrogińskiego, wojewodę kijowskiego (T. Kempa, *Konstanty Ostrogski (ok. 1524/1525–1608), wojewoda krakowski i marszałek ziemi wołyńskiej*, Toruń 1997, s. 241).

648

k. 458–459

Kraków, 17 grudnia

Król stwierdza, że przedstawiono mu dokument z podpisem i pieczęcią Jerzego Mniszcha z Wielkich Kuńczyc, wojewody sandomierskiego, starosty lwowskiego, samborskiego, medynickiego, żupnika ruskiego, dla Hermana i Iwana Pleszów ze wsi Krywe starostwa samborskiego, wystawiony w Samborze 25 XI 1593, w którym Mniszech, w odpowiedzi na ich skargę przeciw Jaromiejowi i Steczkowi, sołtysom wsi Krywe, zachowuje Pleszów oraz ich synów Waškę i Abrama w użytkowaniu obszaru zwanego Przysłop, liczącego pięć łąnów, dwa łąny wszerz od granicy dóbr książęcych Tuchla, Potoka i wsi Ozawy¹, a wzdłuż od granicy Dzwinowej. Sołtysi mają pozostać przy użytkowaniu trzech łąnów obszaru Przysłop. Na wspomnianych dwóch łąnach Pleszowie mogą osadzić dwóch zagrodników, zbudować młynik na potoku Ilniczka, mają płacić sześć złotych czynszu na św. Marcina (11 XI). Są zwolnieni od dani wieprzowej, baraniej, stacji i wożenia drzewa. Król aprobuje i potwierdza dokument, udziela im dożywocia.

jęz. jęz. łac. pol.

¹ W ziemi przemyskiej, powiecie stryjskim; zob. dok. popr., przyp. 1.

649

k. 459–459v.

Kraków, 18 grudnia

Król zachowuje Jana Brylińskiego, starszego syna zmarłego Fedka Brylińskiego i [...] Polańskiej, w dożywotnim posiadaniu połowy sołectwa, czyli kniaźstwa, we wsi Brylińce Wołoskie w starostwie przemyskim oraz dziewięciu kmieci z folwarkiem pod warunkiem płacenia czynszu dwanaście groszy do zamku przemyskiego za robociznę.

jęz. łac.

650

k. 459v.–460

Kraków, 18 grudnia

Król zachowuje Wawrzyńca, syna Jerzego Kolby, w dożywotnim posiadaniu sołectwa we wsi królewskiej Bujaków¹ zgodnie z dokumentem oryginalnym Baltazara z Dubowców i Mikołaja Myszковского z Mi-

rowa, kasztelana radomskiego, starosty oświęcimskiego i zatorskiego², zawierającym korzyści, immunitety i prerogatywy. Po jego śmierci będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ Wieś w województwie krakowskim, powiecie śląskim, w starostwie oświęcimskim; Regesty Metryki, nr 155, w przypisie błędnie zaliczona do wsi województwa sandomierskiego.

² Mirów w województwie krakowskim, powiecie lelowskim; Myszkowski był kasztelanem radomskim od 27 VII 1550 do 8 VI 1554 (U IV/3, nr 440).

651

k. 460–460v.

Kraków, 19 grudnia

Król stwierdza, że Józef Targoński zeznał przed aktami kancelarii, iż ceduje wójtostwo, czyli sołectwo, we wsi królewskiej Siemiechów w województwie krakowskim¹ na rzecz Jana Waxmana i został przez niego usatysfakcjonowany otrzymaniem odpowiedniej kwoty. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, włocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ W powiecie bieckim.

652

k. 461v.–462

Kraków, 20 grudnia

Król zachowuje braci rodzonych Holliona i Iwana Rzepieckich w dożywotnim posiadaniu łana na gruncie wsi Rzepiedza w starostwie sanockim, należącego kiedyś do sołectwa tej wsi, który ich ojciec uzyskał dla Maczki, syna Łazarza, na mocy dekretu zmarłego Mikołaja Cikowskiego, kasztelana żarnowskiego, starosty sanockiego¹. Po śmierci któregokolwiek z nich łan będzie podlegał wykupowi.

jęz. łac.

¹ Cikowski zmarł jako kasztelan sądecki po 2 VI 1572 (U IV/2, nr 489). Wieś dzisiaj nazywa się Rzepedź.

653

k. 462–462v.

Kraków, 20 grudnia

Król daje Stanisławowi Sierakowskiemu dożywocie na wójtostwie we wsi Spaki w starostwie mielnickim¹ po śmierci Mikołaja Kołby, użytkowym bezprawnie przez Poniatowskiego. Po śmierci Sierakowskiego wójtostwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie podlaskim, powiecie mielnickim.

654

k. 462v.–463

Kraków, 19 grudnia

Król pozwala Aleksemu Rzepieckiemu cedować sołectwo we wsi królewskiej Rzepieta¹ starostwa sanockiego, które otrzymał od króla Stefana, na rzecz Ferensa i Łukasza, swych bratanków, a synów Iwana Rzepieckiego, którzy otrzymują dożywocie. Po ich śmierci sołectwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ Chodzi o wieś Rzepiedza, por. dok. nr 652.

655

k. 463v.–464

Kraków [...] października

Król stwierdza, że Wojciech Sękowski, sekretarz królewski, na podstawie konsensu królewskiego ceduje sołectwo we wsi królewskiej Marskienice w województwie krakowskim¹ na rzecz Pawła Wesseliniego, który dotrzymuje dożywocie.

jęz. łac.

¹ Zob. dok. nr 617.

656

k. 464–464v.

Kraków, 22 grudnia

Król stwierdza, że Otto Schenking, biskup wendeński, zeznał przed aktami kancelarii, iż ustanawia Stanisława Siecińskiego, prepozyta pułtuskiego, sekretarza królewskiego, swym pełnomocnikiem w sprawach

i postępowaniach przed sądem królewskim między biskupem wendeńskim a Janem Zamoyskim, kanclerzem i hetmanem wielkim koronnym, starostą dorpaczkim, dotyczących dóbr Odemp¹ należących do zamku biskupiego, a użytkowanych przez kanclerza.

jęz. łac.

¹ W prezydencji wendeńskiej.

657

k. 464v.–465

Kraków, 23 grudnia

Król stwierdza, że Jan Włodarzowicz Skotnicki ze wsi Skotniki¹ zeznał przed aktami kancelarii, iż darowuje karczmę we wsi Skotniki oraz pole Pilchowskie z folwarkiem w tej wsi, dom murowany w mieście królewskim Kazimierz na ulicy Wielickiej, dobra ruchome, bydło, sprzęty domowe i pieniądze, które otrzymał jako spadek po śmierci Mikołaja Włodarza Wolskiego, Krzysztofowi Ilmanowskiemu, pisarzowi kancelarii królewskiej, któremu daje intromisję przez woźnego ziemskiego sądowego lub innego urzędnika. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

¹ W województwie krakowskim, powiecie szczyrzyckim, wieś należała do wielkorządów krakowskich.

658

k. 465–466

Kraków, 23 grudnia

Król stwierdza, że Krzysztof Ilmanowski, pisarz kancelarii królewskiej, i Jan Włodarzowicz Skotnicki, karczmarz ze wsi Skotniki, zeznali przed aktami kancelarii, iż kontrakt, który zawarli ze sobą w Krakowie 19 grudnia tego roku, podpisany przez Andrzeja Kroszczyńskiego, pronotariusza Stolicy Apostolskiej, prepozyta wojnickiego, oraz przez Andrzeja Dziedzickiego, dworzanina–komornika (*cubiculario nostro*), potwierdzają we wszystkich punktach i warunkach, zabezpieczają go na swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomościach, pod wadium 1000 grzywien. Pozwani stawią się w pierw-

szym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim krakowskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łęczyckiego, podkanclerzego koronnego.
jęz. łac.

659

k. 466v.–467 Kraków, 23 grudnia
Król stwierdza, że Malcher Bogusławski, pisarz kancelarii królewskiej, i Stanisław Czernia z miasta Chęciny zeznali przed aktami kancelarii: Malcher Bogusławski, iż przed urzędem marszałka nadwornego uwalnia Stanisława Czernię od wszelkiej winy z racji utraty pewnych rzeczy w jego domu, a Stanisław Czernia, iż za radą Mikołaja Koczni, mieszczanina chęcińskiego, swego krewnego, potwierdza uwolnienie Bogusławskiego na zawsze od winy i pretensji. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.
jęz. łac.

660

k. 467–467v. Kraków, 23 grudnia
Król stwierdza, że Łukasz Białobrzeski, tenutariusz wsi królewskiej Jodłowa¹, zeznał przed aktami kancelarii, iż dług 51 złotych węgierskich wobec Wojciecha Sękowskiego, sekretarza królewskiego, zapisuje na wszystkich swych dobrach dziedzicznych i zastawnych, ruchomych i nieruchomych, oraz zobowiązuje się zapłacić go do 21 V (*pro die et festo Sanctissimae Trinitatis in Anno proxime veturo*) 1595 przed aktami kancelarii pod wadium 51 złotych węgierskich. Pozwany stawia się w pierwszym terminie przed sądem zadwornym. Relacja jak wyżej. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.
jęz. łac.

¹ W województwie krakowskim, powiecie bieckim.

661

k. 467v.–469

Kraków, 28 grudnia

Król mianuje Prokopa Sieniawskiego, podczaszego koronnego, starostę ratneńskiego, zasłużonego dla króla Stefana w wielu sprawach Rzeczypospolitej tak w wojnie, jak i w pokoju, na wakujący urząd marszałka nadwornego. Podaje to do wiadomości dygnitarzy, urzędników tak Królestwa, jak i dworu.

*jęz. łac.***662**

k. 469–469v.

Kraków, 29 grudnia

Król pozwala Pawłowi Wesseliniemu, synowi zmarłego Jerzego Wesseliniemu, przejąć sołectwo, czyli wójtostwo, we wsi Jadowniki, dawniej zwanej Sutków¹, z rąk spadkobierców *Sestrzenlonica*. Wesselini otrzymuje dożywocie. Po jego śmierci sołectwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ W województwie krakowskim, powiecie sądeckim.

663

k. 469v.–471v.

Kraków, 30 grudnia

Król stwierdza, że do akt kancelarii został wniesiony dokument Aleksandra, króla Polski, z jego podpisem i pieczęcią, wystawiony podczas sejmu w Radomiu 29 V (*feria quinta infra octavas Sacratissimi Corporis Christi*) 1505, w którym król stwierdza, że Mikołaj, biskup chełmiński¹, na poprzednich sejmikach toruńskim i malborskim przedstawił przywileje królewskie kościoła chełmińskiego, z których wynika przyznanie i nadanie temu kościołowi dóbr, które nie należały do dóbr stołu królewskiego. Biskup przedstawił królowi spustoszenie tych dóbr, z powodu którego nastąpiło załamanie kultu, i prosi o zarządzenie temu. Król, by podtrzymać kult, byt katedry i duchowieństwa, za zgodą prałatów i baronów Królestwa, darowuje biskupowi i jego następcom miasto królewskie Chełmno z zamkami Starogród i Papowo i wsiami do nich należącymi w ziemi pruskiej. Ponieważ dobra te są przez poprzedni-

ków króla obciążone zapisami, biskup powinien wykupić je własnymi środkami. Król uwalnia dobra od obowiązku wypraw wojennych i od obciążeń świeckich. Świadkowie: Andrzej, arcybiskup gnieźnieński², Bernard, arcybiskup elekt lwowski³, Jan, biskup krakowski⁴, Wincenty, biskup wrocławski⁵, Jan, biskup poznański⁶, Łukasz, biskup warmiński⁷, Maciej, biskup przemyski i podkanclerzy koronny⁸, Spytko z Jarosławia, kasztelan krakowski, Jan z Tarnowa, wojewoda sandomierski, Mikołaj Gardzina z Lubrańca, wojewoda kaliski, Piotr Myszkowski z Mirowa, wojewoda łęczycki, Mikołaj Kościelecki, wojewoda inowrocławski, Mikołaj Kurozwęcki, wojewoda lubelski, Jan Tarnowski, wojewoda ruski, Prandota z Trzciany, wojewoda rawski, Jan Jarand z Brudzewa, kasztelan kaliski, Jan Przerębski, kasztelan sieradzki, Stanisław Chodecki, kasztelan lwowski, Piotr Niemygłowski, kasztelan rawski, Jan Słupecki, kasztelan sądecki, Jakub Sieklucki, kasztelan wojnicki, Marcin Skotnicki z Bogorii, kasztelan zawichojski, Andrzej Oporowski, kasztelan kruszwicki, Paweł Chodecki, kasztelan połaniecki, Jan Łaski, kanclerz gnieźnieński i Królestwa, Jakub Szydłowiecki, podskarbi koronny, Wojciech Górski, scholastyk wrocławski, Mikołaj Bartnicki, kustosz płocki, sekretarze, Jan Zaremba z Kalinowej, starosta generalny Wielkopolski, Mikołaj i Stanisław Lanckorońscy z Brzezia i inni⁹. Król przyjmuje dokument, potwierdza go i poleca wpisać do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, podkanclerzego etc.

jęz. łac.

¹ Chrapicki.

² Boryszewski.

³ Wilczek.

⁴ Konarski.

⁵ Przerębski.

⁶ Lubrański.

⁷ Watzenrode.

⁸ Drzewicki.

⁹ Dokument został opublikowany *in extenso* z oryginału przechowywanego wówczas w Pelplinie w: *Urkundenbuch des Bisthumus Culm, II Theil: Das Bisthum Culm unter Polen 1466–1774*, bearb. C. P. Woelky, Danzig 1887, nr 768, s. 625–627.

664

k. 471v.–472

Kraków, 30 grudnia

Król stwierdza, że do akt kancelarii został wniesiony dokument Kazimierza, króla Polski, z jego podpisem i pieczęcią, wystawiony w zamku w Malborku 18 VI (*feria tertia infra octavas glorissimi Corporis Christi*) 1476, w którym król, na prośbę Jana Bayszena, tenutariusza w Papowie, zapisuje Gerebindzie, wdowie po Joachimie Czerembeku, mieszczaninie chełmińskim, kwotę 160 grzywien pruskich na przewozie chełmińskim z łąką pod lasem, czyli wyspą, zwaną Niedźwiedź, domem, czyli karczmą, na przeciw miasta Chełmno w powiecie papowskim¹, jako zadośćuczynienie za dług, który jego ojciec zmarły Gabriel, wojewoda chełmiński², zaciągnął wobec wspomnianego Joachima. Gerebinda może używać lasu Niedźwiedź na opalenie tego domu, czyli karczmy, i jego naprawę bez prawa sprzedaży drewna³. Król przyjmuje dokument, potwierdza go i poleca wpisać do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹ Na temat krzyżackich podziałów administracyjnych województwa chełmińskiego, które były podtrzymywane przez kancelarię i w księgach sądowych do XVI stulecia zob. M. Biskup, *Podziały administracyjne województwa chełmińskiego w drugiej połowie XVI wieku*, Studia i Materiały do dziejów Wielkopolski i Pomorza, t. I, z. 2, Poznań 1956, s. 106.

² Zmarł po 15 VI 1474 (U V/2, nr 271).

³ Regest dokumentu — MRPS I, nr 1385.

665

k. 472v.–473v.

Kraków, 31 grudnia

Król stwierdza, że Hieronim Cielecki, syn zmarłego Bartłomieja Cieleckiego ze wsi Wielawieś w województwie kaliskim, powiecie pyzdrowskim, zeznał przed aktami kancelarii, iż zatwierdza zapis w aktach starostwa kościańskiego za Jana, pisarza grodzkiego kościańskiego, uczyniony przez niego na rzecz Jakuba, Łukasza i Bartłomieja, jego braci rodzonych, i Anny z Błociszewa, wdowy po wspomnianym Bartłomieju Cieleckim, dotyczący części jego wsi dziedzicznej Uniesław w powiecie pyzdrowskim i zabezpiecza go na wszystkich swych dobrach pod wadium 1400 złotych. Pozwany stawi się w pierwszym terminie

przed urzędem grodzkim kaliskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

666

k. 473v.–474v.

Kraków, 31 grudnia

Król stwierdza, że Hieronim Cielecki, syn zmarłego Bartłomieja Cieleckiego ze wsi Wielawieś w województwie kaliskim, powiecie pyzdrowskim, zeznał przed aktami kancelarii wobec Jakuba, Łukasza i Bartłomieja, swych braci rodzonych, że zapisuje w aktach grodzkich w swoim i ich imieniu swej siostrze Barbarze Cieleckiej 1000 złotych posagu na swych dobrach, z tytułu swej części zapisuje 140 złotych pod wadium 140 złotych. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed sądem grodzkim kaliskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

667

k. 474v.–475 v.

Kraków, 31 grudnia

Król stwierdza, że Hieronim Cielecki, syn zmarłego Bartłomieja Cieleckiego ze wsi Wielawieś w województwie kaliskim, powiecie pyzdrowskim, zeznał przed aktami kancelarii, iż zapisał w aktach starościńskich kościańskich swym braciom rodzonym Janowi, Jakubowi, Łukaszowi i Bartłomiejowi Cieleckim, a teraz zapisuje Annie z Błociszewa, wdowie po Bartłomiej Cieleckim, intercyzę spisaną w Białczu¹ 16 XI (*feria quinta post festum S. Martini Pontificis proxime praeteriti*) z podpisami jego braci i Jana z Błociszewa Gajewskiego, sędziego ziemskiego poznańskiego, oraz przyrzeka pod wadium 100 grzywien, że zostaną dotrzymane wszystkie warunki tej intercyzy. Pozwany stawi się w pierwszym terminie przed urzędem grodzkim kaliskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii.

jęz. łac.

¹ W województwie i powiecie poznańskim.

668

k. 476v–477a

Kraków, 3 grudnia

Król stwierdza, że Stanisław Michalczewski zeznał przed aktami kancelarii, iż z powodu decyzji urzędu rajcowskiego kleparskiego i z powodu złożenia w grodzie krakowskim przez Pawła Szubę z Czapli¹ pozwu 11 XI 1593 (*postridie festi S. Martini Pontificis anno proxime praeteriti*), wycofuje i kasuje pozew przeciw Walentemu Radocie, mieszczaninowi kleparskiemu, w sprawie dalszego prowadzenia sprawy dotyczącej dóbr przypadłych jako kaduk po śmierci Katarzyny Watuliny, żony wspomnianego Walentego Radoty. Aprobuje i przyjmuje decyzje tak rady miejskiej Kleparza, jak i sądu Trybunału Koronnego. Ubezpiecza się od roszczeń Radoty i jego potomnych pod wadium 2000 złotych w razie niewypełnienia zobowiązań przez Walentego Radotę i jego potomnych. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

¹ W województwie krakowskim, powiecie ksiąskim.

669

k. 477av–477bv

Kraków, 31 grudnia

Król stwierdza, że Walenty Radota, mieszczanin kleparski, zeznał przed aktami kancelarii, iż zabezpiecza Stanisława Michalczewskiego, spiżarnego (*dispensator*) królewskiego, od procesu sądowego w sprawie dóbr po zmarłej Katarzynie w sądzie Trybunału Koronnego Lubelskiego po odwołaniu się od sądu grodzkiego krakowskiego 25 VI (*in crastino Natalis S. Joannis Baptistae*) 1594 oraz innych, uwalnia go i kwituje, co zabezpiecza na swych dobrach ruchomych i nieruchomych pod wadium 2000 złotych. Pozwany stawia się przed sądem lub urzędem grodzkim krakowskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

jęz. łac.

670

k. 477bv–478v.

Kraków, 30 grudnia

Król stwierdza, że ponieważ Zofia Kulanka, córka zmarłego Walentego Kuli i żona Jerzego Wilczka, leży chora w gospodzie pod zamkiem w Krakowie, Paweł Koszutski, sekretarz królewski, odebrał od niej zeznanie, iż zapisuje swemu mężowi Jerzemu Wilczkowi kwotę 200 złotych na wszystkich swych dobrach i obiecuje ją zapłacić 6 I (*pro die et festo Sanctuorum Trium Regum*) przed aktami grodzkimi krakowskimi pod wadium 200 złotych. Pozwana stawia się w pierwszym terminie przed sądem lub urzędem grodzkim krakowskim. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

*jęz. łac.***671**

k. 478v.

Kraków, 31 grudnia

Król stwierdza, że Andrzej Borowski zeznał przed aktami kancelarii, iż jako krewny i współherbownik Zofii Kulanki, córki zmarłego Walentego Kuli i żony Jerzego Wilczka, zgadza się na zapis 200 złotych uczyniony przez nią wczoraj na rzecz męża, Jerzego Wilczka. Król przyjmuje zeznanie i poleca wpisać je do akt kancelarii. Relacja jak wyżej.

*jęz. łac.***672**

k. 479–479v.

Kraków, 31 grudnia

Król stwierdza, że Wawrzyniec Chrzanowski, woźny ziemski generalny, zeznał przed aktami kancelarii, iż na prośbę Jana Królikowskiego, pisarza kancelarii królewskiej, 26 XII (*feria secunda post festum Nativitatis Domini*) razem ze Stanisławem Łaskowskim, bez przeszkód ze strony gospodarza Wawrzyńca Biesacza, dokonał intromisji Królikowskiego do domu zwanego Ogórkowski na Podbrzeziu obok Kazimierza, darowanego mu przez króla. Król poleca wpisać tę relację do akt kancelarii. Relacja Jana Tarnowskiego, prepozyta krakowskiego, wrocławskiego, łączycykiego, podkanclerzego koronnego.

jęz. łac.

673

k. 479v.–480

Kraków, 29 grudnia

Ponieważ Jan Waxman i jego żona otrzymali dożywocie *in solidum* na wsi Siemiechów w województwie krakowskim¹, teraz król pozwala mu przejąć sołectwo w tej wsi z rąk obecnych posesorów. Waxman i jego żona otrzymują dożywocie. Po ich śmierci sołectwo będzie podlegało wykupowi.

jęz. łac.

¹ W powiecie bieckim. Dożywocie z 25 IX 1594 zob. dok. dok nr 619, 651.

Joannes Tharnowski RP Vicecancellarius

Wykaz dokumentów sprzed 28 grudnia 1587 roku (oblaty, wzmianki)

Data	Wystawca	Numer dokumentu
1253 b.d.	Bolesław i Przemysł, książęta wielkopolscy	271
1298, 28 lipca	Przemysł, Leszek, Kazimierz, książęta kujawscy	157
1367, 4 listopada	Kazimierz Wielki	579
1377, 26 lipca	Ludwik Węgierski	363
1379, 26 lipca	Ludwik Węgierski	55
1387, 11 kwietnia	Władysław Jagiełło	363
1390, 27 grudnia	Adam i Stanisław Parzyccy	266
1398, 16 stycznia	Jakub, metropolita halicki	363
1401, 28 stycznia	Aleksander, Mikołaj, Andrzej ze Stojanic	364
1403, 16 października	Władysław Jagiełło	38
1448, 20 lipca	Kazimierz Jagiellończyk	416
1456, 16 marca	Kazimierz Jagiellończyk	416
1460, 6 kwietnia	Kazimierz Jagiellończyk	416
1469, 16 marca	Kazimierz Jagiellończyk	594
1472, 22 grudnia	Kazimierz Jagiellończyk	303
1476, b.d.	Dwie siostry ze Skoszewów	265
1476, 18 czerwca	Kazimierz Jagiellończyk	664
1489, 24 listopada	Kazimierz Jagiellończyk	265
1499, 1 maja	N. Tisenhausen	185
1502, 11 lutego	Aleksander Jagiellończyk	267

Data	Wystawca	Numer dokumentu
1505, 29 maja	Aleksander Jagiellończyk	663
1507, 4 marca	Zygmunt Stary	594
1511, 18 października	Zygmunt Stary	303
1519, 24 czerwca	Zygmunt Stary	252
1522, 10 września	N. Tisenhausen	185
1549, 20 maja	Zygmunt August	459
1552, 25 lipca	Zygmunt August	289
1556, 18 stycznia	Zygmunt August	368
1562, 10 stycznia	Zygmunt August	149
1562, 20 sierpnia	Stanisław Górka, wojewoda poznański	174
1565, 10 czerwca	Zygmunt August	435
1565, 29 października	Zygmunt August	183
1566, 10 lipca	Zygmunt August	289
1567, 22 czerwca	Zygmunt August	416
1568, 9 sierpnia	komisarze	444
1568, 31 października	Zygmunt August	124
1570, 24 stycznia	Zygmunt August	47
1572 b.d.	Zygmunt August	591
1572, 14 kwietnia	Hieronim Krzyżanowski, opat tyniecki	143
1574, 1 maja	Henryk Walezy	267
1576, 29 listopada	Stefan Batory	452
1577, 2 kwietnia	Rudolf II, cesarz	254
1577, 25 października	Stefan Batory	224
1579, 23 listopada	Anna Jagiellonka	429
1580, 5 stycznia	Stefan Batory	70
1582, 5 stycznia	Anna Jagiellonka	389
1582, 10 listopada	Stefan Batory	92
1582, 11 listopada	Stefan Batory	170
1583, 12 stycznia	Stefan Batory	503
1583, 20 lipca	Stefan Batory	450
1583, 10 października	Stefan Batory	368
1583, 31 grudnia	Andrzej Brzechwa, opat tyniecki	143
1584, 19 lipca	Stanisław Pękosławski, komisarz generalny Inflant	32

Data	Wystawca	Numer dokumentu
1585, 4 marca	Stefan Batory	402
1585, 17 maja	Stefan Batory	267
1586, 30 maja	Stefan Batory	207
1586, 27 października	Sykstus V, papież	134
1586, 6 listopada	Stefan Batory	151
1586, 15 listopada	Stefan Batory	59

INDEKSY

Indeks rzeczowy

Pominięte zostały hasła: akta kancelarii, cesja, dożywocie, kwota, prepozyt (jeśli to Tarnowski w formule relacyjnej), rezygnacja, sejm, starostwo, wykup, zeznanie, jako często się powtarzające.

administracja

- dobrami: 344
- ekonomią: 291
- komorą solną: 145
- żupami: 525

administrator(rzy)

- biskupstwa: 232, 240
- ekonomii: 455
- mennicy: 448
- żup krakowskich: 107, 331, 397, 484, 534
- żupy wielickiej: 72, 193, 486

akcyza: 387

akta

- grodzkie: 20, 64, 137, 177, 196, 202, 204, 205, 259, 164, 268, 297–299, 319, 330, 341, 400, 401, 420, 433, 454, 598, 599, 611, 671
- ławnicze: 612
- miejskie: 163

- radzieckie (rajcowskie): 613
- starościńskie: 446, 665
- województwa: 438
- wójtowskie: 556, 612, 630, 632
- ziemskie: 25, 99

alienacje: 444

alkohol: 357

altarzyści: 550

apelacja: 101, 102

aptekarz: 305

archidiakon: 149, 250, 390, 391

augustianie: 25

banicja: 219

barcie: 238, 579

bark: 460

baron(owie): 504, 663

beczka soli: 397

beczka zboża: 181

bernardyni: 124, 134, 147

bezkrołowie: 217

- biskupstwo: 287
biodro: 462
błoto: 201
bok: 463
bombarda: 460
brama miejska: 32, 145, 254, 305, 306,
338, 595
brąz: 523
broń palna: 460
browar: 135
bryła: 486
burgrabia: 139, 167, 240, 461–465,
469, 473–477
burmistrz: 73, 101, 124, 192, 351, 386,
461–465, 469, 473–477, 480, 523,
551
bydło: 343, 657
- celnik: 10, 523
cesja starostwa grodowego: 18, 269,
235, 376, 591
cesja urzędu: 349, 352, 413
cetnar: 114
chirurg: 456
chłop (i) zob. kmieć, kmiecie
chmielnik: 386
choroba: 498
ciało: 460, 469
cła wielkopolskie: 458
cło(a): 10, 149, 200, 241, 300, 337, 387,
427, 497, 523
cło koronne: 488
cmentarz żydowski: 576
cudzoziemcy: 547
Czech: 501
czeryn: 126
cześnik koronny: 302, 398
czopowe: 63, 149, 275
czopowe koronne: 63
czynsz(e): 7, 97, 159, 260, 289, 364,
386, 403, 416, 422, 546, 592, 648
czynsz wykupny (na wyderkaf): 25,
133, 146, 301, 403, 550, 603
- danina (y): 252, 416
dań barania, dań wieprzowa: 648
darowizna małżeńska: 223
dąb: 500
dekret: 100, 102, 248, 265, 267, 281,
327, 387, 652
denary: 241, 364
depozyt: 445
deputaci: 275
diecezja: 11, 363
dług(i): 20, 43, 137, 140, 141, 196, 202,
204, 205, 265, 285, 299, 308, 319,
330, 341, 371, 420, 433, 438, 446,
447, 454, 483, 487, 501, 556, 598,
599, 613, 614, 660, 664
doktor obojga praw: 49
dobra lenne: 267
— posagowe: 11, 65
dokument(y): 7, 53, 55, 60, 70, 114,
117, 126, 128, 130, 144, 145, 152,
157, 168, 174, 183, 185, 225, 232,
252, 254, 265, 286, 302, 303, 312,
234, 363, 364, 366, 389, 424, 429,
452, 503, 625, 647, 648, 650, 663,
664
dokument papierowy: 167, 181, 346
dokument pergaminowy: 10, 38, 143,
149, 153, 174, 223, 368
dom(y) w mieście (kamienica): 27,
113, 129, 134, 135, 144, 147, 159,
169, 170, 173, 182, 247, 260, 287,

- 306, 312, 323, 356, 370, 379, 386,
405, 546, 646, 657, 673
- dom, czyli grunt: 207
- dom w ogrodzie sołeckim: 439
- dominikanie: 470, 471
- domownik: 250
- doradca cesarza: 240
- doradca księcia Kurlandii: 50
- doradcy księstwa pruskiego: 498
- dowódca oddziału jazdy: 153
- dożywocie wspólne (*in solidum*): 22,
30, 34, 41, 47, 59, 61, 67, 69, 87, 92,
99, 108, 116, 155, 156, 162, 166,
168, 175, 183, 186, 187, 195, 211,
217, 218, 226, 230, 242, 246, 253,
256, 259, 261, 279, 288, 314, 332,
350, 359, 368, 378, 380, 383, 389,
392, 398, 412, 418, 419, 425, 426,
429, 434, 435, 449, 451, 489, 490,
491, 499, 500, 511, 527, 544, 560,
561, 567, 575, 577, 578, 602, 604,
616, 619, 620, 629, 633, 674
- drewno: 217?, 306?, 313?, 329
- droga publiczna: 87, 122, 124, 132,
201, 241, 595
- drzew wyrąb: 117, 124?
- dworzanin królewski: 52, 111, 131,
158, 277, 326, 330, 345, 352, 388,
410, 413, 430, 432, 433, 436, 446,
447, 455, 470, 478, 505, 582, 635,
643, 644
- dworzanin–komornik: 56, 79, 103,
120, 186, 197, 218, 295, 360, 376,
426, 486, 543, 548, 555, 556, 563,
570, 632, 638
- dworzanin–trukczasy: 347, 433, 516,
583, 585
- dworzanin królowej: 391
- dwór królewski: 22, 104, 106, 150, 337
- duchowieństwo: 663
- dzban soli: 10
- dziekani: 149, 250, 283
- dzierżawca ceł: 488
- dzierżawca czopowego: 63, 275
- dzierżawca dóbr klasztoru: 537
- dzisięcina: 151, 363, 364
- dzik: 236
- egzekucja dekretu: 101
- ekonomia: 74, 117, 291, 618
- faktor: 100, 341
- folusz: 16, 194, 346, 429, 647
- folwark: 117, 122, 136, 155, 287, 291,
300, 313, 336, 337, 353, 386, 478,
513, 631, 633, 649, 657
- fosa: 32, 192
- franciszkanie: 363
- fundacja zob. lokacja
- futra: 95
- garbarz: 371
- gardło: 460
- gatunek brabancki: 523
- genealogia: 265, 266
- gęsi: 181
- głowa: 460, 471
- goleń: 462
- gospoda: 462, 464, 465, 470, 471, 671
- gość: 463
- góra: 166, 258
- granica(e): 387
- granica Królestwa: 271
- granica miasta: 102
- granica Podola: 239
- granica powiatu: 215

- granica Rzeczypospolitej: 98
 granica wołoska: 416
 groch: 181
 grosze: 70, 87, 95, 99, 114, 193, 363,
 364, 534, 546, 611, 641, 649
 gród: 341, 386, 406, 669
 grunt: 27, 32, 63, 86, 94, 113, 117, 118,
 129, 132, 135, 156, 192, 207, 214,
 230, 245, 247, 276, 323, 339, 357,
 370, 380, 386, 431, 432, 530, 534,
 545, 551, 560, 562, 606, 620, 634
 gryka: 181
 grzywna(y): 70, 97, 146, 445, 664
 grzywna pruska: 438
 hak(i): 5, 29, 33, 35, 69, 90, 112, 136,
 155, 171, 187, 190, 225, 251, 291,
 322, 338, 357, 489, 491, 499, 572,
 642
 hajduk: 460
 halabardnik: 524
 handel: 102, 463
 harcerz królewski: 52, 119, 321, 386,
 447, 490, 522, 580
 hełm: 233, 254
 herb: 234, 254
 herb Jastrzębiec: 177
 Koźlarogi: 232
 Prus: 177
 Prus I: 235
 Rawicz: 233
 Stary Lis: 250
 Świnka odmieniony: 236
 hetman polny koronny: 232, 406–408
 — szlachty inflanckiej: 498
 — wielki koronny: 60, 153, 232,
 250, 297–301, 363, 364, 421, 513,
 656
 — wielki litewski: 232, 572
 hipoteka: 267
 hrabia: 149, 232, 240, 250, 307, 353,
 388
 huta: 300
 immunitet: 122, 147, 260, 357, 550,
 650
 indygenat: 254, 612
 inkorporacja: 11
 instygator: 219, 222
 intercyza: 76, 103, 306, 667
 intramisia: 42, 113, 118, 135, 140, 243,
 284, 285, 300, 304, 405, 439, 468,
 539, 540, 555, 557, 559, 570, 586,
 612, 626, 630, 639, 657, 673
 inwentarz: 291, 631
 izba poselska: 168
 jarmark: 149, 161, 566
 jaz (jazy): 380, 548
 jedwabne tkaniny: 523
 jezioro: 163
 jezuita: 44, 177, 642
 jezuitci: 159, 264
 jęczmień: 181
 język niemiecki: 445
 język polski: 126, 181, 184, 291, 346,
 397, 462, 463–466, 473, 474, 476,
 625, 647, 648
 jurysdykcja
 — kościelna: 592
 — królewska: 592
 — starościńska: 18, 39, 89, 117,
 149, 269, 312, 353, 376, 591,
 592

- kaduk: 3, 13, 15, 23, 29, 35, 52, 60, 69,
 71, 86, 90, 106, 112, 127, 131, 132,
 136, 159, 173, 207, 215, 324, 338,
 356, 357, 379, 393, 401, 456, 485,
 504, 510, 515, 518, 549, 572, 574,
 576, 580, 634, 668
 kamienica: 101, 515, 542, 612
 kamień(ie): 463, 474
 kanclerz gnieźnieński: 663
 kanclerz koronny: 60, 149, 153, 232,
 250, 297–301, 513, 656
 kanclerz litewski: 232
 kanonik(icy): 122, 149, 232, 250, 283,
 390, 391, 395
 kantor: 122, 149, 232
 kapela: 484
 kapituła krakowska: 603
 kapituła wendeńska: 292, 293
 kaplica: 550
 karczma: 15, 56, 68, 81, 102, 108–110,
 132, 178, 188, 194, 252, 270, 300,
 346, 357, 364, 439, 459, 465, 467,
 500, 527, 573, 597, 602, 634, 647,
 657, 664
 karczmarz: 658
 kardynał: 232, 274, 387
 kark: 460
 kasacja (umorzenie): 444, 558, 580,
 583, 585, 611, 668
 katolicy: 594
 kaucja: 437
 kaznodzieja królewski: 44, 107, 177
 klasztor: 133, 134, 147, 537
 klejnot(y): 233–236, 254, 343, 631
 kmieć, kmiecie (chłopi, włościanie): 29,
 117, 121, 155, 166, 225, 364, 443,
 491, 602, 616, 630, 631, 634, 647, 649
 kniaź: 178
 koadiutor: 172
 kolano: 462, 463, 475
 kolator: 11
 kolegium jezuitów: 159, 264, 542
 kolenda (strena): 252
 kołacz: 647
 koło(a) młyńskie: 97, 620
 komisarz generalny Inflant: 32, 35,
 136, 155, 156, 181, 190, 215, 225,
 248, 642
 komisarze: 45, 50, 192, 444
 komitat: 240
 komora celna: 497
 komora solna: 10, 145, 397
 komornik(cy): 346
 koncesja: 143, 145
 koniuszy koronny: 22, 600
 konny: 226
 konstytucja sejmowa: 168, 177
 konstytucje ziem pruskich: 102
 kontrakt(y): 44, 70, 76, 138, 139, 208,
 209, 301, 309, 310, 316, 317, 343,
 367, 374, 396, 406, 407, 414, 472,
 537, 558, 571, 585
 konwisarz: 646
 konwent: 25, 124, 133, 146, 147
 koń(ie): 241, 474
 kopa: 55
 kopaliny: 523
 korona: 232, 234, 254, 517
 koronacja: 337
 koszenie: 252
 kość: 462, 471
 Kościół: 107
 kościół kolegiacki: 550
 kościół parafialny: 11, 122, 173, 364,
 391, 403, 542
 kościół rytu greckiego: 406

- kościół św. Ducha: 27
 krajczy koronny: 205, 208, 497
 kram solny: 405
 krawiec: 501, 580
 kroki: 245, 274, 616
 krowa(y): 181
 królowna: 223
 krzyż: 235
 kuchmistrz koronny: 511
 kupiec(y): 159
 kupno: 185
 kurator: 160, 282
 kustosz: 149, 250, 268, 603, 663
 kusza: 364
 kuśnierz: 445, 630, 631, 638
 kuźnica(e): 85, 97, 300, 337, 342, 381, 429, 567, 568, 593
 kwarta: 12, 22, 24, 39, 46, 53, 65, 75, 80, 117, 120, 219, 246, 253, 313, 325, 333, 334, 335, 336, 337, 350, 353, 358, 359, 372, 380, 392, 402, 421, 430, 436, 449, 451, 453, 478, 505, 512, 513, 514, 526, 552, 564, 590, 591, 606, 616, 619, 620, 627, 628, 629, 643
 kwatery: 376
 kwit(y): 445
 labry: 233, 234, 254
 las(y): 56, 62, 81, 117, 124, 166, 192, 217, 239, 364, 428, 429, 500, 548, 579, 641, 664
 legatus natus: 232, 250, 264
 legitymowanie: 384
 lekarz królewski: 268, 630
 lemaństwa: 618
 lew: 234
 lewica: 236
 lis: 254
 lokacja (fundacja, założenie) miasta:
 149, 416
 — sołectwa: 579
 — szpitala: 163
 — wójtostwa: 424
 — wsi: 170, 237, 364, 416, 647
 lot(os): 70
 ludwisarnia: 619
 lustratorzy: 265
 łąn(y): 27, 32, 56, 88, 122, 155, 163, 178, 188, 194, 207, 210, 252, 304, 340, 346, 363, 364, 372, 439, 442, 443, 453, 456, 478, 511, 576, 602, 634, 648, 652
 łąn popowski: 194, 220, 647
 łaszt: 626
 ławnik(cy): 192, 383, 386, 405, 551, 576
 łąka(i): 54, 124, 238, 364, 386, 405, 573, 616, 641, 664
 łokieć: 463
 łokieć (miara): 576
 łososie: 379
 łożniczy: 20, 246, 614, 615
 łyżki: 445
 machiny wojenne: 165
 magistrat zob. urząd miejski
 małmazja: 275
 małżeństwo: 246
 mamka: 397
 mandat: 35, 207, 265, 287, 441
 mandatariusz: 64, 281, 327
 marszałek nadworny koronny: 149, 232, 358, 659
 — wielki koronny: 418, 494
 — wielki litewski: 232, 250

— wołyński: 250, 311
 masztalerz: 331
 mennica: 70, 191, 277, 278, 312, 410, 448
 mennicy: 448
 miara (trzecia): 16, 31, 55, 68, 102, 290, 601
 miara toruńska: 625
 miedź: 523
 mieszczanin(ie): 7, 10, 13, 23, 44, 52, 71, 100, 132, 159, 192, 207, 241, 305, 370, 371, 374, 375, 384, 405, 437, 439, 456, 515, 537, 544, 546, 550, 556, 580, 598, 611–613, 630, 631, 646, 659, 664, 668, 669
 mila: 57, 291
 mistrz krajowy w Inflantach: 128, 291
 młyn(y): 7, 16, 18, 21, 27, 31, 54, 55, 62, 68, 79, 82, 102, 115, 124, 152, 188, 194, 203, 218, 238, 252, 257, 258, 265, 266, 290, 336, 337, 342, 346, 348, 353, 360, 364, 472, 530, 544, 545, 548, 557–559, 588, 593, 601, 602, 608, 620, 625, 638, 641, 645, 647, 648
 mniszka: 159
 mojza: 29, 33, 57, 86, 90, 94, 104, 112, 128, 136, 144, 150, 155, 181, 195, 247, 273, 287, 321, 322, 324, 479, 489–491, 499, 516, 562, 584, 587, 622, 642
 moneta: 70, 448
 mosiądz: 523
 most: 241, 366, 461
 mostowe: 149
 msza: 163, 550
 mury: 146, 305, 542, 550

muzyk królewski: 114, 193, 270, 331, 445, 484, 486
 nadanie urzędu:
 — kasztelana krakowskiego: 40
 — kasztelana kruszwickiego: 105
 — kasztelana wojnickiego: 244
 — marszałka nadwornego koronnego: 661
 — pisarza ziemskiego kamienieckiego: 605
 — pisarza ziemskiego sochaczewskiego: 84
 — protonotariusza publicznego: 637
 — sędziego ziemskiego krakowskiego: 506
 — sędziego ziemskiego sochaczewskiego: 84
 — starosty generalnego Wielkopolski: 89
 — starosty grodowego: 39, 75, 337, 353, 532
 — wojewody pomorskiego: 581
 — wojskiego kruszwickiego: 506
 — woźnego królewskiego: 58
 namiestnik Inflant: 150, 210, 245, 274, 287
 niedźwiedz: 233
 niwa: 616
 nobilitacja: 142, 233–236, 250, 254
 noga: 462, 463
 nos: 474
 nuptis zob. skunicz
 nuncjusz: 517
 obstawka: 364
 obdukcja: 460, 475, 477

- oblężenie: 217, 272
 obszary: 443
 ochmistrz dworu królowej: 250, 467, 473
 odźwierny: 15, 88
 oficjał: 395
 ogon: 254
 ogród(y): 27, 56, 87, 135, 207, 272, 305, 306, 379, 386, 439, 576, 630
 ogrody żupne: 87
 oko: 460, 474
 okolica (tractus): 47, 190, 210, 456
 ołtarz: 159, 403, 550
 opat: 143, 172, 232, 287, 488
 opiekun(owie): 27, 113, 160, 240, 267, 282, 344, 365, 366, 375, 580, 612, 613
 ordynacja: 33, 102
 orka: 252
 Ormianie: 594
 orzeł: 254
 otaksowanie: 327
 owies: 254, 364
- pagus: 198, 548
 palce: 460
 panny: 344
 panwie: 352
 parafia: 11
 pasieka: 351, 440
 pastwisko: 238, 379, 576
 pełnomocnictwo(nik): 2, 23, 64, 268, 305, 323, 356, 365, 480–482, 538, 583, 585, 621, 630, 656
 pensja zob. płaca
 perły: 343
 pieczęć(cie): 10, 70, 103, 117, 130, 138, 143, 145, 149, 153, 174, 181, 208, 265, 291, 346, 363, 364, 367, 368, 396, 399, 408, 414, 443, 452, 460, 504, 558, 625, 647, 648, 663, 664
- pieniądze: 657
 pierś: 460
 piła: 429
 pióra strusie: 236
 pisarz dekretowy: 62, 77, 394, 424, 569
 — kancelarii królewskiej: 3, 16, 30, 45, 63, 91, 103, 109, 115, 167, 231, 232, 361, 385, 469, 485, 501, 573, 579, 607, 626, 639, 657–659
 — komory solnej: 397
 — miejski: 135
 — mostowy: 7
 — polny koronny: 440, 578
 — skarbu królewskiego: 9
 — skarbu nadwornego: 122
 — skarbowy malborski: 621
 — żupny: 193
- piwo: 97, 646
 plac: 338, 379, 546, 576, 595
 pleban: 11
 plecy: 460, 470
 płaca (pensja): 9, 10, 72, 95, 114, 130, 191, 193, 331, 352, 423, 488, 603
 poborca(y): 100, 326
 pobór: 100, 404
 podbicie: 23, 254
 podczaszy koronny: 284, 430, 446, 526, 661
 podkanclerzy koronny: 38, 149, 232, 250, 265, 481, 495
 — litewski: 232, 250
 podkoniuszy: 483, 529
 podpis kancelarii: 596
 podręczny: 254

- podskarbi koronny: 9, 39, 70, 232, 250, 275, 278, 308, 312, 353, 430, 450, 458, 493, 663
 — litewski: 232, 250, 275, 450
 — nadworny koronny: 72, 95, 107, 275, 331, 397, 484, 486, 525
 — pruski: 444, 452
- podstarości: 62, 71, 169, 223, 254, 383, 392, 512
- podymne: 303
- pogrzeb: 470, 471
- polski język:
- pop: 647
- popostwo: 220, 647
- port: 387
- portowe: 387, 480
- posąg: 49, 108, 240, 302, 375, 666
- poseł(owie): 142, 275
- potok: 647
- potylicza: 460
- powód (podatek): 73
- powódź: 416
- pozew: 100, 101, 341, 387, 395, 668
- pożyczka 500 000 zł: 12, 19, 22, 449
- półtąnki: 616
- półtalary: 70
- prałaci: 363, 663
- prawica: 235
- prawo (wolność)
 — bicia monety: 70
 — chełmińskie: 102
 — dziedziczne: 113, 150, 185, 207
 — lenne: 128, 144, 151, 181, 215, 247, 248
 — lokowania: 201
 — magdeburskie: 149
 — mielenia słodów: 124
 — niemieckie: 364
 — odkupu: 300
 — patronatu: 300, 391, 406
 — połowu: 338, 364, 548
 — spławu: 10
 — sprzedaży drzewa: 664
 — sprzedaży, zapisu i rezygnacji: 323
 — użytkowania rzeki: 387
 — warzenia piwa: 102
 — wieczyste: 260, 271
 — wyrębu: 117, 124, 217, 313, 329, 364, 548
 — zbudowania młyna: 218
 — Żydów: 174
- prepozyt: 66, 113, 118, 129, 149, 163, 205, 232, 250, 367, 481, 656, 658
- prerogatywy: 102, 142, 157, 547, 594, 650
- proces(y): 219, 292, 293, 395, 437, 580, 611, 669
- profesja wieczysta: 107
- pronotariusz publiczny: 637
- pronotariusz Stolicy Apostolskiej: 658
- propinacja: 102
- prymas: 250, 264
- przedmieszczanin: 365
- przedmieście: 15, 32, 56, 113, 19, 122, 129, 135, 149, 159, 163, 207, 272, 325, 337, 350, 573, 595, 630
- przedramię: 460
- przełożony nad mennicą (zarządca): 191, 277, 312
- przeor: 143
- przewóz: 81, 272, 664
- przysięga: 58, 148, 163, 199, 492–496
- przywilej(e): 10, 102, 128, 142, 163, 170, 180, 181, 224, 366, 387, 429, 547, 579, 594, 663

- przykomorek: 427
przywianek: 342
pszenica: 364
pucharki: 445
pustka: 166
- rajca(y): 73, 101, 124, 134, 192, 234,
448, 461–465, 469, 473, 474, 476,
480, 523, 550, 551, 600
- ramię: 460
- rana(y): 460, 462–463, 465–467,
469–471, 473, 474, 476, 477
- rata(y): 43
- referendarz(e) koronny(i): 44, 149,
178, 232, 250, 492
- regesty podskarbińskie: 265
- reguła: 147
- rektor: 264
- rewizja listów: 303
- rewizor(rzy): 168, 171, 180, 192, 241,
265, 266, 281, 327, 455
- ręka: 460, 462, 463, 469
- rogi: 233
- rosochy: 233
- rota: 58
- rotmistrz(owie): 32, 33, 176, 195, 207,
404, 418, 452, 461, 503, 554, 572,
582
- róża: 233
- Rusini: 594
- rusznica: 464, 474
- rybak(cy): 106, 306, 630
- rynek: 379, 405, 546
- rząd koński: 184
- rzeka: 16, 51, 149, 166, 201, 203, 214,
257, 258, 271, 272, 274, 275, 287,
306, 336, 339, 364, 366, 387, 422,
429, 548, 557–559, 620, 626
- rzemieślnicy: 523
- sadzawka: 62, 364, 379, 421
- salarium, czyli stypendium: 278
- sąd
- grodzki: 42, 43, 76, 102, 103,
137–141, 176, 195, 202, 204,
205, 208, 209, 301, 303–305,
316, 317, 395, 396, 399, 406,
407, 414, 433, 446, 447, 472,
487, 586, 598–600, 611, 613–
615, 658, 666, 667, 669, 671
 - królewski: 113, 365, 461, 551
 - ławnicy: 365, 612
 - miejski: 44, 102, 504, 580
 - prawa niemieckiego: 542
 - sejmowy: 135, 266
 - wojewodziński: 438, 472, 542
 - wójtowski: 556
 - zadworny: 100, 101, 367, 454,
483, 501, 581, 660
- scholastyk: 149, 553
- sejm koronacyjny: 181
- sejmik: 663
- sekretarz
- królewski (kancelarii
królewskiej): 20, 54, 63, 76, 104,
130, 137, 138, 157, 158, 190, 232,
250, 265, 266, 283, 291, 308, 309,
344, 353, 358, 367, 370, 390, 391,
399, 400, 406–408, 410, 414, 462,
525, 586, 617, 655, 656, 663, 670
 - króla Stefana: 215
 - królowej Anny: 113, 129
 - miasta Rygi: 387
 - wielki koronny: 44, 232, 250
- senat: 40, 168, 241, 387, 470, 471
- senator(zy): 337, 393

- sędzia ziemski komitatu: 240
siodło: 184
skarb królewski: 184, 450, 455, 634
— litewski: 634
— nadworny: 100
— pruski: 130
skóry: 523
skunicz (nuptis): 252
słody: 124
snopek: 364
sołectwo(a): 1, 8, 9, 14, 30, 45, 74, 91,
96, 162, 167, 175, 194, 221, 224,
286, 337, 361, 364, 501, 507, 522,
527, 553, 565, 579, 618, 650, 652,
654, 655, 673
sołectwo, czyli kniaźstwo: 289, 649
sołectwo, czyli wójtostwo: 369, 385,
604, 662
sołtys: 186, 221, 364, 579, 648
sołtys, czyli kniaź: 648
sól: 10, 114, 352, 397, 486, 523
spichlerz: 461, 576
spizarni: 669
spław: 10
sprzedaż: 27, 42, 102, 113, 147, 323,
364, 478, 664
sprzęty domowe: 343, 631, 657
srebro: 70, 130, 523
stacje: 648
stara(e) suma(y): 168, 200, 211, 340,
354, 368, 380, 426, 427, 435, 451,
453
starszy ławy miasta: 405
— nad mennicą: 410
statki: 10
staw(y): 348, 353, 421, 578, 625, 633
staw (anatomiczne): 477
stawki: 192, 233
strena zob. kolenda
statut: 58
struga: 626
strumień: 166
sufragan: 133
suknia: 233
sultán (cesarz) turecki: 111
syndyk 142, 170
szabla: 235
szable dzika: 236
szarwarki: 102
szeląg: 70
Szkoci: 547
szos: 149
szpital: 134, 159, 163, 576, 592, 611
ślub: 223
śrut: 462
taksacja: 455
talary: 70, 130, 396, 458, 486
targ roczny zob. jarmark
targ tygodniowy: 149, 566
targowe: 149
Tatar(rzy): 201, 235, 499, 606
tenuta: 51, 164, 369, 398, 455, 544,
552, 563
testament: 374, 569
tłoki: 647
towary: 523
tractus zob. okolica
transakcja: 135
trębacz: 95
Trybunał Koronny (lubelski lub
piotrkowski): 102, 219, 302,
308–310, 404, 668
trzy części dochodów: 430
tumult: 461, 462, 470, 471, 473–477

- Turcy: 250
 twarz: 460
- ugoda: 181, 611
 ulica: 133, 356, 370, 515, 542, 657
 umorzenie zob. kasacja
 upadek (upuszczenie) czwartej części
 sumy: 4, 6, 18, 26, 36, 37, 47, 48,
 66, 92, 164, 183, 189, 200, 211, 212,
 222, 259, 269, 354, 380, 388, 418,
 426, 451, 453, 457, 505, 508, 519,
 563, 589, 628, 629, 636
 upuszczenie części (sumy) zapisu: 120,
 644
 uroczysko: 380
 urząd
 — grodzki: 42, 43, 76, 103?,
 137–141, 176, 195, 202, 204, 205,
 208, 209, 284, 285, 299–301,
 303–305, 316, 317, 319, 379, 396,
 399, 406, 407, 414, 433, 446, 447,
 456, 487, 586, 598, 599, 613–615,
 646, 658, 665, 667, 669, 670
 — marszałka nadwornego: 659
 — miejski (magistrat, rada): 15,
 44, 60, 106, 159, 260, 312, 357,
 379, 387, 461, 470, 471, 504,
 510, 515, 611, 668
 — podskarbiego: 234
 — prezydenta dorpackiego: 181
 — rajcowski: 668
 — wojewody: 438
 — wójtowski: 556
 — ziemski: 456
- wadium: 42, 43, 76, 103, 129, 135,
 137–141, 176, 196, 202, 204, 208,
 209, 214, 284, 285, 299, 301, 302,
 304, 305, 308–310, 316, 317, 319,
 330, 341, 367, 395, 396, 399, 414,
 420, 433, 438, 446, 447, 454, 483,
 487, 501, 571, 583, 586, 598, 599,
 611, 613, 614, 658, 660, 665–670
- wagi: 311
 wał: 274
 warsztaty: 620
 warzenie piwa: 102
 warzenie soli: 126
 węgrzyn: 275
 wiano: 342, 568
 wiatrak: 530
 wiek sprawny: 282
 wielkorządca: 272
 wierzyciel: 184, 267
 wieża: 254
 wikariusz generalny: 363
 windykowanie: 81
 wino: 102, 646
 włodyka: 87
 włócznia: 469
 włóki: 429
 wniesienie dokumentu: 10, 38, 128,
 130, 152, 153, 167, 174, 181, 324,
 368, 443, 452, 503, 663, 664
 wojny moskiewskie: 5, 29, 49, 50, 86,
 93, 132, 151, 153, 164, 179, 185,
 235, 236, 247, 272, 393, 489–491,
 503, 572, 643
 wolnizna: 149, 364, 416, 523, 648
 wolność
 — budowania i przygotowania
 statków: 10
 — połowu: 163
 — wybudowania młyna: 620
 — wypasu: 54, 500
 — wyrębu: 441, 500

- woźnica królewski: 72, 114
- woźny (dworu, królewski, generalny):
 21, 42, 58, 100, 101, 118, 165, 199,
 284, 300, 304, 341, 441, 463–465,
 468, 470, 471, 539, 540, 559, 569,
 570, 586, 626, 639, 657, 672
- wójt: 386
- wójtostwo: 34, 41, 54, 59, 61, 67, 78,
 79, 93, 99, 111, 119, 121, 125, 158,
 175?, 197, 206, 218, 231, 237, 249,
 252, 263, 271, 277, 288, 300, 336,
 337, 339, 346, 362, 373, 377, 378,
 382, 383, 394, 402, 409, 412, 417,
 419, 500, 502, 508, 511, 512, 528,
 529, 533, 540, 543, 548, 561, 575,
 577, 602, 604, 610, 628, 631, 647,
 653
 — wójtostwo, czyli sołectwo: 17,
 74, 123, 154, 188, 242, 261, 262,
 411, 424, 459, 521, 554, 596, 609,
 617, 635, 651
- wół(oły): 241, 337
- wydzierżawienie (dzierzawa): 537
- wykarczowanie: 166, 178, 188, 500,
 579, 616, 641
- wyprawy wojenne: 345, 359, 364
- wyspa: 182, 267, 442, 664
- wzgórze(a): 15, 166, 188, 254
- zagrodnicy: 87, 121, 225, 346, 616,
 634, 648
- zakon: 133, 135
- zamek: 7, 18, 28, 32, 33, 57, 165, 180,
 195, 213, 217, 227–230, 245, 254,
 267, 274, 281, 287, 291, 296, 300,
 327, 337, 351, 353, 376, 386, 391,
 422, 436, 450, 534, 573, 582, 623,
 625, 627, 632, 649, 656, 670
- zamiana: 127, 134, 168, 192, 265, 266
- zapis: 665, 671
- zarządca ludwisarni: 619
- zboże(a): 97, 343, 387, 416, 530, 602
- złote węgierskie: 70, 133, 319, 414, 523
- złoto: 184, 523
- zwłoki: 470, 471
- żelazo: 523
- żupa, żupnik zob. hasła Kraków,
 Wieliczka, Sambor w indeksie
 nazw geograficznych
- Żydzi: 174, 547, 576
- żyto: 181, 364, 625

Indeks osób

W indeksie, ze względu na częstotliwość występowania, nie zostali uwzględnieni Stefan (Batory), Zygmunt III oraz Jan Tarnowski, podkanclerzy (gdą pojawia się w formule relacyjnej). W przypadku godności zarezerwowanych dla stanu szlacheckiego podana jest tylko nazwa urzędu pełnionego przez daną osobę. W przypadkach wątpliwych podano określenie przynależności stanowej użyte w źródle. Jeżeli takie określenie nie wystąpiło, brak go także w indeksie. Nazwiska niektórych osób z Kurlandii i Inflant weryfikowałem przy pomocy publikacji: E. Firks, *Die Ritterbanken in Kurland nach dem original Protokole von 1618–1648*, w: *Jahrbuch fur Genealogie, Heraldik Und Sphragistik*, t. I, Mittau 1895 (wyd. 1896), s. 1–109. Autorzy i wydawcy zostali wyróżnieni kursywą. Indeks nie obejmuje wstępu i wykazu skrótów.

c. — córka, ch. — chłop, chłopka, m. — mieszczanin, mieszcanka, N. — nieznanne imię, p. — plebej, s. — siostra, syn, sz. — szlachcic, szlachcianka.

Aberspach Elżbieta, matka Jakuba,
ch.: 631
— Jakub, ch.: 630, 631
Abrahamowicz Jerzy, prezydent
dorpacki: 165
Achinger Augustyn, sz.: 254
— Jerzy, sz.: 254
— Sebald, sz.: 254

Aderkas Arnold, sz.: 215
— Mikołaj, sz.: 215
Albrecht Fryderyk, książę Prus: 444
Albrecht Starszy, książę Prus: 444
Aleksander Jagiellończyk, król: 267,
663
Alen ab, Wolmar, sz.: 132
Allemet Pepe, ch.: 225

- Aller Joachim, m.: 448
- Anna Jagiellonka, królowa: 11, 65, 75,
113, 117, 313, 345, 389, 395, 428,
429, 595
- Anna, królowa: 39
- Anna Maria (Marianna), królowna: 397
- Andrzej, p.: 194
- Arcingensu, ch.: 634
- Arciszewski Paweł, sz.: 633
- Aurep Adolf, sz.: 225
— Zofia zob. Strychen
- Babecka Anna, żona Krzysztofa, sz.:
499
- Babecki Krzysztof, sz.: 499
- Babski Florian, sz.: 171
— Walenty, sz.: 135
- Baconi Istvan, sz.: 460
- Balok Michał, sz.: 460
- Bałaban Aleksander, sz.: 36
- Bar Szymon, sz.: 233
- Barbara, p.: 384
- Baren Walenty, sz.: 565
- Baranowski Wojciech, biskup płocki:
11, 113, 118, 129, 135, 232, 250,
265
- Bardzki Maciej, sz.: 64, 274
- Barracy Franciszek, sz.: 460
- Bartliński Piotr, sz.: 441
— Ścibor, sz.: 441
- Bartnicki Mikołaj, kustosz płocki: 663
- Barycz Henryk*: 460
- Batory Andrzej, administrator
biskupstwa warmińskiego: 232
- Batovius Grzegorz, p.: 637
- Bażyński (Bayszen) Gabriel, wojewoda
malborski: 664
— Jan, s. Jana: 664
— Jerzy, starosta skarszewski: 441
- Bebnowic (Mazur) Andrzej, m.: 365
— Wojciech, s. Andrzeja, m.: 365
- Beklin Jaub, sz.: 42
- Beliński Wawrzyniec, sz.: 62
- Beldowski Waclaw, wojski kruszewicki:
506
- Bełżecki Jan, sz.: 352
— Jan, łowczy bełski: 413
— Mikołaj, sz.: 352
- Benfolt Henryk, sz.: 171
— Jan, sz.: 171
- Benisławska Elżbieta zob. Mirzowska
- Bentz Jan, sz.: 136
- Berch Anna zob. Treiden
- Berk Eberhard, sz.: 295
- Berzewiczy Marcin, starosta osiecki,
starogardzki: 52, 281, 327
- Bersohn Matias*: 174
- Białkowski Maciej, sz.: 169
- Białobrzeska Anna, żona Łukasza, sz.:
644
- Białobrzeski Łukasz, sz.: 644, 660
- Białoskórska Magdalena, żona Jana,
sz.: 644
- Białoskórski Jan, pisarz polny: 644
- Biedrzycki Abram, sz.: 570
- Bieganowski Mikołaj, sz.: 56, 555, 556
- Bielecki Andrzej, sz.: 370
- Bielewic Mikołaj, sz.: 326
- Bielicki Mikołaj, sz.: 189
- Bieliński Marcin, wojski kruszewicki: 506
- Bielska Anna zob. Konopka
- Bielski Jan, sz.: 567, 568
— Joachim: 460
- Biesacz Wawrzyniec, m.: 673
- Birm Joachim, m.: 504
- Biskup Marian*: 664

- Biskupnik Alwer, sz.: 524
— Jan, sz.: 524
— Teodor, sz.: 524
- Blinstrub Agnieszka, żona Jerzego: 643
— Jerzy, sz.: 643
- Blizińska Małgorzata zob. Kaszewska
- Bliziński Marek, sz.: 263
- Błędowski Maciej, sz.: 126
- Błomicki Wojciech, sz.: 160
- Błudnicka Dorota zob. Górka
- Boblewski Jerzy, sz.: 322
- Bobrowicz Jan Nepomucen*: 76
- Boczowska Katarzyna zob. Lipnicka
- Bodniak Stanisław*: 444
- Bogusławski Malcher, sz.: 659
- Bogusz Ambroży, p.: 110
— Bernard, starosta zwoleński:
333, 334, 335
— Jan, kasztelan zawichojski: 65
— Jan, sz.: 335
— Krzysztof, sz.: 334, 616
— Wojciech, sz.: 333
- Bohemus Wawrzyniec, p.: 576
- Bojanowski Jan, sz.: 615
- Bolek Andrzej, sz.: 515, 528, 629
— Anna, żona Andrzeja: 629
- Bolesław, książę Wielkopolski: 271
- Bolkowska Anna, żona Jana, sz.: 17
- Bolkowski Jan, sz.: 17
- Bona, królowa: 272, 429
- Bonawentura: 29
- Boner Seweryn, kasztelan krakowski: 40
- Boniecki Adam*: 603, 644
- Boranecki N.: 574
- Borek Anna, żona Jana Wojciecha, sz.:
541
— Jan Wojciech, sz.: 541
- Bornomiss Jan, sz.: 582
- Borkio Jan Wojciech, sz.: 267
- Borowski Andrzej, sz.: 672
- Boryszewski Andrzej, arcybiskup
gniźnieński: 663
- Bosis Luceorienis Alojzy, sz.: 517
— Cezar, sz.: 517
— Jan, sz.: 517
— Jan Chrzyciel, sz.: 517
— Piotr, sz.: 517
- Bradecker N., sz.: 131
- Brakel Reinhold, sz.: 582
- Brancki Jerzy, kanonik krakowski:
250, 265
- Brangell Dionizy, sz.: 190
- Branicki Jakub, sz.: 598, 599
- Braniecki Jerzy, sz.: 76
— Wawrzyniec, sz.: 119, 580
- Braunswick Szymon, sz.: 130
- Breski Jan (Hanus), m.: 546
- Brinke a, Rudolf, sz.: 57
- Broniewski Stanisław, sz.: 203
- Bronikowski Maciej, sz.: 479
— Mateusz, sz.: 479
- Bruckner Michał, sz.: 50
- Brudzew z, Jan Jarand, kasztelan
łęczycki: 663
- Brudziński (Brudzyński, Brodziński)
Mikołaj, sz.: 603
— Stefan, sz.: 603
— Wojciech, sz.: 603
— Wojciech, kustosz krakowski:
268, 603
- Brykowski Ryszard*: 416
- Brylińska N., żona Jana, sz.: 649
- Bryliński Fedko, sz.: 649
— Jan, sz.: 649
- Brzechwa Andrzej, opat tyniecki: 143,
172

- Brzeska Zofia, żona Wawrzyńca, sz.: 218
- Brzeski Wawrzyniec, sz.: 218
- Brzoska Paweł, sz.: 24
- Brzozowski Tomasz, sz.: 465
- Buccela Mikołaj, m.: 268
- Bucholtz Andrzej, sz.: 150
- Buchowiecka Zofia, żona Bartłomieja, sz.: 347
- Buchowiecki Bartłomiej, sz.: 347
- Buczajski Mikołaj, sz.: 259
- Buczowska Zofia, żona Mikołaja, sz.: 622
- Buczowski Mikołaj, sz.: 622
- Bulchow z, Krzysztof, sz.: 472
- Bulow Levinus, sz.: 498
- Burangio Jan, sz.: 182
- Burzyński Aleksander, sz.: 212
— Jakub Krzysztof, sz.: 212
— Jan, sz.: 212
— Serafin, sz.: 212
- Buski de, Katarzyna zob. Kossowska
- Buszkowski Adam, sz.: 275
- Buzinek Dorota, żona Ottona, m.: 544
— Otton, m.: 544
- Bużeńska Ewa, żona Hieronima, sz.: 378
- Bużeński Hieronim, kasztelan sieradzki: 378
- Byczkówna Marianna zob. Turkowska
- Bydlińska Zofia, żona Mikołaja, sz.: 276
- Bydliński Mikołaj, sz.: 276
- Bykowski Stanisław, kasztelan konarski–łęczycki: 232, 265, 266
- Byliczyński Wawrzyniec, sz.: 596
- Byliński Janusz*: 460
- Caetis de, Jan Chrzyciel, sz.: 268
- Chabowski Jakub, sz.: 9
- Chądzyński Andrzej, starosta nurski: 42, 43
- Chalecki (Halecki) Dymitr, podskarbi litewski: 232, 250, 275
- Chełmicki Adrian, sz.: 302, 417
— Marcin, s. Adriana, sz.: 417
- Chełmski Samuel, sz.: 630
- Chłapowski Krzysztof*: 12, 19, 24, 360, 449, 457, 546
— Łukasz, sz.: 176
— Maciej, sz.: 176
— Wojciech, sz.: 176, 275
- Chmielecki Jan, sz.: 509
- Chmielewski Marcin, sz.: 3, 23, 385
- Chocimierski Mikołaj, sz.: 433
— Wojciech, sz.: 430, 432, 433, 446
- Chodecki Paweł, kasztelan połaniecki: 663
— Stanisław, kasztelan lwowski: 663
- Chojnacki Filip, sz.: 460
- Chomentowska Zofia zob. Skotnicka
- Chomętowski Tobiasz, sz.: 457
- Chrapicki Mikołaj, biskup chełmiński: 663
- Chromy Dymitr: 228
— Wasyl: 228
- Chrynowski Paweł, sz.: 88
- Chrzanowski Mikołaj, sz.: 32, 33
— Wawrzyniec, p.: 639, 672
- Chrzastowska Krystyna, żona Piotra, sz.: 41
- Chrzastowski Andrzej, sz.: 41
— Piotr, sz.: 41
- Cibałka Jan: 163
- Ciecierzyn Moskowita: 321

- Cieciszowska Helena zob. Ossowińska
- Cieciszowski Andrzej, sz.: 344
— Stanisław, sz.: 342
- Cieklińska Barbara, żona Jaczki: 328
— Helena, żona Floriana: 255
— N., żona Kaspra: 412
- Ciekliński Aleksander, sz.: 606
— Florian, sz.: 255
— Hieronim, sz.: 328
— Jaczka, sz.: 328
— Jan, sz.: 255, 412
— Kasper, sz.: 412
— Marcin, sz.: 328
- Cielecka Anna, żona Bartłomieja, sz.: 667
— Barbara, sz.: 666
— Bartłomiej, sz.: 665, 666, 667
— Bartłomiej, s. Bartłomieja, sz.: 665, 666, 667
— Hieronim, sz.: 611–613, 665
— Jakub, s. Bartłomieja, sz.: 665, 666, 667
— Jan, sz.: 385
— Łukasz, s. Bartłomieja, sz.: 665, 666, 667
- Ciemierzyńska Jadwiga, żona Pawła, sz.: 259
- Ciemierzyński Paweł, sz.: 259
- Cieszanowski Stanisław, sz.: 53
- Cieszkowska Katarzyna, żona Andrzeja, sz.: 34
- Cieszkowska Katarzyna, żona Stanisława, sz.: 34
- Cieszkowski Andrzej, sz.: 34
— Stanisław, sz.: 34
- Cikowski Mikołaj, kasztelan żarnowski: 652
— Stanisław, podkomorzy krakowski: 472, 504
- Cramer zob. Wanklausenburgk
- Crenten a, Wolf, sz.: 267
- Czacka Elżbieta zob. Mielżyńska
- Czaplewski Paweł*: 563
- Czarnkowski Adam Sędziwój, starosta generalny Wielkopolski: 89, 148, 196, 285
— Andrzej, kasztelan nakielski: 232, 250, 296, 299, 300–307, 318, 319
— Jan, sz.: 296–307
— Piotr, podkomorzy poznański: 296, 299–307, 530, 546
— Stanisław, sz.: 296, 300–305
— Wojciech, kasztelan rogoziński: 297–299
- Czarnota Panasz, sz.: 201
— Szymon, sz.: 201
- Czarnota–Rohaczowski Jan, sz.: 98
- Czarnomski Jan, sz.: 645
- Czechowicz Stanisław, p.: 16
- Czein Anna, żona Jakuba, m.: 646
- Czein Jakub, m.: 646
- Czczotka Felicja, żona Stanisława, m.: 599, 600
— Stanisław, m.: 599, 600
- Czema Fabian, wojewoda malborski: 449, 482
— Katarzyna, żona Fabiana: 449
- Czerembek Gerebinda, żona Joachima, m.: 664
— Joachim, m.: 664
- Czermińska Magdalena, żona Jana, sz.: 644
- Czermiński Jan, wojski kamieniecki: 644

- Czernia Stanisław, p.: 639
- Czerniecki Jan, sz.: 237
 — Łukasz, sz.: 237
 — Piotr, sz.: 237
- Czerski Feliks, sędzia ziemski
 krakowski: 415
- Czołpiński N., sz.: 543
- Czopowski Jan, sz.: 115
- Czuan Jan: 163
- Czymakowski Stanisław, sz.: 639
- Dachnowski Jan Karol*: 414
- Daniłowicz Jan, krajczy królowej: 474
- Darmoszewany Tobiasz, m.: 576
- Dąbrowska Agnieszka, żona
 Wojciecha, sz.: 131
 — Katarzyna, żona Andrzeja
 Sambora, sz.: 234
- Dąbrowski Andrzej Sambor, sz.: 234
 — Błażej, sz.: 122
 — Jakub, sz.: 571
 — Wojciech, sz.: 234
- Dembiński Walenty, kasztelan sądecki:
 149
 — Wojciech, sz.: 155, 450, 465
 — Zygmunt, sz.: 147
- Dewerlarker (Oberlarker) Jan, sz.: 225
- Dergunt Maciej, sz.: 536
- Deyiak (Dyak) Piotr, sz.: 460, 461
- Dizeginis, ch.: 634
- Długosz Józef*: 6
- Dobreczeni Jakub, sz.: 460
- Dobromirska Elżbieta, żona Szymona,
 sz.: 256
 — Katarzyna, żona Bartłomieja,
 sz.: 425
- Dobromirski (Dobromierski)
 Bartłomiej, sz.: 425
- Szymon, sz.: 256, 605
- Dobrosiecka Jadwiga zob. Krussowska
- Dobrosłowo Stanisław, m.: 612
- Dobrosłowska Stanilla, m.: 611
- Dobrzyński Andrzej, sz.: 344
- Dogiel Maciej*: 102, 170, 444
- Domaniewski Jan, stolnik łączycycki:
 137, 138, 139
- Dominek Błażej, p.: 597
 — Wawrzyniec, p.: 597
- Dottula Wezpazjan, sz.: 272
- Drassowski Stanisław: 463
- Drażek Wojciech, m: 71
- Drohojowski Jan Tomasz, referendarz
 koronny: 178, 232, 250
- Drwalewski Stanisław, podsądek
 łączycycki: 265, 266
- Drzewicki Adam, sz.: 19
 — Maciej, podkanclerzy, biskup
 przemyski: 663
 — Zygmunt, sz.: 19
- Drzewiecka Zofia, żona Marcina, sz.:
 368
- Drzewiecki Marcin, sz.: 368
- Drzewoszevska Anna zob.
 Warszawska
- Drzewoszewski Stanisław, sz.: 99
- Dublaz Herman, m.: 646
- Dubowce z, Baltazar, sz.: 650
- Dubrowska zob. Buzinek
- Duch N., ch.: 121
- Duczymińska Katarzyna, żona Pawła:
 429
- Duczymiński Paweł, sz.: 428, 429
- Dulski Marcin, starosta rajgrodzki:
 505
- Dunikowska Katarzyna zob. Zamoyska
- Dunin (Strasz) Dorota zob. Silnicka

- Dunin Wojciech, sz.: 632
Dunin N., ch.: 634
Durkier Emerhard (Euchard), sz.: 144, 247
— Henryk, sz.: 144, 247
Dworzaczek Włodzimierz: 291, 307, 641
Dworna Jadwiga, p.: 15
Działyńska Katarzyna, żona Rafała: 302
— Zofia, żona Łukasza: 302
— Zofia zob. Mniszech
— Andrzej, kasztelan elbląski: 232, 250
— Łukasz, cześnik koronny: 302
— Mikołaj, wojewoda chełmiński: 232, 250
— Paweł, sz.: 309, 310
— Rafał, kasztelan brzeski: 302
Dzieciartowska Katarzyna zob. Kuropatnicka
Dziećmiarowski Jan, sz.: 560
Dziedzicki Andrzej, sz.: 79, 548, 658
Dziembowski Baltazar, sz.: 371
Dzierżanowski Adam, oficjał warszawski: 395
— Krzysztof, sz.: 395
Dzierżek Krzysztof, chorąży trocki: 111, 277, 351, 410, 436, 635
Dzikowski Szymon, sz.: 365

Eismont Mikołaj, sz.: 112
Eller Szymon, m.: 448
Erdeli Jan: 460
Erzetlab N: 112
Eryk II, ks. Brunszwik–Kalenberg: 444

Fabri Jan: 95

Falck Daniel, m.: 437, 438, 439
Faleska Elżbieta zob. Warszewska
— Zofia, sz.: 116
Faliślawski Feliks, p.: 459
— Jan, p.: 459
— Kasper, p.: 459
Falk Henryk, sz.: 2
Fant Jan, m.: 305
Farensbach Jerzy, prezydent wendeński: 387, 498, 583
Fart Grzegorz, p.: 77
Fastnacht Adam: 40
Febri Jan, m.: 386
Fedor, p.: 227
Ferber Konstanty: 267
Ferda Mats, ch.: 342
Fick N.: 191
Firlej Jan, wojewoda lubelski: 149
— Jan, podskarbi koronny: 9, 39, 70, 232, 250, 275, 278, 308, 312, 353, 430
— Mikołaj, wojewoda krakowski: 232, 240, 250
Flemink Mikołaj: 468
Flugg Ludwik, m.: 132
Fogelweder Jodok, sz.: 390, 391
— Stanisław, sz.: 390, 391
Foremnis Stanisław, sz.: 163
Forgacz Szymon, sz.: 240
Franaszek Antoni: 272
Frank Piotr, sz.: 525, 531
Friderici Jakub, m.: 245
Friman Antoni, m.: 646
Fussen Jan, sz.: 180
— Jan, sz.: 180
— Magdalena, żona Jana, sz.: 180

- Gajewski Jan, sędzia ziemski
poznański: 399, 586, 667
- Gall Franciszek, sz.: 483, 529
- Gallen a, Arnold: 245
- Gałczyński Jan, kantor gnieźnieński:
232
- Gardzina zob. Lubrański
- Gasparski N., sz.: 522
- Gawrońska Zofia zob. Bydlińska
- Gąsiorowski Maciej, m.: 60
- Gembicki Wawrzyniec, sz.: 250, 367
- Gibel zob. Gobelio
- Gieysztorowa Irena*: 75
- Gilderstein (Gillesheim) Justyna zob.
Has
— Reimpart, sędzia ziemski
wendeński: 49
- Girk Henryk, sz.: 304–307
- Glob Malcher: 536
- Gluziński Kasper, sz.: 193
- Gładysz Gabriel, sz.: 369
- Głogięński Wojciech, sz.: 118
- Głowacki Andrzej, sz.: 324
- Gniewosz Jan, starosta latowicki: 381
- Gnoińska Konstancja zob. Raczyńska
- Gobelio (Gibel) Jan, s. Kaspra, sz.: 540
— Kasper, sz.: 70, 277, 410, 448,
540
- Godlewska Katarzyna zob. Wituska
- Goetz Fryderyk, sz.: 131
- Goiski N., sz.: 273
- Golecki Jan, p.: 356
— Walenty, p.: 356
- Goligórska Anna, żona Macieja, sz.:
230
- Goligórski Maciej, sz.: 230
- Gliński Jakub, sz.: 42, 43
— Jan, sz.: 42, 43
- Golno Bartłomiej, m.: 445
- Golski Stanisław, starosta barski,
kasztelan halicki: 213, 214,
226–229, 578
- Gołembiewski (Szalca) Stanisław, p.:
224
- Gołków z, Grzegorz, p.: 101
- Gomoliński Stanisław, biskup
chełmski: 232, 254
- Goraj z, Dymitr, marszałek Królestwa:
363
- Gosławski Krzysztof, sz.: 121
- Gostkowska Dorota, żona Andrzeja,
sz.: 283
- Gostkowski Andrzej, sz.: 283
- Gostomska Anna zob. Stadnicka
— Elżbieta zob. Sieniawska
— Elżbieta zob. Działyńska
- Gostomski Hieronim, wojewoda
poznański: 18–21, 202, 208, 232,
250, 316, 317, 418, 462–464
— Jan, starosta warecki: 18, 19, 21
— Stanisław, wojewoda rawski:
200, 232, 250, 275, 392
— Tomasz, starosta ryczywolski:
200
- Goszcz Feliks, m.: 134
- Goślicki Wawrzyniec, biskup
przemyski: 223, 232, 250
- Górka Katarzyna, sz.: 302
— Stanisław, wojewoda poznański:
149, 174, 296, 300, 303, 307
- Górecki Stanisław, sz.: 409
- Górska Anna, żona Stanisława, sz.:
560, 561
— Barbara, żona Hanki, sz.: 314
— Dorota, żona Stanisława, sz.:
332

- Górski Adam, sz.: 275, 623
— Hanko, sz.: 314
— Jakub, sz.: 510
— Jan, m.: 323, 460, 463–465, 467, 470, 471, 569
— Stanisław, stolnik halicki: 560, 561
— Stanisław, sz.: 332
— Wojciech, scholastyk wrocławski: 663
- Grabieński Grzegorz, sz.: 538, 539
— Jan, sz.: 538
— Piotr, sz.: 539
— Wojciech zw. Łuba, sz.: 538
- Grabowski Daniel: 518
— Malcher, sz.: 471
- Grabski Łukasz, kasztelan kruszwicki: 105
- Gracjan N., m.: 70
- Graczówna Zofia: 159
- Gradowski Piotr, chorąży sochaczewski: 349
— Wawrzyniec, sędzia ziemski sochaczewski: 84
- Gralewska Anna zob. Rola
- Gralewski Jan, sz.: 323
- Granowski Grzegorz, sz.: 549
- Gretten, ch.: 634
- Grigis de, Mikołaj, m.: 374, 375
— Zofia, żona Mikołaja: 374, 375
- Grocholski Jan, sz.: 202, 204
- Grocymierz Franciszek: 27
- Grot Jakub, sz.: 460
- Groth, ch.: 634
- Grotkowski N., sz.: 554
— Franciszek, sz.: 93
- Grotowski Piotr, sz.: 339
— Walerian, sz.: 339
- Grudziński Zygmunt, kasztelan kruszwicki: 105
- Gruszecki Stefan: 552
- Gruszczyński Jan: 114
- Grzebiak N.: 114
- Grzebulka N.: 114
- Grzymała Jakub: 529
- Gubacz Jan, sz.: 460
- Gwoździecki Freik Sienko, p.: 188
— Iwanek, p.: 188
— Łukasz, p.: 188
— Steczko, p.: 188
- Hajdukiewicz Leszek*: 143
- Haldan N.: 114
- Halecki zob. Chalecki
- Handel Stanisław, m.: 44
— Zofia, m.: 44
- Harabasz Adam, p.: 641
- Haratym Andrzej*: 232
- Hartusz Andrzej: 32
- Has Franciszek (Frank), sz.: 49, 295
— Justyna, sz.: 49
- Heliasz N., p.: 178
- Henryk, ks. brunszwicki: 223
- Henryk Walezy, król: 267, 279
- Herburt Elżbieta zob. Lanckorońska
— Elżbieta zob. Stanisławska
— Jan, sz.: 320
— Katarzyna zob. Maciejowska
— Mikołaj, wojewoda ruski: 46–48
— Mikołaj, kasztelan przemyski, starosta lwowski: 68, 337
— Mikołaj, sz.: 348
— Wojciech, sz.: 408
— Zofia, żona Mikołaja: 47
— Zofia zob. Kostka
- Hersant Miklosz: 462

- Hesse Jan Tomasz, m.: 456
- Hevslisz Paweł, m.: 386
- Hilchen Daniel, sz.: 2, 142, 170, 210
- Holszewski Jakub, sz.: 360
- Holszur (Holzschuber) Bertram,
podkomorzy dorpacki: 181, 291
- Holwingk Walenty: 456
- Holzschuber zob. Holszur
- Hołodko Daniel, sz.: 228
— Fedor, sz.: 228
— Hiacynt, sz.: 228
— Iwan, sz.: 228
— Iwanek, sz.: 228
— Josko, sz.: 228
— Piotr, sz.: 228
- Hołowczony Fedka, p.: 346
— Fedor, p.: 346
— Michał, p.: 346
— Miško (Myszko), p.: 346
— Wawrzyniec (Waško), p.: 346
- Horlink Reinhold, sz.: 248
- Hubicki Stanisław, sz.: 406
- Humel Jan, sz.: 128
- Humiecki Andrzej, sz.: 397
— Wojciech, łowczy kamieniecki:
48
- Humnicki N., sz.: 526
- Huremia (Jeremi), p.: 229
- Huskunte N.: 132
- Ikon, p.: 252
- Ilmanowska Barbara, żona Krzysztofa,
sz.: 30, 167
- Ilmanowski Krzysztof, sz.: 30, 167,
657, 658
- Iwanek, p.: 252
- Iwanek, s. Steczki, p.: 252
- Iwaskowska Anna, żona Romana, sz.:
314
- Iwaskowski Roman, sz.: 314
- Izdbieński Marcin, scholastyk
krakowski: 553
- Jabłonowski Aleksander*: 519
- Jach Jakub, m.: 580
— Jan Tomasz, m.: 580
- Jacobson Henryk, sz.: 106
- Jaczko, p.: 194
- Jakub, arcybiskup halicki: 36
- Jakubowski Jan*: 32, 207
- Jałowiecki Zachar, sz.: 573
- Jan, pleban sandomierski: 360, 364
- Jan Sienko: 227
- Jan Wojciech: 401
- Janczewski Jan, sz.: 282
— Krzysztof, pisarz ziemski wiski:
282
— Stanisław, łowczy wiski: 282
- Janiec Wawrzyniec, p.: 641
- Janowicz Jozue, sędzia ziemski pucki:
472
- Jarciszewski Tobiasz, sz.: 441
- Jarnowski Łukasz: 11
- Jarwiej, p.: 648
- Jarwieniasz: 227
- Jarząbek Jan, ch.: 616
- Jasiński (Jasieński) Jan, sz.: 583, 585
— Stanisław, p.: 625
- Jastrzębski N.: 393
— N., sz.: 516
— Włodzimierz: 546
- Jawornicki Bazyli, p. (providus): 96
— Hryczko, p.: 96
— Roman, p.: 96
- Jazłowiecki Hieronim, sz.: 285, 318

- Mikołaj, starosta śniatyński:
166, 209
- Jedliński Jerzy: 460
- Jelitowski Jan, sz.: 232
- Maciej, sz.: 232
- Jerzy: 460
- Jon (Jonn) Walenty, m.: 191, 312
- Jordan Barbara zob. Zborowska
- Magdalena zob. Sobek
- Magdalena (Anna) zob.
Białokórska, Czermińska,
Strzyżowska, Taszycka
- Spytek, stolnik krakowski: 427
- Józef, p.: 27
- Juliusz, ks. brunszwicki: 223
- Kaal Wilhelm, sz.: 502
- Kaczka Stanisław, ch.: 616
- Kaczkowski Mikołaj, sz.: 261
- Wojciech, sz.: 360
- Kaczorowski Włodzimierz*: 460
- Kaczorówna Zofia zob. Buczkowska
- Kalinowski Marcin, sz.: 46
- Walenty, sz.: 46
- Kalińska Barbara, żona Jana, sz.: 265,
266
- Kaliński Jakub, sz.: 266
- Jan, pisarz ziemski łączycki, sz.:
265, 266
- Wojciech, sz.: 266
- Kalua Andrzej : 260
- Kamieniecka Zofia zob. Potocka
- Kaniewska Irena*: 552
- Kaniewska Rafał, sz.: 236
- Karapczowski Jan, sz.: 520
- Piotr, sz.: 520
- Karczowska Anna, żona Macieja, sz.:
634
- Karczowski Maciej, sz.: 634
- Kardo Marian, p.: 152
- Karnicka Jadwiga: 125
- Karnicki Krzysztof, s. Macieja, sz.: 125
- Maciej, sz.: 125
- Karnkowski Jan, podkomorzy
dobrzyński: 204, 205, 265, 266
- Piotr, podkomorzy płocki: 7
- Stanisław, arcybiskup
gnieźnieński: 149, 232, 250, 266
- Stanisław, sz.: 354
- Karśnicka Barbara zob. Ilmanowska
- Karśnicki Jan, sz.: 402
- Sebastian, chorąży wielki
sieradzki: 265, 266
- Stanisław, sędzia ziemski
sieradzki: 402
- Wojciech, sz.: 463, 464
- Karwiński Wacław, sz.: 260
- Kaszewska Małgorzata, żona Jana, sz.:
263
- Kaszewski Jan, sz.: 263
- Katarzyna, królowa Szwecji: 233, 595
- Kawiecki N., sz.: 533
- Kazanowski Jan, sz.: 35, 454
- Zygmunt, sz.: 35
- Kazimierz, ks. kujawski: 157
- Kazimierz Jagiellończyk, król: 265,
267, 303, 416, 594, 664
- Keissmitt Krzysztof, m.: 52
- Kelemeszy Michał, sz.: 240
- Kempa Tomasz*: 240, 647
- Kempen a, Jan: 267
- Kenten Ludert, sz.: 50
- Małgorzata, żona Luderta, sz.:
50
- Kercedy Jerzy, sz.: 460
- Kęczewski Piotr, podstoli płocki: 509

- Kiczka Szymon: 27
 Kieffol Eliasz, sz.: 50
 Kinik Jan, sz.: 292
 Kirgjan, ch.: 634
Kiryk Feliks: 594
 Kiszka Mikołaj, starosta drohicki: 372
 Klemens VIII, papież: 488, 517
 Kleniewska Urszula, córka Stanisława, sz.: 288
 Kleniewski Stanisław, sz.: 288
 Klikoszewski Stanisław: 369
 Klimuntowski Krzysztof, sz.: 78
 Klingrens Henryk, sz.: 273
 — Henryk, s. Henryka, sz.: 273
 Kliwer Filip: 448
 Klonowski Jan, sz.: 615
 Kluka N., p.: 502
 Klukowski Jan, sz.: 8
 Klusek (Klusek) Stanisław: 630, 631
 Kłopotcki Krzysztof, sz.: 522
 Kmita Piotr, wojewoda sandomierski: 38
 Knizingen Zofia zob. Łaska
 Kobelko Benedykt: 500
Kobierecki Michał: 281
 Kobło N., p.: 220
 Kochanowski Krzysztof, sz.: 120, 454
 Kochlewski Wojciech, sz.: 485, 501
 Kochwerk Krzysztof, sz.: 251
 Kociel Mikołaj, sz.: 29
 Kocznia Mikołaj, m.: 659
 Kolba Jerzy, p.: 650
 — Tomasz, m.: 371
 — Wawrzyniec, s. Jerzego, p.: 650
 Kolendineł Antoni: 32
 Kolosz Wawrzyniec, p.: 1
 Kołaczkowski Mikołaj, sz.: 486
 Kołakowski Andrzej, sz.: 95
 Kołba Mikołaj, p.: 653
 Komorowska Zofia, sz.: 381
 Komorowski Michał, sz.: 647
 Konarska Katarzyna zob. Zborowska
 Konarski Jan, biskup krakowski: 663
 — Michał, starosta hamersztyński: 82
 Koniecka Katarzyna, żona Marcina, sz.: 602
 Koniecki Marcin, sz.: 443, 602
 Koniecpolski Aleksander, starosta wieluński: 240, 521
 Konopacki Jerzy, kasztelan chełmiński: 545
 — Maciej, podkomorzy chełmiński: 437–439
 — Michał, sz.: 485
 Konopka Anna, żona Mariana, sz.: 567, 568
 — Marian, sz.: 567, 568
 Konopnicki Jan, sz.: 3, 608
 Konrad Jan, m.: 10
 — Jan, s. Jana, m.: 10
 — Marcin, m.: 10
 — Stanisław, m.: 10
 — Walenty, m.: 10
 — Walenty, s. Jana, m.: 10
 — Zygmunt, m.: 10
 Koperson Jan, p.: 238
 — Walenty, s. Jana, p.: 238
 — Wawrzyniec, s. Jana, p.: 238
 Kopka Stanisław: 72
Kordziłowski Józef: 32, 207
 Korek Herman: 131
 Korotyńska Elżbieta, żona Jerzego, sz.: 643
 Korotyński Jerzy, sz.: 643

- Koryciński Mikołaj, sz.: 723, 95, 107,
331, 397, 484, 486, 525
- Korytkowski Jan*: 603
- Korytnica z, Florian, podczaszy
sandomierski: 38
- Korzeniewska Anna, żona Wojciecha,
sz.: 616
- Korzeniewski Wojciech, sz.: 616
- Kosecka Zofia, żona Andrzeja, sz.: 491
- Kosecki Andrzej, sz.: 491
- Koseler Adrian: 267
— Jan: 267
- Kosiński Kasper, sz.: 122
- Koss Stanisław, sz.: 516
- Kossakowski Nikodem, sz.: 470
- Kossowska Katarzyna, żona
Stanisława: 633
- Kossowski Krzysztof: 81
— Stanisław, sz.: 633
- Kostka Jan, kasztelan gdański: 444
— Jan, sz.: 414, 534, 581
— Krzysztof, wojewoda pomorski:
414
— Paweł, chorąży ciechanowski:
134
— Stanisław, ekonom malborski:
455, 478, 620
— Zofia, żona Jana: 192
- Koszutska Agnieszka, żona Wojciecha,
sz.: 400
- Koszutski Adam, sz.: 400
— Paweł, sz.: 20, 54, 76, 137, 138,
157, 308, 309, 342–344, 399, 400,
462, 586, 671
- Kościński Maciej, sz.: 472
- Kościelcka Katarzyna zob. *Opalińska*
- Kościelcki Jan, kasztelan
międzyrzecki: 593
- Janusz, wojewoda sieradzki: 149
— Łukasz, biskup poznański: 232,
250
— Mikołaj, wojewoda
inowrocławski: 663
- Kośla Kasper: 92
- Kotarski Henryk*: 171
- Kowska Halina*: 143, 171, 250
— Zofia, żona Mikołaja: 610
- Kowski Jakub, sz.: 121
— Mikołaj, sz.: 610
- Kowinicki Krzysztof: 320
- Kozielska Dorota, żona Marcina, sz.:
162, 163
- Kozielski Marcin, sz.: 162, 163
- Kozłowski Jan, ławnik ziemski świecki:
192
- Kozubowski Jan: 31
- Krakowieński N: 100
- Kramp Paweł, m.: 557–559, 620
- Kranth Jan, m.: 7
- Krasicki Stanisław, kasztelan
przemyski: 232, 467, 473, 475, 476
- Krański Franciszek, kasztelan
ciechanowski: 232
- Krczonowska Elżbieta, żona
Wojciecha, sz.: 340
- Krczonowski Wojciech, sz.: 340
- Kreing Anni, ch. 225
- Kreizen z, Anna zob. *Borek*
- Kremlicz Jadwiga zob. *Ciemierzyńska*
- Kremlicz Jan, sz.: 259
- Krempska Zofia zob. *Kowska*
- Kretkowski Łukasz, kasztelan brzeski:
265, 266
- Kretkówna Anna, m.: 636
- Krewin, ch.: 634
- Kreza Helena zob. *Cieklińska*

- Krokow Reinhold, sz.: 267, 536
 Krostkówna Elżbieta zob. Kurowska
 Kroszczyński Andrzej, sz.: 658
 Królewo (Konigsdorf) z, Maciej, p.:
 422
 Królikowski Jan, sz.: 425, 469, 535,
 624, 626, 639, 673
 Krupka Krzysztof, cześnik koronny:
 398
 — Zuzanna, żona Krzysztofa, sz.:
 398
 Krusińska Agnieszka, żona Jana, sz.:
 630, 631
 Krusiński Jan, sz.: 630, 631
 Krussowska Jadwiga, żona Floriana,
 sz.: 217
 Krussowski Florian, sz.: 217
 Kruszyński Jan, sz.: 52
 Kryczka Anna zob. Korzeniewska
 Krzesz Stanisław, sz.: 9
 Krzycka Helena, żona Pawła, sz.: 61
 Krzycki Paweł, sz.: 61
 Krzykowska Barbara zob.
 Wybranowska
 Krzykowski Jan, sz.: 460
 — Wojciech, sz.: 265, 266, 465
 Krzysztof, p.: 476
 Krzyżanowska Urszula zob.
 Kleniewska
 Krzyżanowski Hieronim, opat
 tyniecki: 143
 Kucharski Jan: 114
 Kuczowski Stanisław, sz.: 427
 Kukliński Wawrzyniec, sz.: 572
 Kula Walenty, sz.: 671, 672
 Kula Zofia zob. Wilczek
Kumor Bolesław: 603
 Kuniński Marcin, sz.: 510
 Kuński Wawrzyniec: 386
 Kupczowic Jan: 611
 Kuprad Grzegorz, ch.: 121
 Kurcz Marcin, starosta feliński: 112,
 132
 Kuropatnicka Katarzyna, żona
 Macieja, sz.: 431
 Kuropatnicki Wojciech, sz.: 36
 Kuropatnicki Maciej, sz.: 431
 Kuropatwa Anna, żona Daniela, sz.: 253
 Kuropatwa Daniel, sz.: 253
 Kurowska Elżbieta, żona Jana: 550
 Kurowski Jan, m.: 550
 — Jan, p.: 270, 331
 — Mikołaj, arcybiskup
 gnieźnieński: 38
 Kurozwęcki Mikołaj, wojewoda
 lubelski: 663
 Kut Andrzej, sz.: 504
 Kwilecka Helena zob. Krzycka
 Kwiliński Krzysztof, sz.: 250

Labuda Gerard: 444
 Lamstock Joachim, sz.: 439
 Lanckorońska Elżbieta, żona
 Stanisława: 366
 Lanckoroński Mikołaj: 663
 — Mikołaj, s. Stanisława: 366
 — Stanisław, kasztelan halicki: 366
 — Stanisław: 267
 Landersz Stanisław, m.: 580
 Laslonic N.: 462
 Latański Stanisław, sz.: 267
 Latyczyn z, Mikołaj, sz.: 363
 Leiss Jurgen: 173
 Lekarka N.: 260
 Leniek Maciej, starosta nowogrodzki:
 171

- Leonard: 363
Leopolita Jan: 264
Lepszeni Stefan, sz.: 461
Leszczycki Mikołaj, sz.: 447
Leszczyńska Jadwiga, żona Sebastiana, sz.: 389
— Andrzej, wojewoda brzeski: 254
— Sebastian, sz.: 389
Leszek, ks. kujawski: 157
Leśniowski Jan, kasztelan czerski: 113, 118, 129, 173, 232, 287
Leśniowski Marcin, kasztelan podlaski: 28, 278, 300
Lezen N., ch.: 634
Leżnice z, Wincentiana zob. Dunin
Liciten, ch.: 634
Lidek, ch.: 634
Ligęza Jan, sz.: 330
Linczowski Wojciech, sz.: 321
Linderson Forson, m.: 480
Lipnicka Katarzyna, żona Marcjana, sz.: 187
Lipnicki Marcjana, sz.: 187
Lisicka Agnieszka, żona Krzysztofa, m: 135
— Lisicki Krzysztof, sz.: 125
Lois Anna zob. Werden
Longe Marcin, m.: 13
Lubiewski Jan, sz.: 173
Luboński Paweł, sz.: 261
Lubomirski Joachim, s. Sebastiana: 628
— Sebastian, kasztelan małopolski: 10, 114, 627, 628
— Stanisław, s. Sebastiana: 628
Lubrański Jan, biskup poznański: 663
Lude van der Kracht, sz.: 185
Ludwik Węgierski, król: 55, 363
Lulewicz Henryk: 232
Łagiewnicka Elżbieta zob. Aberspach
Łagiewnicki Jan, p.: 630, 631
— Walenty, p.: 630, 631
Łaska Zofia, żona Samuela: 527
Łaski Jan, kanclerz Królestwa: 663
— Mikołaj, starosta krasnostawski: 591
— Olbracht, wojewoda sieradzki: 127, 181, 489–491, 499
— Samuel: 527
— Wojciech: 126
Łaskowski Stanisław, sz.: 559, 570, 639, 663
Łaszcz Anna, żona Jana: 552, 570, 619
— Jan, podkomorzy bełski: 552, 619
Łaszcz–Nieleadowski Stanisław, sz.: 413
Łazarz: 652
Łazarz, p.: 576
Łącka Anna zob. Wybranowska
Łącki Maciej, sz.: 290
— Mikołaj, s. Mikołaja, sz.: 290
— Paweł, sz.: 44
— Stanisław, sz.: 45
Łączyńska Dorota, żona Stanisława, sz.: 113, 118, 119
Łączyński Jan, pisarz ziemski przemyski: 240
— Stanisław, sz.: 113, 118, 119
Łempicka Dorota zob. Gostkowska
Łempicki Jakub, dziekan łączycki: 283
Łodzińska Katarzyna zob. Koniecka
Łokietek Andrzej, sz.: 16
Łoknicki Stanisław, ekonom dorpacki: 171, 181, 190, 248, 275, 287, 291, 623
Łowicki Jakub, podkomorzy brzeski: 204, 205

- Lubieński Stanisław*: 460
- Ługowska Anna, żona Walentego, sz.: 329
- Ługowski Walenty, sz.: 329
- Maciejowska Katarzyna, żona Kaspra: 20
- Maciejowski Bernard, biskup łucki: 209, 232, 250
— Kasper, koniuszy koronny: 22, 600
— Stanisław, marszałek nadworny koronny: 149
- Maczko: 652
- Maisel Witold*: 149
- Makowieccy, sz.: 253
- Makowiecka Anna zob. Kuropatwa, Ługowska
- Makowiecki Stanisław, sz.: 122
— Wojciech, sz.: 533
- Makowski Paweł, sz.: 470
- Maksymilian, arcyksiążę: 184, 254
- Malan, p.: 221
- Malaspina Germanik, nuncjusz papieski: 517
- Malinowski Stanisław, sz.: 262
- Malużyński Feliks, sz.: 140
- Mały Paweł, sz.: 193
- Marcin, s. Wasyla: 227
- Marianna, królowna zob. Anna Maria
- Markowski Baltazar, sz.: 583, 585, 587
— Wojciech, sz.: 104
- Marzyńska Anna, p.: 601
— Jadwiga, żona Sebastiana, p.: 55
- Marzyński Sebastian, p.: 55, 601
- Mdzewski Paweł, sz.: 428
- Meisner Franciszek, m.: 598
- Męciński Andrzej, kasztelan wieluński: 232, 250
- Mężyński Marcin, kasztelan wiski: 232, 250, 282
- Michalczewski Stanisław, sz.: 669, 670
- Michałowce z, Jan: 38
- Michałowski Iwan, s. Uryna, sz.: 213
— Jermak, s. Uryna, s.: 213
— Kulinan, s. Uryna, sz.: 213
— Uryn, sz.: 213
- Michta Jerzy*: 233
- Mieczkowska Anna, żona Bartłomieja, sz.: 26
- Mieczkowski Bartłomiej, sz.: 26
- Miedzwińska Katarzyna, żona Jana, p.: 577
- Miedzwiński Jan, sp.: 577
— Wojciech, p.: 577
- Mielecka Katarzyna zob. Ostroróg
- Mielecki Hieronim, starosta sandomierski: 367, 423
— Mikołaj, wojewoda podolski: 284
— Mikołaj, sz.: 172
- Mieliński Aleksander, biskup wendeński: 287, 291
— Krzysztof, stolnik kaliski: 287
- Mielżyńska Elżbieta, żona Łukasza, sz.: 158
- Mielżyński Łukasz, sz.: 158
- Mierniczek Andrzej, m.: 71
— Zofia, żona Andrzeja, m.: 71
- Mierzanowski Stanisław, sz.: 377
- Miesopust Adam, sz.: 109
- Mikłowski Jakub, sz.: 464
- Mikołaj, s. Tomasz, p.: 422
- Mikulski Krzysztof*: 544
- Milan Paweł: 23
- Mincer Franciszek*: 546
- Miński Stanisław, wojewoda łęczycki: 232, 250, 532

- Miodunka Piotr*: 427
Mioduński Paweł, sz.: 288
Mirzowska Elżbieta, żona Andrzeja: 490
Mirzowski Andrzej, sz.: 490
Misiewski Jakub, sz.: 554
Młocki Jan, sz.: 140, 141
Młodawski Adam, sz.: 338
Młodziejowski Hiacynt, podskarbi nadworny koronny: 72, 95, 107, 275, 331, 397, 484, 486, 525
— *Sebastian*, sz.: 103
Mniszech Jadwiga, żona Jerzego: 350
Jan, starosta krasnostawski: 591
— *Jerzy*, wojewoda sandomierski: 74, 126, 139, 145, 209, 216, 220, 232, 250, 250, 325, 336, 337, 346, 350, 647, 648
— *Jerzy*, starosta łukowski: 269
— *Mikołaj*, starosta łukowski: 9, 26, 137–139, 168, 189, 211, 269, 308–310, 341, 589
— *Mikołaj*, s. Jana: 591
— *Paweł*, s. Mikołaja: 189, 211, 636
— *Stefan Jerzy*, starosta sanocki: 325, 336
— *Zofia*, żona Mikołaja: 168, 211, 309, 310
Moczydłowski Mikołaj, sz.: 71
Modliszewska Katarzyna, żona Jakuba, sz.: 67
Modliszewski Jakub, sz.: 67, 71
Modrzewska Katarzyna zob. *Modliszewska*
Modrzewski Wojciech, sz.: 394, 424
Mokronowski Andrzej, sz.: 571
Moller Adam, m.: 207
Montelupi Sebastian, sz.: 330, 614
Morawska Zofia, żona Piotra, sz.: 564
Morawski Piotr, sz.: 564
Morgenstern Jadwiga: 174
Mortęska Anna zob. *Wejher*
Mortęski Ludwik, wojewoda pomorski: 542, 581
Moskowitza Ciecierzyn: 321
Mostwil Wojciech, sz.: 29
Moszak Jan: 429
Moszczyńska (Mościńska) N., żona *Mikołaja*, sz.: 354
Moszczyński (Mościński) Mikołaj, sz.: 354
— *Piotr*, s. *Mikołaja*, sz.: 354
Mrowiński Stanisław, sz.: 465
Muczkowski Antoni: 157
Mujkiel N., ch.: 136
Muth Paweł: 536
Myszkowski Mikołaj, kasztelan radomski: 650
— *Piotr*, biskup krakowski: 143, 149
— *Piotr*, kasztelan wojnicki: 37, 244, 615
— *Piotr*, wojewoda łęczycki: 663
— *Zygmunt*, starosta piotrkowski: 525, 531
Nabiałek Karol: 427
Nagi Piotr: 462
Namysłowski Stanisław, m.: 638
Narajowska Ewa zob. *Trzebińska*
Narbort Jan, sz.: 611–613
Nardułtowski Stanisław, sz.: 262
Naropiński Feliks, sz.: 447
Narzymiski Jakub, sz.: 487
Nat Władysław, p.: 460
Nenke Michał, m.: 371

- Nettelbergk Eilhard, sz.: 5
— N., żona Eilharda: 5
- Neustedt Franciszek, sz.: 210
- Nieborowski Adam, sz.: 396
— Maciej, pisarz ziemski
sochaczewski: 83
- Nieledewski zob. Łaszcz
- Niemsta Jan, sz.: 347
— Zofia zob. Buchowiecka
- Niemjowski Piotr, kasztelan rawski:
663
- Nieracki Wojciech, sz.: 231
- Niesiecki Kasper*: 76
- Nieszkowski Jan, m.: 405
— Jan, s. Jana, m.: 405
— Stanisław, s. Jana, m.: 405
- Niewieścińska Małgorzata zob.
Werden
- Niewrządka Benedykt, p.: 641
- Niewodniczański Tomasz*: 628
- Nipcznin Michał: 82
- Niszczycki Krzysztof, starosta
przasnyski: 134
- Nonchart Piotr, starosta helmecki: 461
- Nonhart Stanisław, sz.: 225
- Noskowski Andrzej, biskup płocki:
149
- Noskręt Wojciech: 163
- Nowak Wojciech, m.: 27
- Oberhoff Jerzy, m.: 387
- Oberlarker zob. Dewerlarker
- Ocieski Jan, kanclerz koronny: 149
- Oczko Wojciech, p.: 630, 631
- Odalikowski Andrzej, sz.: 303
- Odrawąż Jacek, święty: 552
- Oglencki Adam, sz.: 24
- Okuniówna Otamila zob. Piotrowska
- Okuń Katarzyna zob. Pruszkowska
- Olszowska Agnieszka, żona
Stanisława, sz.: 624, 626, 639
- Olszowski Stanisław, sz.: 535, 624, 626
- Opacki Mikołaj, sz.: 4, 6, 106, 388
- Opalińska Katarzyna, żona Andrzeja: 66
- Opaliński Andrzej, marszałek wielki
koronny: 66, 89, 204, 205, 418
— Andrzej, prepozyt płocki: 66,
205
— Jan, kasztelan rogoziński: 592
— Łukasz, starosta leżajski: 205
— Piotr, krajczy koronny: 196,
204, 205, 208, 497
— Piotr, brat Jana: 592
- Oporowska Anna zob. Rzeczycka
- Orzechowski Andrzej, sz.: 153
- Orzelski Andrzej, sz.: 404
- Osiecki Piotr, sz.: 103
- Osieński Mikołaj, sz.: 290
- Osielek Waclaw, m.: 374
— Zofia zob. de Grigis
- Ośłowski Jan, sz.: 192
- Ossoliński Zbigniew, sz.: 6
- Ossowińska Helena, żona Bartłomieja,
sz.: 342–244
— Maryna, c. Bartłomieja: 344
— Zofia, c. Bartłomieja: 344
- Ossowiński Bartłomiej, sz.: 342–344
— Zygmunt, podkomorzy liwski:
342
- Ostrogska Eufrozyna, c. Janusza: 240
— Leonora, c. Janusza: 240
— Zuzanna, żona Janusza: 240
— Ostrogski Janusz, kasztelan
krakowski: 40, 167, 232, 240, 250
— Konstanty, wojewoda kijowski:
232, 240, 250, 311

- Ostrogski–Zasławski Janusz,
województwo podlaski: 240
- Ostrołęcki Jan, sz.: 610
- Ostroróg Jan, podczaszy koronny: 284
— Katarzyna, żona Jana: 284
- Ostrowski Piotr, sz.: 284
- Owsianik Jeremi: 201
— Łazarz: 201
- Owsiński Piotr, sz.: 272
- Ozalny Elżbieta, matka Marcina, m.:
630, 631
— Marcin, m.: 630, 631
- Ożga Ewa, żona Piotra, sz.: 421
— Piotr, sz.: 421
- Pac Zofia zob. Rakowska
- Paczyński Jakub, dziekan wrocławski:
149
— Jan, sz.: 634
- Padniewska Zofia zob. Drzewiecka
- Padniewski Filip, biskup krakowski:
149
— Wojciech, kasztelan
oświęcimski: 232, 250, 275, 625
- Pallokul Joesz, ch.: 225
— Miczko, cz.: 225
- Pałucki Władysław*: 413, 529
- Pappel Jan, m.: 305
- Paroniec Jan: 463
- Parys Stanisław, kasztelan warszawski:
75
- Paszowska Ewa, żona Marcina, sz.:
156
- Paszkowski Marcin, sz.: 156
- Patkul Jan, sz.: 225
- Paweł, ch.: 588
- Pawiński Adolf*: 70
- Pawłowski N., sz.: 56
- Jan, sz.: 291
— Jerzy, sz.: 565
— Stanisław, biskup ołomuniecki:
232
- Pentek Zdzisław*: 414
- Peridczen, ch.: 634
- Pernus Agnieszka zob. Waxman
- Peszydziński Piotr, m.: 546
- Petryczko, p.: 252
- Pękosławski Stanisław, starosta
sandomierski: 32, 35, 136, 155,
156, 171, 181, 215, 225, 248, 489,
642
- Phetula Stanisław, ch.: 616
- Piątkowski Wojciech, sz.: 58, 165
- Piekosiński Franciszek*: 363, 579
- Pieniążek Jan, podczaszy krakowski:
164
— Prokop, sz.: 165
— Zofia, żona Jana: 164
- Pietychorka Iwan, s. Seweryna, sz.:
21
— Piotr, s. Seweryna, sz.: 214
— Seweryn, sz.: 214
- Pilej (Bielej) Wojciech, p.: 641
- Pilchowska Katarzyna, żona Adama,
sz.: 313
- Pilchowski Adam, sz.: 313
— Jakub, sz.: 345
- Piotrowska Anna zob. Bolek Otamila,
żona Wojciecha, sz.: 195
- Piotrowski Wojciech, sz.: 195
- Piśnica z, Katarzyna zob. Czema
- Piwko Jan, m.: 199
- Piziny, ch.: 634
- Platemberg Walter, sz.: 128
- Plater Fryderyk, sz.: 245
— Wilhelm, sz.: 245

- Plesz Abram, p.: 648
 — Herman, p.: 648
 — Iwan, p.: 648
 — Waško, p.: 648
- Pliskowski Jan, sz.: 326
 — Jan, s. Jana, sz.: 326
- Pluta Anna zob. Mieczkowska
- Pobidziński Stanisław, sz.: 311
- Podczaska Elżbieta, żona Stanisława, sz.: 226
 — Katarzyna zob. Rokowska
- Podczaski Stanisław, sz.: 226
- Podlodowski Zbigniew, sz.: 514
- Południe Łukasz, sz.: 64
- Poniatowska Zofia, matka Wojciecha, sz.: 359
- Poniatowski N.: 653
 — Wojciech, sz.: 359
- Popławski Mikołaj, sz.: 143
 — Wojciech, sz.: 143
- Popowicz Jaczek, m.: 370
- Popowska Agnieszka zob. Olszowska
- Popowski Paweł, sz.: 615
- Porembiński Stanisław, sz.: 198, 235
- Porembski Sebastian, sz.: 117
- Post Mateusz, sz.: 466
- Postrzygacz Augustyn, m.: 375
- Potkowski Piotr, sz.: 466
- Potocka Elżbieta, żona Jana: 578
- Potocki Jan, starosta kamieniecki: 440, 578, 594
- Potulicki Piotr, wojewoda kaliski: 14, 232, 640
- Pou Baltazar, m.: 460
- Powęska (Skarga) Anna, żona Franciszka, sz.: 177
 — Anna, żona Michała: 177
- Powęski (Skarga) Franciszek, sz.: 177
 — Michał, sz.: 177
- Powęski zob. Skarga
- Półwiartek Józef*: 218
- Praski Mikołaj, p.: 501
- Pretficz Jakub, kasztelan kamieniecki: 80, 232, 239, 243, 315
- Preve Dominik, sz.: 515
- Proński Aleksander, kasztelan trocki: 232
- Prusinowski Aleksy, sz.: 88
- Pruss Daniel, p.: 621
- Prussek Jakub, m.: 630, 631
- Pruszkowska Katarzyna, żona Kaspra: 69
- Pruszkowski Kasper, sz.: 69
- Przanowski Marcin, sz.: 118
- Przeclawska Agnieszka zob. Koszutska
- Przeclawski Andrzej, dziekan poznański: 149
- Przemysł, ks. Wielkopolski: 271
- Przemysł, ks. kujawski: 157
- Przeradowski Stanisław, sz.: 609
- Przerębski Brykczy, pisarz ziemski sieradzki: 553
 — Jan, kasztelan sieradzki: 663
 — Stanisław: 257, 258
 — Wincenty, biskup wrocławski: 663
- Przeuski Mikołaj, sz.: 341
- Przeworski Stanisław, sz.: 2, 64
- Przyjemski Andrzej, starosta koniński: 358
 — Stanisław, marszałek wielki koronny: 121, 232, 358, 640
- Pstrokońska Katarzyna zob. Wysocka
- Pstrokoński Maciej, dziekan warszawski: 250
 — Stanisław, sz.: 446

- Pudło Jan, sz.: 38
 Pudłowski Jan, sz.: 275
 Pukiński Jan, s. Sebastiana, sz.: 373
 — Łukasz, s. Sebastiana, sz.: 373
 — Malcher, s. Sebastiana, sz.: 373
 — Marcin, s. Sebastiana, sz.: 373
 — Piotr, s. Sebastiana, sz.: 373
 — Sebastian, sz.: 373
Pułaski Kazimierz: 644

 Rachosa Jarosław, sz.: 471
Rachuba Andrzej: 232
 Raczynska Anna zob. Bolkowska
 — Konstancja, żona Stanisława,
 sz.: 17
 Raczyński Stanisław, sz.: 17
 Radota Katarzyna, żona Walentego,
 m.: 669, 670
 — Walenty, m.: 669, 670
 Radziwiński Wojciech, kasztelan
 zakroczyński: 232
 Radziwiłł Jerzy, kardynał: 150, 210,
 232, 240, 245, 274, 287, 387, 572
 — Krzysztof, wojewoda wileński:
 232, 240
 — Stanisław, marszałek wielki
 litewski: 232, 250
 Rajski Stanisław, sz.: 463, 519
 Rakowska Zofia, żona Wojciecha, sz.:
 246
 Rakowski Wojciech, sz.: 20, 246
 Ramułt Jan, sz.: 114
 Raszko Prokop, podkomorzy halicki: 53
 Reklewski Jan, sz.: 420
 Rembowski Adrian, sz.: 104
 Rener Krzysztof, p.: 484
 Ricci Hieronim, s. Juliana, sz.: 272
 — Julian, sz.: 272

 Ridt Katarzyna zob. Szembek
 Ridt Krzysztof, m.: 159
 Rogalanka Elżbieta zob. Korotyńska
 Rogoziński Mikołaj, sz.: 518
 Rohaczowski zob. Czarnota
 Rokicki Jakub, sz.: 518
 Rokowska Katarzyna, żona Mikołaja,
 sz.: 123
 Rokowski Mikołaj, sz.: 123
 Rola Anna, żona Jana, sz.: 323
 — Jan, sz.: 323
 — Jan, s. Jana, sz.: 323
Romaniuk Przemysław: 232
 Rosforowski Maciej, p.: 384
 — Maciej, s. Macieja, p.: 384
 Rossochowski Hieronim, sz.: 203
 Rottenberg Jan, sz.: 13
 Rozdrażewski Aleksander, sz.: 275
 — Hieronim, biskup wrocławski:
 537
 Rozemberk Albert, m.: 537
 Róziński Grzegorz, p.: 355
 — Stanisław, p.: 355
 Rucka Zofia, żona Tobiasza, sz.: 604
 Rucki Tobiasz, sz.: 604
 Rudawski Jan, s. Mikołaja, sz.: 396
 — Mikołaj, sz.: 396
 Rudnicki Jan, chorąży sieradzki: 264
 — Stanisław: 521
 — Szymon, archidiakon
 uniejewski: 250
 Rudnik Sebastian: 85
 Rudnik Zaborowski zob. Zaborowski
 Rudolf II, król Niemiec: 254
 Rusinowski Wojciech, sz.: 275
 Russel Marcin, sz.: 250
 Ruszkowski Stanisław, chorąży kaliski
 (sieradzki): 90

- Rutkowski Henryk*: 177
- Rydziński Jan, sz.: 401, 586
— Łukasz, sz.: 401
- Rylski Franciszek, wielkorządca
krakowski: 272, 319
- Rzączowski Krzysztof: 486
- Rzeczycka Anna, żona Andrzeja: 282
- Rzeczycki Andrzej, podkomorzy
lubelski: 168, 222
— Jan, pisarz ziemski łukowski: 26
- Rzepiecki Aleksy, p.: 654
— Ferens, p.: 654
— Hollion, p.: 652
— Iwan, p.: 652
— Łukasz, p.: 654
- Rzyszczewski Leon*: 157
- Sacelis de Jan Rudgierz: 611
- Sadkowska Zofia zob. Kosecka
- Sadłocha Kasper, prepozyt warszawski:
113, 118, 129
- Sado Dorota, żona Wawrzyńca, m.: 87
— Wawrzyńiec, m.: 87
- Sambor Andrzej, s. Andrzeja, sz.: 234,
351
— Andrzej, p.: 351
— Katarzyna, żona Andrzeja, sz.:
234
- Samborski Andrzej, sz.: 436
- Sapieha Lew, kanclerz litewski: 232,
595
— Paweł, sz.: 275
- Sarnicki Jan, sz.: 15
- Schenking Otto, biskup wendeński: 57,
287, 292, 293, 636
- Schnell zob. Slex
- Schnidhellen Setzgast Piotr, p.: 456
- Schopowiej Jakub, sz.: 386
- Scuthin Małgorzata zob. Kenten
- Sczaniecki Paweł*: 143
- Sebastian, m.: 23
- Sebastianowicz Stefan, sz.: 179
- Secemski Wawrzyńiec, sz.: 94
- Secygniewski Kasper, sz.: 37
- Sentrinrei Andrzej: 460
- Sestrzelonic: 662
- Sękowski Jan, sz.: 140, 403
— Wojciech, sz.: 63, 617, 655, 660
- Siecińska Zofia, żona Macieja, sz.: 59
- Sieciński Jan: 275
— Maciej, sz.: 59
— Stanisław, prepozyt pułtusi:
250, 656
- Sieklucki Jakub, kasztelan wojnicki:
663
- Siekierka Jadwiga, żona Jana, sz.: 27
— Jan, sz.: 27
- Siemaszko Andrzej, kasztelan
braclawski: 232
- Siemon, s. Wasyla: 227
- Siemoński Adam: 3
- Sieniawska Elżbieta, żona Prokopa:
430
- Sieniawski Hieronim, kasztelan
kamieniecki: 53
— Prokop, marszałek nadworny
koronny: 430, 446, 526, 661
— Rafał, kasztelan kamieniecki: 80
- Sieniutyn: 227
- Sienko Freik, s. Iwanka: 188
— Iwanek: 188
— Jan: 227
- Sierakowska Zofia zob. Pieniążek
- Sierakowski Jan, kasztelan łudzki: 149
— Roch, sz.: 349
— Stanisław, sz.: 543, 653

- Sieroszewska Katarzyna zob.
Cieszkowska
- Sierpowska Elżbieta, sz.: 611
- Sierpski Andrzej, wojewoda rawski: 149
- Silnicka Dorota, żona Jana, sz.: 92
- Silnicki Jan, sz.: 92
— Kasper, sz.: 92
- Skarga Franciszek, sz.: 107
— Piotr, sz.: 44, 107, 177
— Wojciech, sz.: 107
- Skarszewski Jan, kasztelan żarnowski:
232
- Skiedel Bartłomiej: 623
- Skoszewy z, Barbara zob. Kalińska
- Skotnicka Zofia, żona Marcina: 108
- Skotnicki Jan, sz.: 657, 658
— Marcin, kasztelan zawichojski:
663
— Marcin, sz.: 108
- Skrzetuski Jan, sz.: 191, 551
— Marcin, sz.: 223
- Slex (Schnell) Lubert, m.: 207
- Sliken Robert: 94
- Słomińska Katarzyna zob.
Dobromirska
- Słomiński Urban: 425
- Słonczewski Jan, sz.: 60
- Słostowski Andrzej, sz.: 184
— Jan, sz.: 184
— Maciej, sz.: 184
— Piotr, sz.: 184
- Słowikowska Małgorzata, żona
Bartłomieja, sz.: 489
- Słowikowski Bartłomiej, sz.: 489
- Słupecki Jan, kasztelan sądecki: 663
- Służewska Barbara zob. Cieklińska
- Służewski Jan, wojewoda brzeski-
kujawski: 111
- Służów Wawrzyniec: 331
- Smarzewski Mikołaj, sz.: 111
- Smolingk Ertingus, sz.: 293
- Snopek Stanisław, p.: 559
- Sobek Magdalena, żona Stanisława:
564
- Sobek Stanisław, podskarbi koronny:
564
- Sobieszkański Franciszek*
Maksymilian: 460
- Sokołowski Michał, starosta brzeski:
423
- Solikowski Jan Dymitr, sz.: 444
- Sówka Jakub, p.: 484
- Spar Ambroży, m.: 305
- Splawski Jan, wojewoda
inowrocławski: 232, 250
- Stadnicka Anna, żona Adama: 418
- Stadnicki Adam, starosta kolski: 316,
317, 418, 462, 463
— Stanisław: 278, 317
- Stakelberg Krzysztof, sz.: 181
- Stamirowski Hieronim, sędzia ziemski
sochaczewski: 84
- Stanisław: 249, 545
- Stanisław, s. Stanisława: 249, 545
- Stanisławska Elżbieta, żona Baltazara,
sz.: 511
- Stanisławski Baltazar, kuchmistrz
koronny: 511
- Staniszew z, Zofia zob. Siecińska
- Stankowa Maria*: 296, 300, 303
- Starożrebski Wojciech, archidiakon
krakowski: 149
- Stawicz, s. Steczki: 221
- Stawińska Anna zob. Poniatowska
- Steben Baltazar: 504
- Steczko, p.: 221

- Steczko, p.: 252
 Steczko: 648
 Stegler Jan, p.: 534
 Stherle Wilhelm, m.: 448
 Stempski (Stępski) Marcin: 114, 445
 Stojanice z, Aleksander, sz.: 364
 — Andrzej, sz.: 364
 — Mikołaj, sz.: 364
Stopka Krzysztof: 184
 Stradomska Anna, żona Krzysztofa, sz.: 383
 Stradomski Krzysztof, sz.: 383
 Stradz, ch.: 634
 Strasz Dorota zob. Silnicka
 Streptowski Rafał, sz.: 370, 406–408
 Stricz Gotard, sz.: 151
 — Jan, sz.: 151
 Strzesz Adam: 27
 Strychen Jan: 225
 — Zofia, żona Jana: 225
 Strykowska Barbara, sz.: 266
 Strzyżowska Anna, żona Stanisława, sz.: 644
 Strzyżowski Stanisław, sz.: 644
 Suchodolski Michał, sz.: 178
 — Walenty, sz.: 28
 Suffczyński Jakub, s. Marcina, sz.: 362
 — Marcin, sz.: 362
 Sulimirski Stanisław, sz.: 632
 Sułkowski Piotr, sz.: 90
 — Wacław, sz.: 239, 243, 315
 Suski Stanisław, sz.: 487
 Suskrajowski Marcin, podsedek sandomierski: 25
 Swinus Krzysztof, p.: 181
 Swoszewski Jan, pisarz
 Sykstus V, papież: 134
 Szabłowski Jan, sz.: 230
 Szafraniec Piotr, podstoli sandomierski: 38
 Szalca zob. Gołembiewski
 Szaniawa z, Zofia zob. Siecińska
 Szatkowska Ewa zob. Paszkowska Ewa
 Szczalapski Jan, sz.: 281, 327
 Szczawińska Dorota, żona Jakuba: 563
 Szczawiński Jakub, sz.: 563
 — Paweł, kasztelan łęczycki: 232, 250
 — Szymon, kasztelan brzeziński: 265
 Szczepanowski Baltazar, p.: 386
 Szczepański Jakub, sz.: 426, 468, 505, 563
 Szczepiecka Katarzyna zob. Pilchowska
 Szczerbic Paweł, sz.: 62, 77, 394, 424, 569
 Szczuka Jan, sz.: 197, 218
 — Zofia, żona Jana, sz.: 218
 Szczyborowski Mikołaj, s. Stanisława, sz.: 227
 — Stanisław, sz.: 227
 — Tomasz, sz.: 227
 Szelink Paweł, p.: 477
 Szembek Katarzyna, żona Stanisława, m.: 306
 — Stanisław, m.: 306
 Szeredy Kasper, sz.: 240
 — Zuzanna zob. Ostrogska
 Szik Wasyl: 188
 Szlichting Filip, m.: 100
 Szmiełowski Otto, sz.: 265
 Szmit Piotr: 504
 Szmitfiur Jan: 338
 Szoltz Joachim: 504
 Szpot Jadwiga zob. Karnicka Jadwiga
 — Paweł, sz.: 125

- Piotr, starosta piotrkowski: 219
 — Zofia, córka Pawła, sz.: 125
- Szrotarz Tomasz, p.: 72
- Szuba Paweł: 669
- Szulc Christian, m.: 13
- Szultkowski N., sz.: 120
- Szultz Jerzy, m.: 453
- Szwetkan Piotr, m.: 504
- Szybkowski *Sobiesław*: 266
- Szydłowiecki Jakub, podskarbi koronny: 163
- Szymakowski Florian, sz.: 141
 — Wojciech, sz.: 141
- Szymański Józef*: 234, 236, 254
- Śliwa Tadeusz*: 250
- Śnietowski Gabriel, sz.: 606
- Śmiatkowski Krzysztof, sz.: 361
- Środa z, Cyprian: 133
- Świdarska Anna: 397
- Świeciński Stanisław, sz.: 100
- Świętkowska Anna zob. Powęska
- Świnoleska Katarzyna, żona Wojciecha, sz.: 113, 118, 129
 — Wojciech, sz.: 113, 118, 129
- Targoński Józef, sz.: 651
- Targowica z, Zbyszko, sz.: 363
- Tarło Jadwiga zob. Mniszech
- Tarnowski Jan, wojewoda ruski: 663
 — Jan, hetman koronny: 307, 641
 — Jan, podkanclerzy koronny: 23, 250, 481, 496
 — Sebastian, kasztelan konarski-sieradzki: 232
 — Stanisław, kasztelan sandomierski: 232, 250, 307, 329, 641
- Tarnów z, Jan: 38
 — Jan, wojewoda sandomierski: 663
- Taszycka Dorota zob. Szczawińska
 — Magdalena, żona Stanisława, sz.: 644
- Taszycki Stanisław, sz.: 644
- Tchórzewski Jan, sz.: 440
 — Wawrzyniec, sz.: 409
- Telefus (Talaful) Barbara, żona Jerzego, sz.: 380
 — Jerzy, sz.: 380
 — Wojciech, s. Jerzego, sz.: 380
- Terstein Anna zob. Czein
- Tęczyński Gabriel, sz.: 382, 388
 — Jan, kasztelan wojnicki: 4, 6, 12, 22, 39, 244, 353
- Ties Franciszek: 480
- Tisenhausen z, Walter, sz.: 185
- Tiwonowicz Hrycz, p.: 68
- Tiwun Onyszko, p.: 68
- Tolek N.: 127
- Tołoczko Feliks, sz.: 88, 393
- Tomaszewicz Janina*: 87, 628
- Tomczak Andrzej*: 265, 354
- Toss Jan, sz.: 458
 — Krzysztof, s. Jana, sz.: 458
- Trąba Mikołaj, podkanclerzy Królestwa: 38
- Trąbka Jakub: 163
- Trei(j)den Anna, żona Macieja, sz.: 2, 142
 — Maciej, sz.: 2, 142
- Trelewicz Maciej, s. Walentego, sz.: 206
 — Walenty, sz.: 206
- Trelińska Barbara*: 178, 232, 233–236, 250, 254
- Trepinówna Anna zob. Babecka

- Małgorzata zob. Słowikowska
- Trepka Ewa zob. Bużeńska
- Jan, sędzia ziemski krakowski: 415
- Trojanowski Aleksander, sz.: 35
- Trzciniński Jan, sz.: 119
- Trzciana z, Prandota, wojewoda rawski: 663
- Trzebińska Ewa, żona Stanisława, sz.: 421
- Trzebiński Sebastian, sz.: 576
- Stanisław, sz.: 421
- Trzebuchowski Mikołaj, kasztelan gnieźnieński: 149
- Trzeciecki Jan, sz.: 348
- Trzeźnicki Józef, sz.: 471
- Trzylatkowski Mikołaj, sz.: 392
- Tulibowska Agnieszka, żona Jerzego, sz.: 411
- Tulibowski Jerzy, sz.: 411
- Jerzy, s. Jerzego, sz.: 411
- Marcin, chorąży brzeski: 145
- Turkowska Marianna, żona Jana, sz.: 155
- Turkowski Jan, sz.: 155
- Turowski Kazimierz Józef*: 254
- Turzański Ignacy, s. Jaczki, sz.: 286
- Jaczko, sz.: 286
- Michał Siemion, s. Jaczki, sz.: 286
- Tuszowski Bartłomiej, sz.: 574
- Tworowski Mikołaj, sz.: 160
- Tylicki Bartłomiej, ekonom rogoziński: 518
- Piotr, sekretarz wielki, referendarz koronny: 44, 232, 250
- Tymko, s. Steczki, p.: 252
- Uberfeldt Kasper, sz.: 431
- Uchański Arnolf, wojewoda płocki: 149
- Jakub, biskup włocławski: 149
- Urban Waclaw*: 553
- Urbańczyk Stanisław*: 628
- Uterman Jan: 324
- Utrecht ab N., żona Henryka, sz.: 5
- N.. zob Nettelbergk
- Henryk, sz.: 5
- Uxkul ab, Jan, sz.: 150
- Jan, s. Jana, sz.: 150
- Otton, sz.: 503
- Vobiser Paweł, sz.: 452
- Voratus Andrzej: 132
- Vraden Filip, sz.: 127
- Wagner Antoni, sz.: 94
- Daniel, sz.: 94
- Fromhold, sz.: 94
- Jan Christian, sz.: 94
- Jerzy, sz.: 94
- Wawrzyniec, sz.: 94
- Wainekan Jakub, sz.: 562
- Wajer zob. Wejher
- Wajs Anna*: 175, 232–236, 250, 254
- Wal N., sz.: 69
- Walenty: 521
- Walentyłowicz Maciej, p.: 623
- Waligóra N., żona Wojciecha, p.: 500
- Wojciech, p.: 500
- Walewski Adam, kasztelan elbląski: 281, 327
- Walnas Jerzy, sz.: 324
- Wanklausunburgk Cramer Henryk, m.: 523
- Warnik (Wernik) Jakub, sz.: 260
- Paweł, sz.: 215, 274

- Warpęchówna Jadwiga zob.
 Leszczyńska
 Warszawicki Krzysztof, sz.: 488
 Warszawska Anna, żona Jakuba, sz.:
 99, 575
 — Elżbieta, żona Mikołaja, sz.: 116
 Warszawski Jakub, sz.: 99, 575
 — Mikołaj, sz.: 116
 Warszzycki Andrzej, sz.: 396
 — Andrzej, sz.: 76
 — Stanisław, starosta czerski: 75,
 76, 532
 Warwassy, p.: 405
 Wasyl: 227
 Wasz N: 86
 Waświstyńscy liczni, sz.: 229
 Watulina Katarzyna zob. Radota
 Watzenrode Łukasz, biskup
 warmiński: 663
 Waxman Agnieszka, żona Jana, sz.:
 570, 619, 620, 674
 — Jan, sz.: 508, 557–559, 570, 619,
 620, 651, 674
 Wążyński Bartłomiej, sz.: 8
 Wąsowicz Jan, s. Stanisława, sz.:
 583–585, 587
 — Stanisław, sz.: 583
 Wdowiszewski Zygmunt: 177, 232–236,
 250, 254, 397
 Wehalen a, Mikołaj, sz.: 294
 Wejher (Wajer) Anna, żona Ernesta,
 sz.: 426, 468
 — Dymitr, s. Ernesta, sz.: 453
 — Ernest, starosta pucki: 227, 426,
 453, 468, 536
 — Jan, sz.: 83
 Wełmiński Jan, s. Wojciecha, sz.: 420
 — Wojciech, sz.: 420
 Werden a, Anna, żona Jana, sz.: 267
 — Jan, sz.: 267
 — Jan, s. Jana, sz.: 267
 — Jakub, s. Jana, sz.: 267, 541
 — Jerzy, sz.: 267, 279
 — Krystyna, c. Jana, sz.: 267
 — Ludwik Eberhard, sz.: 267
 — Małgorzata, żona Jerzego, sz.:
 279
 — Szymon, s. Jan, sz.: 267, 541
 Wernik zob. Warnik
 Wesselini Jerzy, sz.: 662
 — Paweł, s. Jerzego, sz.: 655, 662
 Wereszczyński Józef, biskup kijowski:
 232, 254
 Westkowski Wojciech: 143
 Widawski Piotr, sz.: 275
 Widziszewski Zygmunt, sz.: 152
 Wieliczko Paweł, p.: 114
 Wielkierówna Magdalena zob. Fussen
 Wielopolska Anna zob. Łaszcz
 Wielopolski Jan, sz.: 590
 Wiernek Jan, sz.: 433
 Wierzbiński Andrzej, sz.: 26
 Wierzbowski Wojciech, sz.: 372
 Wiesiołowski Krzysztof, m.: 556
 — Wawrzyniec, sz.: 275
 Wietrzycki Maciej, p.: 100
 Wijaczka Jacek: 444
 Wilczek Bernard, arcybiskup elekt
 lwowski: 663
 — Elżbieta zob. Dobromirska
 — Jerzy, sz.: 671, 672
 — Małgorzata zob. Poniatowska
 — Zofia, żona Jerzego, sz.: 671, 672
 Williświcz Hieronim, p.: 100
 Wintferen Jerzy, m.: 523
 Wiśniowiecka Anna zob. Zamoyska

- Witkowski Wojciech, sz.: 341
- Witoński Szymon, sz.: 2
- Wittelsbach Ernest, arcybiskup
Kolonii: 324
- Wituska Katarzyna, żona Aleksandra,
sz.: 126
- Wituski Aleksander, sz.: 136
- Władysław III, król Polski: 547
- Włodarski Bronisław*: 128
- Włodarz Mikołaj, p.: 657
- Woczik Bartłomiej, p.: 31
- Woelky Carl Peter*: 663
- Wojciech: 588
- Wojna Gabriel, podkanclerzy litewski:
232, 250
— Maciej, pisarz litewski: 471
- Wojnowska Anna zob. Karczowska
- Wolff Jerzy, p.: 507
- Wolska Agnieszka zob. Blinstrub
— Zofia zob. Rucka
- Wolski Mikołaj, biskup chełmski: 149
— Stanisław, pisarz ziemski
kamieniecki: 514, 605
- Wolter N.: 86
- Wołkowski Rafał: 114
— Warzyc: 114
- Wołmiński Jerzy, starosta upicki: 232
- Wołoszyn Jan, p.: 647
- Wołowicz Wacław: 549
- Woroniecki Michał, sz.: 345
- Wrangel Herman, sz.: 225
- Wrsk Wojciech: 27
- Wrzeszcz Stanisław, sz.: 115
- Wybinem Marcin, ch.: 155
- Wybranowska Anna, żona Stanisława,
sz.: 186
— Barbara, żona Wawrzyńca, sz.:
512
- Wybranowski Joachim, sz.: 642
— Stanisław, sz.: 642
— Wawrzyniec, sz.: 512
- Wyczański Andrzej*: 16
- Wyczawski Hieronim*: 134
- Wyiwant Paweł, m.: 27
- Wysocka Katarzyna, żona Jana, sz.: 419
- Wysocki Baltazar, sz.: 144, 247, 379
— Jan, łowczy kaliski: 419
— Jan, sz.: 572
— Joachim, sz.: 573
- Wysoczański Franciszek, s. Mikołaja,
sz.: 289
— Jan, s. Mikołaja, sz.: 289
— Mikołaj, sz.: 74, 289
- Wyszomirska Anna, żona Stanisława,
sz.: 642
- Wyszomirski Stanisław, sz.: 642
- Wytykówna Anna zob. Wyszomirska
- Zabłocki Krzysztof, m.: 135
- Zaborowski Rudnik Adam, ch.: 97
— Sebastian, ch.: 97
- Zaczkówna Dorota, p.: 260
- Zajda Aleksander*: 73
- Zakrzewska Dorota zob. Kozielska
- Zaleski Stefan, sz.: 570
- Zaliwski Bartłomiej, starosta
warszawski: 101, 341, 376
— Stanisław, chorąży liwski: 376
- Zamoyska Anna, żona Jana: 451
— Katarzyna, żona Floriana, sz.: 513
— Zofia zob. Działyńska
- Zamoyski Florian, chorąży chełmski:
513
— Jan, hetman i kanclerz koronny:
60, 153, 232, 250, 297–301, 363,
364, 421, 513, 656

- Jan, strażnik koronny: 451
— Jan, opat płocki: 488
Zaporski Jan, sz.: 512
Zaremba Jan, starosta generalny
Wielkopolski: 663
Zawacka Zofia, żona Andrzeja, sz.: 166
Zawacki Andrzej, sz.: 12, 166
— Mikołaj, pisarz ziemski
sochaczewski: 83
Zawisza Adam, sz.: 175, 635
— Jan, sz.: 464
— Katarzyna, żona Adama, sz.: 175
Zbaraski Janusz, wojewoda braclawski:
232, 250
Zbiewski Bartłomiej, sz.: 7
Zbijewski Waclaw, sz.: 216
Zborowska Barbara, żona Andrzeja,
sz.: 457
— Katarzyna, żona Jana, sz.: 434,
435
Zborowski Andrzej, kasztelan biecki:
232, 457
— Jan, kasztelan gnieźnieński: 250,
434, 435
Zdaniek Maciej: 628
Zdanowski Jan, sz.: 207
Zdanów z, Janusz, sz.: 363
Zebrzydowski Florian, kasztelan
lubelski: 51
— Jan, kasztelan śremski: 232
— Mikołaj, wojewoda lubelski:
232, 250
Zeidler Urban, m.: 106
— Urszula, żona Urbana, m.: 106
Zemborski Adam, sz.: 607
Zemła Bartłomiej: 500
Zgorzelski Jan, sz.: 65
Ziemacki Jarema, sz.: 209
Ziemlewska Anna: 242, 387
Zimnicka Jadwiga, żona Jana, sz.: 242
Zimnicki Jan, sz.: 242
Zirk Hryczko, m.: 87
Zofia Jagiellonka: 223
Zwartow z, Zofia zob. Zawacka
Zwiastowski Krzysztof, m.: 546
Zygmunt Stary, król Polski: 303, 594
Zygmunt August, król Polski: 10, 47,
50, 53, 55, 95, 102, 117, 124, 183,
234, 238, 262, 267, 368, 416, 449,
459, 546, 590, 591, 595
Żabokruki z, Benko, sz.: 38
Żaliński Marcin, kasztelan gdański:
192, 544
Żelazo Piotr, sz.: 181
Żeleńska Zuzanna zob. Krupka
Żeliborski Hryczko, sz.: 519
Żerek Katarzyna zob. Zawisza
Żernicki Mikołaj, s. Piotra, sz.: 154
— Piotr, sz.: 154
Żółkiewski Stanisław, kasztelan
lwowski: 232, 250, 406–408
Żórawińska Zofia zob. Herburt
Żórawski Michał, sz.: 143

Indeks miejscowości i nazw geograficznych

Położenie miejscowości i obiektów w województwach oraz powiatach Rzeczypospolitej zostało ustalone na podstawie publikacji i materiałów znajdujących się w zbiorach Pracowni Atlasu Historycznego Instytutu Historii PAN im. T. Manteuffla w Warszawie. Podział administracyjny Inflant (istniejący w latach 1582–1598) przyjąłem za „*Revisio Generalis Ducatus Livoniae*” z 1583 r. (AGAD, tzw. Metryka Litewska IV B 28), a polskie nazwy powiatów (okręgów) inflanckich za Krzysztofem Mikulskim i Andrzejem Rachubą (U IX, s. 10–11). Pominięte zostały hasła: Inflanty jako często występujące, Kraków i Warszawa jako miejsca wystawienia dokumentu oraz Kraków — prepozyt, Włocławek — prepozyt, Łęczycza — prepozyt, wtedy gdy dotyczą Jana Tarnowskiego występującego w formule relacyjnej.

m. — miasto, prez. — prezydentura, w. — wieś, woj. — województwo, f. — folwark, z. — ziemia, pow. powiat, niezid. — nie zidentyfikowano.

Abel, rzeka, Inflanty: 287

Andzel, Inflanty, niezid.

— podstarości: 169

Arast, mojza, prez. parnawska, pow. rujęński: 104

Arincensu, Inflanty: 634

Arn, dwór, prez. wendeńska, pow. marienhauski: 179

Asza, rzeka, prez. wendeńska: 387

Babianka zob. Wola Tyśmienicka

Babimost, m., woj. i pow. poznański

— tenuta: 20, 246

— tenutariusz: 246

Bachornica, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 116

Bakota, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 514

Balczér Klotbrat, mojza, prez.

dorpacka, pow. marienburski: 489

- Balice, w., woj. krakowskie, pow. proszowski: 40
- Bannica, w., woj. ruskie, z. sanocka: 336
- Bar, m., woj. podolskie, pow. kamieniecki
— starosta: 213, 214, 227–229
— starostwo: 213, 214, 226–229
— zamek: 213, 214, 227, 228
- Barłoj, w., woj. ruskie, z. i pow. halicki: 285, 318
- Barszała, dobra, prez. wendeńska, pow. lutyński: 131
- Bartodzieje, w., woj. inowrocławskie, pow. bydgoski: 157
- Bartodzieje, w., woj. sandomierski, pow. radomski: 616
- Barynowce, w., woj. podolskie, pow. latyczowski:
- Bebło, w., woj. krakowskie, pow. proszowski
— sołectwo: 361
- Belgia: 236
- Bełz, m., woj. i pow. bełski
— łowiectwo: 413
— łowczy: 413
— starosta: 60, 149, 153, 232, 297–301, 363, 364, 513
— starostwo: 359
— wojewoda: 416
— województwo: 326, 552
— ziemia: 513
- Beresnicka, błoto, woj. podolskie, pow. latyczowski: 201
- Besko, m., woj. ruskie, z. sanocka
— tenuta: 325
- Będziłów, w., prez. wendeńska, pow. marienburski: 179
- Biała, rzeka, Korona/Śląsk: 51
- Białacerkiew, m., woj. i pow. kijowski
— starosta: 40, 167, 232, 240
- Białe, w., woj. mazowieckie, pow. nurski: 42
- Białogóra, w., woj. i pow. poznański: 14
- Białobork, m., woj. pomorskie, pow. człuchowski
— starosta: 82
- Białobrzegi, w., woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczeczeski: 300
- Biardy, w., woj. lubelskie, pow. łukowski: 189, 589
- Biecz, m., woj. krakowskie, pow. biecki
— kasztelan: 232, 457
— sędzia grodzki: 457
— starostwo: 41, 108, 554
- Bielsk, m., woj. podlaskie, pow. bielski
— starosta: 232
— starostwo: 389
- Bielsk, m., woj. płockie, pow. bielski
— wójtostwo: 288
- Bienicz, wzgórze, woj. ruskie, z. przemyska, pow. samborski: 188
- Bieniec, w., woj. sieradzkie, z. wieluńska
— młyn: 608
- Bierz (terytorium), Inflanty: 634
- Biezdziadowa, struga, woj. i pow. inowrocławski: 626
- Birze, w., woj. trockie, pow. upicki: 232, 240, 572
- Blizne, w. woj. i pow. chełmiński
— sołectwo: 91
- Blonen, dwór, prez. wendeńska, pow. swanenburski: 127
- Błociszewo, w., woj. poznański, pow. kościański: 399, 586, 665, 667

- Błonie, w., woj. ruskie, z. chełmska,
pow. szczeczerzeski: 300
- Bnin, m., woj. kaliskie, pow. pyzdrowski:
89, 205, 208, 418, 497
- Bobolice, w., woj. krakowskie, pow.
lelowski: 390, 391
— zamek: 391
- Bobrek, zamek, woj. krakowskie, pow.
śląski: 330
- Bobrowniki, m., z. dobrzyńska, pow.
lipnowski
— starosta: 7
— starostwo: 7
- Bobrowniki, w., woj. sieradzkie,
z. i pow. wieluński
— wójtostwo: 604
- Bochnia, m., woj. krakowskie, pow.
szczyrzycki
— żupa: 10, 114
- Bodaczów, w., woj. ruskie, z. chełmska,
pow. szczeczerzeski: 300, 364
- Bodzanów, m., woj. mazowieckie,
z. wyszogrodzka: 631
- Bodzentyn, m., woj. i pow.
sandomierski:
- Bogdańczów, w., woj. i pow. łęczycki:
265
- Bogoria, w., woj. i pow. sandomierski:
663
- Bohusław, m., woj. i pow. kijowski
— starosta: 167, 240
- Bolcica, w., woj. ruskie, z. sanocka:
336
- Bolemów, m., woj. rawskie, z. i pow.
sochaczewski
— mieszczanin: 71
— podstarości: 71
— starosta: 232
- Bolesławiec, m., woj. sieradzkie,
z. i pow. wieluński
— starostwo: 500
- Borek, las, woj. mazowieckie,
z. ciechanowska, pow. przasnyski:
429
- Borowy, młyn, woj. i pow. łęczycki:
265, 266
- Bortatycze, w., woj. ruskie,
z. chełmska, pow. szczeczerzeski: 300
- Borynia, w., woj. ruskie, z. przemyska,
pow. samborski
— sołectwo: 74, 289
- Borysów, m., woj. mińskie, pow.
orszański
— starosta: 232, 572
- Bożejewo, w., woj. mazowieckie,
z. i pow. wiski: 345
- Braclaw, m., woj. i pow. braclawski
— kasztelan: 232
— starosta: 198, 201
— wojewoda: 232, 250
- Bramula, miejsce, niezid.: 203
- Brańsk, m., woj. podlaskie, pow.
brański
— starosta: 173, 232
- Bratian, m., woj. chełmińskie, pow.
michałowski: 438
— starosta: 232, 250, 607
- Bratkowce, w., woj. ruskie, z. i pow.
halicki: 253
- Brdów, m., woj. kaliskie, pow.
koniński: 56
— karczma: 56
- Bremen, dwór, prez. i pow. parnawski:
50
- Bremen, hak, prez. i pow. parnawski:
338

- Brodna, sadzawka, woj. ruskie,
z. chełmska, pow. szczeczebrzeski: 364
- Brodnica, m. woj. chełmińskie, pow.
michałowski
— starosta: 302
- Brodowa Łąka, młyn, woj.
mazowieckie, z. ciechanowska,
— pow. przasnyski: 429
- Brody, woj. ruskie, z. i pow. lwowski: 350
- Bród Stary, w., woj. ruskie,
z. chełmska, pow. szczeczebrzeski: 300
- Bród Wołoski, w., woj. ruskie,
z. chełmska, pow. szczeczebrzeski: 300
- Bronica, w., woj. ruskie, z. przemyska,
pow. samborski: 186
- Brudzew, w., woj. kaliski, pow.
koniński: 663
- Brudzewa, w., woj. pomorskie, pow.
pucki: 426, 468
- Brunów, w., woj. mazowieckie,
z. i pow. wiski: 345
- Brzezi, w., woj. sandomierskie, pow.
chęciński: 37
- Brześć, m., woj. i pow. brzeski–
kujawski
— kasztelan: 265, 266, 302
— podkomorzy: 204, 205
— sąd grodzki: 414
— starosta: 149, 423
— starostwo: 411, 423
— stolnik: 411
— urząd grodzki: 414
— wojewoda: 149, 444
— województwo: 158
- Brzeście, w., niezid.
— wójtostwo: 206
- Brzezie, w., woj. krakowskie, pow.
szczyrzycki: 366, 663
- Brzezinki, w., woj. sandomierskie,
pow. radomski: 333
- Brzeźnica, m., woj. sieradzkie, pow.
radomszczański:
— tenuta: 110
— starosta: 250
- Brzeźnica, w., woj. poznańskie, pow.
wałecki: 18
- Brzeźno, w., woj. sandomierskie, pow.
chęciński: 37
- Brzostówka, w., woj. i pow. lubelski: 12
- Brzozowica, w., woj. lubelskie, pow.
łukowski: 189, 636
- Buczacz, m., woj. ruskie, z. i pow.
halicki: 209, 318
- Budy, w., woj. poznańskie, pow.
wałecki: 18
- Bujaków, w., woj. krakowskie, pow.
śląski
— sołectwo: 650
- Bulchow, w., niezid: 472
- burtnicki powiat, prez. parnawska: 49,
292, 293
- Burznowo (Bursztynowo), woj. i pow.
chełmiński
— wójtostwo: 596
- Busko, m., woj. bełskie, pow. buski
— kościół parafialny: 122
— starosta: 232, 250, 307
— starostwo: 329
- Byczyna, m., Śląsk: 151, 217, 489, 610
- Bydgoszcz, m., woj. inowrocławski,
pow. bydgoski
— starostwo: 157, 593
- Bystra, w., woj. krakowskie, pow. biecki
— wójtostwo: 554
- Bzina, w., woj. pomorskie, pow. pucki:
453

- Celbowa, w., woj. pomorskie, pow. pucki: 426, 468
- Charwin, w., woj. krakowskie, pow. szczyrzycki: 143
- Chełm, m., woj. ruskie, z. i pow. chełmski
chełmski
— biskup: 149, 232, 254
— powiat: 58
- Chełmno, m., woj. i pow. chełmiński: 663, 664
— biskup: 663
— karczma: 545
— mieszczanin: 664
— podkomorzy: 437–439
— przewóz: 664
— sąd prawa niemieckiego: 542
— sąd wojewody: 438
— urząd wojewody: 438
— wojewoda: 232, 250, 664
— województwo: 438
- Chęciny, m., woj. sandomierskie, pow. checiński: 659
— mieszczanin: 659
— starosta: 37, 149, 244, 615
— starostwo: 579
- Chłapowo, w., woj. kaliskie, pow. pyzdrycki: 176
- Chmielnik, m., woj. podolskie, pow. latyczowski
latyczowski
— powiat: 314
— starosta: 198, 201
— starostwo: 98, 198, 328
- Chmielówka, w., woj. ruskie, z. halicka, pow. trembowelski
— wójtostwo: 575
- Chodorostaw, w., woj. ruskie, z. i pow. lwowski: 47
- Chorwacja, królestwo: 254
- Chrościnko, w., woj. kaliskie, pow. gnieźnieński: 183
- Chwalibosz, w., woj. brzeskie–kujawskie, pow. radziejowski
— wójtostwo: 158
- Chwirań, w., woj. poznańskie, pow. wałecki: 18
- Cichów, w., woj. ruskie, z. i pow. przemyski: 99
— wójtostwo: 59
- Ciechanów, m., woj. mazowieckie, z. i pow. ciechanowski
— chorąży: 134
— kasztelan: 232
— powiat: 140
— sąd grodzki: 140, 141
— sąd ziemski: 141
— urząd grodzki: 140, 141
— wojski: 403
- Ciołkowce, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 48
- Ciosna, w., woj. lubelski, pow. łukowski: 189, 489
- Cisówka, woj. sieradzkie, z. wieluńska, pow. ostrzeszowski: 238
- Cudzinowice, w., woj. podolskie, pow. latyczowski: 643
- Czarna, rzeka, woj. i pow. sandomierski: 548
- Czarna Rzeka, rzeka, woj. sandomierskie, pow. checiński: 257
- Czarnków, w., woj. poznańskie, pow. kościański: 630, 631
- Czchów, m., woj. krakowskie, pow. czchowski
— powiat: 628
- Czechowski, młyn, woj. i pow. lubelski: 16

- Czechy, królestwo: 254
- Czechy, w., woj. lubelskie, pow. łukowski: 189, 589
- Czerchów, w., woj. i pow. łęczycki: 265, 266
- Czeremosza, rzeka, woj. ruskie, z. halicka: 166
- Czerlenica, m., woj. ruskie, z. i pow. halicka: 285, 318
- Czerlenica, w., woj. ruskie, z. i pow. halicki: 285, 318
- Czernichów, pusty grunt, woj. krakowskie, pow. proszowski: 603
- Czersk, m., woj. mazowieckie, z. i pow. czerski
- akta grodzkie: 177
 - kasztelan: 73, 113, 118, 129, 173, 232
 - powiat: 177, 395
 - starosta: 76
 - starostwo: 532
- Czerwonka, w., woj. mazowieckie, pow. liwski: 117
- Czerwonka, w., woj. mazowieckie, pow. makowski: 42, 43
- Czerwonogród, m., woj. podolskie, pow. czerwonogrodzki
- starosta: 209
- Częstochowa, m., woj. krakowskie, pow. lelowski
- wójtostwo: 383
- Czikarzew, grunt, niezid., Inflanty: 156
- Czulice, w., woj. krakowskie, pow. proszowski: 603
- Czystohorb, w., woj. ruskie, z. sanocka: 336
- Czyżówka, las, woj. sieradzkie, z. wieluńska, pow. ostrzeszowski: 641
- Dalmacja, królestwo: 254
- Daszawa, w., woj. ruskie, z. przemyska, pow. stryjski
- sołectwo: 522
- Daszawa, w., woj. i pow. poznański: 21
- Dąbie, w., woj. lubelskie, pow. łukowski: 269
- Dąbrowica, w., woj. i pow. lubelski: 9, 39, 70, 232, 240, 250, 275, 312, 430
- Dąbrówki, w., woj. i pow. łęczycki: 265, 266
- Dembna zob. Potok
- Dembno, w., woj. ruskie, z. i pow. przemyski
- wójtostwo: 509
- Dembowiec, m., woj. krakowskie, pow. biecki: 346
- Dembowierzchy, w., woj. lubelskie, pow. łukowski: 189, 636
- Demeszkowce, w., woj. ruskie, z. i pow. halicki: 526
- Demnia, w., woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczepieski: 350
- Deszczowice, w., woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczepieski: 300
- Deszkowska Wola, w., woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczepieski: 364
- Dębniaki, w., woj. krakowskie, pow. szczepieski: 272
- Dniestr, rzeka: 188
- Dobczyce, m., woj. krakowskie, pow. szczepieski
- starosta: 10
- Dobrzyń, m., z. dobrzyńska
- podkomorzy: 265
 - wójtostwo: 417

- ziemia: 354
- Dolina, m. woj. ruskie, z. lwowska, pow. żydaczowski
 - starosta: 232
- Dolna, w., woj. krakowskie, pow. czchowski: 628
- Dolne Wysokie zob. Wysokie
- Dołpotów, w., woj. ruskie, z. i pow. halicki: 53
- Domanice, w., woj. lubelskie, pow. łukowski: 189, 589
- Domanów, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 380
- Dominowo, w., woj. kaliskie, pow. pyzdrowski: 176
- Dondangen, dobra, Inflanty: 498
- Dorpat, m., przez. i pow. dorpacki: 291
 - ekonom: 181, 190, 248
 - ekonomia: 291
 - pisarz: 181
 - podkomorzy: 181
 - powiat: 185, 195, 291, 642
 - prezydent: 165, 181
 - starosta: 60, 153, 232, 250, 297–301, 363, 364, 513, 656
 - starostwo: 321
 - zamek: 19
- Dreher (Bresolecz), łan, woj. malborskie: 443
- Drewnowo, w., woj. mazowieckie, z. i pow. nurski: 42
- Drinprintin, dobra, prez. i pow. dorpacki: 642
- Drohiczyn, m., woj. podlaskie, pow. drohicki
 - starosta: 372
 - starostwo: 262, 372
- Drohobycz, m., woj. ruskie, z. przemyska, pow. drohobycki
 - żupa: 126
- Družbak Mały, w., Spisz: 627
- Družbak Wielki, w., Spisz: 627
- Dubinki, w., woj. i pow. wileński: 232, 240, 572
- Dubowce, w., niezid.: 650
- Duma (Dźwina), rzeka, prez. wendeńska: 274, 387
- Dupczany, w., z. i pow. lwowski: 350
- Dustihad, dobra, prez. wendeńska, pow. rzeżycki: 180
- Dybów, m., woj. i pow. inowrocławski
 - komora solna: 145
 - starosta: 232, 250, 625
 - starostwo: 625
 - zamek: 145, 632
- Dzbowska, kuźnica, woj. krakowskie, pow. lelowski: 567, 568
- Dzierzniki, w., woj. lubelskie, pow. urzędowski
 - młyny: 638
- Dziewiąciele, w., woj. krakowskie, pow. proszowski: 590
- Dziurów, w., woj. ruskie, z. halicka, pow. kołomyjski: 6
- Dźwina zob. Duma
- Elbląg, m., woj. malborskie
 - kasztelan: 232, 281, 327
- Erberhard (Werthken), moja, prez. parnawska, pow. feliński: 584, 587
- Falislawice, w., woj. sandomierskie, pow. chełciński
 - karczma: 459

- wójtostwo: 459
- Felin, m., prez. parnawska, pow. feliński
 - mieszczanin: 132, 207
 - powiat: 33, 35, 132, 187
 - przedmieście: 32, 207
 - starosta: 112, 132
 - starostwo: 112, 584, 587
 - zamek: 32, 33
- Feling, mojza, prez. parnawska, pow. rujęński: 273
- Feyen (Uxkul), w., prez. dorpacka, pow. marienburski: 584, 587
- Firlejów, m., woj. ruskie, z. i pow. halicki
 - wójtostwo: 533
- Folk, mojza, niezid., Inflanty: 155
- Frankowce, w., woj. ruskie, z. halicka, pow. kołomyjski: 6
- Frideląg, w., woj. poznańskie, pow. walecki: 18
- Fulsztyn, m., woj. ruskie, z. i pow. przemyski: 22, 46, 48, 68, 192, 320, 337, 348, 366, 408, 414, 511
- Gablino, w. woj. kaliskie, pow. pyzdrowski: 76
- Gajęczyce, woj. sieradzkie, pow. radomszczański
 - karczma: 110
- Galicja, część Hiszpanii: 236
- Gavea Swidai, grunt, prez. wendeńska, pow. seswiejski: 623
- Gawrony, w., Śląsk: 239
- Gąbiń, m., woj. rawskie, z. gostyński, pow. gąbiński: 19
- Gdańsk, m., woj. pomorskie: 236, 403–477, 504, 526–541, 548
 - burgrabia: 461–465, 469
 - burmistrz: 461–465, 469, 480
 - kasztelan: 192, 444, 544
 - kościół dominikanów: 470, 471, 473–477
 - magistrat: 470, 471, 473–477
 - mieszczanin: 437–439, 537, 544
 - powiat: 279
 - rajcy (a): 448, 461–465, 469, 480
 - senat: 470, 471, 473–477
- Gdów, w. woj. krakowskie, pow. biecki: 457
- Genest, dobra, prez. parnawska, pow. helmecki: 215
- Girkowo, w., Czechy: 304–307
- Gliniany, w., woj. ruskie, z. i pow. lwowski: 115
- Głęboka, w., woj. krakowskie, pow. biecki: 457
- Gniezno, m., woj. kaliskie, pow. gnieźnieński
 - akta grodzkie: 200, 205
 - arcybiskup: 38, 232, 250, 264, 663
 - kanclerz: 663
 - kanonik: 122, 283
 - kantor: 149, 232
 - kasztelan: 149, 250, 434, 435, 460
 - kustosz: 250
 - powiat: 183
 - prepozyt: 149, 250
 - sąd grodzki: 205
 - starosta: 196, 205, 208, 497
 - starostwo: 497, 507
 - urząd grodzki: 205
- Gnieździska, w., woj. sandomierskie, pow. chełciński

- sołtys: 579
— sołectwo: 579
- Golub, m., woj. i pow. chełmiński
— starosta: 534
— zamek: 534
- Gołków, w., woj. mazowieckie,
z. warszawska, pow. tarczyński:
101
- Goraj, w., woj. ruskie, z. chęcińska,
pow. szczeczerski: 363
— pleban: 363
- Gosław, w., woj. mazowieckie,
z. chęcińska, pow. garwoliński
— wójtostwo: 362
- Gostomia, w., woj. poznańskie, pow.
walecki: 18
- Gostowie zob. Gozdów
- Gostworza (Kostorze), w., woj.
lubelskie, pow. łukowski: 189
- Gostynin, m., woj. rawskie, z. i pow.
gostyniński
— starosta: 265
— starostwo: 123
- Gozdów (Gostowie), w., woj. kaliskie,
pow. koniński: 54
- Góra zob. Ropczyce
- Górecka Wólka, huta, woj. ruskie,
z. chełmska, pow. szczeczerski: 300
- Górna, w., woj. krakowskie, pow.
czchowski: 628
- Górne Koło, w., woj. kaliskie, pow.
koniński
— sołectwo: 54
- Grabienice, w., woj. płockie, pow.
niedzorski: 538, 539
- Grabowiec, m., woj. białskie, pow.
grabowiecki
— młyn: 588
- Grądy, w. woj. mazowieckie, z. i pow.
nurski: 42
- Gremlin, w., woj. pomorskie, pow.
tczewski
— sołectwo: 565
- Gręzówka, w., woj. lubelskie, pow.
łukowski: 189, 589
- Grodna, w., woj. krakowskie, pow.
biecki: 457
— karczma: 108
- Grodziec, m., woj. mazowieckie,
z. chęcińska, pow. grodziecki: 177
— mieszkańcy: 101
- Gródek, m., woj. ruskie, z. i pow.
lwowski
— starosta: 60, 153, 250, 284,
297–301, 363, 364
- Grudziądz, m., woj. i pow. chełmiński
— starosta: 250, 434, 435, 460
— starostwo: 360
- Grzędą, w., woj. ruskie, z. i pow.
lwowski: 421
- Grzybów, w., woj. ruskie, z. i pow.
lwowski: 421
- Grzybowa, w., woj. krakowskie, pow.
lelewski: 391
- Gulczewo, w., woj. i pow. płocki: 149
- Gumowo, w., z. dobrzyńska, pow.
lipnowski
— młyn: 7
- Gwoździec, w., woj. ruskie,
z. przemyska, pow. samborski
— wójtostwo: 188
- Hadziestów, w., woj. ruskie,
z. przemyska, pow. samborski: 647
- Hadziestów, potok, woj. ruskie,
z. przemyska, pow. samborski: 647

- Halicz, m., woj. ruskie, z. i pow.
halicki: 363, 560
— archidiakon: 363
— burmistrz: 73
— kasztelan: 80, 366, 578
— metropolita: 363
— mieszkańcy: 73
— podkomorzy: 53
— powiat: 6, 285, 332, 388, 432, 629
— rajcy: 73
— sąd grodzki: 43
— starostwo: 338
— stolnik: 560, 561
— urząd grodzki: 433
— wójtostwo: 561
— ziemia: 63
- Hamer, w., woj. poznańskie, pow. walecki: 18
- Hamersztyn, m., woj. pomorskie, pow. człuchowski
— starosta: 82
— starostwo: 82
- Han, moja, prez. wendenska, pow. zygwulski: 29
- Harn, moja, prez. dorpacka, pow. marienburski: 86
- Hasenhof, zamek, woj. malborskie: 267
- Hawryłów Kamień, grunt, woj. ruskie, z. i pow. halicki: 432
- Helmet, w., prez. parnawska, pow. helmecki
— powiat: 128, 151, 215
— starosta: 461
— starostwo: 225
- Hermet, zamek, Inflanty: 582
- Hochreit, w., woj. malborskie: 267
- Holeniszczów, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 46
- Holstver, moja, prez. parnawska, pow. feliński: 33
- Hołodki, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 228
- Hołowieckie, w., woj. ruskie, pow. samborskie: 188
- Homolew (Omulew), rzeka, woj. mazowieckie, pow. przasnyski i ostrołęcki: 429
- Horczyczany, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 120
- Horodnica, w., woj. ruskie, z. lwowska, pow. trembowelski: 280
- Horostków, grunt, woj. ruskie, z. i pow. halicki: 339
- Hrubieszów, m., woj. ruskie, z. i pow. chełmski
— starosta: 232, 250, 406–408
— wójtostwo: 382
- Hrusko, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 51
- Humel, moja, prez. parnawska, pow. helmecki: 128
- Humel, dobra, prez. wendeńska, pow. lutyński: 131
- Humieniec, w., woj. ruskie, z. i pow. lwowski: 350
- Huśniewa, w., woj. i pow. bełski: 513
- Iberpol, w., prez. i pow. dorpacki
— starosta: 90
— starostwo: 322
- Icaufisen, zamek, prez. wendeńska, pow. rzeżycki: 180
- Ichnaty, w., woj. podlaskie, z. bielska: 24

- Ilniczek, potok, woj. ruskie,
z. przemyska, pow. samborski: 648
- Infanty: 33, 50, 57, 104, 136, 151, 153,
156, 169, 171, 173, 180, 187, 230,
287, 357, 450, 516, 584, 587
— biskup: 291
— komisarz generalny: 32, 35, 36,
155, 181, 190, 225, 248
— namiestnik: 150, 210, 245, 274,
287
- Inowłodz, m., woj. łęczyckie, pow.
brzeziński
— kasztelan: 265
- Inowrocław, m., woj. i pow.
inowrocławski
— sąd grodzki: 447
— starosta: 294, 299–304, 306
— urząd grodzki: 447
— wojewoda: 232, 250, 663
- Irasum zob. Prut
- Irzmanowice, w., woj. krakowskie,
pow. proszowski
— karczma: 270
- Iwierzyce, w. woj. sandomierskie, pow.
pilzneński
— wójtostwo: 529
- Jabłonów, w., woj. ruskie,
z. przemyska, pow. samborski
— wójtostwo: 74, 289
- Jabłowa, w., woj. kaliskie, pow.
gnieźnieński
— sołectwo: 507
- Jadowniki (Sutków), w., woj.
krakowskie, pow. sądecki
— sołectwo: 662
- Jagodne, w., woj. lubelskie, pow.
łukowski: 189, 589
- Jaka zob. Talia
- Janost, hak, prez. i pow. parnawski:
338
- Januszowice, w., woj. sandomierskie,
pow. opoczyński: 92
- Jasieniec, w., woj. pomorskie, pow.
świecki
— tenuta: 544
- Jasień, w., woj. i pow. inowrocławski: 625
- Jastrowie, w., woj. i pow. poznański: 14
- Jawornik, w., woj. ruskie, z. sanocka:
336
— sołectwo: 96
- Jaworów, m., woj. ruskie, z. i pow.
lwowski
— starosta: 250, 297–301, 363, 364
- Jeleński, młyn, woj. białskie, pow.
grabowiecki: 588
- Jezierzany, w., woj. podolskie, pow.
kamieniecki: 514
- Jodłowa (Polska i Niemiecka), w., woj.
krakowskie, pow. biecki
— wójtostwo: 617
- Jowce, w., woj. podolskie, pow.
łatyczowski: 98
- Junaharde, mojza, prez. wendeńska,
pow. seswiejski: 622
- Jurczynki, w., woj. ruskie, z. i pow.
lwowski: 578
- Jurgen Hose, grunt, prez. wendeńska,
pow. laudański: 94
- Jurginia Rynia, grunt, prez.
wendeńska, pow. rumborski: 230
- Kaczorowo, w., woj. i pow. poznański:
14
- Kaczory, w., woj. lubelskie, pow.
łukowski: 189, 589

- Kaleń, w. woj. i pow. łęczycki: 265, 266
- Kalinów, w., woj. mazowieckie,
z. i pow. wiski: 345
- Kalisz, m., woj. i pow. kaliski: 232
— akta grodzkie: 666
— kasztelan: 663
— kolegium jezuitów: 264
— łowczy: 419
— podstarości: 62
— powiat: 434
— sąd grodzki: 666
— starostwo: 385
— stolnik: 287
— urząd grodzki: 665, 667
— wojewoda: 14, 232, 640
— województwo: 56, 162, 163, 204,
303, 418, 665–667
- Kalki, w. woj. mazowieckie, z. i pow.
ciechanowski: 140
- Kałuża, m., woj. ruskie, z. i pow.
halicki
— starosta: 232
- Kamieniec, m., woj. mazowieckie,
z. nurska, pow. kamieniecki
— ekonomia: 117
- Kamieniec, m., woj. podolskie, pow.
kamieniecki: 594
— kasztelan: 232, 239, 243
— łowczy: 48
— pisarz ziemski: 514, 605
— powiat: 38, 48, 116, 120, 259,
315, 409, 605, 644
— starosta: 440, 578, 594
— starostwo: 256
— trakt: 47
— wojski: 644
- Kamieniec, w., woj. brzeskie–
kujawskie, pow. przedecki
— wójtostwo: 34
- Kamień, m., woj. kaliskie, pow.
nakielski:
— kasztelan: 296
- Kamionka, m., woj. ruskie, z. i pow.
lwowski
— starosta: 319
- Kapendorf Dier, moja, prez.
dorpacka, pow. marienburski: 490
- Karcze, w., woj. lubelskie, pow.
łukowski: 168, 211
- Karkus, w., prez. parnawska, pow.
karkuski: 583
— powiat: 215, 251
- Karłów, w., woj. ruskie, z. halicka, pow.
kołomyjski: 6
- Karpowce, w., woj. podolskie, pow.
kamieniecki: 120
- Kasperek, moja, prez. dorpacka, pow.
iberpolski: 90
- Kawęczyno, w., woj. ruskie,
z. chełmska: 300
- Kazanów, w., woj. sandomierskie, pow.
radomski: 454
- Kazimierz, m., woj. krakowskie, pow.
szczrzycki: 672
— dom: 147
— ulica Wielicka: 657
- Kazimierz, m., woj. i pow. lubelski
— starosta: 149, 232, 240, 250
- Kąkała, młyn, woj. i pow.
inowrocławski: 625
- Kąkolewnica, w., woj. lubelskie, pow.
łukowski: 189, 636
- Kcynia, m., woj. kaliskie, pow. kcyński:
546, 547
— mieszczanin: 546
— powiat: 202, 204

- rynek: 546
- starosta: 546
- tenentariusz: 530
- wiatrak: 530
- Kernest, dobra, prez. parnawska, pow. helmecki: 215
- Kiełpinko, w., woj. pomorskie, okręg gdański: 333
- Kierepet, w., prez. dorpacka, pow. kierepecki
 - starosta: 190, 491, 499
- Kieżmark, m., Spisz: 181
- Kijów, m., woj. i pow. kijowski
 - biskup: 232, 254
 - mieszczanie: 311
 - wojewoda: 232, 240, 250, 311
 - wagi: 311
- Kikol, w., z. dobrzyńska, pow. lipnowski: 354
- Kiszpork, m., woj. malborskie
 - starosta: 482
- Kleparz, m., woj. krakowskie, pow. proszowski: 405
 - ława: 405
 - mieszczanin: 405, 668, 669
 - rada miejska: 668
 - urząd rajcowski: 668
- Klikoszowa, w., woj. krakowskie, pow. sądecki
 - sołectwo: 369
- Klimki, w., woj. lubelskie, pow. łukowski: 189, 589
- Kliwiec, w., woj. ruskie, z. przemyska, pow. samborski: 647
- Kluszów, w., woj. i pow. bełski: 359
- Kłobia, w., woj. i pow. brzeski–kujawski
 - wójtostwo: 411
- Klotka, w., woj. i pow. chełmiński
 - młyn: 360
- Knihinicze, w., woj. podolskie, pow. latyczowski: 520
- Knyszyn, m., woj. podlaskie, pow. bielski
 - starosta: 60, 153, 232, 250, 297–301, 363, 365, 513
- Kobryń, m., woj. i pow. brzeski–litewski
 - starosta: 75, 76
- Kochelna, las, woj. i pow. sieradzki: 62
- Kokenhaus, m., prez. wendeńska, pow. kokenhauski
 - starosta: 572
- Koleczkowce, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 514
- Koleczkowo, dwór, woj. pomorskie, powiat gdański: 431
- Kolonia, m., Cesarstwo
 - arcybiskup: 524
- Koło, m., woj. kaliskie, pow. konińskie
 - burmistrz: 124
 - konwent bernardynów: 124
 - młyny: 124
 - rajcy: 124
 - starosta: 66, 121, 174, 462
 - starostwo: 124, 418, 419
 - wójtostwo: 54
- Kołodziejówka, w., grunt, woj. podolskie, pow. kamieniecki: 380
- Kołomyja, m., woj. ruskie, z. halicka, pow. kołomyjski: 416
 - akta grodzkie: 433
 - powiat: 6, 388
 - starosta: 416
- Komańcza, w., woj. ruskie, z. sanocka: 336

- Komorów, w., woj. i pow. bełski: 198, 201, 235
- Konigsdorff (Królewo), w., woj. malborskie: 422
- Konin, m., woj. kaliskie, pow. koniński
— starosta: 121, 149, 232, 358, 444
— starostwo: 358
— wójtostwo: 121
- Kończewice zob. Kuncendorf
- Kopaszenice, w., woj. ruskie, pow. halicki: 285, 318
- Kopcie, w., woj. lubelskie, pow. łukowski: 189, 589
- Kopytnice, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 578
- Korabiewice, w., woj. rawskie, z. i pow. sochaczewski
— wójtostwo: 125
- Korbaszyn, w., woj. mazowieckie, z. warszawska, pow. tarczyński: 395
- Koronowo, m., woj. inowrocławskie, pow. bydgoski: 543–545
- Korpisz, młyn, woj. sieradzkie, z. wieluńska: 641
- Korytnica, w., woj. sandomierskie, pow. wiślicki: 38
- Kosin, w., woj. mazowieckie, z. i pow. warszawski: 395
- Kosllen, w., woj. pomorskie, pow. gdański: 279
- Kosopudy, w., woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczeczerski: 300
- Kostorza zob. Gostworza
- Koszelów, w. woj. ruskie, z. i pow. lwowski: 421
- Koszka, młyn, woj. inowrocławskie, pow. bydgoski: 593
- Kościan, m., woj. poznańskie, pow. kościański: 630, 631
— akta starościńskie: 667
— akta wójtowskie: 630, 631
— kuśnierz: 630, 631
— mieszczanin: 630
— pisarz grodzki: 665
— powiat: 586
— starostwo: 665
- Kościelec, w., woj. kaliskie, pow. koniński: 124
- Kościół, w., woj. kaliskie, pow. koniński: 54
- Kowal, m., woj. brzeskie–kujawskie, pow. kowalski
— starosta: 302
— starostwo: 8
- Kowalówka, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 120
- Kowińce, w., woj. ruskie, z. przemyska, pow. samborski: 320
- Kownatka, w., woj. lubelskie, pow. łukowski: 269
- Kozirynek zob. Niżna Białka
- Kozłowice, w., woj. rawskie, z. i pow. sochaczewski
— wójtostwo: 242
- Kozłów, w., woj. bełskie, pow. buski: 329
- Kórnik, m., woj. kaliskie, pow. pyzdrowski: 174
- Kraków, m., woj. krakowskie, pow. proszowski: 147, 181, 217, 250, 254, 260, 308, 356, 417, 558, 571, 619, 658
— administrator biskupstwa: 232, 250
— akta grodzkie: 268, 554, 595, 670
— archidiakon: 149

- biskup: 143, 149, 274, 663
- burgrabia: 250
- dziekan: 149
- garbarz: 371
- kanonik: 149, 232, 250, 390, 391
- kapituła: 603
- kasztelan: 40, 167, 232, 250, 663
- kupiec: 371
- kustosz: 268, 603
- ludwisarnia: 619, 620
- mieszczanin (ie): 10, 371, 515, 598
- podczaszy: 164
- podkomorzy: 149, 472, 504
- podręczczy: 254
- prepozyt: 232, 250, 481
- przedmieście: 272
- rajca: 600
- rynek: 405
- sąd grodzki: 319, 594, 595, 614, 658, 669, 670
- scholastyk: 149, 553
- sędzia ziemski: 415
- starosta: 51, 149, 232, 250
- starostwo: 600
- stolnik: 427
- ulica Szpitalna: 515
- ulica Świnia: 356
- urząd grodzki: 319, 594, 595, 614, 668–670
- urząd miejski (magistrat): 260, 515
- wielkorządca: 272, 319
- wojewoda: 232, 250
- województwo: 244, 390, 391, 412, 457, 508, 528, 564, 590, 619, 624, 626, 639, 640, 651, 655, 673
- zamek: 254, 670
- żupa(y): 10, 95, 331, 347, 397, 484, 525, 531
- żupnik: 10, 114
- Krasnystaw, m., woj. ruskie, z. chełmska, pow. krasnostawski
 - sąd grodzki: 209
 - starostwo: 591
 - urząd grodzki: 209
- Krasowo (Krasów), w., woj. ruskie, z. i pow. lwowski: 350
 - akta grodzkie: 297, 298
 - młyn: 68
- Krępa, w., woj. i pow. poznański
 - sołectwo: 1
- Kremona, w., prez. parnawska, pow. kremoński
 - powiat: 393
 - starostwo: 503
- Kromolin, w., woj. i pow. sieradzki
 - wójtostwo: 17
- Krop moja, dobra, prez. wendeńska, pow. swanenburski: 491
- Królestwo (Korona, Polska): 38, 51, 102, 250, 264, 310, 481, 493, 494, 523, 538, 543, 569, 571, 600, 615, 663
- Królestwo Scytów: 201
- Królewiec, kuźnica, woj. sandomierskie, pow. checiński: 85
- Królewo zob. Konigsdorff
- Kruszwica, m., woj. brzeskie–kujawskie, pow. kruszwicki
 - kasztelan: 105, 663
 - prepozyt: 149
 - wojski: 506
- Krwatka, w., woj. sandomierskie, pow. radomski: 392

- Krynka, w., woj. lubelskie, pow. łukowski: 189, 589
- Krywe, w., woj. ruskie, z. przemyska, pow. stryjski: 648
- Krzeczów, w., woj. krakowskie, pow. szczyrzycki
— sołectwo: 30, 167
- Krzeczów, w., woj. krakowskie, pow. szczyrzycki
— starosta: 331
- Krzemieniec, m., woj. wołyńskie, pow. krzemieniecki
— starosta: 232, 250
- Krzepice, m., woj. krakowskie, pow. lelowski: 620
— starostwo: 577
- Krzyszewo, w., woj. i pow. łączycki: 265, 266
- Kubłowo, w., woj. brzeskie-kujawskie, pow. przedeki: 261
- Kudynka, w., woj. podolskie, pow. latyczowski: 217
- Kuianski, terytorium, niezid.: 634
- Kulików, w., woj. i pow. bełski: 513
- Kuncendorf (Kończewice), w., woj. malborskie: 442
- Kuniszowice, w., woj. ruskie, z. i pow. halicki: 285, 318
- Kupce, w., woj. bełskie, pow. buski: 329
- Kurlandia, księstwo: 50, 387
- Kurniłow, w., prez. wendeńska, pow. marienhauski: 179
- Kuryłowce, w., woj. podolskie, pow. chmielnicki: 314
- Kuryłowce, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 226
- Kurzelowa, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 259
- Laima, hak, prez. parnawska, pow. feliński: 35
- Lais, w., prez. dorpacka, pow. lajski
— starostwo: 153
- Lanckorona, m., woj. krakowskie, pow. szczyrzycki
— starosta: 51, 232, 250
- Lasfa, grunt, Inflanty: 156
- Laskowa, w., woj. kaliskie, pow. gnieźnieński: 183
- Laszki, w., woj. ruskie, z. i pow. lwowski: 6
- Latowicz, m., woj. mazowieckie, z. czerska, pow. garwoliński
— starosta: 381
— starostwo: 381
- Latyczów, m., woj. podolskie, pow. latyczowski: 606
— pasieka: 440
— powiat: 21, 606
— starostwo: 217
- Latyczyn, w., woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczeczeski: 363
- Laudon, w., prez. wendeńska, pow. laudański
— powiat: 94
- Łąd, w., woj. kaliskie, pow. koniński
— kasztelan: 189
- Lejmanowa, grunt, prez. wendeńska, pow. swanenburski: 86
- Lelów, m., woj. krakowskie, pow. lelowski
— powiat: 390, 391
— starosta: 149
- Lemzel, m., prez. parnawska, pow. lemzelski
— mieszkańcy: 357
— przedmieście: 357

- Leszczyny, w., woj. ruskie, z. i pow. przemyski
— sołectwo: 178
— sołtys: 178
- Leśna (Rostok), w., woj. ruskie, z. sanocka: 325
- Leśnica, w., woj. sandomierskie, pow. chęciński
— wójtostwo: 231
- Leśnowola, w., woj. mazowieckie, z. i pow. warszawski: 65
- Lezion, młyn, woj. i pow. kaliski: 27
- Leżajsk, m., woj. ruskie, z. i pow. przemyski
— starosta: 205
— starostwo: 218, 509
- Leżnice, w., woj. mazowieckie, z. zyerska, pow. warecki: 18, 20, 21, 200, 202, 208, 232, 250, 266, 275, 316, 317, 392, 418, 430, 462, 463
- Leżnice, w., woj. poznańskie, pow. walecki: 18
- Lgota, w., woj. krakowskie, pow. lelowski 391
- Libenthal, folwark, woj. malborskie: 478
- Line, w., prez. parnawska, pow. burtnicki: 49
- Linkowa, grunt, woj. podolskie, pow. kamieniecki: 229
- Lipa, rzeka, woj. ruskie, z. i pow. halicki: 339
- Lipniaki, w., woj. lubelskie, pow. łukowski: 189, 636
- Lipnik, tenuta, woj. krakowskie, pow. śląski: 51
- Lipnica, m., woj. krakowski, pow. czchowski: 628
- Lipno, m., z. dobrzyńska, pow. lipnowski
— powiat: 354
- Lisiatycze, dobra, woj. ruskie, z. przemyska, pow. stryjski: 451
- Lisiec, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 380
- Lisowce, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 120
- Liw, m., woj. mazowieckie, pow. liwski
— podkomorzy: 342
— powiat: 342
— starosta: 117, 232, 552
— starostwo: 117
- Lubianka, w., woj. i pow. poznański
— sołectwo: 45
- Lublin, m., woj. i pow. lubelski: 100, 368, 612
— akta grodzkie: 308, 611, 612
— akta rajcowskie: 612
— gród: 408
— kasztelan: 51
— krawiec: 580
— mieszczanin: 23, 580, 611–613, 635
— podkomorzy: 168, 222
— przedmieście: 15
— sąd grodzki: 209, 611, 612
— sąd ławniczy: 612
— sąd miejski: 580, 611, 613
— starosta: 4, 12, 22, 250, 312
— starostwo: 39, 175, 353, 635
— Trybunał Koronny: 219, 404, 669
— urząd grodzki: 209, 300, 301, 611
— urząd miejski (magistrat): 15, 611, 613
— wojewoda: 149, 232, 250, 663
— województwo: 598, 599

- zamek: 353
- Lubocheń, w., woj. łęczyckie, pow. brzeziński
 - dobra: 368
 - tenentariusz: 368
- Luboml, m., woj. ruskie, z. i pow. chełmski
 - starosta: 149, 250
- Lubosin Mały, w., woj. pomorskie, okręg gdański: 633
- Lubowla, m., Spisz: 386
 - burmistrz: 368
 - ławnicy: 386
 - rajcy: 386
 - wójt: 386
- Luchow, w., woj. ruskie, z. i pow. przemyski: 218
- Lucyn, przez. wendeńska, pow. lucyński
 - tracus: 131
- Lwów, m., woj. ruskie, z. i pow. lwowski: 235, 573, 594
 - akta starościńskie: 446
 - arcybiskup elekt: 663
 - kasztelan: 232, 250, 407, 408
 - mieszczanin: 44
 - pisarz ziemski: 240
 - powiat: 348, 421
 - przedmieście: 573
 - przedmieszczanin: 365
 - rajca: 234
 - sąd grodzki: 284, 406, 407, 433, 446
 - sąd ławnicy (miejski): 44, 365
 - starosta: 68, 337, 348, 602, 647, 648
 - starostwo: 68, 337, 348, 421, 443, 602
 - tractus: 115
 - urząd grodzki: 406, 407, 433, 446
 - urząd miejski: 44
 - zamek: 351, 436, 573
- Łany, przedmieście, woj. ruskie, z. i pow. lwowski: 350
- Łański, wzgórze, woj. ruskie, z. przemyska, pow. samborski: 188
- Łempice Małe, w., woj., mazowieckie, z. i pow. zakroczymski: 283
- Łęczyca, m., woj. i pow. łęczycki
 - akta grodzkie: 264
 - chorąży większy: 265, 266
 - dziekan: 283
 - kasztelan: 232, 250
 - pisarz ziemski: 265, 266
 - podsędek: 265, 266
 - powiat: 571
 - prepozyt: 149, 232, 250, 481
 - sąd grodzki: 396
 - scholastyk: 250
 - starosta: 204, 205, 265, 266
 - stolnik: 137–139
 - urząd grodzki: 396
 - wojewoda: 232, 250, 552, 663
- Łętkowice, w., woj. krakowskie, pow. proszowski: 640
- Łętowice, w., woj. pomorskie, pow. pucki: 536
- Łodzinka, w., woj. ruskie, z. sanocka: 512
- Łojów, niwa, woj. sandomierskie, pow. radomski: 616
- Łomża, m., woj. mazowieckie, z. i pow. łomżyński
 - starostwo: 11, 313, 487

- Łubiany, w., woj., ruskie, z. i pow.
 lwowski: 350
- Łubków, w., woj. ruskie, z. sanocka:
 336
- Lubnice, w., woj. sieradzkie,
 z. wieluńska: 500
- Łuck, m., woj. wołyńskie, pow. łucki
 — biskup: 209, 232, 250
 — mieszczanin: 370
 — starosta: 232
 — ulica Żydowska: 370
- Łucznica, w., woj. i pow. łęczycki: 265
- Łuczyce, w., woj. krakowskie, pow.
 proszowski: 559
- Ługowa Wólka, w., woj. lubelskie, pow.
 łukowski: 269
- Łuków, m., woj. lubelskie, pow.
 łukowski: 269
 — gród: 341
 — pisarz grodzki: 26
 — pisarz ziemski: 26
 — starosta: 26, 137, 138, 189, 211,
 269, 308–310, 589, 636
 — starostwo: 26, 139, 189, 211,
 222, 269, 341, 589, 636
- Maków, m., woj. mazowieckie,
 z. rożańska
 — sąd grodzki: 43
 — urząd grodzki: 43
- Malbork, m., woj. malborskie:
 399–404, 444, 664
 — ekonom: 478, 621
 — ekonomia: 455
 — mennica: 70, 448
 — mieszczanin: 13
 — pisarz skarbowy: 621
 — sejmik: 663
- skarb: 621
 — starosta: 60, 153, 232, 250,
 297–301, 363, 364, 513
 — wojewoda: 449, 482
 — wójt: 540
 — wójtostwo: 111, 277, 410, 540
 — zamek: 422
- Malenczyn, w., woj. i pow.
 sandomierski: 392
- Mała Grzędka, w., woj. ruskie, z. i pow.
 lwowski: 421
- Mała Żuława, wyspa, woj. malborskie:
 267
- Małe Śliwnicze, w., woj. pomorskie,
 pow. świecki
 — młyn: 545
- Małe Zwiniacze, w., woj. podolskie,
 pow. kamieniecki: 644
- Małogoszcz, m., woj. sandomierskie,
 pow. checiński
 — kasztelan: 114, 627, 628
 — tenuta: 231
 — wójtostwo: 377
- Mały Drohoszów, w., woj. ruskie, pow.
 lwowski: 421
- Maniów, w., woj. ruskie, z. sanocka:
 336
- Marchowo, jezioro, woj. pomorskie,
 pow. gdański: 431
- Marienburg, w, prez. dorpacka, pow.
 marienburgski
 — magistrat: 106
 — mieszczanin: 106, 456
 — powiat: 489
 — starosta: 136, 155, 156, 181, 190,
 215, 248, 489–491, 499
 — starostwo: 499
 — tractus: 456

- Marienhauś, m., prez. wendeńska,
pow. marienhauski
— starosta: 179
— starostwo: 179
- Markowce, w., woj. podolskie, pow.
latyczowski: 212
- Marskienice, w., woj. krakowskie, pow.
sądecki
— wójtostwo: 617, 655
- Mazowsze: 11, 60, 65, 389
— komora solna: 10
— wojewoda: 149
- Medenice, w., woj. ruskie,
z. przemyska, pow. drohobycki
— starosta: 126, 184
— starostwo: 74
- Medyka, m., woj. ruskie, z. i pow.
przemyski: 38
- Melcha, hak, prez. parnawska, pow.
feliński: 35
- Mexcul, dwór, prez. wendeńska, pow.
swanenburgski: 210
- Miastkowo, w., woj. mazowieckie,
z. i pow. łomżyński: 313
— kościół parafialny: 11
- Miadzioły, w., woj. wileńskie, pow.
oszmiański
— starosta: 232
- Michałowice, w., woj. podolskie, pow.
kamieniecki: 213, 227
- Michałkowce, w., woj. podolskie, pow.
kamieniecki: 38, 213, 326
- Michałowska, częśćka ziemi, prez.
wendeńska, pow. seswiejski: 623
- Michałów, w., woj. ruskie, z. chełmska,
pow. szczebrzeski: 300
- Michończyce zob. Mikucice
- Michowa Wola, w., woj. ruskie,
z. sanocka: 336
- Miedzne, w., woj. sandomierskie, pow.
opoczyński: 92
- Miedzwno, w., woj. krakowskie, pow.
lelewski
— wójtostwo: 577
- Mielnik, m., woj. podlaskie, pow.
mielnicki
— starostwo: 28, 653
- Mieleszna, w., woj. sieradzkie, z. i pow.
wieluński: 500
- Migłowe, jezioro, woj., sieradzkie,
z. i pow. wieluński: 500
- Międzybrodzie, w., woj. ruskie,
z. sanocka: 336
- Międzyrzec, m., woj. i pow. poznański
— kasztelan: 593
— podstarości: 223
— starosta: 60, 153, 232, 250,
299–301, 363, 364, 444
— wójtostwo: 61
- Mikłuszowice, w., woj. krakowskie,
pow. śląski: 51
- Mików, w., woj. ruskie, z. sanocka: 336
- Mikucice (Michończyce), w., woj.
ruskie, z. i pow. lwowski: 350
- Mirachów, m., woj. pomorskie, pow.
mirachowski
— tenuta: 563
- Mirów, w., woj. krakowskie, pow.
lelewski: 244, 650, 663
- Miszaków, w., woj. ruskie, z. chełmska,
pow. szczebrzeski: 364
- Mitawa, m., Kurlandia: 387
- Młynarnstwo, młyn, woj. ruskie,
z. i pow. lwowski: 115

- Mocarne, w., woj. ruskie, z. sanocka: 325
- Modlna, w., woj. i pow. łęczycki: 265, 266
- Mogiła, w., woj. krakowskie, pow. proszowski
— opat: 232
- Monster, moja, dobra, Inflanty: 503
- Morsel Mojza, dobra, prez. i pow. parnawski: 479
- Mszalnica, w., woj. krakowskie, pow. sądecki: 340
- Mścibrody, w., woj. mazowieckie, z. i pow. warszawski: 341
- Mścibów, m., woj. nowogrodzkie
— starosta: 544
- Muttermetre, w., woj. malborskie: 267
- Mystków, w., woj., krakowskie, pow. sądecki: 340
- Myślenice, m., woj. krakowskie, pow. szczyrzycki
— burgrabia: 167
- Myśleszewice, w., woj. sandomierskie, pow. radomski: 392
- Mzurów, w., woj. krakowskie, pow. lelowski: 390
- Nadolne Koło, w., woj. kaliskie, pow. koniński
— sołectwo: 54
- Nadorzyc, w., woj. poznańskie, pow. walecki: 18
- Nakło, m., woj. kaliskie, pow. nakielski
— kasztelan: 19–21, 232, 250, 296, 299–307
— starosta: 149, 196, 205, 208, 497
- Neapol, królestwo: 517
- Nenków, w., niezid.: 439
- Niedzborz, m., woj. płockie, pow. niedzborcki
— powiat: 538, 539
- Niedziałki, pagus, woj. i pow. sandomierski: 548
- Niedzieliska, w., woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczebrzeski: 300
- Niedźwiada, w., woj. ruskie, z. przemyska, pow. samborski
— sołectwo: 221
- Niedźwiedź, las, woj. krakowskie, pow. proszowski: 81
- Niedźwiedź, wyspa, woj. i pow. chełmiński: 664
- Niegowa, w., woj. krakowskie, pow. lelowski: 391
- Niegówka, w., woj. krakowskie, pow. lelowski: 391
- Nielesz, w., woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczebrzeski: 300
- Niemcy: 254
- Nienaszów, w., woj. krakowskie, pow. biecki: 250
- Nierostwo Wielkie, w., woj. pomorskie, okręg gdański: 633
- Niesimierz, w., woj. i pow. łęczycki: 3
- Nieśwież, m., woj. nowogrodzkie, ks. słuckie: 232, 240, 250, 275
- Nitawa, zamek, prez. wendeńska, pow. nitawski: 165
- Niżnabiałka (Kozirynek, Niżna Białka), w., woj. lubelskie, pow. łukowski: 168, 211
- Niżnykąt, w., woj. ruskie, z. halicka, pow. kołomyjski: 6

- Nochowo, w., woj. poznańskie, pow. kościański
— wójtostwo: 609
- Nogat, rzeka, woj. malborskie: 275, 422
- Nowa Parnawa, m., prez. i pow. parnawski: 338
- Nowa Wieś, w., woj. pomorskie, okręg gdański: 633
- Nowawola, w., woj. mazowieckie, z. i pow. warszawski: 65
- Nowe, m., woj., pomorskie, pow. nowski: 453
— starosta: 453
— starostwo: 267, 279, 607
- Nowe Miasto, m., woj. rawskie, pow. biański: 366
- Nowe Miasto Korczyn, m., woj. sandomierskie, pow. wiślicki
— sąd grodzki: 600, 615
— starosta: 232, 250, 284
— starostwo: 600
— urząd grodzki: 600, 615
- Nowe Miasto Warszawa, m., woj. mazowieckie, z. i pow. warszawski: 630
- Nowogród, m., woj. mazowieckie, z. i pow. łomżyński
— parafia: 11
— pleban: 11
- Nowogród, m., prez. dorpacka, pow. nowogrodzki
— starosta: 171
- Nowosielce, w., woj. ruskie, z. sanocka: 511
— wójtostwo: 511
- Nowydwór, w., woj. poznańskie, pow. walecki: 18
- Nowy Dwór, f., woj. pomorskie, okręg gdański: 633
- Nowy Kossów, w., woj. ruskie, z. przemyska, pow. drohobycki: 126
- Nowy Targ, m., woj. krakowskie, pow. sądecki
— tenuta: 164
- Nur, m., woj., mazowieckie, z. i pow. nurski
— powiat: 466
— starosta: 43
- Obelniki, w., woj. lubelskie, pow. łukowski: 26
- Oborniki, m., woj. i pow. poznański: 555
— akta wójtowskie: 556
— mieszczanin: 556
— sąd wójtowski: 556
— urząd wójtowski: 556
- Obrocza Wólka, w., woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczeczerzki: 300
- Odempe, zamek, prez. i pow. dorpacki: 57, 287, 291, 656
- Odolanów, m., woj. i pow. kaliski
— starosta: 250, 434, 435, 460
— starostwo: 434, 435
- Odźwierniki, łany, woj. podolskie, pow. suraski: 88
- Ogorzelik, w., woj. krakowskie, pow. lelowski: 391
- Ojców, zamek, woj. krakowskie, pow. proszowski
— starostwo: 270, 361, 597
- Olbrachcice, w., woj. sieradzkie, pow. radomszczański: 567

- Olchowce, w., woj. ruskie, z. sanocka:
336
- Olchowiec, w., woj. podolskie, pow.
kamieniecki: 38
- Olszowiec, w., woj. podolskie, pow.
kamieniecki: 120
- Olsztyn, m., woj. krakowskie, pow.
lelowski
— podstarości: 383
— starosta: 149
— starostwo: 567, 568
- Ołomuniec, m., Morawy
— biskup: 23
- Ołudowa, góra, woj. ruskie, z. halicka,
pow. kołomyjski: 166
- Ołyka, w., woj. wołyńskie, pow. łucki:
232, 240, 250, 274
- Omulew zob. Homolew
- Opalenica, m., woj. poznańskie, pow.
kościański
— szpital: 592
- Opoczno, m., woj. sandomierskie,
pow. opoczyński
— akta grodzkie: 420
— pisarz grodzki: 420
— powiat: 255
— sąd grodzki: 420
— starostwo: 92
- Opokoje, w., woj. wołyńskie,
z. przemyska, pow. samborski
— sołectwo: 194
- Opolsko, w., woj. bełskie: 411
- Ordynia, w., woj. ruskie, z. i pow.
przemyski: 519
- Orle, zamek, prez. wendeńska, pow.
orleński
— starosta: 155, 450
- Orłowo, w., woj. malborskie: 453
- Orsk, w., woj. ruskie, z. i pow.
przemyski: 513
- Orzechów, w., woj. sieradzkie, pow.
radomszczański
— sołectwo: 553
- Osiecko, w., woj. mazowieckie,
z. czerska, pow. garwoliński: 100
— starosta: 9, 168, 189, 211, 269
— starostwo: 9
— tenuta: 362
- Osiek, w., woj. pomorskie, pow.
nowski
— starosta: 281, 327
— zamek: 281, 327
- Osiek, m., woj. i pow. sandomierski: 367
— prepozyt: 367
- Osnia, w., woj. kaliskie, pow.
gnieźniński
— sołectwo: 162
- Osokolskie, wzgórze, woj. ruskie,
z. halicka, pow. kołomyjski: 166
- Ossowiński, strumień, woj. ruskie,
z. halicka, pow. kołomyjski: 166
- Ossowno, w., woj. mazowieckie, pow.
liwski: 342
- Ostra, góra, woj. sandomierskie, pow.
chęciński: 258
- Ostra, rzeka, woj. sandomierskie, pow.
chęciński: 258
- Ostrowy, w., woj. i pow. łęczycki: 402
- Ostrów, w., woj. i pow. lubelski
— wójtostwo: 78
- Ostrów, w., woj. i pow. łęczycki: 265,
266
- Ostrów, w., woj. ruskie, z. i pow.
halicki: 526
- Ostrzeszów, m., woj. sieradzkie,
z. wieluńska, pow. ostrzeszowski

- akta grodzkie: 307, 641
- starostwo: 238, 641
- Oświęcim, m., woj. krakowskie, pow. śląski
 - kasztelan: 232, 250, 275, 625
 - starosta: 149, 650
- Otorowska, kuźnica, woj. inowrocławskie, pow. bydgoski: 593
- Otyminków, w., woj. pomorskie, okręg gdański: 648
- Ozawy, w., woj. ruskie, z. przemyska, pow. stryjski: 648
- Ozimina, w., woj. ruskie, z. przemyska, pow. samborski
 - starostwo: 74
- Ożomla, w., woj. ruskie, z. i pow. przemyski
 - tenentariusz: 317
- Pakost, moja, niezid., Inflanty: 516
- Parnawa, m., prez. i pow. parnawski: 144, 247, 379
 - powiat: 50, 479
 - starosta: 113, 118, 129, 173, 232
- Parściec, w., niezid.: 536
- Papowo, w., woj. i pow. chełmiński: 663, 664
 - powiat: 664
- Parcze, w., woj. i pow. łęczycki: 265, 266
- Parczów, m., woj. i pow. lubelski: 16
 - starosta: 4, 12, 22
 - starostwo: 22
- Pasieka, grunt, woj. ruskie, z. i pow. lwowski: 573
- Paverhube, łąn, prez. dorpacka, pow. marienburski: 456
- Pereińsko, w., woj. ruskie, z. lwowska, pow. żydaczowski: 36
- Petrigel, w., prez. parnawska, pow. helmecki: 151
- Piaseczno, m., woj. mazowieckie, z. i pow. warszawski
 - starosta: 95, 331
 - starostwo: 65
 - tenuta: 398
- Piaseczny, młyn, woj. krakowskie, pow. koniński: 124
- Piaseczny, młyn, niezid.: 31
- Piaski, przemieście, woj. ruskie, z. i pow. lwowski: 350
- Piekarki, w., woj. ruskie, z. sanocka: 325
- Piestrakowo, jezioro, woj. kaliskie, pow. gnieźnieński: 163
- Pikieraw, dobra, niezid., Inflanty: 248
- Pilchowskie, pole, woj. krakowskie, pow. szczyrzycki: 657
- Pilcza, rzeka: 203, 366
- Piła, m., woj. i pow. poznański
 - starostwo: 640
- Pińsk, m., woj. brzeskie–litewskie, pow. piński: 158
 - starosta: 232, 25
- Piołunowo, w., woj. brzeskie–kujawskie, pow. radziejowski: 158
- Piotrków, m., woj. sieradzkie, pow. piotrkowski
 - sąd grodzki: 420
 - starosta: 219, 525, 531
 - Trybunał Koronny: 302
 - urząd grodzki: 302
- Piotrowo, w., woj. i pow. poznański: 21
- Piśnica, w., woj. pomorskie, pow. pucki: 449

- Piwonia, rzeka, woj. i pow. lubelski: 16
- Pixide, hak, prez. i pow. dorpaccki: 642
- Płaskowice, w., woj. sandomierskie,
pow. opoczyński: 255
- Plecemino, w., woj. i pow. poznański
— sołectwo: 14
- Płochów, w., woj. ruskie, z. i pow.
halicki: 629
- Płock, m., woj. i pow. płocki
— biskup: 11, 113, 118, 129, 135,
149, 232, 250
— diecezja: 11
— kanonik: 149
— kustosz: 149, 663
— opat: 488
— podkomorzy: 7
— podstoli: 488
— prepozyt: 66
— sąd grodzki: 487
— starosta: 149
— urząd grodzki: 487
— wojewoda: 149
— województwo: 140, 141, 538,
539
— ziemia: 288
- Płodownica, las, woj. mazowieckie,
pow. pow. ostrołęcki i koleński: 428
- Płoskie, w., woj. ruskie, z. chełmska,
pow. szczebrzeski: 300
- Płowce, w., woj. kaliskie, pow. pyzdrowski
— wójtostwo: 154
- Pobiedziska, m., woj. kaliski, pow.
gnieźnieński: 161
— szpital św. Ducha: 163
- Poborcze, grunt, woj. ruskie, z. i pow.
halicki: 560
- Pobosz, prez. parnawska, pow.
kremoński: 393
- Podbrzezie (cz. Kazimierza), woj.
krakowskie, pow. szczyrzycki: 672
- Pobużany, w., woj. bełskie, pow. buski:
122
- Podczapińce, grunt, woj. ruskie,
z. i pow. halicki: 339
- Podgrodzie, m., woj. ruskie, z. i pow.
halicki
— wójtostwo: 610
- Podlasie, woj. podlaskie: 389
— kasztelan: 28, 278, 300
— wojewoda: 240
— województwo: 24, 28
- Podleski, w., woj. ruskie, z. i pow.
lwowski: 421
- Podole: 239, 490, 499
— wojewoda: 284
— województwo: 46–48, 80, 120,
160, 253, 326, 514, 520, 606
- Podoliniec, m., Spisz: 627
- Podwysokie, w., woj. ruskie, z. halicka,
pow. kołomyjski: 6
- Pogroda, grunt, woj. ruskie, z. i pow.
halicki: 339
- Pokrzywno, m., woj. i chełmiński
— starosta: 542, 581
- Polany, w., woj. ruskie, z. i pow.
lwowski: 350
- Polków, w., woj. i pow. sieradzki: 62
- Połaniec, m., woj. i pow. sandomierski
— kasztelan: 663
— wójtostwo: 79, 548
- Połock, m., woj. połockie: 150
- Połomia, woj. ruskie, z. i pow.
przemyski
— wójtostwo: 218
- Połoniczna, w., woj. ruskie, z. i pow.
lwowski

- młyn:
- Pomorze
 - wojewoda: 534, 581
- Poplegany (Popielany), w., woj. ruskie, z. i pow. lwowski: 350
- Popowce, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 578
- Popów, w., woj. krakowskie, pow. ksiąski: 624
- Porsna, w., woj. ruskie, z. i pow. lwowski: 350, 443, 602
 - wójtostwo: 602
- Posada, w., woj. ruskie, z. sanocka: 336
- Potarzyn, w., woj. i pow. bełski: 513
- Poteremce, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 380
- Potok, w., woj. ruskie, z. przemyskie, pow. stryjski: 648
- Powalka, w., woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczepczeski: 300
- Powąski, w., woj. mazowieckie, z. i pow. warszawski: 177
- Powidz, m., woj. kaliskie, pow. gnieźnieński
 - komora celna: 497
- Poznań, m., woj. i pow. poznański: 159, 174, 305–306, 549–551, 630, 631
 - akta grodzkie: 420
 - aptekarz: 305
 - biskup: 23, 250, 663
 - burmistrz: 551
 - dziekan: 149
 - kasztelan: 546
 - klasztor św. Katarzyny: 133
 - kolegium jezuitów: 159
 - konwent Bożego Ciała: 146
 - konwent dominikanów: 133
- kościół św. Marii Magdaleny: 149, 550
- łąwnicy: 551
- magistrat: 312
- mennica: 191, 278, 312
- mieszczanin: 159, 550
- pisarz miejski: 135
- podkomorzy: 296, 299–307
- powiat: 21, 304, 307
- rajca(y): 550, 551
- rynek: 159
- sąd grodzki: 176, 196, 202, 208, 303–305, 316, 339, 586
- sędzia ziemski: 399, 586, 667
- starosta: 312
- szpital św. Ducha: 159
- urząd grodzki: 176, 196, 202, 208, 303–305, 316, 399, 586
- wojewoda: 18, 174, 202, 208, 232, 250, 296, 299, 303, 312, 316, 317, 418, 462–464
- województwo: 303
- Żydzi: 174
- Prądnik, rzeka, woj. krakowskie, pow. proszowski: 557–559, 626
- Primeł, moja, prez. dorpacka, pow. iberpolski: 322
- Prosiątków, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 256, 425
- Proszowice, m., woj. krakowskie, pow. proszowski
 - podstarości: 254
 - powiat: 81, 603
- Prusy: 70, 102, 130, 448, 540, 563
 - książę: 444
 - podskarbi: 444, 452
 - ziemia: 102
- Prut (Irasum), rzeka, woj. ruskie: 416

- Przasnysz, m., woj. mazowieckie,
z. ciechanowska, pow. przasnyski
— klasztor bernardynów: 134
— magistrat: 134
— rajcy: 134
— starostwo: 429
— szpital św. Jakuba: 134
- Przedecz, m., woj. brzeskie–kujawskie,
pow. przedecki
— starosta: 149
— starostwo: 34, 261
- Przegnojów, w., woj. ruskie, z. i pow.
lwowski: 115
- Przemysł, m., woj. ruskie, z. i pow.
przemyski
— biskup: 223, 232, 250, 663
— kanonik: 250
— kasztelan: 232, 250, 337, 467,
473, 475, 476
— koniuszostwo: 352
— pisarz ziemski: 240
— powiat: 284
— przedmieście: 87
— sąd grodzki: 317
— starosta: 178, 232, 250
— starostwo: 649
— urząd grodzki: 317
— władyka: 87
— ziemia: 352
- Przewory, w., woj. lubelskie, pow.
lukowski: 189, 589
- Przydanów, w., woj. mazowieckie,
z. i pow. nurski: 42
- Przyłuki, w., woj. ruskie, z. sanocka: 325
- Przymoszenica, rzeka, woj. podolskie,
pow. kamieniecki: 214
- Przysiółek, w., woj. podolskie, pow.
kamieniecki: 259
- Psków, m., Rosja: 153
- Pścíninko, w., woj. brzeskie–kujawskie,
pow. radziejowski: 158
- Puck, m., woj. pomorskie, pow. pucki
— powiat: 426, 468
— sędzia ziemski: 472
— starosta: 232, 426, 444, 453,
468
— starostwo: 536
- Pukinino, w., woj. i pow. rawski
— wójtostwo: 373
- Pułowa, w., woj. ruskie, z. chełmska,
pow. szczeczeski: 300
- Pułtusk, m., woj. mazowieckie,
z. zakroczyńska, pow.
nowomiejski
— prepozyt: 250, 656
- Putitzanland, grunt, prez. parnawska,
pow. lemzelski: 357
- Pyzdry, m., woj. kaliski, pow. pyzdrowski
— powiat: 154, 176, 665–667
— starosta: 89, 196, 318
— starostwo: 261
— wójtostwo: 67
- Rabrot, w., woj. krakowskie, pow.
czchowski: 628
- Rachułtowo, w., woj. brzeskie–
kujawskie
— sołectwo
- Radom, m., woj. sandomierskie, pow.
radomski
— akta grodzkie: 454
— kasztelan: 650
— podstarości: 392
— powiat: 200, 583
— starosta: 200, 232, 392
— starostwo: 333–335, 392

- Radomina, w., woj. chełmińskie, pow. michałowski: 607
- Radomsko, m., woj. sieradzkie, pow. radomszczański
— powiat: 553
- Radoszyce, m., woj. sandomierski, pow. checiński: 257
- Radziejów, m., woj. brzeskie–kujawskie, pow. radziejowski
— starosta: 423
- Radzyń, m., woj. i pow. chełmiński
— starostwo: 91, 596
- Raeiskie, w., prez. i pow. dorpacki: 185
- Rajgród, m., woj. podlaskie, pow. bielski
— starosta: 505
- Randa, w., woj. mazowieckie, pow. liwski: 342
- Rataje, w., woj. i pow. poznański: 149, 174, 304, 551
- Ratno, m., woj. ruskie, z. i pow. chełmski
— starosta: 430, 526
— starostwo: 430
- Rawa, m., woj. i pow. rawski
— cło: 241
— kasztelan: 663
— mieszczanie: 241
— starosta: 119
— starostwo: 373
— wojewoda: 149, 232, 250, 275, 663
— województwo: 93, 424
— wójtostwo: 119
- Regnowo, w., woj. rawskie, pow. bialski
— wójtostwo: 93, 394, 424
- Rewel, m., Inflanty Szwedzkie: 120
— mieszczanin: 207
- Rochaczów, pustka, woj. podolskie, pow. latyczowski: 201
- Roczmielnicze, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 120
- Rozyczna Dolna, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 120
- Rozyczna Górna, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 120
- Rodecznica, w., woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczeczerski: 300
- Rodenpols, niezid.: 185
- Rogawka, w., woj. podlaskie, pow. drohicki
— wójtostwo:
- Rogoźno, m., woj. i pow. chełmiński
— ekonomia: 618
- Rogoźno, m., woj. i pow. poznański:
— kasztelan: 149, 297–301, 592
- Rohatyn, m., woj. ruskie, z. i pow. halicki
— starosta: 196, 205, 208, 497
— starostwo: 533, 610
- Ropczyce (Góra), w., woj. sandomierskie, pow. pilznerski
— starostwo: 276
- Roscosza, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 120
- Rosków, w., woj. kaliskie, pow. koniński: 54
- Rosłopy, w., woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczeczerski: 300
- Rososza, w., woj. kaliskie, pow. koniński
— wójtostwo: 419
- Rosti, w., prez. i pow. dorpacki: 185
- Rostków, w., woj. mazowieckie, z. ciechanowska, pow. przasnyski: 134
- Rostok zob. Leśna
- Rowce, w., woj. lubelskie, pow. łukowski: 189, 589

- Rozen, dobra, Inflanty: 634
- Roznówka, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 578
- Rozwałd, w., woj. poznańskie, pow. walecki: 18
- Róża, w., woj. poznańskie, pow. walecki: 18
- Ruda, w., woj., mazowieckie, z. i pow. wiski: 345
- Rudki, łąka, woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczebrzeski: 364
- Rudnik, w., woj. i pow. sandomierski: 79
- Rudnik, pagus, woj. i pow. sandomierski: 79, 548
- Rudno, w., woj. mazowiecki, pow. liwski: 342
- Rudny, młyn, woj. inowrocławskie, pow. bydgoski: 593
- Rudzienko, w., woj. mazowieckie, pow. liwski: 342
- Rujen, m., prez. parnawska, pow. rujeński
— powiat: 5, 104, 273
- Rumborg, m., prez. wendeńska, pow. rumborski
— zamek: 230
- Rusiec, w., woj. kaliski, pow. kcyński: 553
- Ruska Wola, w., woj. lubelskie, pow. łukowski: 636
- Russanowce (Witańce), w., woj. podolskie, pow. latyczowski: 198
- Ruś: 421
— wojewoda: 46–48, 663
— województwo: 53, 285, 318, 320, 388, 406, 519, 526
— żupnik: 250
- Rybna, w., woj. brzeskie–kujawskie, pow. przedecki
— wójtostwo: 543
- Ryczywół, m., woj. sandomierskie, pow. radomski
— dobra: 200
- Ryga, m., Inflanty: 170, 182, 387, 642
— port: 387
— sekretarz: 387
— syndyk: 148, 170, 210
— zamek: 245, 274
- Rynkowszczyzna, działka, woj. podlaskie, pow. bielski: 389
- Rytwiany, w., woj. i pow. sandomierski: 181
- Rzeczpospolita: 6, 33, 36, 40, 73, 89, 98, 135, 187, 207, 233, 257, 258, 261, 278, 419, 503, 610, 661
- Rzepiedza, w., woj., ruskie, z. sanocka: 335, 652
— sołectwo: 654
- Rzeżyca, m. prez. wendeńska, pow. rzeżycki
— powiat: 180
— zamek: 180
- Salińce (Szalińce), w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 239, 243, 315
- Salo, mojza, Inflanty: 155
- San, rzeka: 336
- Sambor, m., woj. ruskie, z. przemyska, pow. samborski: 648
— ekonom: 346
— powiat: 220, 320
— starosta: 74, 126, 139, 149, 209, 216, 220, 232, 250, 325, 336, 337, 350, 647, 648
— starostwo: 186, 188, 194, 220, 221, 237, 252, 289, 346
— żupy: 352

- Sandomierz, m., woj. i pow.
sandomierski
— akta grodzkie: 299
— kasztelan: 149, 232, 250, 307, 329, 564
— kustosz: 149
— podczaszy: 38
— podsędek: 25
— podstoli: 38
— powiat: 364
— sąd grodzki: 301, 396
— scholastyk: 250
— starosta: 190, 215, 367, 423, 489
— urząd grodzki: 299–301, 396
— wojewoda: 38, 74, 126, 138, 139, 145, 209, 216, 220, 232, 250, 325, 336, 337, 346, 350, 647, 648, 663
- Sanok, m., woj. ruskie, z. sanocka: 325, 336
— podkomorzy: 511
— starosta: 74, 126, 138, 139, 145, 209, 220, 232, 325, 337, 652
— starostwo: 96, 286, 336, 511, 652, 654
- Sapow, w., woj. ruskie, z. i pow. halicki: 332
- Sarbiewo, w., woj. mazowieckie, z. i pow. ciechanowski: 140
- Sawen, mojza, prez. wendeńska, pow. laudański: 94
- Sącz (Nowy Sącz), m., woj. krakowskie, pow. sądecki
— kasztelan: 149, 663
— starosta: 10, 114, 627
- Schefelos Bojan, w., woj. pomorskie, pow. nowski: 279
- Schelminskie, grunt, prez. wendeńska, pow. seswiejski: 562
- Schoneuse, w, woj. pomorskie, pow. nowski: 279
- Schonewaldt, w., woj. pomorskie, pow. nowski: 279
- Schonwald, w., woj. i pow. chełmiński
— sołectwo: 527
- Segberdingk, dwór, niezid., Inflanty: 524
- Semsko zob. Zemsko
- Serociec, m., woj. mazowieckie, z. zakroczymska, pow. serocki: 60
— magistrat: 60
- Seswegen, w, prez. wendeńska, pow. seswiejski
— powiat: 562, 622
— starostwo: 623
— zamek: 623
- Sękocin, w., woj. mazowieckie, z. i pow. warszawski: 398
- Sękowa, w., woj. krakowskie, pow. biecki
— wójtostwo: 41
- Siawar, mojza, prez. i pow. dorpacki: 195
- Sieciechów, w., woj. ruskie, z. i pow. lwowski: 421
— staw: 421
- Siedlec, w., woj. krakowskie, pow. szczyrzycki: 564
- Siedlików, w., woj. sieradzki, z. wieluńska, pow. ostrzeszowski: 641
- Siedliska, w., woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczybrzeski: 300
- Siemiechów, w., woj. krakowskie, pow. biecki: 570, 619
— wójtostwo: 654, 673
- Sieradz, m., woj. i pow. sieradzki
— chorąży większy: 264
— kasztelan: 378, 663
— pisarz ziemski: 553

- sąd ziemski: 402
- starostwo: 17, 62
- wojewoda: 149, 181, 489–491, 499
- Sięciaszka, w., woj. lubelskie, pow. łukowski: 269
- Sincow, pasieka, niezid.: 439
- Sioło, grunt, prez. wendeńska, pow. seswiejski: 623
- Skała, m., woj. podolskie, pow. kamieniecki
 - starosta: 46, 47
 - starostwo: 46
- Skarbiewo (Skarboszewo?), w., woj. mazowieckie, z. ciechanowska
 - pow. sąchocki: 617
- Skarłino, w., woj. chełmińskie, pow. Michałowski
 - sołectwo: 607
- Skarszewy, m., woj. pomorskie, pow. Tczewski: 542
 - starosta: 441
 - starostwo: 441
- Skipel, pole, prez. wendeńska, pow. seswiejski: 623
- Sklawonia, królestwo: 254
- Skniłów, w., woj. ruskie, z. i pow. lwowski: 350
- Skorosze, w., woj. mazowieckie, z. i pow. warszawski: 100
- Skoszewy, w., woj. łęczyckie, pow. Brzeziński: 265, 266
- Skotniki, w., woj., krakowskie, pow. szczyrzycki: 657
- Skrzetusz, w., woj. poznańskie, pow. Walecki: 18
 - sołectwo: 502
- Skwirzyna, m., woj. i pow. poznański: 576
- cmentarz żydowski: 576
- spichlerz: 576
- szpital: 57
- zamek: 576
- Słomin, w., woj. mazowieckie, z. i pow. warszawski: 398
- Słomino, w., woj. poznańskie, pow. kościański: 586
- Słonim, m., woj. nowogrodzkie, pow. słonimski
 - starosta: 232
- Smerpolen, Inflanty
 - droga: 132
- Smolnik, w., woj. ruskie, z. sanocka: 336
- Smotrycz, m., woj. podolskie, pow. kamieniecki
 - wójtostwo: 409
- Snochowice, w., woj. sandomierskie, pow. chełciński
 - młyn: 258
- Sochaczew, m., woj. rawskie, z. i pow. sochaczewski
 - chorąży: 349
 - pisarz ziemski sochaczewski: 83
 - powiat: 349
 - sędzia ziemski: 84
 - starostwo: 125, 242
 - urząd grodzki: 138
- Sokal, m., woj. i pow. bełski
 - starosta: 74, 126, 138, 139, 145, 209, 220, 232, 250, 325, 336, 337
- Sokół, w., woj. krakowskie, pow. biecki
 - wójtostwo: 412
- Solec, m., woj. sandomierskie, pow. radomski
 - starosta: 232, 572

- Solina, w., woj. ruskie, z. sanocka: 325
- Solinów, w., woj. pomorskie, pow. świecki: 192
- Spaki, w., woj. podlaskie, pow. mielnicki
— wójtostwo: 653
- Spikłosy, w., woj. białskie, pow. horodelski
— wójtostwo: 249
- Spisz
— starosta: 114, 386, 627
— starostwo: 386, 627
- Sprynia, w., woj. ruskie, z. przemyska, pow. samborski
— wójtostwo: 346
- Sprzeclawskie, w., prez. parnawska, pow. burtnicki:
- Szrem zob. Śrem
- Stanisławów, m., woj. i pow. poznański: 149, 174
— lokacja: 149
- Staniszew w., niezid.: 59
- Stangenbark, w., woj. malborskie: 267
- Stangenberg zob. Stenberg
- Stare Miasto Warszawa, m., woj. mazowieckie, z. i pow. warszawski: 630
- Starogard, m., woj. pomorskie, pow. człewski
— mieszczanin: 52
— starosta: 52, 281, 327
- Stary Folwark, w., woj. krakowskie, pow. lelowski: 391
- Stary Kossów, w., woj. ruskie, z. przemyska, pow. drohobycki: 126
- Stary Sambor, m., woj. ruskie, z. przemyska, pow. samborski
— zamek: 216
- Starzawa, w., woj. ruskie z. i pow. przemyski: 352
- Starża (Stracza), w., woj. lubelskie, pow. łukowski: 189, 589
- Staw, w., woj. i pow. inowrocławski: 632
- Stawiszyn, w., woj. i pow. kaliski
— księgi miejskie: 27
— młyn koński: 55, 601
— starosta: 27
— szpital św. Ducha: 27
- Steinholm, wyspa, Inflanty: 182
- Stenberg (Stangenberg), w., woj. pomorskie, pow. człewski: 444, 478, 581, 621
- Stempiczny Wierch, wzgórze, woj. sieradzkie, z. i pow. wieluński: 500
- Stężycza, m., woj. sandomierskie, z. stężycza
— starosta: 595
- Stobnica, m., woj. sandomierskie, pow. wiślicki
— starosta: 232, 250, 329
- Stoczek, w., woj. lubelskie, pow. łukowski: 189, 589
- Stojanice, w., woj. ruskie, z. i pow. przemyski: 364
- Stracza zob. Starża
- Strażnica mytna, karczma, woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczeczerski: 300
- Strońska Wola, w., woj. ruskie, z. przemyska, pow. samborski
— popostwo: 220
— wójtostwo: 237
- Struda, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 120
- Struniatyn, w., woj. ruskie, z. i pow. lwowski: 421

- Strużana, mojza, prez. wendeńska,
pow. swanenburski: 324
- Stryj, m., woj. ruskie, z. przemyska,
pow. stryjski
— starostwo: 522
— wójtostwo: 263
- Strzelce, w., woj. rawskie, z. i pow.
gostyniński
— wójtostwo: 123
- Strzelec, dom w Krakowie: 260
- Strzeleckie, w., woj., ruskie, z. i pow.
lwowski
— młyn: 348
- Strzyżów, w., woj. lubelskie, pow.
lukowski: 222
- Sulisław, w., woj. i pow. kaliski: 434
- Sulmierzyce, m., woj. i pow. kaliski: 434
- Sułkowce, w., woj. ruskie, z. halicka,
pow. trembowelski: 280
- Sułowiec, w., woj. ruskie, z. chełmska,
pow. szczebrzeski: 300
- Suraż, m., woj. podlaskie, pow. suraski
— powiat: 88
- Susłowce, w., woj. podolskie, pow.
kamieniecki: 578
- Sutkow zob. Jadowniki
- Swanenburg, w., prez. wendeńska,
pow. swanenburski
— powiat: 86, 324
— starosta: 127
— starostwo: 127, 491
- Szadek, m., woj. sieradzkie, pow.
szadkowski
— wójtostwo: 378
- Szalińce zob. Salińce
- Szarorosniveros, komitat, Węgry: 240
- Szczawne, w., woj. ruskie, z. sanocka:
336
- Szczebrze, w., woj., ruskie, z. chełmska,
pow. szczebrzeski: 300
- Szczerzeszyn, m., woj. ruskie,
z. chełmska, pow. szczebrzeski:
296, 300, 363
— dobra: 300
— kościół parafialny: 363, 364
— pleban: 363, 364
— powiat: 363, 364
— zamek: 296
- Szcerbanówka, w., woj. ruskie,
z. sanocka: 336
- Szczerzec zob. Szczyrzec
- Szczodrowa, w., woj. podolskie, pow.
kamieniecki: 578
- Szczosłowicy, działka, woj. podlaskie,
pow. bielski: 389
- Szczyrzec (Szczerzec), m., woj. ruskie,
z. i pow. lwowski: 350
— podstarości: 512
- Szmetyn, w., prez. wendeński, pow.
szmetyński
— powiat: 69
- Sztokholm, m., Szwecja: 497–501,
503–525
- Sztum, m., woj. malborskie
— starosta: 449, 482
— starostwo: 449
- Szwecja, królestwo: 233, 481, 517, 522,
532, 535
- Szydłów, m., woj. sandomierskie, pow.
wiślicki
— starostwo: 224
- Śląsk: 271
- Śliwna, uroczysko, woj. podolskie,
pow. kamieniecki: 380
- Śniatycze, w., woj. ruskie, z. i pow.
chełmski: 406, 407

- kościół rytu greckiego: 346
- Śniatyn, m., woj. ruskie, z. halicka, pow. kołomyjski
- starosta: 166, 209
- Śnietówka, w., woj., podolskie, pow. latyczowski: 606
- Śrem (Szrem), m., woj. poznańskie, pow. kościański: 271
- starostwo: 66, 209
- Środa, m., woj. kaliskie, pow. pyzdrowski
- starosta: 202, 208, 232, 250, 316, 317, 418
- Świecie, m., woj. pomorskie, pow. świecki
- burmistrz: 192
- ławnik ziemski: 192
- mieszczanie: 192
- rajcy i ławnicy: 192
- starosta: 414, 545
- starostwo: 545, 645
- Świekotki, pustka, woj. i pow. poznański: 21
- Świnora, rzeka, woj. podolskie, pow. latyczowski: 201
- Sypniewo, w., woj. poznańskie, pow. walecki: 18
- Talia (Jaka), moja, prez. i pow. parnawski: 247
- Tarchowica zob. Turowica
- Tarchomin, w., woj., mazowieckie, z. i pow. warszawski: 341
- Targowica, w., woj. i pow. lubelski: 363
- Tarnawa, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 47
- Tarnawica Podleśna, w., woj. ruskie, z. i pow. halicki: 63
- Tarnawica Polna, w., woj. ruskie, z. i pow. halicki: 63
- Tarnów, m., woj. sandomierskie, pow. pilzneński: 38, 240, 663
- Tczew, m., woj. pomorskie, pow. tczewski
- mieszczanin: 13
- powiat: 267
- sąd ziemski: 267
- starosta: 444
- tenuta: 455
- Tczów, w., woj. sandomierskie, pow. radomski: 334, 616
- Tłumacz, m., woj. ruskie, z. i pow. halicki
- starosta: 46–48
- Tomiszowice, w., woj. krakowskie, pow. lelowski: 391
- Topolcza, w., woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczeczeski: 300
- Topornica, w., woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczeczeski: 300
- Toruń, m., woj. chełmiński: 7, 398, 452, 542, 632, 646
- kościół NMP: 542
- mieszczanin: 646
- mury miejskie: 542
- pisarz mostowy: 7
- sejmik: 663
- Trembowła, m., woj. ruskie, z. halicka, pow. trembowelski: 290
- powiat: 575
- sąd ziemski: 290
- starosta: 80, 239
- wójtostwo: 99, 575
- Trepca, w., woj., ruskie, z. sanocka: 336

- Tricatan, zamek, prez. i pow. dorpacki:
287
- Troki, m., woj. i pow. trocki
— chorąży: 410, 436, 635
— kasztelan: 23
- Trupczyn, w., woj. podolskie, pow.
kamieniecki: 644
- Trzciana, w., woj. i pow. rawski: 663
- Trzciniec, w., woj. ruskie, z. i pow.
przemyski: 284
- Trzebieszów, w., woj. lubelskie, pow.
lukowski: 189, 636
- Trzemeszno, m., woj. kaliskie, pow.
gnieźnieński
— opat: 287
- Tuchla, w., woj. ruskie, z. przemyska,
pow. stryjski: 647, 648
- Tuchola, m., woj. pomorskie, pow.
tucholski
— starosta: 192, 544
— starostwo: 544
- Tuczempy, w., woj. ruskie, z. halicka,
pow. kołomyjski: 4, 388
- Tudowa, pustka, woj. ruskie, z. halicka,
pow. kołomyjski: 166
- Turcja: 89
- Turczańskie, w., woj. ruskie,
z. sanocka: 336
- Turowica (Tarchawica), w., woj. ruskie,
z. i pow. halicki: 4, 388
- Turowice, w., woj. sandomierskie, pow.
opoczyński: 255
- Turzańskie, w., woj. ruskie, z. sanocka
— sołectwo: 286
- Tymienica, w., woj. i pow. łęczycki:
265, 266
- Tyniec, w., woj. krakowskie, pow.
szczrzycki
- koadiutor opata: 172
— opat: 143, 172
— przeor: 149
- Tyrawa, m., woj. ruskie, z. sanocka:
336, 512
— wójtostwo: 552
- Tyszowce, m., woj. i pow. bełski
— tenuta: 552
- Ujście, m., woj. i pow. poznański
— starosta: 640
— starostwo: 1, 14, 45, 152
- Ul(l)a, grunt, prez. i pow. parnawski:
144, 247
- Ulanów, m., woj. podolskie, pow.
latyczowski
— tenuta: 80, 315
- Uniejów, m., woj. sieradzkie, pow.
szadkowski
— archidiakon: 250
- Upita, m., woj. trocki, pow. upicki
— starosta: 232
- Up(p)sala, m., Szwecja: 502
- Uroczysko, grunt, woj. podolskie, pow.
kamieniecki: 380
- Urzędów, m., woj. lubelskie, pow.
urzędowski
— starosta: 232, 572
— starostwo: 658
— subporoerca: 63
— wójtostwo: 197
- Uszepsze, w., woj. ruskie, z. chełmska,
pow. szczeczerzeski: 300
- Uniesław, w., woj. kaliski, pow.
pyzdrowski: 665
- Uxkul zob. Feyen
- Visselhosturc, w., prez. i pow.
dorpacki: 185

- Wainka, moja, prez. wendeńska, pow. seswiejski: 562
- Walewszczyzna, haki, prez. wendeńska, pow. szmeltyński: 69
- Wallekul, grunt, prez. parnawska, pow. feliński: 132
- Wałcz, m., woj. poznańskie, pow. wałecki: 18
- starosta: 18, 21, 149, 201, 232, 250
 - starostwo: 18, 502
 - zamek: 18
- Wałcz, w., woj. i pow. chełmiński: 505
- Wałowice, w., woj., z. i pow. rawski: 580
- Wanken, grunt, Inflanty: 634
- Waniewice, woj. ruskie, z. przemyska, pow. samborski: 217
- Wapiennica, grunt, woj. i pow. chełmiński: 534
- Warka, m., woj. mazowieckie, z. zcherska, pow. warecki
- mieszczanin: 374, 375
 - starosta: 21, 208, 316, 317
- Warmia
- administrator biskupstwa: 232
 - biskup: 663
- Waręchów, w., woj. podlaskie, pow. bielski: 389
- Warszawa, m., woj., mazowieckie, z. i pow. warszawski: 10, 49, 70, 76, 113, 117–118, 128, 129, 135, 137–139, 152, 153, 174, 208, 275, 308–310, 316, 323, 342, 366, 396, 443, 472, 595
- akta grodzkie: 20, 64, 137, 177, 341
 - archidiakon: 390, 391
 - brama bernardyńska: 595
 - dziekan: 250
 - kanonik: 395
 - kantor: 122
 - komora solna: 397
 - kościół św. Marcina: 135
 - mieszczanin: 100
 - oficjał: 395
 - podstarości: 65
 - powiat: 177, 395
 - prepozyt: 113, 118
 - przedmieście: 595, 630
 - przedmieście krakowskie: 113, 118, 129, 135
 - sąd grodzki: 42, 76, 137–139
 - sejm: 168
 - starosta: 101, 341, 376
 - starostwo: 376
 - urząd grodzki: 42, 76, 137–139
 - zamek: 376
 - ziemia: 100
- Warta, rzeka: 149, 271, 306
- Wbakoczyce, w., woj. podolskie, pow. latyczowski: 520
- Weland, młyn, woj. i pow. inowrocławski: 632
- Weherów, dwór, niezid., Inflanty: 248
- Wenden, m., prez. i pow. wendeński: 169, 585
- biskup: 57, 287, 291–293, 656
 - biskupstwo: 287
 - gród: 165
 - kapituła: 292–293
 - prezydencja: 572
 - prezydent (namiestnik): 385, 387, 498, 583
 - sędzia ziemski: 49
 - starosta: 165
 - zamek: 165

- Werthken zob. Erberhard
- Wesoła, w., woj. poznańskie, pow. walecki: 18
- Węglewo, w., woj. kaliskie, pow. gnieźnieński: 163
- Węgry, królestwo: 41
— król: 254, 363
- Wiczyńce, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 120
- Wielanów, w., woj. sieradzkie, pow. szadkowski: 385
- Wieleń, m., woj. i pow. poznański: 566
— mieszkańcy: 566
- Wielga, w., woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczebrzeski: 300
- Wielga Wieś, niezid.: 109
— karczma 109
- Wielga Wieś, w., woj., krakowskie, pow. proszowski
— karczma : 597
- Wielgi, młyn, woj., kaliskie, pow. koniński: 124
- Wieliczka, m., woj. krakowskie
— administrator żup: 72, 95, 107, 193
— żupa(y): 72, 95, 107, 114, 193, 331, 424, 486
- Wielkie Kuńczyce, w., Czechy: 9, 74, 126, 137–139, 168, 189, 209, 211, 220, 222, 250, 269, 308–310, 325, 336, 337, 346, 350, 589, 591, 636, 647, 648
- Wielkie Łuki, m., Rosja: 150
- Wielkiemborek, dobra, prez. wendeńska, pow. rzeszycki: 180
- Wielkie Księstwo Litewskie: 393, 471, 611–614
— kanclerz: 595
- Wielkie Zwiniacze, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 644
- Wielkopolska
— cła: 458
— starosta generalny: 66, 148, 149, 151, 318–319, 418, 663
— starostwo generalne: 89, 148
- Wieluń, m., woj. sieradzkie, z. i pow. wieluński: 552, 619
— kasztelan: 232, 250
— starosta: 240, 591
— starostwo: 521, 604
— ziemia: 608
- Wieprz, rzeka: 364
- Wieprzec, w., woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczebrzeski: 300
- Wierzbie, w., woj. krakowskie, pow. ksiąski: 535
- Wierzbie, w., woj., sieradzkie, z. i pow. wieluński: 624, 626, 639
— wójtostwo: 521
- Wiesiołka, w., woj. poznański, pow. walecki: 18
- Wilkowiec (Wilkowiecko), w., woj. krakowskie, pow. lelowski: 378
- Wilno, m., woj. i pow. wileński
— biskup: 210
— biskup sufragana: 133
— wojewoda: 232, 240, 572
- Winary, w., woj. i pow. kaliski
— sołectwo: 385
- Wiśła, rzeka: 81, 272, 548
- Wiślica, m., woj. sandomierski, pow. wiślicki
— akta ziemskie: 25
— powiat: 25
- Wiśniów, w., woj. lubelskie, pow. łukowski: 189, 589

- Witańce zob. Russanowce
- Witków, w., woj. poznańskie, pow. walecki: 18
- Witkówki, w., woj. poznańskie, pow. kościański: 586
- Wizna, m., woj. mazowieckie, z. i pow. wiski
- kasztelan: 232, 250, 282
 - łowczy: 282
 - pisarz ziemski: 282
- Włocławek, m., woj. i pow. brzeski-kujawski
- biskup: 149, 663
 - dziekan: 149
 - prepozyt: 232, 250, 481
 - scholastyk: 663
- Włodkowice, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 644
- Włodzimierz, m., woj. wołyńskie, pow. włodzimierski
- starosta: 232, 240, 311
- Wodniki, w., woj. ruskie, z. i pow. halicki: 629
- Wojnicz, m., woj., krakowskie, pow. sądecki
- cło: 427
 - kasztelan: 4, 6, 12, 22, 39, 244, 353, 615, 663
 - prepozyt: 658
- Wojślawice, w., woj. sandomierskie, pow. wiślicki: 472
- Wola Śniatyccka, w., woj. ruskie, z. i pow. chełmski: 406, 407
- Wola Tyśmienicka (Babianka), w., woj. lubelskie, pow. parczewski
- wójtostwo: 78
- Wola Wieprzecka, woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczebrzeski: 300
- Wolany, przedmieście, woj. bęlskie, pow. buski: 122
- Wołkowce, w., woj. podolskie, pow. kamieniecki: 120
- Wołodrza, w., woj. i pow. łączycki: 402
- Wołosata, w., woj. ruskie, z. sanocka: 336
- Wołpa, m., woj. trockie, pow. grodzieński
- starosta: 196, 205, 208, 497
- Wołyń
- marszałek: 250, 311
 - wojewoda: 40
- Woniatyn, w., woj. podolskie, pow. latyczowski: 98
- Wólka, w., woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczebrzeski: 300
- Wólka Kosińska, w., woj. mazowieckie, z. i pow. czerski: 395
- Wrangel mojza, w., prez. i pow. dorpacki: 57, 287
- Wrotków, w., woj. i pow. lubelski
- wójtostwo: 175, 635
- Wschowa, m., woj. poznańskie, z. wschowska
- akta grodzkie: 401
 - komora celna: 458
- Wyrunkowszczyzna, grunt, Inflanty: 156
- Wysobrzegi, kuźnica, woj. sandomierskie, pow. chełmski: 97
- Wysockie (Dolne Wysockie), w., woj. ruskie, z. przemyska, pow. samborski: 74
- sołectwo: 74, 289
- Wysokie, w., woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczebrzeski: 300
- Wyszogród, m., woj. mazowieckie, z. wyszogrodzka

- starosta: 14, 149, 232
- Wywłocice, w., woj. ruskie,
z. chełmska, pow. szczeczerzeski: 300
- Wzrunkoszowie, w., woj. podolskie,
pow. latyczowski: 520
- Zaboże, w., woj. i pow. bełski: 513
- Zakliczyn, m., woj. krakowskie, pow.
sądecki: 427, 457, 564, 644
- Zakroczym, m., woj. mazowieckie,
z. i pow. zakroczymski
— kasztelan: 232
- Zakrze(o)wce, w., woj. ruskie, z. i pow.
halicki: 6, 388
- Zamość, m., woj. ruskie, z. i pow.
chełmski: 407
- Zamrzenica zob. Zubrzenica
- Zarembice, w., woj. podolskie, pow.
mielnicki: 28
- Zarudzie, w., woj. ruskie, z. chełmska,
pow. szczeczerzeski: 300
- Zassański, folwark, woj. ruskie,
z. sanocka: 336
- Zator, m., woj. krakowskie, pow. śląski
— starosta: 149, 650
- Zawada, w., woj. kaliskie, pow.
koniński: 124
- Zawichost, m., woj. i pow.
sandomierski
— kasztelan: 663
- Zbędownice, w., woj. krakowskie, pow.
niezid.: 508
- Zboiska, w., woj. ruskie, z. sanocka:
408
- Zbuczyn, w., woj. lubelski, pow.
łukowski: 189, 589
- Zdanów, w., woj. ruskie, z. i pow.
chełmski: 363
- Zdów, w., woj. krakowskie, pow.
lełowski: 391
- Zebendorf, dobra, prez. wendeńska,
pow. rzeczycki: 180
- Zegrze, w., woj. i pow. poznański: 304,
551
- Zemsko (Semsko), w., woj. i pow.
poznański: 576
- Zielonki, w., woj. krakowskie, pow.
proszowski: 557–559, 620
- Złotniki, w., woj. brzeskie–kujawskie,
pow. radziejowski: 158
- Zniesienie, w., woj. ruskie, z. i pow.
lwowski: 351, 436, 573
- Zubińskie, w., woj. ruskie, z. sanocka:
336
- Zubrza, rzeka, woj. ruskie, pow.
lwowski: 68
- Zubrzenica (Zamrzenica), młyn, woj.
pomorskie, pow. świecki: 544
- Zwartów, w., woj. ruskie, z. i pow.
lwowski: 166
- Zwoleń, m., woj. sandomierski, pow.
radomski
— starosta: 333–335
- zygwulski powiat w Inflantach: 29
- Żabokruki, w., woj. ruskie, z. i pow.
lwowski: 38
- Żakowice, w., woj. brzeskie–kujawskie,
pow. radziejowski: 158
- Żakowa Wola, w., woj. lubelskie, pow.
łukowski: 189, 636
- Żałki, w., woj. sandomierskie, pow.
wiślicki: 25
- Żarnowiec, m., woj. krakowskie, pow.
ksiąski
— starosta: 521

- wójtostwo: 528
- Żarnowiec, w., woj. pomorskie, pow. pucki
— klasztor: 537
- Żarnów, m., woj. sandomierskie, pow. opoczyński
— kasztelan: 232, 652
- Żdar, w., woj. sieradzkie, z. i pow. wieluński: 500
— wójtostwo: 500
- Żdźar, w., woj. lubelskie, pow. łukowski: 269
- Żerniki, w., woj. sandomierski, pow. chełciński: 37
- Żłoziec, w., woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczeczeski: 300
- Żmigród, m., woj. krakowskie, pow. biecki: 316–317
- Żórawica, w., woj. ruskie, z. chełmska, pow. szczeczeski: 300
- Żuława, wyspa, woj. malborskie: 442
- Żupanie, w., woj. ruskie, z. przemyska, pow. samborski: 647
- Żurów, młyn, woj. pomorskie, pow. świecki: 645
- Życzynko Czarne, w., woj. pomorskie, okręg gdański: 633
- Życzynko Dworskie, w., woj. pomorskie, okręg gdański: 633
- Życzynska Wola, woj. sandomierskie, pow. wiślicki
— sołectwo: 224

Spis treści

Wstęp	5
Wykaz skrótów	11
Regesty	15
Wykaz dokumentów sprzed 28 grudnia 1587 roku (oblaty, wzmianki)	265
Indeksy	269
Indeks rzeczowy	270
Indeks osób	283
Indeks miejscowości i nazw geograficznych	312